

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ**

**ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КЕЗЕҢІНДЕ
БАЛАЛАРДЫҢ САУЫҚТЫРУ
ДЕМАЛЫСЫН, БОС УАҚЫТЫН ЖӘНЕ
ЖҰМЫСПЕН ҚАМТЫЛУЫН
ҰЙЫМДАСТЫРУ БОЙЫНША
2024-2026 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН**

**ӘДІСТЕМЕЛІК
ҰСЫНЫМДАР**

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ОҚУ-АҒARTУ МИНИСТРЛІГІ

**ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КЕЗЕҢІНДЕ
БАЛАЛАРДЫҢ САУЫҚТЫРУ
ДЕМАЛЫСЫН, БОС УАҚЫТЫН ЖӘНЕ
ЖҰМЫСПЕН ҚАМТЫЛУЫН
ҰЙЫМДАСТЫРУ БОЙЫНША
2024-2026 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН
ӘДІСТЕМЕЛІК
ҰСЫНЫМДАР**

2024-2026 жылдардағы жазғы каникул кезеңінде балалардың сауықтыру демалысын, бос уақытын және жұмыспен қамтылуын ұйымдастыру: негізгі нормативтік құжаттар: Астана қ., ҚР Оқу-ағарту министрлігі, 2024 ж. - 212 б.

Басылым жазғы демалыс кезінде балалардың сауықтыру демалысын, бос уақытын және жұмыспен қамтылуын ұйымдастырушыларға көмек ретінде әзірленген. Бұл нормативтік құжаттар жобаларының жинағына сауықтыру және демалыс жүйесін дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері, балалар онкүндігін, балалар әні фестивалін өткізу тұжырымдамалары, республикалық конкурстар туралы ережелер, әдістемелік ұсынымдар, бағдарламалар, балалардың сауықтыру лагерьлеріне арналған жадынамалар, АПҚО үшін сабақ сценарийлері және т. б. кіреді.

МАЗМҰНЫ

1. 2024-2026 жылдардағы жазғы демалыс кезеңінде сауықтыру және демалыс жүйесін дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері	5
2. Балалардың сауықтыру орталықтарының/лагерьлерінің қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер.....	9
3. Жазғы каникул кезеңінде барлық түрдегі лагерьлердің жұмысын ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар.....	12
1-қосымша: Қала сыртындағы балалар сауықтыру орталығы туралы ереженің жобасы, Күндізгі лагерь қызметі туралы үлгілік ереже, Шатырлы / киіз үй лагерьі туралы үлгілік ереже.....	23
2-қосымша: БСО жасақтарына жауаптыларды бекіту туралы бұйрық нысаны.....	42
3-қосымша: БСО/БСЛ ашу бойынша дайындық жұмыс жоспарының нысаны.....	43
4-қосымша: балалар орталықтарының / лагерьлерінің барлық түрлеріне арналған бағдарламалардың мазмұны мен безендірілуіне қойылатын талаптар.....	45
5-қосымша: БСО/БСЛ үшін ұсынылатын күн режимі, күндізгі лагерьлер үшін ұсынылатын күн режимі.....	48
6-қосымша: БСО/БСЛ іс-шаралары бойынша жоспар- кесте нысаны.....	49
7-қосымша: күндізгі лагерьлер мен мектеп жанындағы алаңдар үшін ұсынылатын күнтізбелік - тақырыптық жоспарлау.....	51
8-қосымша: БСО/БСЛ жасақтарындағы балаларға баруды есепке алу табелінің нысаны, БСО/БСЛ балаларға баруды есепке алудың жалпы табелі.....	55
9-қосымша: ауысымды аяқтау туралы есеп нысаны.....	57
10-қосымша: ҮЛГІЛІК КЕЛІСІМ-ШАРТ.....	58
4. Халықаралық балаларды қорғау күніне арналған «Алтын балалық шақ» онкүндігін өткізу тұжырымдамасы.....	68
5. Республикалық конкурстар туралы ереже.....	72
5.1. «Үздік балалар сауықтыру орталығы» республикалық конкурсы туралы ереже.....	75
5.2. «Жазғы каникул кезеңінде балаларды сауықтыру демалысының, бос уақытының және жұмыспен қамтудың үздік авторлық бағдарламасы» Республикалық конкурсын өткізу туралы ереже.....	83

6. Жазғы демалыс кезінде «Балалар кітапханасы» жобасы бойынша «Жазда кітаппен демаламыз» тақырыбында іс-шаралар өткізу бойынша әдістемелік ұсынымдар.....	84
7. Балалар сауықтыру орталықтарының тәлімгерлеріне арналған ойын технологиялары.....	98
8. Барлық түрдегі балалардың сауықтыру лагерьлеріне арналған жадынамалар мен нұсқаулықтар.....	124
8.1 Балаларды сауықтыру лагерьлеріне жіберетін баланың ата-аналарына/заңды өкілдеріне арналған жадынама.....	125
8.2 Балалар сауықтыру лагерьлерінде демалатын балаларға арналған жадынама.....	127
8.3 Жазғы сауықтыру лагерінде балаларға арналған таңертеңгілік жаттығулар өткізу жадынамасы.....	128
8.4 Ашық спорт алаңдарында (футбол, волейбол, баскетбол) жүгіру жолында қауіпсіздік шаралары жөніндегі нұсқаулық.....	132
8.5 Жүзу сабақтарындағы қауіпсіздік шаралары бойынша нұсқаулық.....	134
8.6 Спорттық және ашық ойындар бойынша сабақтардағы қауіпсіздік шаралары жөніндегі нұсқаулық.....	136
8.7 Серуендеу және жаяу туристік серуендеу кезіндегі қауіпсіздік шаралары туралы нұсқаулық.....	138
8.8 Арқан паркінің трассаларынан өту кезіндегі қауіпсіздік шаралары жөніндегі нұсқаулық.....	141
8.9 Автобус экскурсиясы кезінде қауіпсіздік шаралары туралы нұсқаулық.....	144
8.10 Далалық шатыр лагеріндегі қауіпсіздік шаралары туралы нұсқаулық.....	146
9. «Қауіпсіз жаз» тақырыбындағы чекпарақтары, постерлер.....	149
10. Балалардың жазғы демалысын ұйымдастыру бойынша Ата-аналарды педагогикалық қолдау орталықтарына арналған сабақ сценарийлері.....	172
11. Орта білім беру ұйымдарының білім алушыларының демалысы мен сауығуын ұйымдастыру және өткізу бойынша балалар мен ата-аналардың қажеттіліктері мен сұраныстарын зерделеу бойынша сауалнамалар.....	191
12. Қазақстан Республикасы Қаржы Министрінің 2015 жылғы 11 желтоқсандағы Бұйрығының мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаларынан үзінді № 648.....	199
13. Балалар сауықтыру нысандарын ашудың үлгілік тәртібі.....	206

**1. ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КЕЗЕҢІНДЕ
БАЛАЛАРДЫ САУЫҚТЫРУ ДЕМАЛЫСЫ,
БОС УАҚЫТ ЖӘНЕ ЖҰМЫСПЕН
ҚАМТУ ЖҮЙЕСІН ДАМУДЫҢ
2024-2026 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ ТӘСІЛДЕРІ**

Балалардың әл-ауқаты мемлекеттің табысты болашағының сенімді кепілі деп танылады. Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев: «Біздің стратегиялық міндетіміз – қазақстандықтардың жас ұрпағын бақытты балалық шақпен, мықты денсаулықпен, жан-жақты дамумен қамтамасыз ету. Оның шешіміне еліміздің болашағы байланысты».

Балалардың мүддесі үшін мемлекеттік саясаттың негізгі мақсаты балалардың физикалық, зияткерлік, рухани және адамгершілік дамуына, оларды патриотизмге, азаматтыққа және бейбітшілікке тәрбиелеуге, сондай-ақ баланың жеке тұлғасын қоғам мүддесі үшін, мемлекет халықтарының дәстүрлері, ұлттық және әлемдік мәдениеттің жетістіктері үшін іске асыруға жәрдемдесу болып табылады.

Мемлекеттік ең төменгі әлеуметтік стандарттардың шарттарының бірі сауықтыру мен демалысты, оның ішінде экстремалды жағдайларда, сондай-ақ экологиялық жағынан қолайсыз аумақтарда тұратын балаларды сауықтыруды ұйымдастыру болып табылады.

ҚР Оқу-ағарту министрлігінің жазғы каникул кезеңінде балалардың сауықтыру демалысын, бос

уақытын, жұмыспен қамтылуын ұйымдастыру бойынша жүргізген талдауы 2023 жылы халықтың әлеуметтік осал санаттарынан 500 мыңға жуық баланы қоса алғанда, 2,8 млн-ға жуық бала жазғы демалыс және сауықтырумен қамтылғанын көрсетті. Абсолютті мағынада бұл 2022 жылмен салыстырғанда 200 мың адамға көп. Бұл ретте Қазақстанда БСО/БСЛ саны 7,6% - ға, 236-дан 218 бірлікке дейін қысқарды. Сондай-ақ, күндізгі, шатырлы, киіз үй лагерьлері аз болды.

ТЖМ мәліметтері бойынша, жазда балалар жарақаты мен өлім-жітім жиілеп барады. Балалардың жарақаттанудан және жазатайым оқиғалардан қайтыс болу жағдайларының жартысына жуығы термиялық және химиялық күйіктерден тұрады – 54%, 26% – механикалық асфиксия, 20%-жол-көлік жарақаттары, кездейсоқ құлау және т.б. Балалардың үйде жарақаттануы көбінесе баланың назардан тыс қалуына байланысты болады. 2021 жылы балалардың терезеден құлауының 125 жағдайы тіркелді, оның 25-і өліммен аяқталды. 2022 жылы - 123 жағдай, оның 10-ы өліммен аяқталды, ал 2023 жылдың жеті айында – 93 жағдай, оның 15-і өліммен аяқталды. Жазғы кезеңде балалар

өлімінің сыртқы себептері суға бату, электр самокаттарын пайдалану, жол қозғалысы ережелерін сақтамау болып табылады.

Жазғы науқанды ұйымдастыру, сондай-ақ балалардың жарақаттануы мен өлімінің алдын алу және болдырмау мақсатында 2024-2026 жылдарға арналған жазғы каникул кезеңінде балалардың сауықтыру демалысын, бос уақытын және жұмыспен қамтылуын ұйымдастыру жөніндегі іс-шаралар жоспары бекітілді.

Біріккен Ұлттар Ұйымы Адам құқықтарының жалпыға бірдей де-

кларациясында балалардың ерекше қамқорлық пен көмекке құқығы бар екенін, отбасының қоғамның негізгі ұяшығы және оның барлық мүшелерінің, әсіресе балалардың өсуі мен әл-ауқаты үшін табиғи орта ретінде қорғау және жәрдемдесу қамтамасыз етілетініне сенімді екенін жариялады. (1944 жылғы Женева бала құқықтары декларациясы және 1959 жылы 20 қарашада Бас Ассамблея қабылдаған Балалар құқықтары декларациясы).

Қазіргі заманғы тұжырымдамалар балалардың жазғы демалыс және сауықтыру ұйымдарында болуын ерекше педагогикалық жүйе ретінде ғана емес, сонымен қатар балалардың психологиялық әл-ауқаты қамтамасыз етілетін, өмірлік маңызды дағдылар дамитын баланың өмірінің ажырамас бөлігі ретінде қарастырады.

Жазғы каникул кезеңінде демалысты ұйымдастырудың (ТМД елдері, ЭЫДҰ), балаларды сауықтыру мен дамытудың халықаралық тәжірибесі мынадай тәсілдер мен бағдарламалардың кең ауқымын қамтиды: лагерьлер мен жазғы бағдар-

ламалар; жазғы мектептер мен курстар; халықаралық алмасулар мен тағылымдамалар бағдарламалары; еріктілік және әлеуметтік жобалар; экскурсиялар мен саяхаттар; мамандандырылған бағдарламалар мен лагерьлер; онлайн-платформалар мен курстар.

Әлемдік тәжірибеде балалардың әлеуметтік және эмоционалдық әл-ауқатын қамтамасыз ету мәсе-

Балалардың жарақаттанудан және жазатайым оқиғалардан қайтыс болу жағдайларының жартысына жуығы термиялық және химиялық күйіктерден тұрады – 54%, 26% – механикалық асфиксия, 20%-жол-көлік жарақаттары, кездейсоқ құлау және т.б.

лелеріне көп көңіл бөлінеді: психологиялық қолдау, қауіпсіз қолдау ортасын және сенімді қарым-қатынастарды құру, балалардың эмоционалды өзін-өзі көрсету тәсілдеріне үйрету, позитивті өзін-өзі бағалау мен өзіне деген сенімділікті, стреске төзімділік пен өміршеңдікті дамыту, тәрбие мен дамудың тиімді әдістерін қолдану (ойын технологиялары, позитивті психология және т.б.).

Сонымен қатар, шетелдік тәжірибені қазақстандық ерекшелікті ескере отырып бейімдеу қажет екені анық.

«*Әр бала ерекше, ал жазғы демалысты ұйымдастырушылардың басты міндеті оған барлық бейімділіктерін ашуға, ішкі әлеуетін іске асыруға көмектесу, яғни әр баланың бірегей мүмкіндіктерін анықтау және дамыту болып табылады.*

Балалар демалысының инфрақұрылымы мен мәдениетін дамыту үшін демалысты ұйымдастырудың әртүрлі нысандарын енгізу, әлеуметтік серіктестер мен ата-аналарды тарту, елдің туристік әлеуетін кеңінен пайдалану қажет.

Сондай-ақ педагогтердің құзыреттілігін арттыру үшін жағдай жасау, тәлімгерлердің жұмыс әдістемесін өзгерту, әдістемелік қамтамасыз етуді жүйелеу және БСО/БСЛ тәрбие процесіне инновациялық технологияларды, ынтымақтастық, инновация және ұжымдық шығармашылық істердің педагогикасы қағидатын енгізу қажет.

Жазғы демалыс кезеңіндегі сауықтыру және демалыс жүйесін дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері балалардың әл-ауқатын қамтамасыз ететін жазғы демалыс кезеңіндегі сауықтыру және демалыс жүйесінің негізін құрайтын көзқарастар жүйесі мен идеялар кешені болып табылады.

Әр бала ерекше, ал жазғы демалысты ұйымдастырушылардың басты міндеті оған барлық бейімділіктерін ашуға, ішкі әлеуетін іске асыруға көмектесу, яғни әр баланың бірегей мүмкіндіктерін анықтау және дамыту болып табылады.

БСО / БСЛ тәрбие жұмысын Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2023 жылғы 19 қыркүйектегі №294 бұйрығымен бекітілген «Біртұтас тәрбие бағдарламасы» шеңберінде іске асырады. Тәрбиенің мақсаты-жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтар негізінде еңбекқор, адал, саналы, жасампаз азаматты тәрбиелеу. БСО / БСЛ өз жұмысын жоғарыда аталған бағдарламаны басшылыққа ала отырып жоспарлайды.

2. БАЛАЛАРДЫ САУЫҚТЫРУ ОРТАЛЫҚТАРЫНЫҢ/ЛАГЕРЬЛЕРДІҢ ҚЫЗМЕТІН РЕГЛАМЕНТТЕЙТІН НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ АКТІЛЕР

ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 30 тамыздағы Конституциясы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000_

«Бала құқықтары туралы Конвенция» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/B940001400_

«Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы шілдедегі № 319-III Заңы - https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319_

«Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 Заңы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z020000345_/links#to

«Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы мен балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі N 591 Заңы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z040000591_

«Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі N 343 Заңы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z020000343_

«Мемлекеттік жастар саясаты туралы» Қазақстан Республикасының

Заңы 2015 жылғы 9 ақпандағы № 285-V ҚРЗ. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000285>

«Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 4 желтоқсандағы № 434-V ҚРЗ <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000434>

«ХАЛЫҚ ДЕНСАУЛЫҒЫ ЖӘНЕ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ ЖҮЙЕСІ ТУРАЛЫ» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі № 360-VI ҚРЗ Кодексі <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K2000000360>

«Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 26 желтоқсандағы № 518-IV Кодексі <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1100000518>

«Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі» Қазақстан Республикасының Кодексі 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1500000414>

«Тиісті типтердегі және түрлердегі мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 31 тамызда № 29329 болып тіркелді. - <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029329>

«Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру, қосымша білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200026513>

«Білім беру объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 5 тамыздағы № ҚР ДСМ-76 бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2100023890>

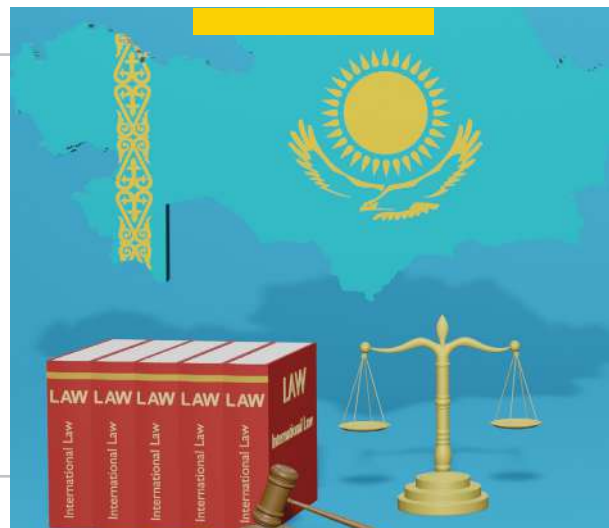
Отбасы және балалар саласында мемлекеттік қызметтерді көрсету қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 24 сәуірдегі № 158 бұйрығы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2000020478>

«Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031>

«Сауықтыру және ұйымдастырылған демалыс кезеңінде балаларға медициналық көмек көрсету қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 20 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-292/2020 бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2000021842>

«Балалардың сауықтыру және санаторий объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» Санитариялық қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2022 жылғы 10 тамыздағы № ҚР ДСМ-78 бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029092>

«Өрт қауіпсіздігі қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Респу-

бликасы Төтенше жағдайлар министрінің 2022 жылғы 21 ақпандағы № 55 бұйрығы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200026867>

«Су айдындарындағы қауіпсіздік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 19 қаңтардағы № 34 бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V15C0010335>

«Дене шынықтыру және спорт сабақтарын өткізу кезіндегі қауіпсіздік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2014 жылғы 3 қарашадағы № 68 бұйрығы <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1400009923>

«Автомобиль көлігімен жолаушылар мен багажды тасымалдау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 26 наурыздағы № 349 бұйрығы. 12-тарау. Ұйымдастырылған балалар топтарын тасымалдау <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1500011550>

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2023 жылғы 19 қыркүйектегі №294 бұйрығымен бекітілген «Біртұтас тәрбие бағдарламасы».

3. ЖАЗҒЫ КАНИКУЛ КЕЗЕҢІНДЕ БАРЛЫҚ ТҮРДЕГІ ЛАГЕРЬЛЕРДІҢ ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әрбір баланың жасына, денсаулығына және қажеттіліктеріне қарай демалуға және бос уақытты өткізуге құқығы бар. Демек, мемлекеттік органдар балаларды сауықтыру, спорттық, шығармашылық және басқа да демалыс ұйымдарын, лагерьлер мен санаторийлерді құрады және қолдайды.

Балалар лагері / орталығы – бұл баланың қауіпсіз және жайлы дамуы аумағы, онда балалардың сауығуы мен демалуы үшін барлық жағдайлар жасалған, олардың ересек және тәуелсіз болуына мүмкіндік береді.

БАЛАЛАР ЛАГЕРІНІҢ/ОРТАЛЫҒЫНЫҢ МАҚСАТЫ:

- Белсенді демалысты ұйымдастыру, балалардың толыққанды демалуын, олардың шығармашылық дамуы мен сауығуын қамтамасыз ететін оңтайлы жағдайлар жасау.

МІНДЕТТЕРІ:

- баланың бойында патриоттық сезімдерді, өз отбасына, үйіне, Отанына деген сүйіспеншілік пен құштарлықты дамыту үшін жағдай жасау, балаларға өзін қазіргі қоғам өмірінің қатысушысы ретінде сезінуге мүмкіндік беру;

- зорлық-зомбылық пен агрессивті

яға және олардың кез келген түрдегі көрінісіне теріс көзқарасты қалыптастыру, өзін-өзі, басқа адамдарды және олардың мәдениетін құрметтеу және тану;

- дене шынықтыру және спортпен тұрақты айналысуға қызығушылықты ояту, өз денсаулығын нығайту қажеттілігін қалыптастыру;

- балалардың интеллектуалды және танымдық қабілеттерін, коммуникативті, қолданбалы дағдыларын және тәуелсіздігін дамыту;

- балалар қызметін ұйымдастырудың әртүрлі нысандары арқылы балалардың жол-көлік жарақаттануының және басқа да қауіпті жағдайлардың алдын алу;

- жазғы кезеңде балалардың демалысын ұйымдастыруда ата-аналардың сұраныстарын қанағаттандыру.

БАЛАЛАРДЫ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРЬЛЕРІНІҢ НЕГІЗГІ ФУНКЦИЯЛАРЫ:

- сауықтыру;
- қосымша білім беру;
- тәрбиелеу;
- дамыту;
- әлеуметтендіру.

«Біртұтас тәрбие бағдарламасы» шеңберінде балалар лагерьлерінің / орталықтарының жұмысын ұйымдастырудың негізгі бағыттары

МӘДЕНИ-РУХАНИ БАҒЫТ

Ұсынылатын тәрбиелік жобалар:

- «Пять дней в ауле», «Я - в ауле»: ауыл өмірімен танысу бойынша жобалар;
- «Баурсак Fest», «Kurtfest»: ұлттық тағам фестивалі
- «Наследие», «Этностиль»: мәдениет пен тұрмысты, ұлттық киімді зерделеу бойынша жобалар;
- «Каникулы off-line»: туған өлке бойынша экскурсиялар;
- «Әдеби кештер»: поэзия мен әдебиет кештері, шығармаларды талқылау;
- «Тарихи тағылым»: тарих пен мәдени мұраны зерделеуге бағытталған тарихи орындар бойынша дәрістер мен экскурсиялар;
- «Дәстүрлі өнер фестивалі»: фестивальдер, шеберлік сыныптары, халық өнері және қолөнер көрмелері;
- «Музыкалық мұра»: ұлттық музыка және аспаптар концерттері;
- «Қазақ киносы»: қазақстандық фильмдерді талқылау;
- «Кітап бағы»: кітап алмасу және оқылған шығармаларды талқылау;
- «Фольклорлық айтыс»: айтыстар, поэтикалық жарыстар және т.б.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҒЫТ:

Ұсынылатын тәрбиелік жобалар:

- «Жасыл дақ» және «Эко-идея»: экологиялық жобалар және «жасыл» инновациялар байқаулары;
- «Жасыл шеру»: экологиялық митингілер;
- «Табиғат аялайық»: суреттер байқаулары;
- «Қайта жаңғыру»: тұрмыстық шикізатты қайта өңдеу және қайта пайдалану жөніндегі эко-челленджер;
- «Қайта өңдеу шеберханасы»: қалдықтарды қайта өңдеу бойынша шеберлік сыныптары;
- «Қалдықсыз қалашық», «Құтқару операциясы»: қоршаған ортаны тазарту жөніндегі эко-акциялар;
- «Жасыл Ел»: қоқыс жинау марафондары;
- «Жасыл батырлар»: еріктілердің эко-жарыстары;
- «Таза ауа»: ағаш отырғызу бойынша эко-акциялар;
- «Су сақшысы»: суды үнемдеуге арналған экономикалық ойындар;
- «Эко жарыс»: экологиялық квесттер;
- «Табиғатқа саяхат»: экологиялық саяхаттар;
- «Жасыл бақ»: эко-ботаникалық көрмелер және т. б.

КӨРКЕМДІК-ЭСТЕТИКАЛЫҚ БАҒЫТ:

Ұсынылатын тәрбиелік жобалар:

- «Өнерлі шебер»: шығармашылық көрмелер;
- «Сазды сәлем»: музыкалық байқаулар;

«Бейнелеу байқауы»: суреттер байқаулары;
 «Жас ақын»: поэтикалық жарыстар;
 «Қолөнер құпиясы»: қолөнер жәрмеңкелері;
 «DiskoDance»: хореографиялық байқаулар;
 «ҚойылымStar»: театр қойылымдарының фестивальдері;
 «TikTok Life»: қысқа метражды фильмдер байқауы;
 «Мир в кадре»: фото байқаулар және фото көрмелер;
 «Архитектура алаңы»: шағын сәулет жобаларының байқаулары;
 «Қолөнер көрмесі»: қолөнер көрмелері;
 «Фото саяхат»: фото-квесттер және т.б.

ЭТИКАЛЫҚ БАҒЫТ:

Ұсынылатын тәрбиелік жобалар:
 «Адам болам десеңіз...»: мораль және этика тақырыптары бойынша кездесулер мен пікірталастар;
 «Достық күні»: достық және өзара көмек күндері;
 «Мәдениет мұра»: халықтар достығы фестивалі;
 «Мейірімділік миссиясы»: қайырымдылық акциялары;
 «Әдеп аллеясы»: лекции по этикету и коммуникации;
 «Достық диалогы»: мәдени алмасу аясындағы іс-шаралар;
 «Дорога к миру»: толеранттылықты дамыту бойынша тренингтер;
 «Рухани ренессанс», «Сын сараптамасы»: этика және мораль бойынша пікірталас турнирлері;
 «Құқық құралдары»: балалардың құқықтарын қорғау мәселелері бойынша семинарлар;
 «Өзін-Өзі тану турнирі»: өзін-өзі дамыту ойындары;
 «Жүрек жылуы»: қайырымдылық жобалары;
 «Ар-ождан алаңы»: ішкі құндылықтарды анықтау бойынша тренингтер және т. б.

ТУРИСТІК-ӨЛКЕТАНУ БАҒЫТЫ:

Ұсынылатын тәрбиелік жобалар:
 «Қызықты қазына»: табиғаттағы квест ойындары;
 «Көне қалаларға саяхат», «Тарихи треккинг»: тарихи орындарға экскурсиялар, жорықтар, тарихи орындарға радиалды шығу;
 «Табиғат таңғажайыптары»: туған жерлерге экскурсиялар;
 «Өлкетану олимпиадасы»: өлке тарихы бойынша білгірлер сайысы;
 «Этнографиялық экспедиция»: мәдениет пен тұрмысты зерттеу бойынша жобалар;
 «Алып таулар», «Scoutsкоманда»: туристік жарыстар, альпинизм жарыстары, таулы жерлерде серуендеу;
 «Скауты великой степи»: скаут жобалары және т.б.

ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ-САУЫҚТЫРУ БАҒЫТЫ:

Ұсынылатын тәрбиелік жобалар:

- «Ең жылдам»: таза ауада сауықтыру жүгірісі;
- «Нептун жарысы»: су спорт түрлері бойынша жарыстар;
- «Велошабандоздар»: велосипедпен жүру және серуендеу;
- «Табиғат тренажеры»: кедергілер жолындағы жарыстар, СӨС жолы; «Сауықтыру сапары»: жаяу серуендеу және экскурсиялар;
- «Құрлық қырандары»: шыңға өрмелеу және альпинизм турнирлері;
- «Фитнес фестивалі»: фитнес жарыстары;
- «Спортокуспен бірге»: күнделікті спорт сағаты;
- «Черлидинг»: фитнес элементтері бар спорттық би байқауы және т. б.

АЗАМАТТЫҚ-ПАТРИОТТЫҚ БАҒЫТ:

Ұсынылатын тәрбиелік жобалар:

- «Менің Отаным»: патриотизм тақырыбына эссе байқауы;
- «Тарих тағылымы»: тарихи орындарға экскурсиялар;
- «Батырлар бағы»: жас және ересек кейіпкерлермен кездесу;
- «Туған жер толғауы»: аймақтың мәдени мұрасын зерделеу жобалары;
- «Ерлік эстафетасы»: ұлттық батырлардың ерліктерін насихаттау бойынша жобалар;
- «Ралли ұлттық рух»: ұлттық дәстүрлерді зерделеу бойынша жобалар;
- «Ата заң алаңы»: Қазақстан Республикасының Конституциясын, кәмелетке толмағандардың құқықтары мен міндеттерін зерделеу бойынша сабақтар;
- «Мен патриот!»: әлеуметтік бастамалар байқаулары;
- «Тарихи квесттер»: ел тарихы бойынша квесттер;
- «Сүйікті менің отаным»: азаматтық патриотизм бойынша семинарлар;
- «Батырлар жолы»: елдің батырлары мен тамаша адамдарына арналған экскурсиялар және т. б.

ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ БАҒЫТ:

Ұсынылатын тәрбиелік жобалар:

- «Техно құбылыс»: техникалық көрмелер;
- «Инновация жарысы», «Роботифика»: технология және инженерия бойынша инновациялық жобалар байқаулары;
- «Жас кодерлер», «IT-Квант»: жас әзірлеушілерге арналған бағдарламалау ма-
рафондары;
- «Картинг – спорт, техника, творчество»: картинг бойынша жарыстар;
- «Робототехника фестивалі»: робототехника фестивалі;
- «Болашақ энергиясы»: жаңартылатын энергия және экологиялық таза тех-
нологиялар конференциялары;

«Ғарыш технологиялары», «Мир через объектив»: ғарыштық технологиялар және астрономия көрмелері;

«Ақылды қалалар»: ақылды қалалардың презентациялары және интеллектуалды басқару жүйелерін енгізу;

«Цифрлық дәуір», «Медиа мир»: цифрлық технологиялар көрмелері;

«Биоқұрылғылар симпозиумы»: тірі жүйелер биотехнологиясы және инженерия негіздері бойынша балалар симпозиумдары;

«Робот құрастыру және бағдарламалау»: роботтарды құрастыру және бағдарламалау бойынша шеберлік сыныптары, робототехника негіздері бойынша сабақтар;

«Мобильді қосымша жасау»: жас әзірлеушілерге арналған мобильді қосымшаларды құру воркшоптары;

«Жас ғалым»: ғылыми міндеттерді шешу бойынша квесттер;

«LEGO шебері»: LEGO-дан жобалау, инновациялық модельдер жасау бойынша жарыстар;

«Альтернативті энергия»: күн және жел технологияларын пайдалану бойынша тәжірибелер;

«Жұлдыздарға саяхат»: жұлдыздар мен планеталарды телескоп арқылы бақылаудың астрономиялық кештері;

«Жасанды интеллект және мен»: жасанды интеллектпен өзара әрекеттесу негіздері бойынша сабақтар;

«Жасыл зертхана»: технологияларды және т.б. қолдана отырып әзірленген экологиялық жобалар.

ЭКОНОМИКАЛЫҚ БАҒЫТ:

Ұсынылатын тәрбиелік жобалар:

«Бизнес fest»: бизнес негіздері және өз ісін дамыту бойынша сабақтар;

«Мен кәсіпкермін»: нарықты талдау мен қаржылық модельдеуді қоса алғанда, бизнес-жобаларды жоспарлау және іске асыру бойынша шеберлік сыныптары;

«Сәтті сауда»: тиімді сату және клиенттерді тарту әдістері, келіссөздер әдістері бойынша экономикалық ойындар;

«Маркетинг жолдары»: маркетинг, брендинг және тауарлар мен қызметтерді жылжыту негіздері бойынша сабақтар;

«Цифрлық бизнес»: цифрлық кәсіпкерлік, электрондық коммерция және онлайн-маркетинг бойынша воркшоп;

«Стартап сапары», «Қазақстан Startup саммиті»: стартаптары;

«Жас новатор»: бизнес және технологиялар саласындағы үздік инновациялық шешімге арналған байқаулар;

«Қаржылық білім»: жазғы қаржылық сауаттылық сабақтары және т. б.

БАЛАНЫҢ БАЛАЛАР ЛАГЕРІНДЕ ҚАУІПСІЗ ЖӘНЕ ЖАЙЛЫ БОЛУЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТЕТІН КОМАНДА:

- Директор (бастық);
- аға тәлімгер;
- басшының орынбасары (уәкілетті органмен келісім бойынша);
- шаруашылық меңгерушісі;
- есепші;
- дәрігер;
- медбике;
- дене шынықтыру нұсқаушылары;
- аккомпаниатор;
- тәрбиеші;
- тәрбиешінің көмекшісі (уәкілетті органның келісімі бойынша);

- жүзу нұсқаушылары (бассейн немесе су қоймасы болған жағдайда);
- туризм жөніндегі нұсқаушылар (уәкілетті органмен келісім бойынша);
- қосымша білім беру педагогтері;
- педагог - ұйымдастырушы;
- педагог-психолог;
- кітапханашы (кітапхана қоры болған жағдайда).

Анықтама: штат кестесі қызметке және БСО/БСЛ нысандарының түрлеріне сәйкес бекітіледі (<https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2300033166>)

БАЛАЛАР ЛАГЕРЛЕРІНІҢ/ОРТАЛЫҚТАРЫНЫҢ ЖҰМЫСЫН РЕТТЕЙТІН НЕГІЗГІ ҚҰЖАТТАРДЫҢ ҰСЫНЫЛАТЫН ПАКЕТІ

■ Балалар лагерінің/орталығының жұмысын реттейтін нормативтік-құқықтық актілер;

■ балалар лагерінің қызметі туралы бұйрықтар;

■ 1-қосымшаға сәйкес: қала сыртындағы балалар сауықтыру орталығы туралы ереже, күндізгі лагерьдің қызметі туралы ереже, шатырлы/киіз үй лагері туралы ереже;

■ 2- қосымшаға сәйкес: БСЛ жасақтарына жауаптыларды бекіту туралы бұйрық;

■ 3-қосымшаға сәйкес: БСО/БСЛ ашу бойынша дайындық жұмысының жоспары;

■ штат кестесі (<https://adilet.zan.kz/rus/docs/V1200007495>);

■ лагерь қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтары (<https://adilet.zan.kz/rus/docs/V090005750>);

■ 4- қосымшаға сәйкес: балалар лагерінің бағдарламасы;

■ 5- қосымшаға сәйкес: күн режимі;

■ 6-қосымшаға сәйкес: лагерьдің тәрбие-сауықтыру жұмысының жоспар-кестесі;

■ 7 - қосымшаға сәйкес: күндізгі лагерьлер мен мектеп жанындағы алаңдар үшін күнтізбелік-тақырыптық жоспарлау;

■ балалар мен қызметкерлердің өмірі мен денсаулығын қорғау, қауіпсіздік техникасы жөніндегі құ-

жаттар (нұсқаулықтар, журналдар) (ҰҚОО нұсқаулықтар жинағы әзірленді (<https://www.nnpcfk.kz/index.php/ru/>) және «Өркен» (<https://orken-instituty.kz/ru/>);

■ санитарлық кітаптар және лагерь қызметкерлерінің тізімі;

■ 8-қосымшаға сәйкес: БСО/БСЛ жасақтарындағы балаларға баруды есепке алу табелі, БСО/БСЛ балаларға баруды есепке алудың жалпы табелі;

■ балалардың құжаттары (<https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029092>)

■ 9-қосымшаға сәйкес ауысымның аяқталуы бойынша есеп.

БАЛАЛАР ЛАГЕРЛЕРІ/ОРТАЛЫҚТАРЫНҢ ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУДА ҰСЫНЫЛАТЫН АУЫСЫМДАР/МАУСЫМДАР

АУЫСЫМДАР:

- жас экологтар, натуралистер, биологтар;
- жас туристер, өлкетанушылар, археологтар мен геологтар;
- жас блогерлер, саясаткерлер, пікірсайысшылар, БЖД көшбасшылары;
- жас тілтанушылар, полиглоттар, ақындар, журналистер, жазушылар;
- жас бағдарламашылар, мобилографтар, IT;
- жас өнертапқыштар, ғалымдар, робототехниктер, инженерлер, конструкторлар;

- жас еріктілер, дәрігерлер, психологтар;
- жас кәсіпкерлер, кәсіпкерлер, менеджерлер;
- жас спортшылар, құтқарушылар, өрт сөндірушілер, жол инспекторлары;
- «Жас сарбаз», «Жас патриот», «Жас ұлан», «Жас мерген»;
- жас тігіншілер, ағаш ұсталары, дизайнерлер, стилистер, кулинарлар, жас аспаздар;
- жас таланттар, эрудиттер, актерлер, диджеингтер, аниматорлар, суретшілер, саяхатшылар.

БАЛАЛАР ЛАГЕРЬЛЕРІНІҢ ТҮРЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Балаларды сауықтыру орталықтары – балаларды демалуға және сауықтыруға бейімделген стационарлық балалар ұйымдары.

Балалардың сауықтыру орталығы, қала сыртындағы сауықтыру лагері қызметінің ерекшеліктері:

- гаджеттерсіз тікелей байланыс;
- шағынсоциумдағы балалардың әртүрлі әлеуметтік топтарының интеграциясы;
- әр баланың бірегей әлеуетін ашудың нақты мүмкіндігі;
- қоршаған ортаны дамыту ортасын пайдалану;

- Co-working кеңістігін құру;
- денсаулық сақтау технологиялары мен әдістерін қолдану.

Бала үшін қолайлы жағдайлар:

- қауіпсіздік;
- қолайлы психологиялық климат;
- сапалы, әртүрлі, теңдестірілген тамақтану;
- бос уақытты өткізудің әртүрлі формалары;
- спорт алаңшалары мен алаңдары;
- мейірімді және құзыретті персонал.

Күндізгі лагерьлер (мектеп жанындағы лагерь және мектептен тыс мекеме жанындағы лагерь) - балалардың жазғы демалысы (күндізгі уақыт) кезеңінде жалпы білім беретін мектептерде және қосымша білім беру ұйымдарында сауықтыру-білім беру қызметінің нысаны.

Қалалардың күндізгі лагерьі (мектеп жанындағы лагерьі) қызметінің ерекшеліктері:

- оқу кеңістігін шығармашылық студияларға айналдыру;
- soft skills дағдыларын дамыту арқылы мұғалім мен баланың қарым-қатынас форматын өзгерту;
- мәдени-өлкетану ресурстарының әлеуетін пайдалану арқылы туған өлке тарихына ену;
- гаджеттерсіз тікелей байланыс;
- әр баланың бірегей әлеуетін ашудың нақты мүмкіндігі;
- педагогикалық ЖОО/типіндегі студенттерді, еріктілерді, балалық шақ мәселелері бойынша ҰЕҰ мүшелерін, педагогикалық білімі бар ата-аналарды тәлімгер немесе тәрбиеші ретінде тарту;
- коучинг-сессиялар (ата-ана, бала, педагог), отбасылық қарым-қатынас нысандарын пайдалану;
- аймақтың флорасы мен фаунасын зерттеу.

Ауылдық жерлердегі күндізгі лагерь (мектеп жанындағы лагерь) қызметінің ерекшеліктері:

- экологияны дамыту ортасын пайдалану;
- аймақтың флорасы мен фаунасын зерттеу;
- оқу кеңістігін шығармашылық студияларға айналдыру;
- soft skills дағдыларын дамыту арқылы мұғалім мен баланың қарым-қатынас форматын өзгерту;

- мәдени-өлкетану ресурстарының әлеуетін пайдалану арқылы Кіші Отан тарихына ену;
- гаджеттерсіз тікелей байланыс;
- әр баланың бірегей әлеуетін ашудың нақты мүмкіндігі;
- педагогикалық жоғары оқу орындарының студенттерін, еріктілерді, балалық шақ мәселелері бойынша ҰЕҰ мүшелерін, педагогикалық білімі бар ата-аналарды тәлімгер немесе тәрбиеші ретінде тарту;
- коучинг-сессиялар (ата-ана, бала, педагог), отбасылық қарым-қатынас нысандарын пайдалану.

Бала үшін қолайлы жағдайлар:

- шығармашылық әлеуетті ашу;
- ересектермен сенімді қарым-қатынас орнату;
- эмоционалды қайта жүктеу.

Шатырлы лагерьлер (шатырлы-археологиялық, шатырлы-экологиялық, шатырлы-спорттық, шатырлы – туристік лагерьлер) - табиғат білім беру мен тәрбиелеудің басты құралы ретінде әрекет ететін бағдарламаларды іске асыруға бағдарланған балалардың демалысы мен сауығуын ұйымдастыру нысаны. Демалудың бұл түрі балалардың өміріне және айналасындағы әлемге деген көзқарасын айтарлықтай өзгертеді.

Шатырлы лагерь қызметінің ерекшеліктері:

- төтенше жағдайларға ену;
- еңбек терапиясы;
- табиғи орта жағдайында бейімделу;
- туристік техника, топография және бағдарлау элементтерімен танысу;
- тірі қалуға дағдылану мектебі.

Бала үшін қолайлы жағдайлар:

Киіз үй лагерьлері – қазақ халқы-

ның тұрмысы, салт-дәстүрлері, ұлттық мәдениеті атмосферасына ену, патриоттық сезімдерді, туған жерге деген сүйіспеншілікті дамыту, балалардың демалысын Қазақстан Республикасында тұратын халықтардың салт-дәстүрлері мен мәдениеттерінің алуан түрлілігіне құрметпен қарауға, табиғатқа ұқыпты қарауға тәрбиелеу мақсатында ұйымдастыру.

Киіз үй лагерьі қызметінің ерекшеліктері:

- ұлттық тұрмыстың бірегей атмосферасы;
- Қазақстанның киелі жерлерімен танысу;
- қоршаған ортамен симбиоз;
- дәстүрлі қолөнермен, тағамдармен, әдет-ғұрыптармен танысу.

Бала үшін қолайлы жағдайлар:

- ұлттық бірегейлікті қалыптастыру;
- толерантты көзқарас;
- әлеуметтік-тұрмыстық дағдыларды дамыту;
- ұлттық құндылықтарды сіңіру;
- мәдени мұраны құрметтеуді қалыптастыру.

1-қосымша
Жоба

КЕЛІСІЛДІ

БЕКІТЕМІН

Аудан, қала, облыс білім
бөлімінің басшысыБСО/БСЛ директоры
_____ Аты-жөні

_____ Аты-жөні

2024 жылғы «_____» _____

2024 жылғы «_____» _____

**Қала сыртындағы балалар сауықтыру
орталығы туралы
ЕРЕЖЕ**

(атауы)

ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

1. Жалпы ережелер

1.1 Осы Ереже қала сыртындағы балалар сауықтыру орталығының/лагерінің (бұдан әрі - БСО/БСЛ) қызметін реттейді.

1.2 «_____» БСО/БСЛ қосымша білім беру ұйымы болып табылады және 7 жастан 15(16) жасқа дейінгі балалар үшін ұйымдастырылады.

1.3 «_____» БСО/БСЛ өз қызметін Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және осы Ережеге сәйкес ұйымдастырады.

1.4 Мақсаты: белсенді демалысты ұйымдастыру, балалардың толыққанды демалуын, олардың шығармашылық дамуы мен сауығуын қамтамасыз ететін оңтайлы жағдайлар жасау.

1.5 «_____» БСО/БСЛ міндеттері:

- баланың бойында патриоттық сезімдерді, отбасына, үйіне, Отанына деген сүйіспеншілік пен құштарлықты дамыту үшін жағдай жасау,

балаларға өздерін қазіргі қоғам өмірінің қатысушысы ретінде сезінуге мүмкіндік беру;

- зорлық-зомбылық пен агрессияға және олардың кез келген түрдегі көріністеріне теріс көзқарасты қалыптастыру, өзін-өзі, басқа адамдарды және олардың мәдениетін құрметтеу және тану;

- дене шынықтыру және спортпен тұрақты айналысуға қызығушылықты ояту, өз денсаулығын нығайту қажеттілігін қалыптастыру;

- балалардың интеллектуалды және танымдық қабілеттерін, коммуникативті, қолданбалы дағдыларын және тәуелсіздігін дамыту;

- балалар қызметін ұйымдастырудың әртүрлі нысандары арқылы балалардың жол-көлік жарақаттануының және басқа да қауіпті жағдайлардың алдын алу;

- жазғы кезеңде балалардың демалысын ұйымдастыруда ата-аналардың сұраныстарын қанағаттандыру.

2. Іс-әрекет және қызмет ету шарттары

2.1 «_____» БСО/БСЛ ашылуы қабылдау актілері және тиісті құжаттар, санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды болған кезде жүзеге асырылады.

2.2 «_____» БСО/БСЛ басқармасы Қазақстан Республикасының заңнамасына және осы Ережеге сәйкес жүзеге асырылады.

2.3 «_____» БСО/БСЛ табиғи жағдайларда орналастырылады және маусымдық/жыл бойғы іс-қимылдың стационарлық базасында ұйымдастырылады.

2.4 БСО/БСЛ жұмыс режимінің орналасуы, жайластырылуы тиісті санитариялық қағидалардың, табиғи-климаттық жағдайлардың талаптарын ескере отырып айқындалуға тиіс, сондай-ақ терроризмге қарсы қорғалу, құқықтық тәртіппен қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, оның ішінде балалардың ұйымдасқан топтарының демалыс орындарына баруы және кері жол жүрісі кезінде қауіпсіздік талаптарын ескере отырып айқындалуға тиіс.

2.5 БСО/БСЛ -де балалардың жасын, мүдделерін ескере отырып және тиісті санитариялық қағидалардың талаптарына сәйкес балалардың жасақтары (топтары) құрылады.

2.6 Лагерь қызметі жүзеге асырылатын тіл – мемлекеттік, қажет болған жағдайда басқа тілдер.

2.7 БСО/БСЛ саяси партиялардың, қоғамдық-саяси және діни қозғалыстар мен ұйымдардың ұйымдық құрылымдарын құруға және олардың қызметіне жол берілмейді.

2.8 «_____» БСО/БСЛ Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

- оның Ережесімен анықталған функцияларды орындамағаны үшін;
- балалар мен жұмыскерлердің өмірі мен денсаулығы қауіпсіздігі мен қорғалуын қамтамасыз етуі үшін;
- балалар мен БСО/БСЛ қызметкерлерінің құқықтары мен бостандықтарын бұзғаны үшін;
- бекітілген жоспарларға сәйкес тәрбие бағдарламаларын орындамағаны үшін;
- іске асырылатын бағдарламалардың сапасы, тәрбие процесін ұй-

ымдастырудың нысандары, әдістері мен құралдарының балалардың жасына, мүдделеріне, қажеттіліктеріне сәйкестігі үшін;

- Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де үшін;

- тамақтану сапасы үшін;
- санитарлық нормаларды сақтамағаны үшін жауапты болады.

3. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

3.1 «___» БСО/БСЛ бастығы:

БСО/БСЛ қызметін жоспарлайды, ұйымдастырады және бақылайды, оның жұмысының сапасы мен тиімділігіне жауап береді;

БСО/БСЛ кезінде балалар мен қызметкерлердің өмірі мен денсаулығына, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы нормаларының сақталуына жауапты болады;

лауазымдық міндеттерді бөлуді жүзеге асырады;

БСО/БСЛ («___» КМҚК директорының келісімі бойынша) мүлкіне билік етеді;

ата-аналар қоғамымен байланыс үшін жауап береді;

мемлекеттік органдар мен қоғамдық ұйымдарда «___» БСО/БСЛ атынан әрекет етеді («___» КМҚК директорының келісімі бойынша);

құрылтайшы алдындағы «___» БСО/БСЛ қызметі үшін жауапты болады.

3.2 «___» КМҚК директоры ауысымына кемінде бір рет БСО/БСЛ қызметін тексеруді ұйымдастырады, азық-түлік өнімдерінің түсуін, сақталуын және дұрыс жұмсалуды, сондай-ақ БСО/БСЛ қызмет ету жағдайларын бақылайды.

3.3 БСО/БСЛ -дегі педагогикалық қызметке ҚР еңбек заңнамасына және «Білім туралы» ҚР Заңына сәйкес тұлғалар жіберіледі.

3.4 Тәрбиешілер мен жасақ жетекшілеріне тәрбие жұмысын ұйымдастыруда және балаларды тәрбиелеу мен сауықтырудың озық нысандары мен әдістерін пайдалануда көмек көрсету үшін БСО/БСЛ -де педагогикалық кеңес құрылады, оған лагерь бастығы, оның тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары және педагог қызметкерлер кіреді.

3.5 Педагогикалық кеңес ауысымына кемінде екі рет жиналады.

3.6 Балаларды қабылдау кезінде «___» БСО/БСЛ әкімшілігі ата-аналарды (заңды өкілдерді) БСО туралы Ережемен және БСО/БСЛ қызметін ұйымдастыруды регламенттейтін басқа да құжаттармен таныстыруға міндетті.

3.7 Барлық талаптар, лагерь нұсқаулары әлеуметтік желілерде орналастырылады.

4. Жұмыстың мазмұны, формалары мен әдістері

4.1 Жұмыстың мазмұнын, нысандары мен әдістерін БСО/БСЛ педагогикалық ұжымы балалардың мүдделерін ескере отырып, ізгілік, демократия, ұлттық және мәдени-тарихи дәстүрлерді дамыту қағидаттарында айқындайды.

4.2 Ауысым кезінде жұмыс нысандары мен әдістерін таңдағанда, оның бағытына қарамастан, балаларды дамытуға бағытталған тәрбие және сауықтыру қызметі басым болып қалуы керек.

4.3 «___» БСО/БСЛ барлық балаларды дене шынықтыру және спортпен шұғылдануға, туризмге, табиғатты қорғау жұмысына тарту,

балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту, қоғамдық пайдалы еңбекті ұйымдастыру, таза ауада болу, мәдени, сауықтыру іс-шараларын өткізу, жорықтарды, ойындар, үйірмелер мен секциялардағы сабақтарды ұйымдастыру үшін қолайлы жағдайлар жасалуы тиіс.

4.4 Үйірмелер мен секциялардағы сабақтар бір тақырыптық бағыттағы бағдарламалар немесе кешенді интеграцияланған бағдарламалар бойынша өткізілуі мүмкін.

4.5 Үйірмелер мен секциялардың сандық құрамы, сабақтардың ұзақтығы балалардың жас ерекшеліктерін және санитарлық ережелердің тиісті талаптарын ескере отырып, БСО/БСЛ туралы Ережемен анықталады. Сабақтар жеке, топпен немесе үйірменің немесе секцияның барлық құрамымен өткізілуі мүмкін.

4.6 Әрбір демалушы бірнеше үйірмеге, секцияға қатысуға және (немесе) оларды ауыстыруға құқылы.

5. Балалар лагерінің/орталығының жұмысын реттейтін нормативтік-құқықтық актілер, құжаттар

5.1 БСО/БСЛ Қазақстан Республикасының заңнамасында және БСО/БСЛ туралы ережеде айқындалған мынадай құжаттама болуға тиіс:

- балалар лагерінің/орталығының жұмысын реттейтін нормативтік-құқықтық актілер;

- балалар лагерінің қызметі туралы бұйрық;

- көктемгі және жазғы кезеңге арналған ұйымдастыру-тәрбие жұмысының жоспары;

- штат кестесі;

- балалардың сауықтыру лагерінің жағдайы;

- лагерь қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтары;

- жасақ басшыларын бекіту туралы бұйрық;

- балалар лагері бағдарламасы;

- лагерьдің барлық кезеңге арналған тәрбие-сауықтыру жұмысының жоспар-кестесі;

- балалар мен қызметкерлердің өмірі мен денсаулығын қорғау, қауіпсіздік техникасы жөніндегі құжаттар (нұсқаулықтар, журналдар);

- санитарлық кітаптар және лагерь қызметкерлерінің тізімі;

- күн режимі;

- балаларды жасақтар бойынша бөлу журналы (тізімдері);

- балаларға келу журналы/табелі;

- балалардың жеке істері (жолдама, денсаулық сақтау саласындағы нормативтік-құқықтық сипаттағы қолданыстағы талаптарға сәйкес медициналық анықтама, туу туралы куәліктің көшірмесі);

- үйірмелердің, әр маусымға арналған лагерьдің жұмысы туралы есепті ақпарат және қорытынды есеп.

6. Ата-аналармен жұмыс

6.1 БСО/БСЛ жіберілетін балалардың ата-аналары (оларды алмастыратын адамдар):

- баланы БСО/БСЛ болу кезеңінде оған қойылатын талаптар туралы хабардар етуге;

- баланы өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларына үйретуге (төсек жинау, киім жинау, тумбочканы таза ұстауға, корпустарда тазалықты сақтауға және т. б.);

- баланы қарапайым санитарлық-гигиеналық ережелерге үйретуге;

- баланы БСО/БСЛ барарда және лагерьде болу үшін қажетті киім (маусым бойынша) және аяқ киіммен қамтамасыз етуге;

- кетуден 10 күн бұрын баланы медициналық тексеруден өткізуге;

- балалар тобының сүйемелдеушісін баланың жеке ерекшеліктері туралы хабардар етуге;

- баланың тәртіпсіз мінез-құлқы немесе әрекеті нәтижесінде БСО/БСЛ залал келтірген жағдайда келтірілген залалдың құнын өтеуге;

- БСО/БСЛ барар кезінде балалар осы қағидалармен танысуға және оларды орындау мүмкін болмаған жағдайда БСО/БСЛ барудан бас тартуға;

- баланың денсаулық жағдайы, оның мінез-құлқының ерекшеліктері, дәрі-дәрмектер мен азық-түлікке жеке төзбеушілігі туралы хабарлауға;

- баланың денсаулық жағдайына байланысты БСО/БСЛ-де болуы мүмкін болмаған жағдайда алып кетуге міндетті.

6.2 Балаларды БСО/БСЛ аумағынан өз бетінше алып кетуге (алып кетуге) тыйым салынады.

6.3 Балаларға әкеліп беруге тый-

ым салынған азық-түлік:

- консервілер, шұжық, балық, саңырауқұлақтар, грильдегі тауықтар, торттар;

- газдалған сусындар мен ашытылған сүт өнімдері (айран, қаймақ, сүзбе, йогурт және т. б.);

- тез дайындалатын тағамдар (вермишель, сорпа және т. б.);

- кеш пісетін жемістер мен көкөністер (қарбыз, қауын, қара өрік және т. б.);

- алкоголь, сондай-ақ темекі өнімдері, сағыз, чипсы, крекер, гамбургерлер, хот-догтар.

6.4 Өзіменен бірге алуға және сақтауға тыйым салынатын заттар:

- қымбат және асыл заттар;

- сіріңкелер, оттықтар, шамдар, пиротехникалық құралдар;

- электр жылыту аспаптары (қайнатқыштар, шаш кептіргіштер, шәйнектер және т. б.);

- тесетін және кесетін заттар (лезвиялар, пышақтар, қауіпті қайшылар, құрал және т. б.);

- темекі, алкоголь, есірткі заттар.

6.5 Ата-аналар күні (балаларға бару) – сенбі, жексенбі, сағат 10.00-ден 17.00-ге дейін.

7. Ережені өзгерту шарттары

7.1 Ереже оған қол қойылған сәттен бастап күшіне енеді және балалар лагерінің/орталығының жұмыс істеуі үшін қажетті уақыт ішінде қолданылады.

7.2 Осы Ережені дамыту үшін қабылданған барлық толықтырулар, келісімдер жазбаша түрде ресімделеді және екі тараптың қолдары және мөрлерімен бекітіледі.

Жоба

КЕЛІСІЛДІ

Аудан, қала, облыс білім
бөлімінің басшысы

(қолы)

_____ Аты-жөні

2024 жылғы «_____» _____

БЕКІТЕМІН

«_____» БСО/БСЛ директоры

_____ Аты-жөні

_____ (қолы)

_____ Аты-жөні

2024 жылғы «_____» _____

Күндізгі лагерьдің қызметі туралы

ЕРЕЖЕ

(мектеп жанындағы лагерьлер мен мектептен тыс ұйымдардың
жанындағы тамақтанатын лагерьлер, тамақсыз
тақырыптық алаңдар)

(атауы)

1. Жалпы ережелер

1.1 Осы Ереже күндізгі лагерьдің
(бұдан әрі - лагерь) қызметін реттейді.

1.2 Лагерь жыл сайын жазғы кезеңде 7 жастан 15 жасқа дейінгі балаларға арналған жалпы білім беретін мектептер мен қосымша білім беру ұйымдарының базасында ашылады.

1.3 «_____» лагерьі өз қызметін Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және осы Ережеге сәйкес ұйымдастырады.

1.4 Мақсаты: белсенді демалысты ұйымдастыру, балалардың толыққанды демалуын, олардың шығармашылық дамуы мен сауығуын қамтамасыз ететін оңтайлы жағдайлар жасау.

1.5 «_____» лагерьінің міндеттері:

■ баланың бойында патриоттық сезімдерді, отбасына, үйіне, Отанына деген сүйіспеншілік пен құштарлықты дамыту үшін жағдай жасау, балаларға өздерін қазіргі қоғам

өмірінің қатысушысы ретінде сезінуге мүмкіндік беру;

■ зорлық-зомбылық пен агрессияға және олардың кез келген түрдегі көріністеріне теріс көзқарасты қалыптастыру, өзін-өзі, басқа адамдарды және олардың мәдениетін құрметтеу және тану;

■ дене шынықтыру және спортпен тұрақты айналысуға қызығушылықты ояту, өз денсаулығын нығайту қажеттілігін қалыптастыру;

■ балалардың интеллектуалды және танымдық қабілеттерін, коммуникативті, қолданбалы дағдыларын және тәуелсіздігін дамыту;

■ балалар қызметін ұйымдастырудың әртүрлі нысандары арқылы балалардың жол-көлік жарақаттануының және басқа да қауіпті жағдайлардың алдын алу;

■ жазғы кезеңде балалардың демалысын ұйымдастыруда ата-аналардың сұраныстарын қанағаттандыру.

2. Іс-әрекет және қызмет ету шарттары

2.1 «_____» лагерінің ашылуы қабылдау актілері және тиісті құжаттар, санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды болған кезде жүзеге асырылады.

2.2 «_____» лагері басқармасы Қазақстан Республикасының заңнамасына және осы Ережеге сәйкес жүзеге асырылады.

2.3 «_____» күндізгі лагері жалпы білім беретін мектептер мен қосымша білім ұйымдарының базасында орналастырылады.

2.4 Лагерьдің жұмыс режимінің орналасуы, жайластырылуы, қызметі және ұйымдастырылуы тиісті санитариялық қағидалардың, табиғи-климаттық жағдайлардың талаптарын ескере отырып айқындалуға тиіс, сондай-ақ терроризмге қарсы қорғалу, құқықтық тәртіп пен қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, оның ішінде балалардың ұйымдасқан топтарының демалыс орындарына баруы және кері жол жүрісі кезінде қауіпсіздік талаптарын ескере отырып айқындалуға тиіс.

2.5 Лагерьде балалардың жасын, мүдделерін ескере отырып және тиісті санитариялық қағидалардың талаптарына сәйкес балалардың жасақтары (топтары) құрылады.

2.6 Лагерь қызметі жүзеге асырылатын тіл – мемлекеттік, қажет болған жағдайда басқа тілдер.

2.7 Лагерьде саяси партиялардың, қоғамдық-саяси және діни қозғалыстар мен ұйымдардың ұйымдық құрылымдарын құруға және олардың қызметіне жол берілмейді.

2.8 «_____» лагері Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

- оның Ережесімен анықталған функцияларды орындамағаны үшін;

- балалар мен жұмыскерлердің өмірі мен денсаулығы қауіпсіздігі мен қорғалуын қамтамасыз етуі үшін;

- балалар мен БСО/БСЛ қызметкерлерінің құқықтары мен бостандықтарын бұзғаны үшін;

- бекітілген жоспарларға сәйкес тәрбие бағдарламаларын орындамағаны үшін;

- іске асырылатын бағдарламалардың сапасы, тәрбие процесін ұйымдастырудың нысандары, әдістері мен құралдарының балалардың жасына, мүдделеріне, қажеттіліктеріне сәйкестігі үшін;

- Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де үшін;

- тамақтану сапасы үшін;

- санитарлық нормаларды сақтамағаны үшін жауапты болады.

3. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

3.1 Лагерьді басқару Қазақстан Республикасының заңнамасына және осы Ережеге сәйкес жүзеге асырылады.

3.2 Мектеп басшысы:

- лагерьді ашу туралы бұйрықтар шығарады;

- лагерь бастығын тағайындау туралы бұйрықтар шығарады;

- жасақтарға жауапты педагогтерді бекіту туралы бұйрықтар шығарады;

- маусым бағдарламасын бекітеді;

- жасақтардағы балалардың тізімін бекітеді;

- лауазымдық міндеттерді бөлуді жүзеге асырады;

- үйірмелер мен мүдделер секциясының кестесін бекітеді.

3.3 Лагерь бастығы:

- лагерь қызметін жоспарлайды, ұйымдастырады және бақылайды, іс-шараларды өткізу сапасына жауап береді;

- жұмыс жоспарын жасайды;
- есептілікті жүргізеді;
- БАҚ-та және әлеуметтік желілерде жариялау бойынша жұмысты ұйымдастырады.

3.4 Тәрбиеші:

- лагерьде болған кезде балалардың өмірі мен денсаулығына, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы нормалары-

ның сақталуына жауапты болады;

- бағдарламаны іске асыруды қамтамасыз етеді;

- іс-шаралар жоспарын жасайды;

- іс-шараларды, жорықтар мен экскурсияларды ұйымдастырады және өткізеді;

- басқа ұйымдармен (мұражайлар, спорт кешендері, кітапханалар және т. б.), сондай-ақ ата-аналармен ынтымақтасады;

3.5 лагерьлерде педагогикалық қызметке жоғары немесе орта педагогикалық білімі бар адамдар (тәрбиеші) жіберіледі.

3.6. Балаларды лагерьге қабылдау кезінде мұғалімдер ата-аналарды (заңды өкілдерді) Лагерьдің ережесі және жұмыс режимімен таныстырады.

4. Жұмыстың мазмұны, формалары мен әдістері

4.1 Жұмыстың мазмұны, нысандары мен әдістері балалардың мүдделерін ескере отырып, ізгілік, демократия, ұлттық және мәдени-тарихи дәстүрлерді дамыту қағидаттарында айқындалады.

4.2 Лагерьді ұйымдастыру кезінде жұмыс нысандары мен әдістерін таңдау кезінде балалардың жан-жақты дамуына бағытталған тәрбие және сауықтыру қызметі қалады.

4.3 Лагерьлерде барлық балаларды дене шынықтыру және спортпен шұғылдануға тарту, шығармашылық қабілеттерін дамыту, қоғамдық пайдалы еңбекті ұйымдастыру, шығармашылық, сауықтыру іс-шараларын өткізу, жорықтар, экскурсиялар, ойындар, үйірмелер мен секцияларда сабақтар ұйымдастыру үшін қолайлы жағдайлар жасалуы тиіс.

4.4 Үйірмелер мен секциялардағы сабақтар білім беру бағдар-

ламалары мен қызмет бағыттары (көркемдік, ДҚӨ, әлеуметтік-педагогикалық, спорттық, экологиялық және т.б.) бойынша өткізілуі мүмкін.

4.5 Үйірмелер мен секциялардың сандық құрамы, сабақтардың ұзақтығы балалардың жас ерекшеліктерін және санитарлық ережелердің тиісті талаптарын ескере отырып, бағдарламамен анықталады. Сабақтар топтарда немесе үйірменің немесе секцияның барлық құрамымен өткізіледі.

4.6 Әр баланың бірнеше үйірмеге, мүдделер бойынша секцияларға қатысуға және (немесе) оларды өз қалауы бойынша өзгертуге құқығы бар.

5. Балалар лагерінің/орталығының жұмысын реттейтін нормативтік-құқықтық актілер, құжаттар

5.1 БСО/БСЛ Қазақстан Республикасының заңнамасында және БСО/БСЛ туралы ережеде айқындалған мынадай құжаттама болуға тиіс:

- ереже;
- бағдарлама;
- жазғы маусымға арналған жұмыс жоспары;
- ата-аналардың өтініштерін тіркеу журналы;
- жасақтар бойынша балалардың бекітілген тізімдері;
- мемлекеттік санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау және мемлекеттік өрт қадағалау актілері;
- бұйрықтар;
- педагогтердің лауазымдық міндеттері;
- алғашқы медициналық тексеру журналы;
- педагогтердің, ата-аналардың және балалардың қауіпсіздік тех-

никасы бойынша нұсқаулықтан өту журналы.

6. Ата-аналармен жұмыс

6.1 Лагерьге жіберілетін балалардың ата-аналары (оларды алмастыратын адамдар):

- баланы лагерьде болу кезеңінде оған қойылатын талаптар туралы хабардар етуге;
- баланы өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларына үйретуге;
- баланы қарапайым санитарлық-гигиеналық ережелерге үйретуге;
- балалар тобын сүйемелдеушіге баланың жеке ерекшеліктері туралы хабардар етуге;
- баланың тәртіпсіз мінез-құлқы немесе әрекеті нәтижесінде залал келтірген жағдайда келтірілген залалдың құнын өтеуге;
- баланың денсаулық жағдайы, оның мінез-құлқының ерекшеліктері, дәрі-дәрмектер мен азық-түлікке жеке төзбеушілігі туралы хабарлауға;

баланың денсаулық жағдайына байланысты лагерьде болуы мүмкін болмаған жағдайда алып кетуге міндетті.

6.2 Балаларды лагерь аумағынан өз бетінше алып кетуге тыйым салынады

6.3 Өзімен бірге алуға және сақтауға тыйым салынатын заттар:

қымбат және асыл заттар;

сіріңкелер, оттықтар, шамдар, пиротехникалық құралдар;

электр жылыту аспаптары (қайнатқыштар, шаш кептіргіштер, шәйнектер және т. б.);

тесетін және кесетін заттар (лезвиялар, пышақтар, қауіпті қайшылар, құрал және т. б.);

темекі, алкоголь, есірткі заттар.

7. Ережені өзгерту шарттары

7.1 Ереже оған қол қойылған сәттен бастап күшіне енеді және балалар лагерінің/орталығының жұмыс істеуі үшін қажетті уақыт ішінде қолданылады.

7.2 Осы Ережені дамыту үшін қабылданған барлық толықтырулар, келісімдер жазбаша түрде ресімделеді және екі тараптың қолдары және мөрлерімен бекітіледі.

Жоба

КЕЛІСІЛДІ

БЕКІТЕМІН

Аудан, қала, облыс білім
бөлімінің басшысы

Шатырлы лагерь директоры

(қолы)

(қолы)

Аты-жөні

Аты-жөні

2024 жылғы «___» _____

2024 жылғы «___» _____

**Шатырлы/ киіз үй лагерінің қызметі туралы
ЕРЕЖЕ**

(атауы)

1. Жалпы ережелер

1.1 Осы Ереже «___» шатырлы/ киіз үй лагерінің қызметін реттейді.

1.2 Шатырлы/киіз үй үлгісіндегі балалар лагері – ҚР ДСМ 2022 жылғы 10 тамыздағы № ҚР ДСМ-78 (ҚР ӘМ 2022 жылғы 11 тамыздағы №29092 болып тіркелген) бұйрығымен бекітілген «Балалардың сауықтыру және санаторий объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» Санитариялық қағидаларының талаптарына сәйкес инфрақұрылым объектілерінің толық тізбесін құра отырып, табиғи жағдайларда немесе стационарлық базада ұйымдастырылатын шатырларды/киіз үйлерді орналастыру және оларға қызмет көрсету үшін пайдалану арқылы балалардың демалу нысаны.

1.3 Шатырлы лагерь жұмысын ұйымдастырудың мақсаты: балалардың физикалық және психологиялық денсаулығын нығайту, белсенді демалысын ұйымдастыру үшін қолайлы жағдайлар жасау.

Шатырлы лагерь жұмысын ұйымдастыру міндеттері:

- табиғи жағдайда болу, дене шынықтыру, спорт, туризм дағдыларын дамыту;
- шығармашылық әлеуетті, салауатты өмір салтын қалыптастыру,
- адамгершілік және ерік-жігер қасиеттерін, патриотизмді тәрбиелеу;
- туризм және өлкетану бойынша білімдерін кеңейту және тереңдету;
- экологиялық мәдениет деңгейін арттыру.

1.3.1 Шатырлы лагерьлерге балалар мен жасөспірімдер шатырларда тұратын қорғаныс-спорттық, спорттық-сауықтыру, туристік-өлкетану және басқа лагерьлер жатады.

1.3.2 Киіз үй лагерінің мақсаты: қазақ халқының дәстүрлі қолөнерімен, ұлттық тағамдарымен, музыкасымен, билерімен және әдет-ғұрыптарымен таныстыру.

Киіз үй лагерінің міндеттері:

- қазақ халқының мәдениетін құрметтеу және мәдени мұрасы-

ның алуан түрлілігінің құндылығы сезімін қалыптастыру;

- балаларда толеранттылықты, коммуникативті дағдыларды, шығармашылық ойлауды және тәуелсіздікті дамытуға ықпал ету;

- балаларды әлеуметтендіру, ұлттық құндылықтарды сіңіру арқылы патриотизмге тәрбиелеу.

1.4 Шатырлы / киіз үй лагерьлерін ұйымдастырушылар балалармен жұмыс бағдарламаларын іске асыруды, дұрыс тамақтануды, медициналық қызмет көрсетуді, таза ауада болуды, сауықтыру, дене шынықтыру, мәдени-демалыс іс-шараларын өткізуді, үйірмелерде, секцияларда, клубтарда, лагерь бейіні бойынша шығармашылық шеберханаларда экскурсиялар, жорықтар, ойындар, қызығушылықтар бойынша сабақтар ұйымдастыруды және т. б. қамтамасыз етеді;

1.5 Шатырлы / киіз үй лагерінің аумағына тұрғын шатырлар орналасқан орын, жалпы жасақ жиындарының орны және шығармашылық

және мәдени іс-шараларды ұйымдастыру, спорт алаңдары, асхана, санитарлық блок кіреді. Сондай-ақ душ пен дәретхана бар.

1.6 Шатырлы / киіз үй лагеріндегі ауысым бағдарламасы:

- 1) балаларды шығармашылықтың әр түрлеріне тартудың жаңа нысандарын іздеу, табиғи орта жағдайында бейімделу кезінде бастапқы білімді, іскерлікті және дағдыларды сіңіру, ұжымдық-шығармашылық ойлау, бастаманы, өзін-өзі басқару, дербестікті дамыту және жаттықтырушы-педагогикалық құраммен ынтымақтастыққа;

- 2) балаларды ұлттық спорт түрлеріне және туризмге баулу, балалардың физикалық және психологиялық денсаулығын нығайтуға;

- 3) шатырлы/киіз үй лагері орналасқан табиғи жағдайларда балалардың белсенді демалысын ұйымдастыру және өмір сүру дағдыларын алуға;

- 4) өз өлкесі туралы алған негіз-

гі білімдерін бекіту, өлке аңыздарымен танысуға;

5) ұлттық-өңірлік ерекшелікті ескере отырып, балалардың экологиялық мәдениетін арттыруға;

6) балаларды патриоттық тәрбиелеуге бағытталған.

1.3. «___» шатырлы /киіз үй лагері өз қызметін Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және осы Ережеге сәйкес ұйымдастырады.

2. Іс-әрекет және қызмет ету шарттары

2.1 «_ _ _ _» шатырлы/киіз үй лагерін ашу тиісті құжаттар, санитарлық-эпидемиологиялық қорытынды болған кезде жүзеге асырылады;

2.2 «___» шатырлы/киіз үй лагерін басқару Қазақстан Республикасының заңнамасына және осы Ережеге сәйкес жүзеге асырылады;

2.3 Шатырлы / киіз үй лагерін ұйымдастыру білім беру-тәрбие процесінің баланың қозғалыс, шығармашылық, рухани-адамгершілік, этномәдени, танымдық және эмоционалдық салаларына шындықпен-қоршаған табиғи және әлеуметтік ортамен тікелей байланыста басым әсер ететіндей лагерь басшысының басқаруымен асырылатын сауықтыру – танымдық қызметті көздейді.

2.4 Шатырлы / киіз үй лагерін орналастыру, жабдықтау, күтіп-ұстау және оның жұмыс режимін ұйымдастыру тиісті санитарлық ережелердің, табиғи-климаттық жағдайлардың талаптарын ескере отырып айқындалуға тиіс, сондай-ақ терроризмге қарсы қорғалу, құқықтық тәртіп пен қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, оның ішінде балалардың ұйымдасқан топтарының

демалыс орындарына баруы және кері жол жүрісі кезіндегі қауіпсіздігі талаптарын ескере отырып айқындалуға тиіс;

2.5 Шатырлы / киіз үй лагерінде балалардың жасын, мүдделерін ескере отырып және тиісті санитарлық ережелердің талаптарына сәйкес балалар жасақтары (топтары) құрылады;

2.6 Лагерь қызметі жүзеге асырылатын тіл – мемлекеттік, қажет болған жағдайда басқа тілдер.

2.7 Шатырлы / киіз үй лагерінде саяси партиялардың, қоғамдық-саяси және діни қозғалыстар мен ұйымдардың ұйымдық құрылымдарын құруға және олардың қызметіне жол берілмейді;

2.8 Тұрғын үй, дене шынықтыру-спорт, әкімшілік-шаруашылық, санитарлық-тұрмыстық аймақты жайластыруға, тамақтандыруды ұйымдастыруға, сумен жабдықтауға, орналастыруға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар және бос уақыт пен демалыс режимін ұйымдастыру ҚР ДСМ-78 2022 жылғы 10 тамыздағы № бұйрығымен бекітілген «Балалардың сауықтыру және санаторий объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» тиісті Санитариялық қағидаларымен айқындалады. (ҚР ӘМ-де 2022 жылғы 11 тамыздағы №29092 болып тіркелген).

2.9 Шатырлы лагерьдегі ауысымның ұзақтығы оның ерекшелігімен (профилимен, бағдарламасымен) және климаттық жағдайларымен анықталады. Ауысымның ұсынылатын ұзақтығы күнтізбелік 7-ден 20 күнге дейін.

2.10 Шатырлы лагерьдің әр ауысымы алдын ала жинақталады. Жасақтағы ұсынылатын балалар саны 15-20.

2.11 Балаларды қабылдауды дәрігердің денсаулық жағдайы туралы қорытындысына сәйкес шатыр/киіз үй лагерінің бастығы жүргізеді.

Шатырлы / киіз үй лагеріне денсаулық жағдайы бойынша медициналық ұйымның дәрігері ықтимал дене жүктемелерін ескере отырып жіберген балалар қабылданады.

8. Шатырлы / киіз үй лагерінде балаларды тамақтандыруды ұйымдастыру үшін тамақтанудың келесі түрлері қолданылады:

а) жасалған шарт бойынша жақын маңдағы қоғамдық тамақтандыру

ге арналған шарттар ауысымның болжамды ашылу күніне дейін 5 күннен кешіктірілмейтін мерзімде жасалуы тиіс және азық-түлік өнімдерінің әрбір атауына, жеткізу сәтіндегі қалдық жарамдылық мерзіміне, ыдыс түрлері мен тағамға қойылатын негізгі сапа көрсеткіштері бойынша нақты талаптарды көздеуі тиіс, орау, өнімді қабылдау тәртібі, жеткізілім жиілігі, жеткізушінің жеткізілетін тамақ өнімдерінің сапасы мен қауіпсіздігі үшін жауапкершілігі.

2.13 Тамақтану 7 күндік мәзірдің (перспективалық мәзір) құрылтай-

ұйымында тамақтану;

б) әкелінетін ыстық тамақ (дайын тағамды термоконтейнерлерде жеткізу);

в) отта тамақ дайындау;

г) далалық асүйді пайдаланып тамақ дайындау;

д) шатырлы лагерьдің ас блогында тамақ дайындау.

2.12 Қоғамдық тамақтандыру ұйымдарында тамақтандыруды ұйымдастыруға немесе ыстық тамақты (тамақ өнімдерін) жеткізу-

шысымен келісілген кезде лагерь бастығы бекіткен мәзірге сәйкес ұйымдастырылады.

2.14 Келіп түсетін өнімдердің сапасын, оларды өткізу мерзімін, сақтау шарттарын, тәуліктік сынамаларды іріктеу мен сақтауды бақылауды күн сайын шатырлы/киіз үй лагерінің медицина қызметкері немесе оны алмастыратын адам жүзеге асырады.

2.15 Шатырлы/киіз үй лагерінің басшысы лагерьді ашу кезінде

орындауға қажетті өртке қарсы іс-шаралар кешенін жүргізуге:

1) лагерь учаскесінің аумағын қоқыстардан, құраған шөптен, төмен өсетін бұталардан тазартуға;

2) шатырлы лагерь аумағының периметрі бойынша ені кемінде 3 м қорғаныш минералданған немесе орман екпелерінен бос жолақты қамтамасыз етуге;

3) шатырлы лагерь аумағын өрт қалқандарымен қамтамасыз етуге, ал өрт қауіптілігі жоғары орындарды (ас блогы, электр жабдықтарын пайдалана отырып, мәдени-бұқаралық іс-шараларды өткізуге арналған алаң) өрт сөндіргіштермен жарақтандыруға;

4) шатырлы / киіз үй лагерін өрт туралы адамдарға хабарлаудың дыбыстық (сөйлеу) сигналын беруге арналған құрылғымен қамтамасыз етуге;

5) от жағу орындарын (от жағу алаңдарын) кемінде 50 м қашықтықта орналастыруды ұйымдастыруға міндетті.

3. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

3.1 Шатырлы / киіз үй лагерінің басшысы:

1) шатырлы лагерь қызметіне жалпы басшылықты қамтамасыз етеді;

2) шатырлы / киіз үй лагері қызметкерлерінің лауазымдық міндеттерін әзірлейді және құрылтайшыға келісуге жібереді;

3) лагерь персоналын жұмысқа қабылдаған күні олардың еңбек жағдайларымен арнайы журналда тіркелуімен танысуын, қауіпсіздік техникасы, жарақаттанудың алдын алу және балалармен жазатайым оқиғалардың алдын алу бойын-

ша нұсқама жүргізуді қамтамасыз етеді;

4) арнайы журналда тіркелетін бұйрықтар мен өкімдер шығарады;

5) апта сайын персоналдың жұмысқа шығу кестесін бекітеді;

6) балалардың шатыр/киіз үй лагерінде болуының қауіпсіз жағдайларын жасауды және балалармен жұмыс жөніндегі бағдарламалық іс-шараларды жүзеге асыруды бақылауды жүзеге асырады, тамақтануды ұйымдастыруды қамтамасыз етеді;

7) лагерь аумағындағы балалар мен қызметкерлердің тізімін жасайды;

8) балаларды және қызмет көрсетуші персоналды қоныстандыру кезінде шатыр/киіз үй сыйымдылығының өндіруші белгілеген нормасынан асып кетуіне жол бермейді;

9) шатырлы/киіз үй лагерінде ашық отты (шам, примус, оттық) пайдалануға, тұрғын шатырларда/киіз үйлерде тез тұтанатын, жанғыш заттарды сақтауға жол бермейді;

10) ата-аналармен байланыс үшін жауап береді;

11) БСО/БСЛ болған кезде балалар мен қызметкерлердің өмірі мен денсаулығы, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы нормаларының сақталуы үшін жауапты болады.

12) ауысымда кемінде бір рет лагерь қызметін тексеруді ұйымдастырады, азық-түлік өнімдерінің түсуін, сақталуын және дұрыс жұмсалуды, сондай-ақ лагерьдің тіршілік ету жағдайларын бақылайды.

3.2 Шатырлы лагерьдің әрбір қызметкерінің белгіленген үлгідегі жеке медициналық кітапшасы болуы тиіс.

3.3 Шатырлы лагерьдегі педагогикалық қызметті тиісті лауазымдар үшін белгіленген талаптарға жауап беретін жоғары немесе орта кәсіптік білімі бар адамдар жүзеге асырады.

3.4 Шатырлы/киіз үй лагерінде соттылығы бар немесе қылмыстық қудалауға ұшыраған тұлғаларға (қылмыстық қудалау оларға қатысты оңалту негіздері бойынша тоқтатылған адамдарды қоспағанда) педагогикалық және еңбек қызметін жүзеге асыруға тыйым салынады.

3.5 Лагерь басшысы мен қызметкерлері қолданыстағы заңнамаға сәйкес:

а) шатырлы / киіз үй лагерінің тыныс-тіршілігін қамтамасыз етуге;

б) балалар мен қызметкерлер үшін қауіпсіз жағдайлар жасауға;

в) шатыр / киіз үй лагерінің аумағында өрт қауіпсіздігін қамтамасыз етуге;

г) шатыр / киіз үй лагерін ауыстыру қызметінің іске асырылатын бағдарламаларының сапасына;

д) ауысым кезінде нысандардың, әдістер мен құралдардың балалардың жасына, мүдделері мен қажеттіліктеріне сәйкестігіне;

е) балалар мен лагерь ауысымы қызметкерлерінің құқықтары мен бостандықтарын сақтауға жауапты.

4. Балаларды шатырлы лагерьге қабылдау тәртібі мен шарттары

4.1 Шатырлы / киіз үй лагеріне 10 жастан асқан балалар қабылданады.

4.2 Шатырлы/киіз үй лагерінің әрбір ауысымы алдын ала жинақталады. Жасақтағы ұсынылатын балалар саны-15 адам.

4.3. Балаларды қабылдауды дәрігердің денсаулық жағдайы туралы

қорытындысына сәйкес (немесе анықтамалар негізінде), жұқпалы аурулармен байланыстың жоқтығы туралы мәліметтер болған кезде лагерь бастығы жүргізеді. Шатырлы лагерьге денсаулық жағдайы бойынша осы лагерьге қатысу үшін медициналық ұйымның дәрігері жіберген балалар қабылданады (оның бағыты мен мүмкін болатын физикалық күш-жігерін ескере отырып).

4.4 Балаларды шатырлы/киіз үй лагеріне қабылдау кезінде баланың ата-анасының (заңды өкілдерінің) бірі мен шатырлы/киіз үй лагерінің басшылығы арасында шарт жасалады, онда баланың болу кезеңі, баланың шатырлы/киіз үй лагерінде болуын ұйымдастыруға қойылатын негізгі талаптар, күн тәртібі, лагерьдегі балалармен жұмыс бағдарламасы айқындалады.

4.5 Баланың шатырлы/киіз үй лагерінде болуы ата-анасының (заңды өкілдерінің) жазбаша өтініші бойынша не медициналық айғақтар бойынша (бұл жағдайда лагерь басшысы лагерь медицина қызметкерінің қорытындысы негізінде шешім қабылдайды) не шатырлы / киіз үй лагерінің басшылығы мен ата-анасының (баланың заңды өкілдері) арасындағы шартта көзделген өзге де жағдайларда шартта белгіленген болу кезеңі аяқталғанға дейін тоқтатылады.

5. Жұмыстың мазмұны, формалары мен әдістері

5.1 Жұмыстың мазмұнын, нысандары мен әдістерін ізгілік, демократия, ұлттық және мәдени-тарихи дәстүрлерді дамыту қағидаттарында балалардың мүдделерін ескере отырып, шатырлы/киіз үй лагерінің педагогикалық ұжымы айқындай-

ды;

5.2 Ауысым кезінде жұмыс нысандары мен әдістерін таңдау кезінде оның бағытына қарамастан балаларды дамытуға бағытталған тәрбие және сауықтыру қызметі басым болып қалуы тиіс;

5.3 « _ _ _ _ » шатырлы / киіз үй лагерінде барлық балаларды бейін ерекшелігі бойынша сабақтарға тарту үшін қолайлы жағдайлар жасалуы тиіс;

5.4 Үйірмелер мен секциялардағы сабақтар бір тақырыптық бағыттағы бағдарламалар немесе кешенді интеграцияланған бағдарламалар бойынша өткізілуі мүмкін;

5.5 Үйірмелер мен секциялардың сандық құрамы, сабақтардың ұзақтығы балалардың жас ерекшеліктерін және санитарлық ережелердің тиісті талаптарын ескере отырып анықталады. Сабақтар жеке, топ бойынша немесе үйірменің немесе секцияның барлық құрамымен өткізілуі мүмкін.

6. Шатырлы / киіз үй лагерінің жұмысын реттейтін нормативтік-құқықтық актілер, құжаттар

6.1 Шатырлы / киіз үй лагерінің жоспарында Қазақстан Республикасының заңнамасында және шатырлы/киіз үй лагері туралы ережеде айқындалған мынадай құжаттама болуға тиіс:

- балалар шатыры/киіз үй лагері/орталығының жұмысын реттейтін нормативтік-құқықтық актілер;
- шатырлы/ киіз үй лагерінің қызметі туралы бұйрық;
- штат кестесі;
- шатырлы / киіз үй лагерінің ережесі;
- лагерь қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтары;

зымдық нұсқаулықтары;

■ жасақ басшыларын бекіту туралы бұйрық;

■ балалар шатыры/киіз үй лагері бағдарламасы;

■ лагерьдің ауысымға арналған тәрбие-сауықтыру жұмысының жоспар-торы;

■ балалар мен қызметкерлердің өмірі мен денсаулығын қорғау, қауіпсіздік техникасы жөніндегі құжаттар (нұсқаулықтар, журналдар);

■ санитарлық кітаптар және лагерь қызметкерлерінің тізімі;

■ күн режимі;

■ балаларды жасақтар бойынша бөлу журналы (тізімдері) ;

■ балаларға келу журналы/табелі;

■ лагерь тәрбиеленушілерімен жазатайым оқиғаларды тіркеу журналы;

■ үйірмелердің, әр маусымға арналған лагерьдің жұмысы туралы есепті ақпарат және қорытынды есеп.

7. Шатырлы / киіз үй лагерьлеріне қойылатын жалпы талаптар

7.1 Шатырлы / киіз үй лагерінің аумағы периметрі бойынша айқын көрінетін белгілермен (жалаулар, ленталар және т.б.) белгіленуі немесе қоршалуы тиіс. Периметрі бойынша шатырлы лагерь ені кемінде 1,4 м қорғаныш өртке қарсы минералданған жолақпен жабдықталуы тиіс (жер бетінде жанғыш материалдардан тазартылған немесе топырақ өңдеу құралдарымен не өзге тәсілмен топырақтың тұтас минералды қабатына дейін өңделген жасанды түрде жасалған жолақ).

7.2 Лагерьге, күзет бекетіне кіру ресімделеді, өртке қарсы режим ережелерінің сақталуы туралы ақпараты бар ақпараттық стенд, ата-ана

ларға арналған ақпарат (бекітілген күн тәртібі, күн тәртібі, байланыс телефондары бар лагерь басшылары туралы деректер, лагерьде тыйым салынған тамақ өнімдерінің тізбесі) орнатылады.

7.3 Күзет бекетінде тәлімгерлер көрсетілген жасақтар бойынша балалардың тізімі.

7.4 Шатырлы / киіз үй лагері орналасқан аумақта: тұрғын үй, тамақ дайындау және қабылдау, тамақ өнімдерін сақтау, санитарлық-тұрмыстық, әкімшілік-шаруашылық, дене шынықтыру-сауықтыру аймақтары көзделеді.

7.5 Бейінді шатырлы лагерьдің тұрғын аймағында балаларды орналастыруға арналған туристік шатырлар, медициналық пункт пен медициналық изоляторды (қозғалмайтын) орналастыруға арналған шатырлар орнатылады, ұжымдық пайдалануға арналған жабдықтарды сақтауға, киім мен аяқ киімді кептіруге арналған орындар жабдықталады.

7.6 Медициналық пункт ауданы кемінде 4-7 м² шатырда орналастырылуы тиіс. Науқастарды оқшаулау үшін 2-3 орынға жеке шатыр орнатылады, оны басқа мақсаттар үшін пайдалануға тыйым салынады.

7.7 Ұлдар мен қыздар әртүрлі шатырларға/киіз үйлерге орналастырылады. Лагерьде тұратындардың әрқайсысында жеке ұйықтайтын орын болуы керек.

7.8 Ересектер мен балалардың шатырында/киіз үйінде бірге тұруға тыйым салынады.

8. Ата-аналармен жұмыс

8.1 Шатырлы/киіз үй лагеріне жіберілетін балалардың ата-аналары (оларды алмастыратын адамдар):

- баланы шатырлы/киіз үй лагерінде болу кезеңінде оған қойылатын талаптар туралы хабардар етуге;

- баланы өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларына үйретуге (төсек жинау, киім жинау, тумбочканы таза ұстау, шатырда/киіз үйде тазалықты сақтауға және т. б.);

- баланы қарапайым санитарлық-гигиеналық ережелерге үйретуге;

- баланы шатырлы/киіз үй лагерінде болу үшін қажетті киім (маусым бойынша) және аяқ киіммен қамтамасыз етуге;

- кетуден 10 күн бұрын баланы медициналық тексеруден өткізуге;

- лагерь қызметкерлерін баланың жеке ерекшеліктері туралы хабардар етуге;

- баланың тәртіпсіз мінез-құлқы немесе әрекеті нәтижесінде залал келтірген жағдайда келтірілген залалдың құнын өтеуге;

- балалар шатырлы/киіз үй лагеріне барарда осы қағидалармен танысуға және оларды орындау мүмкін болмаған жағдайда барудан бас тартуға;

- баланың денсаулық жағдайы, оның мінез-құлқының ерекшеліктері, дәрі-дәрмектер мен өнімдерге жеке төзбеушілік туралы хабарлауға;

- баланың денсаулық жағдайына байланысты БСО/БСЛ болуы мүмкін болмаған жағдайда алып кетуге міндетті.

8.2 Балаларды БСО/БСЛ аумағынан өз бетінше алып кетуге (алып кетуге) тыйым салынады.

8.3 Балаға әкеліп беруге тыйым салынған азық-түлік:

- консервілер, шұжық, балық, саңырауқұлақтар, грильдегі тауықтар, торттар;

- газдалған сусындар мен ашытылған сүт өнімдері (айран, қаймақ, сүзбе, йогурт және т. б.);

- тез дайындалатын тағамдар (вермишель, сорпа және т. б.);

- кеш пісетін жемістер мен көкөністер (қарбыз, қауын, қара өрік және т. б.);

- алкоголь, сондай-ақ темекі өнімдері, сағыз, чипсы, крекер, гамбургерлер, хот-догтар.

8.4 Өзіменен бірге алуға және сақтауға тыйым салынатын заттар:

- қымбат және асыл заттар;

- сіріңкелер, оттықтар, шамдар, пиротехникалық құралдар;

- электр жылыту аспаптары (қайнатқыштар, шаш кептіргіштер, шәйнектер және т. б.);

- тесетін және кесетін заттар

(лезвиялар, пышақтар, қауіпті қайшылар, құрал және т. б.);

- темекі, алкоголь, есірткі, вейпер.

9. Ережені өзгерту шарттары

9.1 Ереже оған қол қойылған сәттен бастап күшіне енеді және балалар шатыры/киіз үй лагерінің жұмыс істеуі үшін қажетті уақыт ішінде қолданылады.

9.2 Есы Ережені дамыту үшін қабылданған барлық толықтырулар, келісімдер жазбаша түрде ресімделеді және екі тараптың қолдары және мөрлерімен бекітіледі.

2- қосымша

БСО жасақтарына жауаптыларды бекіту туралы бұйрықтың нысаны

Ұйымның қазақ
тіліндегі ресми
атауы

Қазақстан Республикасының
Мемлекеттік Елтаңбасының
немесе эмблемасының, логотип,
тауар белгісі (қызмет көрсету
белгісі)

Ұйымның орыс
тіліндегі
ресми атауы

БҰЙРЫҚ
«__»__20__ ж.
____қаласы

ПРИКАЗ
«__»__20__ г.
город ____

БСО жасақтарына жауаптыларды бекіту туралы

«_ _ _ _ _» БСО 1-маусымның басталуына байланысты БҰЙЫРАМЫН:

1. Педагог қызметкерлер БСО-
дағы жасақтарға бекітілсін

№ 1 жасақ -25 бала

тәрбиеші-аты-жөні
тәрбиеші-аты-жөні

№ 2 жасақ -25 бала

тәрбиеші-аты-жөні
тәрбиеші-аты-жөні

№ 3 жасақ -25 бала

тәрбиеші-аты-жөні
тәрбиеші-аты-жөні

№ 4 жасақ -25 бала

тәрбиеші-аты-жөні
тәрбиеші-аты-жөні

2. Тәрбиешілерге оларға бекітіл-
ген балалардың өмірі мен денсау-
лығы үшін жеке жауапкершілік жүк-
телсін.

3. Барлық педагог қызметкерлер:

- балалар күні режимін;
- ішкі тәртіп ережелерін сақтауға;
- балаларды қараусыз қалдыр-
мауға.
- санитарлық-гигиеналық норма-
лар мен медицина қызметкерінің

нұсқауларын қатаң сақтауға;

■ баланың әр жағдайы туралы
дереу дәрігерге (медбике) хабар-
лауға;

■ жасақ пен лагерьде баланың
жоқтығы туралы лагерь бастығына
дереу хабарлауға;

■ лагерь бастығына баланың
теріс мінез-құлқы (темекі шегу, на-
шақорлық және т. б.) туралы хабар-
лауға;

■ балаларды шомылуын тек бел-
гіленген жерде, осы үшін бөлінген
уақытта медицина қызметкерінің
қатысуымен жүргізуге;

■ баланың жеке тұлғасын құрмет-
теуге және әсер етудің педагогика-
лық емес түрлерін болдырмауға, қол
көтермеуге, қорлауға, дөрекілік
танытпауға міндеттелсін.

4. Лагерь аумағында және одан
тыс жерлерде от жағуға (уәкілет-
ті орган рұқсат берген белгіленген
орындарды қоспағанда);

■ балаларды ересек адамның
сүйемелдеуінсіз бір жерге жіберуге
қатаң тыйым салынады.

Директор қолы

директордың ТАӘ

Бұйрықпен танысты: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2300033339>

3-қосымша

БСО/БСЛ ашу бойынша дайындық жұмыстары
жоспарының нысаны

№	Іс-шараның атауы	Мерзімдері	Жауаптылар
1	Көктемгі кезеңге жоспар әзірлеу	қаңтар	директор
2	Лагерь маусымының ашылуы-на дайындық үшін жауапты адамдарды тағайындау туралы бұйрық	қаңтар	директор
3	Жөндеу-қалпына келтіру және алдын алу іс-шаралары бойынша акт жасау	ақпан-наурыз	шаруашылық меңгерушісі
4	БСО/БСЛ толыққанды жұмыс істеуі үшін қажетті бухгалтерияға, қызметтер мен тауарлардың тізімін жасау	қаңтар	лагерь бастығы, шаруашылық меңгерушісі, медицина қызметкері
5	БСО/БСЛ қамтамасыз ету жөніндегі өтінімге сәйкес мемлекеттік сатып алуды өткізу	жыл бойы	бухгалтер
6	Аумақты жинау және қалпына келтіру жұмыстары	наурыз-мамыр	шаруашылық меңгерушісі
7	Дератизациялық және дезинсекциялық шараларды жүзеге асыру	сәуір-мамыр	шаруашылық меңгерушісі
8	Өртке қарсы іс-шаралар өткізу	сәуір-мамыр	шаруашылық меңгерушісі
9	Өндірістік бақылау үшін аккредиттелген зертханалармен шарттар жасасу	мамырдың соңына дейін	бухгалтер және лагерь бастығы

10	Санитарлық-эпидемиологиялық қорытынды алу	мамырдың соңына дейін	лагерь бастығы
11	Бағдарламаны маусымға бекіту	мамыр	лагерь бастығы
12	Жергілікті атқарушы органның лагерьді қабылдау актісі	мамырдың соңына дейін	лагерь директоры, бастығы, завхоз
13	Жобалық қуатқа сәйкес ауысым бойынша балалардың тізімін қалыптастыру	ауысымның графигіне сәйкес	лагерь бастығы
14	Кадрлық құрамды қалыптастыру	лагерьдің толықтырылуына сәйкес	лагерь бастығы
15	Кадрларды орналастыру және нұсқау беру, лагерь ауысымының бағдарламасымен танысу	Ауысым ашылар алдында	лагерь бастығы
16	іс-шараларды дайындау және іске асыру	лагерьдің істеген кезінде Ауысымның/маусымның соңы	лагерь бастығы
	Жазғы жұмыстың қорытындысын шығару	Ауысымның/маусымның соңы	лагерь бастығы

БАЛАЛАР ОРТАЛЫҚТАРЫНЫҢ / ЛАГЕРЬЛЕРІНІҢ БАРЛЫҚ ТҮРЛЕРІНЕ АРНАЛҒАН БАҒДАРЛАМАЛАР МАЗМҰНЫ МЕН ДИЗАЙНЫНА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Бағдарлама құрылымы:

1. Титул парағы
2. Мазмұны
3. Бағдарламаның ақпараттық картасы
4. Түсіндірме жазба
5. Мақсаты мен міндеттері
6. Іске асыру мерзімдері
7. Бағдарламаға қатысушылар
8. Қызмет мазмұны
9. Бағдарламаны іске асыру кезеңдері
10. Бағдарламаны іске асыру шарттары
11. Әдістемелік сүйемелдеу
12. Күтілетін нәтижелер
13. Бағдарламаны іске асыру тиімділігін бағалау критерийлері
14. Әдебиеттер тізімі
15. Қосымшалар

Бағдарламаның құрылым- дық элементтерін ресімдеу және мазмұны

1. Титул парағында мыналар көрсетілуі керек:
 - 1) білім беру ұйымының атауы;
 - 2) бағдарлама қайда, қашан және кіммен бекітілді;
 - 3) бағдарламаның атауы;
 - 4) осы бағдарлама есептелген балалардың жасы;
 - 5) бағдарлама іске асырылатын қаланың, елді мекеннің атауы;
 - 6) әзірленген жылы.
2. Мазмұны-бағдарлама құрамын ашатын тақырыптар көрсеткіші.
3. Бағдарламаның ақпараттық картасы (паспорты)

Бағдарламаны құрастырушы	
Лагерь атауы	
Маусымның атауы	
Жаз - 2024	
Ауысым атаулары	
Ауысым ұзақтығы	

Ауысымды өткізу мерзімі	
БСО мекенжайы, телефоны	
Қатысушылардың жасы	
Бағдарламаның мақсаты	
Бағдарламаның негізгі міндеттері	
Негізгі іс-шаралар тізімі	
Іске асырудан күтілетін нәтижелер	
Кадрлық қамтамасыз ету	

4. Түсіндірме жазба

Бағдарламаның «Түсіндірме жазбасында»:

1) бағдарлама әзірленген бағдарламаның бағыттары;

2) осы бағдарламаның жаңалығы, өзектілігі, педагогикалық орындылығы;

3) осы бағдарламаның бұрыннан бар бағдарламалардан айрықша ерекшеліктері (негізгі идеялар, негізгі ұғымдарды ашып көрсету керек.

5. Мақсаты мен міндеттері

Мақсат (оның негізгі бағытын көрсетуі керек) нақты тұжырымдалуы және балалардың қажеттіліктеріне бағытталуы керек;

Бағдарламаның міндеттері-оқыту, дамыту, тәрбиелеу (міндеттерді тұжырымдау дерексіз болмауы ке-

рек, олар болжамды нәтижелермен байланысты болуы керек)

6. Бағдарламаны іске асыру мерзімдері (ауысым кестесі және ұзақтығы)

7. Бағдарламаға қатысушылар (осы бағдарламаны іске асыруға қатысатын балалардың жасы, жасақтар құрамы).

8. Қызметтің мазмұны жоспарланған іс шаралардың қысқаша сипаттамасы болып табылады

9. Бағдарламаны іске асыру кезеңдері (ұйымдастырушылық, негізгі, қорытынды), әр кезеңнің іс-әрекеттерін сипаттау қажет

10. Бағдарламаны іске асыру шарттары-бұл кадрлық, материалдық-техникалық, ақпараттық-әдістемелік, қаржылық (қажет болған

жағдайда) қамтамасыз етудің нақты және қолжетімді жиынтығы

11. Әдістемелік сүйемелдеу-бағдарламаны табысты іске асыру үшін қажетті әдістемелік қамтамасыз ету. Бағдарламаны әдістемелік қамтамасыз ету бағдарламаны іске асыру үшін қажетті әдістемелік құралдар тізбесін қамтуы мүмкін:

1. жұмыс жоспарына сәйкес әдістемелік әзірлемелерді іріктеу, бағдарламаларды, ойындарды, конкурстарды, реквизиттерді, музыкалық қамтамасыз етуді әзірлеу;

2. түрлі іс-шараларды өткізу бойынша ұсынымдар;

3. педагогтер мен тәлімгерлерге арналған кіріспе семинарын өткізу.

12. Күтілетін нәтижелер-міндеттерді шешуге бағытталған іс-шаралар кешенін орындау барысында алынған түпкілікті қорытындының моделі

13. Тиімділік критерийлері-бағалау жүзеге асырылатын белгілі бір ережелер немесе стандарттар

14. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Бағдарламаны әзірлеу, іске асыру және процесті ұйымдастыру үшін пайдаланылатын әдебиеттер тізімін, интернет көздерін көрсету

БСО/ БСЛ ҮШІН ҰСЫНЫЛАТЫН КҮН РЕЖИМІ

Уақыты	Іс-әрекет атауы
08.30	Ұйқыдан тұру
08.30-08.45	Жеке гигиена уақыты
08.45 -09.00	Таңертеңгілік жаттығулар
09.00-10.00	Таңғы ас
10.00-10.30	Жасақ ісі
10.30 -12.30	Үйірмелердегі сабақтар, жасақтық және спорттық іс-шаралар
12.30 -13.00	Жеке гигиена уақыты
13.00 -14.00	Түскі ас
14.00-16.00	Ұйықтайтын уақыт
16.00-17.30	Түстен кейінгі ас
17.30-18.30	Ұжымдық шығармашылық істер, спорттық ойындар
18.30-19.30	Кешкі ас
19.30 -20.30	Жалпы лагерьлік іс-шара
20.30-21.00	Екінші кешкі ас
21.00-22.30	Дискотека
22.30-22.45	Жеке гигиена уақыты
23.00	Ұйықтау

Күндізгі лагерьлер үшін ұсынылатын күн режимі

Уақыты	Іс-әрекет атауы
8.45 – 9.00	Балаларды қабылдау
08.30-08.45	Таңертеңгілік жаттығулар
08.45 -09.00	Таңғы ас
09.00-10.00	көркемдік-шығармашылық қызмет (конкурстар, шығармашылық іс-шаралар)
10.00-10.30	спорттық-сауықтыру сағаты
10.30 -12.30	бағыттар бойынша сабақтар
12.30 -13.00	Үстел ойындары
13.00 – 14.00	Түскі ас
14.00 – 14.30	Күнді қорытындылау
14.30	Балаларды үйлеріне қайтару

6-қосымша

БЕКІТЕМІН
БСО/БСЛ директоры_____ТАӘ
« » _____ 2024 жыл**БСО/БСЛ іс-шаралары бойынша жоспардың нысаны**
(ауысымдағы күндер саны әр түрлі болуы мүмкін)
2024 жылғы I шығармашылық ауысым

« » _____ 2024 жыл

«Ауысым атауы»

Ауысым орайластырылған:

№ п/п	Дата	Іс-шараның атауы	Жауаптылар
1.		« _____ » 1. Ұйымдастыру кезеңі: - балалардың келуі; - медициналық пунктке бару; - жасақтарды бөлу; - корпустар бойынша жайластыру. 2. Қауіпсіздік техникасы және БСО/БСЛ болу ережелері бойынша нұсқаулық 3. Жасақтардағы танысу, татуласу ойындары. 4.КТД 5. Тәлімгерлердің кешкі концерті 6. Дискотека	
2.		1. « _____ »	
3.		1. 1.	
4.		« _____ » 1. Үйірмелер мен секциялардың жұмысы /таңертең 2. КТД /күндіз 3. Кешкі іс-шара/кешке 4. Дискотека	
5.		« _____ » 1. Үйірмелер мен секциялардың жұмысы /таңертең 2. КТД / күндіз 3. Кешкі іс-шара/кешке 4. Дискотека	

6.		«_____» 1. Спартакиаданың ашылуы / таңертең 2. Спорттық ойындар, жарыстар, конкурстар. 3. КТД 4. Кешкі іс-шара/кешке 5. Дискотека.	
7.		«_____» 5. 1. Үйірмелер мен секциялардың жұмысы /таңертең 2. Спорттық ойындар, жарыстар, конкурстар 3. Жеңімпаздарды марапаттау 4. Дискотека	
8.		«_____» 1. Үйірмелер мен секциялардың жұмысы /таңертең 2. КТД / күндіз 3. Кешкі іс-шара 4. Дискотека	
9.		«_____» 1. Үйірмелер мен секциялардың жұмысы /таңертең 2. КТД / күндіз 3. Кешкі іс-шара 4. Дискотека.	
10.		«_____» 1. Үйірмелер мен секциялардың жұмысы /таңертең 2. КТД / күндіз 3. Кешкі іс-шара 4. Дискотека.	
11.		«_____» 1. Үйірмелер мен секциялардың жұмысы /таңертең 2. 2. Шығармашылық ауысым мен спартакиаданың салтанатты жабылуы. Жеңімпаздарды марапаттау.Қоштасу галла-концерті 3. От жағу 4. Дискотека.	
12.		«_____» 1. Жасақтағы ауысымды қорытындылау, рефлексия. 2. Сауалнама 3. Балалардың үйге қайтуы.	

**Күндізгі лагерьлер мен мектеп жанындағы алаңдар үшін
күнтізбелік - тақырыптық жоспарлау
(7, 10, 12, 14 күн)**

№	Апта күндері		Бағыттары	Іс-шара нысандары
1	Дүйсенбі	Күннің 1-жартысы	Азаматтық-патриоттық	Зияткерлік ойындар, квестер, танымдық-ойын-сауық ойындары және басқалар
		Күннің 2-жартысы	Бейінді	Рөлдік ойындар, экскурсиялар, командалық ойындар, шеберлер қаласы және басқалар
2	Сейсенбі	Күннің 1-жартысы	Экологиялық	Экочелленджер, ұжымдық ойындар, эко қозғалыстар, экологиялық десант, «Тропинка» операциясы, «Жасыл ел», «Ресурстарды үнемдеу» экологиялық жобалары. Су және электр энергиясы «экологиялық әдеттер лотереясы», экомаршруттар және басқалар.
		Күннің 2-жартысы	Көркем-эстетикалық	«Алло, біз таланттарды іздейміз», «Үздік пародия» конкурстық бағдарламалары, «Даңқ минуты» мерекелері, әдеби жобалар, «Рекордтар күні» шығармашылық ойындары, «Әдептілік күні», кино-жобалар, әдеби клубтар, кинофильмдер клубтары, музыкалық шайқастар, тикток конкурстар және басқалар

3	Сәрсенбі (қазақ тілі күні)	Күннің 1-жартысы	Лингвистикалық, тілдік	Ойындар калейдоскобы, Полиглот конкурсы, КВН (гаджеттерсіз тірі байланыс) және басқалар
		Күннің 2-жартысы	Туристік-өлкетану	Туристік жорықтар, альпинизм, скауттық жобалар, экскурсиялар, ұжымдық ойындар және басқалар.
4	Бейсенбі	Күннің 1-жартысы	Рухани-адамгершілік, отбасылық	Нәтижелі ойын, экскурсиялар, іскерлік ойын, білгірлер турнирі, виртуалды кітап көрмесі, «Мейірімділік күні» саяхат ойындары, театрландырылған қойылымдар, рөлдік ойындар, этножобалар, коучинг - сессиялар және басқалар.
		Күннің 2-жартысы	Спорттық	Тимбилдингтер, эстафета ойындары, спорттық викторина, үздік спортшылардың көрсетілімдері және басқалар.
5	Жұма	Күннің 1-жартысы	Экономикалық	Балаларға арналған Іскерлік ойын, ата-аналармен бизнесмендермен кездесу және басқалар.
		Күннің 2-жартысы	СӨС	Денсаулық сәті, көңілді старттар, дене шынықтыру демалыстары, мерекелер, музыкалық терапия, ертегі терапиясы, библиотерапия және басқалар.
6	Сенбі	Күннің 1-жартысы	Тарихи-өлкетану	Экскурсиялар, жобалар, виртуалды экскурсиялар және басқалар.
		Күннің 2-жартысы	Хореографиялық	Би батлдары, флешмобтар байқауы және басқалар.
7	Жексенбі	1 половина дня	Креативті жексенбі	Балалардың қызығушылықтары мен қажеттіліктері бойынша
		Күннің 2-жартысы	Еңбек	Табиғаттағы ұжымдық еңбек, кезекшілік, еріктілер жасақтары, вахталар, мерекелер, тазалау, көгалдандыру, абаттандыру және басқалар.

8	Дүйсенбі	Күннің 1-жартысы	Азаматтық-патриоттық	Зияткерлік ойындар, квестер, танымдық-ойын-сауық ойындары және басқалар
		Күннің 2-жартысы	Бейінді	Рөлдік ойындар, экскурсиялар, командалық ойындар, шеберлік сыныптары, шеберлер қаласы және басқалар
9	Сейсенбі	Күннің 1-жартысы	Көркем-эстетикалық	Әдеби жоба, кино жобасы, әдеби клуб, кинофильмдер клубы, музыкалық шайқастар және басқалар
		Күннің 2-жартысы	Экологиялық	Экочелленджер, ұжымдық ойындар, эко қозғалыстар, экологиялық десант, «Тропинка» операциясы, «Жасыл ел», «Ресурстарды үнемдеу» экологиялық жобалары. Су және электр энергиясы «экологиялық әдеттер лотереясы», экомаршруттар және басқалар..
10	Сәрсенбі (қазақ тілі күні)	Күннің 1-жартысы	Тілдік	Ойындар калейдоскобы, Полиглот конкурсы, КВН (гаджеттерсіз тірі байланыс) және басқалар
		Күннің 2-жартысы	Туристік-өлкетану	Туристік жорықтар, альпинизм, скауттық жобалар, экскурсиялар, ұжымдық ойындар және басқалар
11	Бейсенбі	Күннің 1-жартысы	Күннің 1-жартысы Рухани-адамгершілік, отбасылық	Нәтижелі ойын, экскурсиялар, іскерлік ойын, білгірлер турнирі, виртуалды кітап көрмесі, «Мейірімділік күні», саяхат ойындары, театрландырылған қойылымдар, рөлдік ойындар, этножобалар, коучинг-сессиялар және басқалар.
		Күннің 2-жартысы	Күннің 2-жартысы Спорттық	Тимбилдингтер, эстафета ойындары, спорттық викторина, үздік спортшылардың көрсетілімдері және басқалар.

12	Жұма	Күннің 1-жартысы	Интеллектуалды-танымдық	Интеллектуалды ойын-сауық ойындары, интеллектуалды брейн-рингтер, викториналар, конкурстар, аукциондар, лабиринттер және басқалар.
		Күннің 2-жартысы	СӨС, спорттық, дене шынықтыру-сауықтыру	Көңілді старттар, дене шынықтыру демалыстары, мерекелер, музыкалық терапия, ертегі терапиясы, библиотерапия және басқалар.
13	Сенбі	Күннің 1-жартысы	Тарихи-өлкетану	Экскурсиялар, жобалар, виртуалды экскурсиялар және басқалар.
		Күннің 2-жартысы	Еңбек	Табиғаттағы ұжымдық еңбек, кезекшілік, еріктілер жасақтары, вахталар, мерекелер, тазалау, көгалдандыру, абаттандыру және басқалар
14	Жексенбі	Күннің 1-жартысы	Креативті жексенбі	Балалардың қызығушылықтары мен қажеттіліктері бойынша «Жағымды естеліктер күні» және басқалар
		Күннің 2-жартысы	Би	Би шайқастары, флешмобтар байқауы, ток-шоулар және басқалар.

Ескерту: әрбір балалар орталығы / лагері ауысым мерзіміне бейімделеді

8-қосымша

**БСО/БСЛ жасақтарындағы балаларға келуді
есепке алу табелінің нысаны**

«___» ауысым
№ ___ жасақ

№	Баланың аты-жөні	Күндер												Бол-ды	Бол-мады
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1	аты-жөні							к	к	к	к	к	к	6	6
2	аты-жөні													12	0
3	аты-жөні														
4	аты-жөні														
5	аты-жөні														
6	аты-жөні														
7	аты-жөні														
8	аты-жөні														
9	аты-жөні														
10	аты-жөні														
11	аты-жөні														
12	аты-жөні														
Барлығы		12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	11		

«к» - кетті

«б» - болды

«а/б» - ауруға байланысты болмады

«с/б» - себепсіз болмады

Балалардың БСО/БСЛ келуін есепке алу табелінің нысаны /

«___» ауысым

№	Жасақ №	Ақысым күндері												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	1 - жасақ	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	11	Күннің басталуындағы балалар саны
2	2 - жасақ	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	11	Күннің басталуындағы балалар саны

3	3 отряд	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	11	Күннің басталуындағы балалар саны
4	4 отряд	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	11	Күннің басталуындағы балалар саны
5	5 отряд	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	11	Күннің басталуындағы балалар саны
6	6 отряд	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	11	Күннің басталуындағы балалар саны
7	7 отряд	12	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	11	Күннің басталуындағы балалар саны
Всего		84	84	84	84	84	84	77	77	77	77	77	77	Күн қорытындысы бойынша балалардың жалпы саны

Ескерту: кестеде балалар саны мысал ретінде көрсетілген

**Ауысымның аяқталуы бойынша есеп нысаны
(БСО бастығы үшін)**

Ауысым кезеңі	
Ауысымның атауы	
Барлық бала:	
Ұлдар	
Қыздар	
7 жас	
8 жас	
9 жас	
10 жас	
11 жас	
12 жас	
13 жас	
14 жас және одан жоғары	
Жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалар	
Қамқорлықтағы және патронаттағы балалар	
Мүгедек балалар мен мүмкіндігі шектеулі балалар	
Ата-анасы мүгедек(лер) бар отбасылардан шыққан балалар	
Аз қамтылған отбасылардан шыққан балалар	
Көпбалалы отбасылардан шыққан балалар	
Әлеуметтік қорғалмаған топтағы балалар бойынша жиыны	
Медициналық пункт: изоляторға орналастырылған өтініштер саны	
БЮП инспекторына өтініштер саны	
Ата-аналардың балаларға келуі (отбасы жағдайлары бойынша, ауруы бойынша кететін барған балалардың саны)	
Үйірмелердің жұмысы туралы ақпарат	
Ауысымға арналған жоспарды іске асыру қорытындылары бойынша ақпарат	

ҮЛГІЛІК КЕЛІСІМ-ШАРТ № __

жеке тұлғалардың жазғы демалысы кезінде балалардың сауықтыру іс-шараларын, достық қарым-қатынасын және еңбек қызметін ұйымдастыру бойынша қызметтерді көрсеткені үшін

Қ. _____

«__» _____ 2024 г.

1. Шарттың тақырыбы

1.1. Осы шартқа сәйкес «Мердігер» сатып алған балалар лагеріне жолдамаларға сәйкес «_____» балалар сауықтыру лагерінде жеке тұлғалардың жазғы демалысы кезінде балалардың сауықтыру демалысын, бос уақытын және жұмыспен қамтылуын ұйымдастыру бойынша қызметтерді көрсетуге міндеттенеді. «Ата-ана» (бұдан әрі – «ваучер») және «Ата-ана» ваучер бағасына кіретін қызметтердің барлық спектрін төлеуге міндеттенеді:

Ваучер түрі: балалар жолдамасы

Келу күні: _____ 2024 жылдан _____ 2024 жылға дейін

Ваучерлер саны: _____
(_____) дана.

Бір билеттің бағасы:

Шарттың жалпы сомасы:
_____ (_____) теңге.

Тіркелу және шығу күндері толық болып саналады.

2. Есептеу тәртібі

2.1. «Ата-ана» ваучерді брондаған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде банк шотына немесе тікелей «Орындаушының» кассасына аудару арқылы ваучер құнының 100% мөлшерінде төлем жасауға міндеттенеді.

2.2. «Ата-ана» тармақтың шарттарын орындамаған жағдайда 2.1. осы келісім бойынша Орындаушы тегін ваучерлердің берілуіне кепілдік бермейді.

3. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

3.1 «Ата-ананың» құқықтары:

3.1.1. Жалпы күнделікті тәртіпті бұзбай балаға барыңыз.

3.1.2. Баланың балалар сауықтыру лагерінде тұруы, тамақтануы, сабақтары мен іс-шараларының жағдайларын _____ әкімшілігінің келісімі бойынша және сүйемелдеуімен тексеру _____.

«Ата-ананың» міндеттері:

3.1.3. «Орындаушыға» баланың аурулары және (немесе) медицина-

лық қарсы көрсетілімдері, психикалық және жеке ерекшеліктері туралы хабарлау.

3.1.4. Қамтамасыз ету:

- СанПин 2.4.4.1204-03 сәйкес берілген дәрігер куәландырған 071-У «Лагерьге кететін тұлғаның анықтамасы» нысанындағы медициналық анықтама (медициналық анықтамасыз бала лагерьге қабылданбайды;

- емдеу мекемесінің мөрімен, дәрігердің жеке мөрімен куәландырылған терінің және оның қосалқыларының жанаспалы жұқпалы ауруларының жоқтығы туралы дерматологтың анықтамасы.

- баланың 21 күн бойы инфекциялық науқастармен байланыста болмағаны туралы эпидемиологиялық ортаның 0,27/у нысанындағы анықтамасы;

- нысаны 0,65/у «профилактикалық егу картасы»

- гельминт жұмыртқаларына нәжісті үш рет сынау.

- Туу туралы куәліктің көшірмесі;

3.1.5. Ата-ана баланың «Орындаушыға» келтірген мүліктік зиянын құжатпен расталған жағдайда толық көлемде өтеуге міндетті. «Орындаушы» «Ата-анаға» залалдың мәнін, бүлінген немесе бүлінген мүліктің көлемі мен құнын сипаттайтын акт береді;

3.1.6. «Ата-ана» 3.1.5 тармағына сәйкес акт бойынша бүлінген/бүлінген мүліктің құнын төлеуге міндетті. шот-фактура жасалған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде.

3.2. «Орындаушының» құқықтары:

3.2.1. Жарғыға, осы келісімге және қолданыстағы заңнамаға қайшы келмейтін баланың қатысуымен өткізілетін мәдени-ойын-сауық, дамы-

тушылық және басқа да іс-шаралар бағдарламасын өз бетінше таңдау.

3.2.2. Қызметкерлер өз қалауыңыз бойынша.

3.2.3. Осы Шарттың №1 Қосымшасына сәйкес баланың бірнеше рет немесе бір рет өрескел бұзуына байланысты осы Шартты мерзімінен бұрын бұзуға және №1 Қосымшаға сәйкес «Ата-анадан» баланы лагерден өтеусіз алып кетуді талап етуге. ваучерде пайдаланылмаған күндер үшін.

«Орындаушының» міндеттері:

3.2.4. Баланың өмірі мен денсаулығын қорғау.

3.2.5. Баланы еденде ыңғайлы 3, 4, 6 төсектік бөлмелерде орналастыру.

3.2.6. Балаңызды күніне 5 мезгіл толық тамақпен қамтамасыз етіңіз.

3.2.7. Баланың таза ауада уақытын қамтамасыз ету, сауықтыру, дене шынықтыру, мәдени іс-шаралар, жорықтар, ойындар, хобби сабақтары, алғашқы медициналық көмек көрсету.

3.2.8. Балаға әсер еткен барлық оқиғалар мен жазатайым оқиғалар туралы «Ата-анаға» дереу хабарлаңыз.

4. Тараптардың жауапкершілігі

4.1. Лагерьдегі ішкі тәртіп ережелерін және күнделікті тәртіпті бұзу, сондай-ақ жасалған құқық бұзушылықтар баланы лагерьден шығаруға әкеп соғады, пайдаланылмаған демалыс күндері үшін ақша қайтарылмайды. Мердігер кешіккен, ерте кеткен және толық келмеген күндер қалпына келтірілмейді және олар бойынша қаржылық талаптарды қабылдамайды.

4.2. Баланың сырқатына байланысты демалыс мерзімінен

бұрын тоқтатылған жағдайда жол жүру ақшасы қайтарылады және уәкілетті органдар берген жеке басын куәландыратын құжат (на-уқастығы туралы парақ, дәрігер растаған анықтама) болуы керек. Жол жүрудің жалпы сомасынан ақшаны қайтару кезінде баланың нақты болған күндерінің саны мен қосымша бір күннің құны ше-герімге жатады.

4.3. Тиісті құжаттармен расталған форс-мажорлық жағдайларға (табиғи зілзалалар, ереуілдер, азаматтық толқулар, соғыстар, мемлекеттік органдар-дың тыйым салу актілері) байла-нысты «Ата-ана» ақылы ваучер-лерден бас тартқан жағдайда, «Мердігер» «Ата-анаға» қайта-рады. «Ата-ана» төлеген ваучер құны.

4.4. «Ата-ана» сапар басталғанға дейін 5 (бес) күннен кешіктір-мей себептерді көрсетпестен осы Шартты орындаудан бас тартуға және ақшаны қайтаруды талап етуге құқылы. Бұл ретте «Орын-даушы» қайтарылған қаражаттан жол жүру құнының 30% (отыз пай-ызы) мөлшерінде өтемақы ұста-уға құқылы. Сапар басталғанға дейін 5 (бес) күннен кешіктірмей сапардан бас тартсаңыз, «Орында-ушы» ақшаны қайтармайды және шағымдарды қабылдамайды.

4.5. 3.1.6 тармағына сәйкес бүлінген мүліктің құнын төлеуді кешіктірген жағдайда. Осы Шарт бойынша «Ата-ана» «Орындаушы-ның» бірінші талабы бойынша оған әрбір кешіктірілген күн үшін бе-решек соманың 0,5% (нөлден бес пайыз) мөлшерінде, бірақ одан көп емес өсімпұл төлеуге міндет-тенеді. берешек сомасының 5%-дан (бес пайызынан) жоғары.

4.6. Айыппұлды, өсімпұлды не-месе айыппұлды төлеу кінәлі та-рапты Шарт бойынша өз міндет-темелерін тиісінше орындаудан босатпайды.

Дауларды шешу тәртібі

5.1. Тараптар Шарттан туындауы мүмкін барлық даулар мен келіспе-ушіліктерді келіссөздер арқылы ше-шуге ұмтылатын болады.

5.2. Осы Шартқа байланысты туындайтын және одан Тараптар арасындағы келіссөздер арқылы шешілмеген барлық даулар Қа-зақстан Республикасының қолда-ныстағы заңнамасына сәйкес сот тәртібімен қаралуға жатады.

6. Шарттың басқа шарттары

6.1. Шарт орыс тілінде екі данада жасалды, бірдей заңды күші бар, Та-раптардың әрқайсысы үшін бір да-надан.

6.2. Шарт оған Тараптар қол қой-ған сәттен бастап күшіне енеді және Тараптар өздерінің барлық міндет-темелерін тиісінше орындағанға дейін әрекет етеді.

6.3. Осы Келісімнің барлық қо-сымшалары мен актілері осы Келісімнің ажырамас бөліктері бо-лып табылады.

6.4. Осы Шартта көзделмеген барлық басқа мәселелерде Тарап-тар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын бас-шылыққа алады.

6.5. Келісімнің ажырамас бөлігі болып табылады:

№1 қосымша – Ата-аналарға ар-налған жадынама.

№2 қосымша – Ата-аналарға ар-налған сауалнама.

7. Тараптардың заңды мекенжайлары мен қолдары:

«Орындаушы»:

«Ата-ана»:

Қ. _____

көш. _____

тел: _____

ЖСН: _____

құжат түрі _____

берілді _____

Қ. _____

Атқарушы директор
қызметі

қолы

//

тегі, инициалдар

қолы

/ /

тегі, инициалдар

М.О.

Қосымша №1 келісім-шарт үшін №____
«____» _____ 20 ж.

АТА-АНАЛАРҒА ЕСКЕРТПЕ

Ішкі лагерь ережелері

■ Сізді қоршап тұрғанның бәріне қамқорлық жасаңыз: біз сақтауға тырысатын бірегей табиғат пен лагерьде сіздің жайлылығыңыз бен жайлылығыңыз үшін адамдардың қолымен жасалған нәрсе.

■ Сіздің демалысыңызды қызықты әрі пайдалы өткізуге тырысатындардың еңбегін құрметтеңіз.

■ Ешкімнің кішілеріңізді ренжітуіне немесе үлкендеріңізге дөрекілік көрсетуіне жол бермеңіз, барлығына өзіңіз қалай қарағыңыз келсе, солай қарым-қатынаста болыңыз.

■ Кеңес берушінің айтқаны мен істегеніне мұқият болыңыз! Оған сіздің қауіпсіздігіңіз бен денсаулығыңыз сеніп тапсырылған, ол сізге қызықты және мазмұнды уақыт өткізуге және басқа жігіттермен достасуға көмектеседі.

■ Заттарыңызды және бөлмеңізді таза ұстаңыз.

■ Ешқашан лагерь аумағынан арнайы рұқсатсыз шықпаңыз, ерекше құнды заттарды кеңесшіге сақтау үшін беріңіз.

■ Күнделікті тәртіпті ұстаныңыз: бұл өте қатал емес, бірақ уақытты дұрыс ұйымдастыруға көмектеседі.

■ Тыныш уақытта және жарық сөнгеннен кейін сіз тек өз бөлмеңізде болуыңыз керек.

■ Есіңізде болсын: біздің лагерьде темекі өнімдерін, алкогольді және есірткіні пайдалануға тыйым салынады.

Күн тәртібі

08:00 Ояну

08:15 Таңертеңгі дәретхана

08:30 Зарядтау

09:00 Таңғы ас

09:30 Спорттық-сауықтыру шаралары, серуендер, ашық ауада ойындар

13:30 Түскі ас

14:00 Тыныш сағат

15:45 Түстен кейінгі тағамдар

16:00 Қызығушылық бойынша сабақтар, ашық ойындар, ұжымдық шығармашылық іс-шаралар

19:00 Кешкі ас

20:00 Топтық уақыт, кешкі іс-шаралар

21:00 Дискотека, кино көру, от жағу

22:00 Екінші кешкі ас

22:30 Кешкі дәретхана

23:00 Жарық сөнеді

Тамақтану.

«_____» лагерінде сіз күніне 5 рет теңдестірілген, құнарлы тамақ аласыз.

Сондай-ақ, мекемеде ата-анасының рұқсатымен балалар сусындар, шырындар мен шоколадтарды сатып ала алатын буфет бар.

Балалар лагеріне тез бұзылатын азық-түлік өнімдерін әкелуге қатаң тыйым салынады.

Денсаулық және қауіпсіздік

Лагерьдегі балалардың қауіпсіздігі үшін мыналар қолданылады:

■ 24 сағаттық кәсіби қауіпсіздік;

■ білікті дәрігер қажет болған жағдайда алғашқы медициналық

көмек көрсететін фельдшерлік пункт.

- кезекші вагон
 - өрт қауіпсіздігінің автоматтандырылған жүйесі.
 - Бейнебақылау камерасы
- Трансфер _____ лагерь _____

Балаларды _____ қаладан «_____» лагеріне жеткізу және кері қайтару автобустармен жүзеге асырылады. Қажет болса, ата-аналар өтініш бланкісінде қажетті белгіні қою арқылы лагерь әкімшілігіне хабарлай отырып, баласын лагерьге өздері жеткізе алады.

Алматыдан шығу
жөнелту орны : қ. _____, көш. _____.

жөнелту уақыты: у ____ с.

шығу «_____»

келу орны: қ. _____, көш. _____.

келу уақыты : у ____ с.

Балаларды тіркеу күндізгі сағат ____ дейін. д

Лагерде қатаң тыйым салынады!

Темекі шегу, алкоголь, есірткі, лагерь аумағын өз бетінше күту, рұқсатсыз шомылу, басқа балалардың денсаулығына зиян келтіру, лагерьге материалдық залал келтіру және балалардың денсаулығына және балалар ұжымының психологиялық климатына әсер ететін барлық нәрсе. Сондықтан сізден алдын ала өз бетіңізше балаңызды лагерьде тұрудың ішкі ережелерімен таныстыруыңызды сұраймыз.

Лагерь әкімшілігі лагерьдегі күнделікті тәртіп пен ішкі тәртіп ережелерін сақтамағаны үшін, сондай-ақ мінез-құлқы лагерьдегі қауіпсіз ортаға сәйкес келмейтін БАЛАНЫ ЖЕТКІЗУ және үйіне жіберу құқығын өзіне қалдырады (сапар құны қай-

тарылмайды!).

Ұялы телефондар, ақшалар, бағалы заттар.

Лагерь әкімшілігі лагерь кеңесшісіне депозитке салынған ақша мен құндылықтардың сақталуына ғана жауапты.

«_____» лагерінің әкімшілігі ата-аналарға балаларымен ҰЯЛЫ ТЕЛЕФОНдарды қалдырмауды ұсынады және олардың қауіпсіздігіне жауапкершіліктен бас тартады.

Лагерьдегі балаларға қонаққа бару.

«_____» лагерінде тұратын балаларға лагерьдің ішкі тәртібін бұзбай, ауысымның кез келген күнінде ____ сағаттан ____ сағатқа дейін және ____ сағаттан ____ сағатқа дейін рұқсат етіледі.

Лагерьге келген кезде өзіңізбен бірге не болуы керек

Баламен бірге жолдама, СанПин 2.4.4.1204-03 сәйкес ресімделген дәрігер куәландырған 071-У «Лагерьге кететін адамның анықтамасы» медициналық анықтамасы болуы керек (медициналық анықтамасыз бала лагеріне қабылданбайды), туу туралы куәліктің көшірмесі.

Егер сіздің балаңыздың денсаулық жағдайы қандай да бір шектелулерді немесе ерекше назар аударуды қажет етсе, бізге хабарлауды ұмытпаңыз.

Анықтама нөмірлері:

Қабылдау - _____

Лагерь бастығы – экс. _____

Саны _____

орынбасары тәрбие жұмысының директоры – экс. _____

Саны _____

Дәрігер – экс. нөмірі _____

Бухгалтер кассир _____

ішкі. нөмірі _____

Кезекші кеңесші _____

Орындаушы:

ЖШС «_____»

Атқарушы директор

_____.

Ата-ана:

Қ. _____

көш. _____

тел: _____

ЖСН: _____

құжат түрі _____

берілді _____

Қ. _____

«Ата-ана»

_____ **ТАӘ, қолы, күні**

Қосымша №2 келісім-шарт үшін №____
«__» _____ 20 ж.

Ата-аналарға арналған сауалнама

Баланың аты-жөні

Туылған күні _____

Оқу орыны _____

Ата-анасы туралы мәлімет

АНА тегі	
Аты Әкесінің аты	
Жұмыс орны, лауазымы	
ӘКЕСІ тегі	
Аты Әкесінің аты	
Жұмыс орны, лауазымы	

5. Үй мекенжайы:

Үй. телефон: _____

Ұялы. Телефон (анасы): _____

Ұялы. телефон (әкесі): _____

E-mail: _____

Кездесу және алып кету**Кездесу**☐ Ата-анасы баланы алып келеді
☐ Алматыдан лагерьге
«Ақ бұлақ»
СК автобусымен жеткізу
привозят родители
Алып кету☐ Баланы ата-анасы
алып кетеді
☐ Лагерьден Алматыға
«Ақ бұлақ»
СК автобуспен жеткізу
6. Сіздің балаңыз бұрын лагерьге барды ма?

Қанша рет: _____ қай жастан бастап: _____

7. Балаңыз туралы бөліскіңіз келетін кез келген нәрсе (медициналық деректер, физикалық жағдай):

Тамақтану талаптары: _____

Суық тиюге бейімділігі: _____

Жәндіктердің шағуына аллергиялық реакциялар бар ма: _____

Сіз көлікте қозғалыс ауруымен ауырасыз ба: _____

Сынықтар (қашан және қайсысын көрсетіңіз): _____

Операциялар (қашан және қайсысын көрсетіңіз): _____

Мидың шайқалуы (қайсысы және қашан болғанын көрсетіңіз): _____

Аллергиялық аурулар: _____

Сіз шиеленісу кезеңінде не істейсіз (дәрігерге ұсыныс): _____

Жүзу қабілеті _____

Биіктіктен қорқу _____

Қараңғыдан қорқу _____

Жануарлардан қорқу _____

Шаршау _____

Гиперактивтілік _____

Көру (көзілдірік кию) _____

Жалпы дене дайындығы _____

Аяқ киім өлшемі _____

Қосымша ақпарат: _____

Бала туралы мәліметтер (жеке ерекшеліктері):

Мектептен тыс уақытта немен айналысады: _____

Ол немен айналысады: _____

Ол не істегенді ұнатпайды: _____

Қандай жағдай қиын болуы мүмкін: _____

Оның ең ұнатпайтыны: _____

Қандай әрекеттерді қадағалау керек (гигиена; киім ауыстыру (дымқыл және суық болса) және т.б.): _____

Сіздің балаңыз кіммен сөйлескенді ұнатады (кіші адамдар, құрдастар, үлкендер): _____

Қарым-қатынаста қиындықтар бар ма: _____

Балаңызды ережелер мен келісімдерді орындауға қалай сендіруге болады: _____

Сіздің балаңыз темекі шегеді ме, алкоголь (соның ішінде сыра) іше ме, оған рұқсат етесіз бе: _____

Ұйымдастырушылар баланың тағы қандай тұлғалық қасиеттерін білгенін қалайсыз: _____

9. Балаңыздың мінезін жақсырақ түсінуге және лагерьде тұруды қамтамасыз етуге көмектесетін дұрыс мәлімдемелерді дөңгелектеңіз:

1. Менің баламның көңіл-күйін басқара алатын күшім бар.

2. Менің баламның ең жақсысы болуы маңызды.

3. Менің балам мектепте өз деңгейінен төмен оқиды.

4. Менің балам құрдастарына қарағанда біршама ауырады және ерекше жағдайларды қажет етеді.

5. Қиын жағдайларда балам үнемі маған көмек сұрайды.

6. Ата-ана – баланың ең жақын досы.

7. Бала алдымен есейіп, сосын кез келген нәрсеге жауапты болуы керек.

8. Балам кейде мектепке баруымды және өзі жасаған жағымсыз жағдайды түзетуімді сұрайды.

9. Балам кейде менен: «Не айтуым керек?» деп сұрайды. - ол біреуге жағдай немесе проблема туралы айту керек болғанда.

10. Менің балам кейде оны жақсы көретінін айтуды сұрайды.

10. Балаңыздың лагерьге қатысуынан не күтесіз?

Шұғыл телефондар:

Қолы, күні_____

4. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БАЛАЛАРДЫ ҚОРҒАУ КҮНІН МЕРЕКЕЛЕУГЕ АРНАЛҒАН «АЛТЫН БАЛАЛЫҚ ШАҚ» ДЕКАДАСЫН ӨТКІЗУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ

1 маусым – Халықаралық балаларды қорғау күні жаздың бірінші күніне сәйкес келеді және 1950 жылдан бері бүкіл әлемде мерекелейді.

Балаларды қорғау күні – бұл балалық шақтың жарқын, көңілді мерекесі ғана емес, сонымен бірге қоғамға баланың құқықтарын қорғау және оның қауіпсіздігі мен әл-ауқаты үшін жағдай жасау қажеттілігін еске салу.

Республикада 6 миллионнан астам бала (0 жастан 18 жасқа дейін) тұрады. Балалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз ету – Қазақстан Республикасы мемлекеттік саясатының негізгі басымдықтарының бірі.

Балалардың мәселелерін шешуге және олардың құқықтарын қорғауға, сондай-ақ өскелең ұрпақтың рухани және физикалық дамуына жәрдемдесуде қоғамның тұрақты назарын қалыптастыру мақсатында «Алтын балалық шақ» декадасын өткізу жоспарлануда.

«Алтын балалық шақ» декадасын өткізудің бастамашысы және үйлестірушісі – Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі.

«Алтын балалық шақ» декадасы аясында республиканың барлық өңірлерінде орталық алаңдар, стадиондар, саябақтар мен сарайлар, ойын-сауық кешендері балалардың игілігіне беріледі. Бұл күндері балалар жарыстардың, концерттік қойылымдардың, спорттық жарыстардың, жарқын театрландырылған қойылымдардың және т.б. негізгі қатысушыларына айналады.

Декаданы ұйымдастырушылар: жергілікті атқарушы органдар, білім беру ұйымдары.

Декада іс-шараларына қатысушылар: балалар, жалпы орта, кәсіптік және қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері, мемлекеттік органдардың, педагогикалық, ата-аналар қауымдастығының, бизнес құрылымдардың, үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері, сарапшылар, БАҚ және т.б.

Декада іс-шараларын өткізу орындары: республиканың барлық елді мекендеріндегі алаңдар, стадиондар, скверлер, саябақтар, ботаникалық бақтар, мектеп, аула және басқа да орындар.

«Алтын балалық шақ» декадасы 2024 жылғы 1 – 10 маусым аралығында «Балаларды махаббатпен қорғайық» ұранымен өткізіледі және Халықаралық балаларды қорғау күніне арналған бірқатар негізгі шараларды қамтиды. Мерекенің барлық іс-шаралары логикалық түрде өзара байланысқан және оның идеялық өзегі болып табылады.

«Алтын балалық шақ» декадасының негізгі іс-шаралары

I. «Бақытты балалық шақ!»

Балаларға олардың құқықтары мен міндеттері туралы іс-шаралар, тренингтер, әңгімелер, сараптама-лық байқаулар, интерактивті ойындар, викториналар өткізу. «Азамат болуға үйренеміз», «Жұлдыз бол!», «Адал бол!» пікірсайыстар, пікірталас алаңдарын ұйымдастыру. Халықаралық балаларды қорғау күніне арналған «Біз бақытты баламыз» мерекелік концерттік бағдар-

ламалары, «Open Air» - «Әншуақ» балалар әндерінің қазақ тіліндегі концерттері.

II. «Отбасы аясында» (отбасылық дәстүрлер мен құндылықтарды насихаттау).

«Біз бәріміз балалық шақтанбыз...» отбасылық фотосуреттер байқауы, «Біз – отбасымыз, демек, жеңіске жетеміз!» көңілді старт, «Анам, әкем, мен – шығармашыл отбасы!» отбасылық шығармашылық көрмесі, «Сүйікті кітаптар» отбасылық әдеби квест.

III. «Таланттар шеруі»

Сурет, қолөнер, музыка, фотосурет, робот техникасы, би – шеберлік сабақтары.

«Өнерлі қолдар», «Бүлдіршіндер – үлкен таланттар» балалар суреттері мен сәндік-қолданбалы өнер туындыларының көрмесін ұйымдастыру.

Фестивальдер, «Көңілді балалық шақ» балалар шығармашылық байқаулары.

«Кішкентай ғажайыптар мерекесі» гүл кеші.

Әртүрлі тақырыптар бойынша сайыстар мен викториналар өткізу.

Театрларға, мұражайларға, кітапханаларға және балаларға арналған көрмелерге бару.

IV. «Денсаулық лигасы»

Белсенді өмір салтын сақтау үшін таза ауада спорттық шаралар мен ойындарды ұйымдастыру.

Жеңіл атлетикадан эстафеталар, бұқаралық спорттық жарыстар, футболдан, волейболдан және баскетболдан жолдастық кездесулер, балабақша тәрбиеленушілері арасында велосипед жарыстары, спорт мектептері оқушыларының көрсетілімдері, баскетболдан, стритболдан, брейк-данс, картингтен, авиациялық жарыстардан аула клубтарының бұқаралық

жарыстары, атақты спортшылармен кездесулер «Интернетсіз күн – ойын, спорт және ойын-сауық күні» республикалық челленджбен аяқталады.

V. «Бірлік – тірлік тірегі!»

«Біздің батырлар», «Патриот болу беделді», «Өлкетану» тарихи-өлкетану іс-шараларын, тақырыптық байқаулар, көрмелер, квесттер өткізу.

«Туған жердің дәстүрі мен қолөнері», «Салт-дәстүр қазынасы» көрмесін ұйымдастыру.

VI. «Қауіпсіздік пен мейірімділік әлемінде»

«Балаларға қауіпсіз интернет күні» интернет қауіпсіздігі және балалардың кибербуллингін алдын алу бойынша шеберлік сабақтарын өткізу.

Балаларға өзін-өзі қорғау дағдыларын үйрету және балалар зорлық-зомбылығының алдын алу – тренингтер, іскерлік ойындар.

Қақтығыстарды шешу бойынша тренингтер өткізу.

«Көшедегі балалардың қауіпсіздігі күні» балаларға жол қозғалысы ережелерін үйрету.

Күнделікті өмірде зорлық-зомбылық пен жанжалдан қалай аулақ болу керектігі туралы талқылаулар ұйымдастыру.

Ата-аналарға балаларды буллингтен, онлайн қорқытудан қорғау әдістері туралы презентациялар мен талқылаулар өткізу.

VII. «GARMONIA»

«Жасыл бағыттар» экоденсанта, «Біз болмасақ, кім?!» экологиялық акциялары: гүлзарлар отырғызу, қоқыстарды тазалау, жас натуралистер станцияларында жұмыс, «Табиғат білгіштері» викторинасын өткізу, «Қызыл кітап» көрмесі.

VIII. «Досыңа қуаныш сыйла»

Ерекше қажеттіліктері бар бала-

ларды, қиын өмірлік жағдайдағы отбасылардан шыққан балаларды қолдау үшін заттар, балаларға арналған кітаптар мен ойыншықтарды жинау бойынша қайырымдылық акцияларын ұйымдастыру.

Әртүрлі әлеуметтік-мәдени топтардағы балалар арасында кездесулер мен тәжірибе алмасуды ұйымдастыру. «Жақсылық жолында» волонтерлік жұмыс.

Панажайларға бару және көмек көрсету.

IX. «ZHAZ ONLINE»

«Әлем бала көзімен», «Ғажайып жаз!» тақырыптарында бейнероликтер жасау, әлеуметтік желілерде жариялау, «STOP кадр» (менің жексенбілік күнім) челленджі, блог жүргізу.

Концерттер, байқаулар, шеберлік сағаттар, көрмелер, хореографиялық ұжымдардың карнавалдық шерулері, шығармашылық фестивальдер, театрландырылған қойылымдар, би шайқастары, флешмоб және басқа да ойын-сауық, білім беру іс-шараларын өткізу.

X. «Атадан балаға мұра»

Белгілі қазақстандық балалар жазушылары мен ақындарының балалармен кездесулері, әңгімелерді бірлесіп талқылауы, өлеңдер оқу және т.б. мемлекеттік органдар мен жұртшылықтың назарын баланың мәдени дамуына, оның ішінде балалардың кітап оқуы – өскелең ұрпақты адамгершілік-рухани тәрбиелеу, шығармашылықты кеңінен насихаттау, балалар әдебиеті саласының дамуын ынталандыру саласындағы басым міндеттер. Іс-шаралар фильмдер көрсетілімі, викториналар және байқаулар түрінде өткізілуі мүмкін. Мұндай шараларды өткізуге қолайлы орындар – мәдениет ошақтары мен кітапханалар.

«Алтын балалық шақ» декадасын ақпараттық қамтамасыз ету бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде кеңінен жариялауды көздейді.

Ұлттық және спорттық ойындардың алуан түрлері, қызықты репертуар, қазақ тіліндегі әндердің өзіндік орындалуы, түрлі этностар мен ұлттардың билері, театрландырылған көріністер, ұлттық аспаптарда ойнау, мәдениет, өнер, білім, спорт саласындағы белгілі қоғам қайраткерлерімен кездесулер, мұның бәрі балалық мерекелік шақты ең жарқын және есте қаларлық көріністердің біріне айналдырады.

Мерекелік іс-шараларға қатысу балалардың, ата-аналар мен педагогтердің шығармашылық жетістіктерінің, Қазақстан халқының ұлттық мәдениетін білуінің жарқын көрінісі болып, балаларға мерекелік көңіл-күй сыйлайды.

5. РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БАЙҚАУЛАР ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ

5.1. «Үздік балалар сауықтыру орталығы» республикалық байқауы туралы **ЕРЕЖЕ**

1. Жалпы ережелер

1.1 Осы Ереже «Үздік балалар сауықтыру орталығы/лагері» атағы үшін республикалық байқау өткізу және оның қорытындысын шығару тәртібін белгілейді.

1.2. «Үздік балалар сауықтыру орталығы/лагері» атағы үшін республикалық байқауды (бұдан әрі-Байқау) ҚР Оқу-ағарту министрлігінің Тәрбие жұмысы және қосымша білім беру департаменті өткізеді.

1.3. Байқау 2024-2026 жылғы жазғы каникул кезеңінде балалардың сауықтыру демалысын, бос уақытын және жұмыспен қамтылуын ұйымдастыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын іске асыру шеңберінде өткізіледі.

2. Байқаудың мақсаттары мен міндеттері

2.1 Байқаудың мақсаттары:

Демалыс және сауықтыру саласындағы қызметтің ең үздік көрсеткіштері бар балаларды сауықтыру орталықтарын/лагерьлерін (бұдан әрі - БСО/БСЛ) айқындау;

Балалардың демалу және сауықтыру ұйымдарының мәртебесін, мамандардың кәсіби деңгейін, сондай-ақ тәрбие жұмысының сапасы мен тәжірибені таратуды арттыру.

2.2 Байқаудың міндеттері:

■ балалар демалысы және сауықтыру ұйымдары жұмысының тиімділігін арттыру;

■ елі тәсілді қалыптастыру;

■ әлеуетін дамытуды және салауатты өмір салтын қалыптастыруда БСО/БСЛ рөлін арттыру;

■ БСО/БСЛ қызметін бағалау;

■ БСО/БСЛ ұжымдарының кәсіби қызметін жұмыстың инновациялық әдістерін қолдануға және көрсетілетін қызметтердің сапасын

арттыруға ынталандыру;

■ үздік БСО/БСЛ жұмыс тәжірибесін тарату.

3. Байқауға қатысушылар

Байқауға қатысушылар: республикалық конкурстың ұйымдастыру комитетіне өтінім берген Қазақстан Республикасының аумағында жұмыс істейтін балалардың демалысы мен сауықтыруын ұйымдастыру.

4. Өткізу тәртібі

4.1 Байқау екі номинация бойынша өткізіледі:

1) «2024 жылғы ең жақсы күндізгі балалар лагері»;

2) «2024 жылғы қала сыртындағы ең жақсы балалар сауықтыру орталығы/ лагері».

4.2 Байқау қашықтан өткізіледі;

4.3 Байқау екі кезеңде өткізіледі:

1) 1 кезең – 2024 жылғы 26 тамыз бен 20 қыркүйек аралығында облыстар мен Астана, Алматы, Шымкент қалалары әкімдіктерінің білім басқармалары өткізеді.

2024 жылғы 26 тамыз - 09 қыркүйек – өтінімдерді (1-қосымша) және байқау материалдарын қабылдау.

2024 жылғы 12-20 қыркүйек – ұсынылған материалдарды сараптамалық бағалау, жеңімпаздарды анықтау.

23 қыркүйекте номинация жеңімпаздарының ілеспе хаты мен байқау материалдарын ҚР Оқу-ағарту министрлігінің ұйымдастыру комитетіне жолдау.

2) 2 кезең – республикалық (ұсынылған материалдарды сараптамалық бағалау) ҚР Оқу-ағарту министрлігінің комиссиясы 2024 жылғы 26-30 қыркүйек аралығында өткізеді.

5. Байқау комиссиясы

5.1 Байқауды ұйымдастыру үшін облыстар мен Астана, Алматы, Шымкент қалалары әкімдіктерінің білім басқармалары байқаудың облыстық кезеңін өткізу және байқау

комиссиясын құру туралы бұйрық шығарады.

5.2 ҚР ОАМ (Тәрбие жұмысы және қосымша білім беру департаменті) республикалық байқаудың комиссиясын құрады.

5.3 Байқау комиссияның жұмысын ұйымдастыру мақсатында төраға мен хатшы сайланады.

5.4 Комиссия алынған материалдарды критерийлерге сәйкес қарап, бағалайды және жеңімпаздарды анықтайды.

5.5 Комиссия отырыстарының нәтижелері бойынша хаттама ресімделеді, оған комиссия төрағасы, хатшысы және мүшелері қол қояды.

6. Ұсынылған материалдарды сараптамалық бағалау

6.1 Байқау материалдарын бағалау критерийлері:

- ұйымның сайтында балалардың демалысын ұйымдастыру және оларды сауықтыру туралы ақпараттың ашықтығы мен қолжетімділігі, жаңалықтар ақпаратын жаңарту жиілігі;

- БСО/БСЛ нормативтік-құқықтық құжаттамасының сапасы;

- кадр құрамының жасақталуы және біліктілік деңгейі;

- БСО/БСЛ тәрбие жұмысы бағдарламасының, ауысым жоспарларының болуы;

- балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді ұйымдастыру;

- балалардың өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін жағдайлардың болуы;

- тәрбие, білім беру, мәдени-демалыс, спорттық-сауықтыру қызметін ұйымдастыру үшін инфрақұрылымның болуы;

- балалардың демалысын ұйымдастыру және оларды сауықтыру қажеттілігі (лагерьде демалған балалар санынан орындардың шекті

санына пайыздық қатынаста есептелген балалардың демалысын және оларды сауықтыруды ұйымдастырудың жылына орташа толымдылығы);

- балалардың жазғы сауықтыру науқанын өткізу кезіндегі жарақаттану көрсеткіштері;

- балаларды сауықтыру;

- балалардың жайлы тұруы, демалуы және сауығуы үшін жағдайлардың болуы;

- әр түрлі үйірмелер мен секциялардың, қосымша білім беру бірлестіктерінің болуы (бағыттар бойынша);

- БСО/БСЛ мамандарының республикалық, облыстық және аудандық іс-шараларға спикер ретінде үш жыл қатысуы;

- балалардың ата-аналарымен (заңды өкілдерімен) өзара іс-қимыл, кері байланыстың болуы;

- БСО/БСЛ туралы 3 минуттық бейнеролик.

Аталған критерийлер 2024 жыл бойынша көрсетіледі.

6.2 Материалдар электронды түрде ұсынылады: мәтіндік сүйемелдеумен слайд-презентация, флаерлер, кітап, грамоталар, сертификаттар және т. б.

7. Қорытындылау және марапаттау

7.1 Республикалық байқаудың әрбір номинациясының жеңімпаздары дипломдармен, ҚР Оқу-ағарту министрлігінің құрмет грамоталарымен және бағалы сыйлықтармен марапатталады.

7.2 (Облыстық, республикалық) деңгейдегі комиссиялар өз деңгейінде қосымша номинациялар белгілей алады.

7.3 Қажет болған жағдайда байқауды ұйымдастырушылар бағалау критерийлері мен байқауды өткізу шарттарына өзгерістер енгізу құқығын өздеріне қалдырады.

«Үздік балалар
сауықтыру орталығы / лагері»
республикалық байқауы туралы ережеге
1- қосымша

**«Үздік балалар орталығы / лагері» республикалық байқауының
ӨТІНІШ-САУАЛНАМАСЫ**

(ұйымның толық атауы)

1. Ұйым туралы жалпы мәліметтер	
Балалардың демалысы мен сауықтыруын ұйымдастырудың (бұдан әрі – ұйым) елді мекені, мекенжайы, телефоны	
Ұйымның құрылған күні	
Ұйымның жобалық қуаты (ауысымдағы орындардың шекті саны)	
Ұйымның құрылтайшысы, меншік нысаны, ведомстволық тиесілігі	
Ұйым басшысы	
2. Ұйымның сайтында балалардың демалысын ұйымдастыру және оларды сауықтыру туралы ақпараттың ашықтығы мен қолжетімділігі	
Ұйымның қолданыстағы ресми сайты, әлеуметтік желілердегі парақшалары	Ұйымның сайтына, әлеуметтік желілердегі парақшаларға сілтеме
Балалардың демалысын және олардың сауығуын ұйымдастыруды реттейтін нормативтік құқықтық құжаттар.	Құжаттар мен бағдарламалар орналастырылған ұйым сайтына сілтеме.
Ұйымның контингенті	Балалардың демалысын ұйымдастыру және оларды сауықтыру ауысымдарын жинақтау ерекшеліктері.
Балалардың демалысы мен сауықтыру ұйымының сұраныс қажеттілігі	2024 жылғы жазғы сауықтыру науқаны үшін ауысымда балалардың демалысын және оларды сауықтыруды ұйымдастырудың орташа толымдылығы (ауысымдағы шекті қуатқа қатысты пайызбен)

3. Ұйымның қауіпсіздігін қамтамасыз ету

Қауіпсіздік жүйесінің сипаттамасы:

- қауіпсіздік қызметі;
- 2024 жылы балалардың сауықтыру науқанын өткізу кезінде орын алған өрт қауіпсіздігі талаптарының жойылмаған бұзушылықтарының болуы немесе болмауы, сондай-ақ байқауға қатысуға өтінімді қалыптастыру кезінде жойылмаған осы бұзушылықтардың саны;
- балалардың 2023 жылға арналған сауықтыру науқанын өткізу кезінде орын алған терроризмге қарсы қорғау талаптарының жойылмаған бұзушылықтарының болуы немесе болмауы, сондай-ақ байқауға қатысуға өтінім қалыптастыру сәтінде жойылмаған осы бұзушылықтардың саны;
- 2023 және 2024 жылдары балалардың сауықтыру науқанын өткізу кезінде орын алған төтенше жағдайлардың болуы немесе болмауы (лагерьдің кінәсінен);
- балаларды сақтандырудың болуы немесе болмауы.

Описание

4. Балаларды сауықтыру

Балаларды сауықтыру жүйесінің сипаттамасы:

- ұйымның қызметінде денсаулық сақтау технологияларының болуы;
- балалар ортасында белсенді және салауатты өмір салтына, дене шынықтырумен және спортпен шұғылдануға мотивация жасау;
- балаларға дұрыс тамақтану мәдениетін үйрету;
- қауіпсіз өмір сүру мәдениетін дамыту, жаман әдеттердің алдын алу;
- қосымша ақпарат (көрсету).

Сипаттама
Сайттағы фотосуреттерге сілтеме

5. Балалардың жайлы тұруы үшін жағдайлардың болуы

Шарттардың сипаттамасы: - балаларды тұрғын бөлмелерге орналастыру (бөлмедегі адамдар саны); - тұруға арналған корпуста, тұруға арналған бөлмеде абаттандырылған гигиеналық бөлмелердің (душ, дәретхана) болуы; - жылыту жүйесінің болуы; - кондиционерлеу жүйесінің болуы; - үтіктеу, кептіру бөлмелерінің болуы; - интерьер дизайнының болуы, жатын корпустарын тақырыптық безендіру; - қосымша ақпарат (көрсету).	Сипаттама Сайттағы фотосуреттерге сілтеме
6. Тәрбие, білім беру, мәдени-демалыс, спорттық-сауықтыру қызметін ұйымдастыру үшін инфрақұрылымның болуы	
Инфрақұрылым сипаттамасы: - спорт және ойын алаңдары; - мәдени-демалыс қызметіне арналған үй-жайлардың болуы: ақпараттық-кітапхана орталығы, үйірмелер мен студияларға арналған жабдықталған үй-жайлар, спортзал, бассейн, психологиялық жеңілдеу бөлмесі; - аумақты абаттандыру; - жасақты және жалпы лагерьлік іс-шараларды өткізудің тақырыптық орындары, фотоаймақтар, дәстүрлі орындар, мүсіндік безендіру; - мұражайдың болуы (лагерь тарихы, тарихи, өлкетану және т.б.); - жасақты орындар және бағдарламалық қызметке сәйкес ақпараттық ресімдеу; инфрақұрылымды дамыту (объектілерді салу және күрделі жөндеу); - қосымша ақпарат (көрсету).	Сипаттама, функционалдық сипаттамалары, сайттағы фотоматериалдар, сайтқа сілтеме
7. Балалардың демалысы мен сауықтыруын ұйымдастыру қызметін бағдарламалық-әдістемелік қамтамасыз ету	

Сипаттама: - ұйымның даму бағдарламасының болуы; - сайтта ұйымды тәрбиелеудің жұмыс бағдарламасының және 2024 жылға арналған күнтізбелік жоспардың болуы; - 2024 жылға арналған ауысым бағдарламаларының болуы; - үйірмелердің, студиялардың, клубтардың, секциялардың, қосымша білім беру бірлестіктерінің саны мен әртүрлілігі (бағыттар бойынша).	Бағдарламаларға сілтемелер Сипаттама
--	---

8. Кадрлық қамтамасыз ету

Штаттық кестеге сәйкес кадрларды жинақтау, кадрларды ынталандыру және даярлау жүйесі.	Сипаттама, штат кестесіне сілтеме.
Жеке психологиялық қызметтің болуы (ставкалар саны және кәсіби дайындық).	
Әдіскерлердің болуы (ставкалар саны және кәсіби дайындық).	
Балалардың демалысын ұйымдастыру және оларды сауықтыру мамандарының халықаралық, республикалық, облыстық және аудандық іс-шараларға спикер ретінде қатысуы.	2022 - 2024 жылдары қатысқан іс-шараларды сипаттау. Бағдарламаға сілтеме, кәсіби байқауларда (тәлімгерлер мен мамандар) сөйлеген сөздері (немесе жарияланымдары), жүлдегерлер мен жеңімпаздардың дипломдары үшін алғыс

9. Ұйымның позитивті имиджін құру

Балалардың демалысын және оларды сауықтыруды ұйымдастыру-2022, 2023, 2024 жылдардағы халықаралық, республикалық, облыстық және аудандық байқаулардың жеңімпаздары мен жүлдегерлері.	Сипаттама және ұйымның веб-сайтына сілтеме
Ата-аналардың оң пікірлері және серіктестердің ризашылығы.	Әлеуметтік желілердегі ұйым мен топтың сайтына сілтеме
	Сілтемелер

Басшы (БСО/БСЛ атауы)

Аты-жөні

қолы

М.о.

«___» _____ 2024 ж.

5.2. «ЖАЗҒЫ КАНИКУЛ КЕЗІНДЕ БАЛАЛАРДЫҢ САУЫҚТЫРУ ДЕМАЛЫСЫН, БОС УАҚЫТЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУДЫҢ ҮЗДІК АВТОРЛЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БАЙҚАУЫН ӨТКІЗУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ

Жазғы каникул кезеңінде балалардың сауықтыру демалысын, бос уақытын және жұмыспен қамтылуын әдістемелік қамтамасыз етуді жаңарту, инновациялық тәжірибелерді енгізу, балалардың жазғы демалыс ұйымдарының, балалардың қосымша білім беру ұйымдарының педагогикалық әлеуетін арттыру мақсатында «Балдәурен» республикалық оқу-сауықтыру орталығы ҚР Оқу-ағарту министрлігінің Тәрбие жұмысы және қосымша білім беру департаментімен бірлесіп 2024 жылғы 2-3 мамырда «Жазғы каникул кезеңінде балалардың сауықтыру демалысын, бос уақытын ұйымдастыру және жұмыспен қамтудың үздік авторлық бағдарламасы» байқауының (бұдан әрі – Байқау) республикалық кезеңі өткізіледі.

1. Байқаудың мақсаты мен міндеттері

Байқау балалардың демалу жүйесін жетілдіруге және дамытуға, каникул кезеңінде баланың жеке тұлғасын дамыту үшін жағдай жасауға бағытталған, балалардың сауықтыру демалысын, бос уақытын

және жұмыспен қамтуды ұйымдастыру саласындағы қазіргі заманғы әртүрлі жастағы балалардың мүдделеріне, сұраныстары мен қажеттіліктеріне сәйкес келетін неғұрлым тиімді бағдарламаларды анықтау және кейіннен практикаға енгізу мақсатында өткізіледі.

1.1 Жазғы каникул кезеңінде балалардың сауықтыру демалысын, бос уақытын және жұмыспен қамтылуын ғылыми - әдістемелік қамтамасыз етудің үздік педагогикалық тәжірибесін анықтау және тарату;

1.2 Балалардың жазғы демалыс ұйымдарының, қосымша білім беру ұйымдарының баланың жеке тұлғасын қалыптастырудағы рөлін арттыру;

1.3 Педагог қызметкерлердің шығармашылық әлеуетін дамыту және кәсіби шеберлігін арттыру;

1.4 Балалар мен жасөспірімдердің демалысын, сауығуын және жұмыспен қамтылуын қамтамасыз ету жөніндегі осы бағдарламалар банкін құру.

2. Құрылтайшылар мен ұйымдастырушылар

2.1 ҚР Оқу-ағарту министрлігі

гінің Тәрбие жұмысы және қосымша білім беру департаменті (бұдан әрі-Департамент);

2.2 ҚР Оқу-ағарту министрлігінің «Балдәурен» республикалық оқу-сауықтыру орталығы (бұдан әрі-Орталық);

2.3 Орталық Департаменттің келісімі бойынша байқаудың республикалық кезеңінің жұмысын бағалау үшін ұйымдастыру комитетін (бұдан әрі – Ұйымдастыру комитеті), сараптау комиссиясын құрады.

3. Байқауға қатысушылар

3.1 Байқауға балалардың жазғы демалысы ұйымдарының, жасын, білімін, біліктілік санатын және педагогикалық өтілін шектемей барлық типтегі және түрдегі қосымша білім беру ұйымдарының педагогикалық және басшы қызметкерлері қатысады.

3.2 Байқауға жекелеген авторлар мен ұжымдар қатыса алады.

3.3 Ұйымдастыру комитеті облыстардың және Астана, Алматы, Шымкент қалаларының білім басқармаларының берген өтінімдеріне сәйкес, байқаудың республикалық кезеңіне қатысушылардың тізімін бекітеді.

4. Байқауды өткізу кезеңдері мен мерзімдері

4.1 Байқау үш кезеңде өткізіледі:

1-кезең: Аудандық. Аудандық білім бөлімдері 2024 жылдың наурыз айында өткізеді. 2024 жылғы 27 наурыздағы аудандық байқаудың қорытындысын шығару.

2-кезең: Облыстық. Облыстардың білім департаменттері 2024 жылдың сәуір айында өткізеді. 2024 жылғы 19 сәуірдегі облыстық байқаудың қорытындысын шығару.

3 кезең: Байқаудың республика-

лық кезеңі 2024 жылғы 2-3 мамырда Ақмола облысының «Балдәурен» республикалық оқу-сауықтыру орталығында өткізіледі.

5. Байқауды өткізу тәртібі

5.1 Байқаудың аудандық кезеңін аудандық білім бөлімдері қашықтан өткізеді. Байқау жеңімпаздарының жұмыстары облыстық кезеңге қатысу үшін жіберіледі. Бір ұйым байқауға бір ғана байқау жұмысын ұсына алады.

5.2 Байқаудың облыстық кезеңін облыстардың және Астана, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары (бұдан әрі – білім басқармалары) қашықтан өткізеді.

5.3 Білім басқармасы baldauren.pmo@mail.ru мекенжайына байқаудың облыстық кезеңі жеңімпаздарының ілеспе хатын және республикалық кезеңге қатысуға өтінімін (1-қосымша) жолдайды.

5.4 Республикалық кезең Ақмола облысының «Балдәурен» РМҚК-да офлайн форматта өткізіледі.

6.1 Байқаудың бағыттары

6.1 Байқау келесі бағыттар бойынша өткізіледі:

- Ұлттық құндылықтар негізінде тәрбиелеу;

- Дамушы бос уақытты ұйымдастыру;

- Балалардың рухани-адамгершілік және азаматтық тәрбиесі;

- Білім беру-тәрбие қызметін әдістемелік қолдаудың инновациялық моделі;

- Өскелең ұрпақтың көркемдік - эстетикалық дамуы;

- Балалар мен жасөспірімдердің интеллектуалды дамуы;

- Дене шынықтыру және спорт;

- Балалардың сауықтыру орталығында/ лагерінде сауықтыру;

- Сауықтыру орталығында/ла-

герінде туристік-өлкетану жұмыстарын ұйымдастыру.

7. Байқау жұмысын бағалау критерийлері

7.1 Критерийлер:

- өзектілігі мен жаңалығы;
- ғылыми-педагогикалық негіздеме;
- мазмұнының жас санатына сәйкестігі;
- байқау материалының практикалық маңыздылығы;
- жаппай жұмыстың заманауи формалары мен әдістерін қолдану;
- ресурстық қамтамасыз ету;
- авторлық идеяның өзіндік ерекшелігі, байқау жұмысын орындауға шығармашылық көзқарас;
- жұмыс мәтінінің бірегейлігі кемінде 60% болуы керек.

8. Материалдарды ресімдеуге қойылатын талаптар

Байқауға ұсынылған бағдарламалар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес келуге, жазғы каникул кезеңінде рухани, шығармашылық, зияткерлік, физикалық және әлеуметтік қажеттіліктерді іске асыру үшін жағдайлар жасауға тиіс. Сонымен қатар, байқау материалдары ауысымға қатысушы балалардың тыныс-тіршілігінің қауіпсіздігін сақтау жөніндегі іс-шаралар кешенін көрсетуі тиіс.

8.1 Байқау материалдары авторлық бағдарламаларды әзірлеуге және ресімдеуге қойылатын талаптарға сәйкес болуы тиіс;

8.2 Байқауға қатысу үшін білім беру бағдарламасында:

1) Титул парағы: білім беру ұйымының атауы (Жарғы бойынша), білім беру бағдарламасының атауы, номинациясы, автор/авторлар туралы мәліметтер.

2) Түсіндірме жазбада: жазғы сауықтыру ауысымын ұйымдастырудың өзектілігі, әлеуметтік маңыздылығы мен орындылығы, ұсынылған бағдарламаны іске асырудың мақсаттары мен міндеттері; іске асыру орны, кезеңдері мен мерзімдері; жұмыс нысандары мен әдістері; күтілетін нәтижелер және оларды өлшеу тәсілдері ашылады.

3) Бағдарламаның мазмұндық бөлігі: толықтығы мен нақтылығы, барлық құрылымдық элементтердің дәйектілігі мен өзара байланысы, ішкі логика, материалды ұсыну реттілігі

4) Оқу-тақырыптық жоспар тақырыбы, мақсаттары, міндеттері, сағат саны, жұмыс нысаны мен әдістері, материалдар мен жабдықтар, мазмұны, нәтижесі көрсетілген кесте түрінде келтіріледі;

5) осы бағдарламаны іске асыру мерзімі;

6) тиімділігі мен нәтижелері көрсетіледі.

8.3 Материалдар сауатты ресімделуі тиіс (стилистикалық, орфографиялық және т. б.);

8.4 Көрсетілген талаптарға сәйкес келмейтін материалдар Байқауға қатысуға жіберілмейді;

8.5 Назар аударыңыз! Байқауға ұсынылған жұмыстар АВТОРЛЫҚ болуы тиіс. Конкурсты ұйымдастырушылар плагиатты құптамайды. Жұмыстарға авторлық құқық Байқауға қатысушыларда сақталады. Байқауды ұйымдастыру комитеті Байқау ережесін бұзған қатысушылардың жұмысын ескертусіз және себепсіз назардан тыс қалдыруға құқылы.

9. Байқау қорытындысын шығару

9.1 Әр кезеңнің қорытындысы бойынша (аудандық, облыстық,

республикалық) сараптамалық комиссиялар Байқау жеңімпаздарын анықтайды.

9.2 Әр кезеңнің жеңімпаздары I, II, III дәрежелі дипломдармен марапатталады, барлық қатысушыларға сертификаттар беріледі.

9.3 Байқаудың республикалық кезеңінің жеңімпаздары Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің Тәрбие жұмысы және қосымша білім департаментінің I, II, III дәрежелі дипломдарымен марапатталады.

9.4 Байқаудың республикалық кезеңінде ұсынылған бағдарламалар «Жазғы каникул кезеңінде балалардың сауықтыру демалысын, бос уақыты мен жұмыспен қамтылуының үздік авторлық бағдарламасы» жинағына енеді. Жинақ 2024 жылғы 07 маусымда <https://baldauren.kz/> сайтында орналастырылады.

10. Байқауды қаржыландыру

10.1 Байқаудың республикалық кезеңі Ақмола облысының «Балдәурен» РМҚК-да өткізіледі.

10.2 Жол жүруге, тұруға, тамақтануға арналған қаржылық шығыстар жіберуші тараптың есебінен.

**«Жазғы демалыс кезінде балаларды сауықтыру, бос уақыт
және жұмыспен қамтудың үздік авторлық бағдарламасы»
республикалық байқауына қатысуға
ӨТІНІМ**

(білім басқармасының атауы)

Жазғы каникул кезеңінде балаларды сауықтыру демалысының, бос уақытының және жұмыспен қамтудың үздік авторлық бағдарламасына арналған республикалық байқауға қатысу үшін бағдарламаны жібереді

(бағдарламаның атауы)

1.	Бағдарлама авторының (лар) аты-жөні (жеке куәлік бойынша)	
2.	Лауазымы	
3.	Білім беру ұйымының атауы (жарғы бойынша толық)	
4.	Қатысу тілі	
5.	Бағыты	
6.	Байланыс телефондары	
7.	E-mail	
8.	Материалдың аннотациясы (мақсаты, мазмұны)	

Толтыру күні _____

Білім беру басқармасының басшысы

_____ облыстар / қалалар _____

қолы

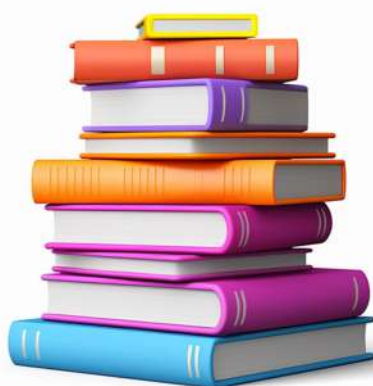
_____ аты жөні

6. «БАЛАЛАР КІТАПХАНАСЫ» ЖОБАСЫ БОЙЫНША ІС-ШАРАЛАРДЫ ӨТКІЗУДІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАРЫ

«ОҚУҒА ҚҰШТАР МЕКТЕП ЖОБАСЫ АЯСЫНДА ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КЕЗІНДЕ «ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КІТАППЕН» АТТЫ ІС-ШАРАЛАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР 1-4 СЫНЫП

Құрметті балалар!

Бізбен бірге кітап қиял әлеміне ұмытылмас экскурсиялар жасауды ұсынамыз. Сіз жазғы демалыс кезінде бізбен достасып, көптеген, қызықты, тартымды іс-шаралармен айналысып, барлық құрдастарыңызға ерекше жазғы демалыс-2024 жыл туралы айтасыз деп үміттенеміз!!!

1. Кітапханаға немесе кітап дүкеніне барыңыз немесе жақын досыңыздың жеке кітапханасымен мұқият танысыңыз.

2. Өзіңізге ұнайтын кітаптардың тізімін жасаңыз және олардыңэмблемасын салыңыз.

3. Өз таңдауыңызға сай кітаптардытаңдап алыңыз немесе үлкендердің көмегіне жүгініңіз. Біз сіздерге таңдау жасауға көмектесеміз! (кітаптардың тізімін төменде табасыз).

СЕНІҢ КІТАП ӘЛЕМІНЕ ЕНУ МИССИЯҢ:

1. Өзіңді жаңа нәрсе жасауға шақыр және бұрыннан кейінге қалдырған нәрсені жаса!

2. Жазды қызықты және пайдалы өткіз!

3. Жақсы көңіл-күймен демалыс атмосферасын және нағыз жазғы демалыс жаса!

4. Оқу, жасау, оқығандар туралы сюжеттер, әңгімелер ойлап тап!

1. Балаларға арналған ертегілер

2. Абай Құнанбайұлы
Өлеңдер

3. Ахмет Байтұрсынұлы
«Маса» өлеңдер, мысалдар

4. Бердібек Соқпақбаев
«Балалық шаққа саяхат»

5. Қазақ халық ертегілері

6. Молдахмет Қаназ «Чика
– Дабылдың баласы»

7. Николай Носов
«Дымбілмес пен достары-
ның хикаялары»

8. Александр Пушкин
«Сұлтан патша туралы ертегі»

9. Макдональд Д.
Қауырсын ханшайым»

10. Баум Л.Ф.
Сүйкімді қыз бен сиқыр-
шы шал

БІЗ ҚҰМАРЛЫҚПЕН ЖӘНЕ
БАР ҰҚЫЛАСПЕН ОҚИМЫЗ!

БІЗДІҢ ҰРАНЫМЫЗ: ҚОРШАҒАН ӘЛЕМДІ БІРГЕ ТАНУ

1. Сіздерге оқуға арналған 10 кітапты ұсынамыз.

2. Сіз тізімделген кітаптардың ішінен таңдап, осы кітаптарды жаз бойы маусым, шілде, тамыз айларында оқисыз. Бұл сіздің ең сүйікті кітаптарыңыз болсын!

3. Оқыдыңыз ба? Керемет! Оқығандарыңыз туралы өз пікіріңізді құрдастарыңызбен бөлісіңіз. Ол үшін есептер үшін арнайы хабарлама жасалады: TikTok, кітаппен фотосуреттер үшін - instagram, booktrailer, Facebook, жеделхаттар және т. б.

4. Демалыста кітап оқып, жазғы фотосуретті есте сақтаңыз! Және оны сынып тобына және әлеуметтік желілерде орналастырыңыз.

5. Ата-анаңызбен, тәрбиешілеріңізбен немесе құрдастарыңызбен бірге оқырман күнделігін бастаңыз:

(Күнделіктің ең қысқа нұсқасы-оқылған кітаптардың тізімі. Сіз күнделікке өз әсерлеріңіздің жазбаларымен, дәйек сөздермен толықтыра аласыз, олар кейіннен эссе үшін пайдалы болуы мүмкін. Егер әдебиет мұғаліміне сұрақтар туындаса, оларды да жазыңыз. Оқу күнделіктерін жүргізудің бірыңғай стандарты жоқ, таңдау мұғалім, балалар мен ата-аналарға байланысты.)

■ кітаптың авторы, атауы;

■ сізге не ұнады, қандай кейіпкерлер сізге ұнады және қайсысы керісінше жағымсыз сезімдер тудырды;

■ сіз өзіңіз салған суреттерді қоса аласыз;

■ кітапты оқуға қанша уақыт кетті (оқудың басталу және аяқталу күні)

Әлеуметтік желілерде жалпы хэштегті іске қосыңыз #Жазғыдемалы-скітаппен - 2024, «Летом отдыхаем с книгой».

Өткізу уақыты: біз 2024 жылдың 1 маусымынан 31 тамыз аралығы.

Ол үшін 5 қарапайым тапсырманы орындау керек:

1. Үйде оқуды жайлы және жағымды етіңіз. Сіз әдетте қайда оқисыз (жауабын алдын-ала білемін), дегенменде? Сіз жайлы оқу орнын жасағыңыз келе ме? Содан кейін жаз-үйді өзгертудің тамаша уақыты! Кез - келген идея жұмыс істейді: әдемі жастық, шай немесе кофе шыныаяқтарын, жайлы көрпе немесе кітап стендін, кез-келген басқа аксессуарларды сатып алуға болады. Өзіңіздің шығармашылық идеяңызға сай үйде оқу бұрышын жасап, өз қолыңызбен әдемі етіп безендіруге болады.

2. Демалыста кітап оқып, жазғы фотосуретті есте сақтаңыз! Және оны сынып тобына орналастырыңыз.

3. Егер сіз ата-анаңызбен демалуға кетсеңіз, жолға қызықты кітап әкелуді ұмытпаңыз. Бізге «саяхатшы» кітабыңызды көрсетіңіз! Жазғы демалыс кезінде кітаптың суретін түсіріңіз! Жаз және кітап тақырыбындағы кез-келген шығармашылық тәсіл қабылданады.

4. Сүйікт кітап кейіпкерінің портретін салыңыз, кітап қайырымдылығы-кітап сыйлаңыз. Алдыңғы тармақтың жалғасында-қосымша кітаптарды қалалық кітапханаға немесе басқа мекемеге (қарттар үйі, балабақша) апаруға болады. Немесе кітапты достарыңызға немесе жақындарыңызға беріңіз!

Бұл да өте жағымды және жақсы көңіл-күй сыйлайды.

5. Кітап үшін жаңа бет белгі сатып алыңыз немесе қолдан жасаңыз.

Сіз әлемдегі ең әдемі және қолайлы бет белгіні жасай аласыз, ол әр

ақытта сізге тек қуаныш сыйлайтын болады!

ҚҰРМЕТТІ АТА-АНАЛАР МЕН ПЕДАГОГТЕР!

Бүгін балалар аз оқиды, сондықтан біздің негізгі міндет- жаз мезгілінде көлемді шығармаларды оқып, оларды келесі оқу жылына қалдырмауды қадағалау. Баланың алдын-ала оқып, содан кейін ұмытып кетуінен қорқудың қажеті жоқ. Баланы еркін оқуға қызықтырыңыз. Егер кітап әлдеқашан оқылған болса, онда кейбір үзінділерді еске түсіріп, оқушының жадындағы ақпараттарды жаңарту тиімді іәрі үнемді.

Оқу-бұл ең алдымен баланың кітаппен қарым-қатынасы, жеке іс-әрекетінің көрінісі.

Бірақ егер бала сапарға шықса, аудиокітапты тыңдауға да рұқсат етіледі. Электрондық кітап форматы да мүмкін. Әрине, бұл төтенше шара, бірақ мектеп кітапханасында қажетті кітап жоқ, ал аудандық кітапханада оны тек он күнге беруге болады, содан кейін жазылымды ұзарту немесе кітап тапсыру қажет. Егер отбасы демалысқа кетсе, бұл өте ыңғайсыз. Мұндағы ұсыныс бір жақты: ең бастысы-шығармамен танысу, ал қағаз тасығыштан емесе электронды түрде бұл басқа мәселе.

ҚҰРМЕТТІ АТА-АНАЛАР МЕН ПЕДАГОГТЕР!

Балаңыз үшін сәтті оқудың бірнеше ережелері бар:

1. Есіңізде болсын, кітапты жаза ретінде қолданбаңыз. «Кітап оқы» деп Сіз баланың ойынын үзе алмайсыз. Бұл жерде баланың өзі қалауымен оқығаны маңызды.

Ол үшін ата-аналар немесе тәрбиешілер сабақтан тыс уақытта әртүрлі әдістерді қолданады. Мысалы, ересек адам оқи бастайды-баланы оқуды жалғастыруды сұрайды; суреттің астындағы кішкене мәтінді оқуды сұрайды, қалған мәтінді ересек адам оқиды; олар кітапты бүкіл отбасымен оқиды (әкем бастайды, анасы жалғастырады, бала аяқтайды).

2. Баланың өз қалауымен оқу үшін ересектерге мүмкіндігінше көп оқу керек. Отбасында ереже орнатыңыз: ұйықтар алдында ересек адам міндетті түрде жарты сағат бойы қызықты кітап оқиды.

3. Үйде (отбасында) оқылған кітаптарды талқылауды ұйымдастырыңыз (кім не оқыды, не қызықтырды, таңқалдырды, бөлісуге

дайын). Бұл пікір таластарға баланың да қатысуы маңызды.

4. Ұзақ сапарларда (автомобильде, пойызда, ұшақта) балаңызға аудиокітапты тыңдауға шақырыңыз. Онымен кейіпкерлердің қайсысы ұнағанын талқылаңыз, ол осы автордың кітабын тағы да тыңдағысы келетін сұраңыз.

5. Кітаптардың тізімі-ұсыныс ретінде болуы керек. Тек ата-ана ғана балаларының қалауын біле алады, сондықтан бұл тізімді пайдалануға немесе оны Сіздің балаңыз оқығанды ұнататын кітаптарымен толықтыруға құқылысыз.

Сізге керемет демалыс тілейміз!

Сіздің жазғы демалысыңыз тамаша сәттермен ұзақ уақытқа есте сақталсын!

«ОҚУҒА ҚҰШТАР МЕКТЕП» ЖОБАСЫ АЯСЫНДА ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КЕЗІНДЕ «ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КІТАППЕН» АТТЫ ІС-ШАРАЛАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР 5-9 СЫНЫП

Құрметті балалар!

Бізбен бірге кітап қиял әлеміне ұмытылмас экскурсиялар жасауды ұсынамыз. Сіз жазғы демалыс кезінде бізбен достасып, көптеген, қызықты, тартымды іс-шаралармен айналысып, барлық құрдастарыңызға ерекше жазғы демалыс-2024 туралы айтасыз деп үміттенеміз!!!

1. Кітапханаға немесе кітап дүкеніне барыңыз немесе жақын досыңыздың жеке кітапханасымен мұқият танысыңыз.

2. Өзіңізге ұнайтын кітаптардың тізімін жасаңыз және олардың әмблемасын салыңыз.

3. Өз таңдауыңызға сай кітаптарды таңдап алыңыз немесе үлкендердің көмегіне жүгініңіз. Біз сіздерге таңдау жасауға көмектесеміз! (кітаптардың тізімін төменде табасыз).

СЕНІҢ КІТАП ӘЛЕМІНЕ ЕНУ МИССИЯҢ:

1. Өзіңді жаңа нәрсе жасауға шақыр және бұрыннан кейінге қалдырған нәрсені жаса!

2. Жазды қызықты және пайдалы өткіз!

3. Жақсы көңіл-күймен демалыс атмосферасын және нағыз жазғы демалыс жаса!

4. Оқу, жасау, оқығандар туралы сюжеттер, әңгімелер ойлап тап!

1. «Батырлық жыр-дастандар» (Алпамыс батыр, Қобланды батыр, Қамбар батыр, Ер тарғын)

2. Абай Құнанбайұлының шығармалары

3. Әуезов М. «Көксерек»

4. Шерхан Мұртаза
«Ай мен Айша»

5. Оралхан Бөкей
«Мұзтау»

6. Бауыржан Момышұлы
«Үшқан ұя»

7. Әзілхан Нұршайықов
«Ақиқат пен аңыз»

8. Мұқағали Мақатаев
«Отан»

9. Д.Свифт
«Путешествия Гулливера»

10. Спаркс Н. «Дневник»

11. Сэлинджер Д.
«Над пропастью во ржи»

БІЗ ҚҰМАРЛЫҚПЕН ЖӘНЕ
БАР ҰҚЫЛАСПЕН
ОҚИМЫЗ!

1. Сіздерге оқуға арналған 11 кітапты ұсынамыз.

2. Сіз тізімделген кітаптардың ішінен таңдап, осы кітаптарды жаз бойы маусым, шілде, тамыз айларында оқисыз. Бұл сіздің ең сүйікті кітаптарыңыз болсын!

3. Оқыдыңыз ба? Керемет. Оқығандарыңыз туралы өз пікіріңізді құрдастарыңызбен бөлісіңіз. Ол үшін есептер үшін арнайы хабарлама жасалады; TikTok, кітаппен фотосуреттер үшін instagram, booktrailer, Facebook, жеделхаттар және т. б.

4. Демалыста кітап оқып, жазғы фото суретті есте сақтаңыз! Және оны сынып тобына және әлеуметтік желілерде орналастырыңыз;

5. Ата-анаңызбен, тәрбиешілеріңізбен немесе құрдастарыңызбен бірге оқырман күнделігін бастаңыз:

(Күнделіктің ең қысқа нұсқасы-оқылған кітаптардың тізімі. Сіз күнделікке өз әсерлеріңіздің жазбаларымен, дәйексөздермен толықтыра аласыз, олар кейіннен эссе үшін пайдалы болуы мүмкін. Егер әдебиет мұғаліміне сұрақтар туындаса, оларды да жазыңыз. Оқу күнделіктерін жүргізудің бірыңғай стандарты жоқ, таңдау мұғалім, балалар мен ата-аналарға байланысты.)

■ кітаптың авторы, атауы;

■ сізге не ұнады, қандай кейіпкерлер сізге ұнады және қайсысы керісінше жағымсыз сезімдер тудырды;

■ сіз өзіңіз салған суреттерді қоса аласыз;

■ кітапты оқуға қанша уақыт кетті (оқудың басталу және аяқталу күні)

Әлеуметтік желілерде жалпы хэштегті іске қосыңыз #Жазғы демалыс кітаппен - 2024, «Летом отдыхаем с книгой».

Өткізу уақыты: біз 2024 жылдың 1 маусымынан 31 тамыз аралығы

Ол үшін 5 қарапайым тапсырманы орындау керек:

1. Үйде оқуды жайлы және жағымды етіңіз! Сіз әдетте қайда оқисыз (жауабын алдын-ала білемін), дегенменде? Сіз жайлы оқу орнын жасағыңыз келе ме? Содан кейін жаз-үйді өзгертудің тамаша уақыты! Кез - келген идея жұмыс істейді: - әдемі жастық, шай немесе кофе шыны аяқтарын, жайлы көрпе немесе кітап стендін, кез-келген басқа аксессуарларды сатып алуға болады. Өзіңіздің шығармашылық идеяңызға сай үйде оқу бұрышын жасап, өз қолыңызбен әдемі етіп безендіруге болады.

2. Демалыста кітап оқып, жазғы фотосуретке түсіңіз. Және оны сынып тобына орналастырыңыз.

3. Егер сіз ата-анаңызбен демалуға кетсеңіз, жолға қызықты кітап әкелуді ұмытпаңыз!!! Бізге «саяхатшы» кітабыңызды көрсетіңіз! Жазғы демалыс кезінде кітаптың суретін түсіріңіз! Жаз және кітап тақырыбындағы кез-келген шығармашылық тәсіл қабылданады.

4. Сүйікті кітап кейіпкерінің портретін салыңыз, кітап қайырымдылығы-кітап сыйлаңыз! Алдыңғы тармақтың жалғасында-қосымша кітаптарды қалалық кітапханаға немесе басқа мекемеге (қарттар үйі, балабақша) апаруға болады. Немесе кітапты достарыңызға немесе жақындарыңызға беріңіз.

Бұл да өте жағымды және жақсы көңіл-күй сыйлайды.

5. Кітап үшін жаңа бет белгі сатып алыңыз немесе қолдан жасаңыз.

Сіз әлемдегі ең әдемі және қолайлы бет белгіні жасай аласыз, ол әр уақытта сізге тек қуаныш сыйлайтын болады.

ҚҰРМЕТТІ АТА-АНАЛАР МЕН ПЕДАГОГТЕР!

Бүгін балалар аз оқиды, сондықтан біздің негізгі міндет- жаз мезгілінде көлемді шығармаларды оқып, оларды келесі оқужылына қалдырмауды қадағалау. Баланың алдын-ала оқып, содан кейін ұмытып кетуінен қорқудың қажеті жоқ. Баланы еркін оқуға қызықтырыңыз. Егер кітап әлдеқашан оқылған болса, онда кейбір үзінділерді еске түсіріп, оқушының жадындағы ақпараттарды жаңарту тиімді әрі үнемді.

Оқу-бұл ең алдымен баланың кітаппен қарым-қатынасы, жеке іс-әрекетінің көрінісі.

Бірақ егер бала сапарға шықса, аудиокітапты тыңдауға да рұқсат етіледі. Электрондық кітап форматы да мүмкін. Әрине, бұл төтенше шара, бірақ мектеп кітапханасында қажетті кітап жоқ, ал аудандық кітапханада оны тек он күнге беруге болады, содан кейін жазылымды ұзарту немесе кітап тапсыру қажет. Егер отбасы демалысқа кетсе, бұл өте ыңғайсыз. Мұндағы ұсыныс бір-жақты: ең бастысы-шығармамен танысу, ал қағаз тасығышта немесе электронды түрде бұл басқа мәселе.

ҚҰРМЕТТІ АТА-АНАЛАР МЕН ПЕДАГОГТЕР!

Балаңыз үшін сәтті оқудың бірнеше ережелері бар:

1. Есіңізде болсын, кітапты жаза ретінде қолданбаңыз. «Кітап оқы» деп Сіз баланың ойынын үзе алмайсыз. Бұл жерде баланың өзі қалауымен оқығаны маңызды.

Ол үшін ата-аналар немесе тәрбиешілер сабақтан тыс уақытта әртүрлі әдістерді қолданады. Мысалы, ересек адам оқи бастайды-баланы

оқуды жалғастыруды сұрайды; суреттің астындағы кішкене мәтінді оқуды сұрайды, қалған мәтінді ересек адам оқиды; олар кітапты бүкіл отбасымен оқиды (әкем бастайды, анасы жалғастырады, бала аяқтайды).

2. Баланың өз қалауымен оқу үшін ересектерге мүмкіндігінше көп оқукерек. Отбасында ереже орнатыңыз: ұйықтар алдында ересек адам міндетті түрде жарты сағат бойы қызықты кітап оқиды.

3.Үйде (отбасында) оқылған кітаптарды талқылауды ұйымдастырыңыз (кім не оқыды, не қызықтырды, таңқалдырды, бөлісуге дайын). Бұл пікірталастарға баланың да қатысуы маңызды.

4.Ұзақ сапарлар да (автомобильде, пойызда, ұшақта) балаңызға аудиокітапты тыңдауға шақырыңыз. Онымен кейіпкерлердің қайсысы ұнағанын талқылаңыз, ол осы автордың кітабын тағы да тыңдағысы келетін сұраңыз.

5. Кітаптардың тізімі-ұсыныс ретінде болуы керек. Тек ата-ана ғана балаларының қалауын біле алады, сондықтан бұл тізімді пайдалануға немесе оны Сіздің балаңыз оқығанды ұнататын кітаптарымен толықтыруға құқылысыз.

Сізге керемет демалыс тілейміз!

Сіздің жазғы демалысыңыз тамаша сәттермен ұзақ уақытқа есте сақталсын!

«ОҚУҒА ҚҰШТАР МЕКТЕП» ЖОБАСЫ АЯСЫНДА ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КЕЗІНДЕ «ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КІТАППЕН» АТТЫ ІС-ШАРАЛАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР 10-11 СЫНЫП

Құрметті балалар!

Бізбен бірге кітап қиял әлеміне ұмытылмас экскурсиялар жасауды ұсынамыз. Сіз жазғы демалыс кезінде бізбен достасып, көптеген, қызықты, тартымды іс-шаралармен айналысып, барлық құрдастарыңызға ерекше жазғы демалыс-2024 туралы айтасыз деп үміттенеміз.

1. Кітапханаға немесе кітап дүкеніне барыңыз немесе жақын досыңыздың жеке кітапханасымен мұқият танысыңыз.

2. Өзіңізге ұнайтын кітаптардың тізімін жасаңыз және олардың эмблемасын салыңыз.

3. Өз таңдауыңызға сай кітаптарды таңдап алыңыз немесе үлкендердің көмегіне жүгініңіз. Біз Сіздерге таңдау жасауға көмектесеміз!

(кітаптардың тізімін төменде табасыз).

СЕНІҢ КІТАП ӘЛЕМІНЕ ЕНУ МИССИЯҢ:

1. Өзіңізді жаңа нәрсе жасауға шақырыңыз және бұрыннан кейінге қалдырған нәрсені жасаңыз!

2. Жазды қызықты және пайдалы өткізіңіз!

3. Жақсы көңіл-күймен бастаңыз, демалыс атмосферасын және нағыз жазғы демалысты құрыңыз!

4. Оқу, жасау, сурет салу, сюжеттер, оқығандар туралы әңгімелер ойлап табу!

4. Қорытынды емтихандарға мүмкіндігінше дайындалу.

5. Оқу, жасау, сюжеттер, оқығандар туралы әңгімелер ойлап табу!

6. Демалыс кезінде маңызды оқиғалар туралы эссе жазыңыз.

1. Әуезов М. «Абай жолы»

2. Жүсіп Баласағұн
«Құтты білік»

3. Шохан Валиханов
«Жарық жұлдыз»

4. Әсет Найманбаев
«Перизат»

5. Жүсіпбек Аймауытов
«Ақбілек»

6. Сәбит Мұқанов
«Мөлдір махаббат»

7. Мұхтар Шаханов
«Эверестке шығу»

8. Немат Келімбетов
«Үміт үзгім келмейді»

9. Мұқағали Мақатаев
«Менің ғасырым»

10. Дулат Исабеков
«Ай-Петри ақиқаты»

11. Дархан Қыдырәлі
«Мұстафа»

12. Нұршайықов Ә.
«Махаббат қызық
мол жылдар»

13. Жұбан Молдағалиев
«Мен қазақпын»

14. Вальтер Скотт «Айбын-
ды батыр Айвенго»

15. Лондон Д.
«Белый клык»

**БІЗ ҚҰМАРЛЫҚПЕН ЖӘНЕ
БАР ҰҚЫЛАСПЕН ОҚИМЫЗ!**

БІЗДІҢ ҰРАНЫМЫЗ: ҚОРШАҒАН ӘЛЕМДІ БІРГЕ ТАНУ

1. Сіздерге оқуға арналған 17 кітапты ұсынамыз.

2. Сіздер тізімделген кітаптардың ішінен таңдап, осы кітаптарды жаз бойы маусым, шілде, тамыз айларында оқисыз: Бұл сіздің ең сүйікті кітаптарыңыз болсын.

3. Оқыдыңыз ба? Керемет. Оқығандарыңыз туралы өз пікіріңізді құрдастарыңызбен бөлісіңіз. Ол үшін есептер үшін арнайы хабарлама жасалады: TikTok, кітаппен фотосуреттер үшін - instagram, booktrailer, Facebook, жеделхаттар және т. б.

4. Демалыста кітап оқып, жазғы фотосуретті есте сақтаңыз! Және оны сынып тобына және әлеуметтік желілерде орналастырыңыз:

5. Ата-анаңызбен, тәрбиешілеріңізбен немесе құрдастарыңызбен бірге оқырман күнделігін бастаңыз:

(Күнделіктің ең қысқа нұсқасы-оқылған кітаптардың тізімі. Сіз күнделікке өз әсерлеріңіздің жазбаларымен, дәйексөздермен толықтыра аласыз, олар кейіннен эссе үшін пайдалы болуы мүмкін. Егер әдебиет мұғаліміне сұрақтар туындаса, оларды да жазыңыз. Оқу күнделіктерін жүргізудің бірыңғай стандарты жоқ, таңдау мұғалім, балалар мен ата-аналарға байланысты.)

■ кітаптың авторы, атауы;

■ сізге не ұнады, қандай кейіпкерлер сізге ұнады және қайсысы керісінше жағымсыз сезімдер тудырды;

■ сіз өзіңіз салған суреттерді қоса аласыз;

■ кітапты оқуға қанша уақыт кетті (оқудың басталу және аяқталу күні)

Әлеуметтік желілерде жалпы хэштегті іске қосыңыз: #Жазғы демалыс кітаппен - 2024, «Летом отдыхаем с книгой».

ӨТКІЗУ УАҚЫТЫ: 2024 жылдың 1 маусымынан 31 тамыз аралығы.

Ол үшін 5 қарапайым тапсырманы орындау керек:

1. Үйде оқуды жайлы және жағымды етіңіз. Сіз әдетте қайда оқисыз (жауабын алдын-ала білемін), дегенменде? Сіз жайлы оқу орнын жасағыңыз келе ме? Содан кейін жаз-үйді өзгертудің тамаша уақыты. Кез - келген идея жұмыс істейді: - әдемі жастық, шай немесе кофе шыныаяқтарын, жайлы көрпе немесе кітап стендін, кез-келген басқа аксессуарларды сатып алуға болады. Өзіңіздің шығармашылық идеяңызға сай үйде оқу бұрышын жасап, өз қолыңызбен әдемі етіп безендіруге болады.

2. Демалыста кітап оқып, жазғы фотосуретті есте сақтаңыз. Және оны сынып тобына орналастырыңыз.

3. Егер сіз ата-анаңызбен демалуға кетсеңіз, жолға қызықты кітап алып шығуды ұмытпаңыз. Бізге “саяхатшы” кітабыңызды көрсетіңіз! Жазғы демалыс кезінде кітаптың суретін түсіріңіз. Жаз және кітап тақырыбындағы кез-келген шығармашылық тәсіл қабылданады.

4. Сүйікті кітап кейіпкерінің портретін салыңыз, кітап қайырымдылығы-кітап сыйлаңыз. Алдыңғы тармақтың жалғасында-қосымша кітаптарды қалалық кітапханаға немесе басқа мекемеге (қарттар үйі, балабақша) апаруға болады. Немесе кітапты достарыңызға немесе жақындарыңызға беріңіз.

Бұл да өте жағымды және жақсы көңіл-күй сыйлайды.

5. Кітап үшін жаңа бет белгі сатып алыңыз немесе қолдан жасаңыз.

Сіз әлемдегі ең әдемі және қолайлы бет белгіні жасай аласыз, ол әруақытта сізге тек қуаныш сыйлайтын болады.

Құрметті балалар!

Сонымен, Сіздер ересектерсіздер және біз Сіздерге үй тапсырмасын ұсынамыз

Шығармаларда оқылған ақпаратты «борттық журнал», «екі бөлімнен тұратын күнделік» түрінде ұсынуға болады. Борттық журналдар-тақырыпты оқып жатқанда өз ойларыңызды жаза алатын әртүрлі оқу, жазу әдістерінің жалпы атауы. Борттық журнал ең қарапайым нұсқада қолданылған кезде, материалды оқымас бұрын немесе оқудың басқа түрінде келесі сұрақтарға жауаптарды жазуға болады.

Осы тақырып бойынша маған не белгілі? (табиғат туралы тақырып, жануарлар туралы, автор туралы, атауы бойынша).

**Мәтіннен не білдім?
Менің есімде не қалды?
Мені не таңқалдырды?**

Мәтіндегі негізгі ойларды кездестіргеннен кейін оларды борттық журналға жазу керек. Оқу кезінде, кідірістер мен аялдамалар кезінде зерттелетін тақырыпты әлемге деген көзқарасыңызбен, жеке тәжірибеңізбен байланыстыра отырып, журналдың бағандарын толтырыңыз. Осындай жұмысты орындау арқылы мұғалім сізбен бірге барлық процестерді көрнекі түрде көрсетуге тырысады, сонда сіз оны пайдалана аласыз.

Екі бөлімнен тұратын күнделік-бұл мәтін мазмұнын жеке тәжірибеңізбен байланыстыруға мүмкіндік

беретін әдіс. Қос күнделіктерді сабақта мәтінді оқығанда қолдануға болады, бірақ үйде үлкен көлемдегі мәтінді оқу тапсырмасын алған кезде бұл тәсілмен жұмыс істеу әсіресе нәтижелі болады. Ол келесідей көрінеді:

Дәйексөз:

Түсініктеме:

Сіз оқыған кітапқа шағын пікір жаза аласыз.

Дұрыс па ...?

Жазбаша жауап бергіңіз келетін сұрақтарды таңдаңыз. Осы сұрақтарға жауап жазыңыз.

Оқылған мәтінді «кесте-синтез» арқылы түсіну үшін пайдаланыңыз. Мәтінді оқымас бұрын кестенің бірінші бағанына мәтінде тірек болатын кілт сөздерді, сөз тіркестерін жазуға болады. Содан кейін мәтінді оқу кезінде жазбалар жазуды ұсынамыз (қызығушылық танытқан дәйексөздер, сөздер, мәлімдемелер жазыңыз).

Үшінші бағандағы мәтінді оқығаннан кейін өз түсініктемелеріңізді, ойларыңызды жасаңыз.

Кілт сөздер (мәтінді оқымас бұрын).

Мәтіннен үзінді көшірмелер (дәйексөздер).

Неліктен бұл дәйексөз мен үшін маңызды (ойлар, пайымдаулар).

Кітапқа пікір жазу жақсы болар еді.

Жағымды және пайдалы жазғы оқу тілейміз!

ҚҰРМЕТТІ АТА-АНАЛАР МЕН ПЕДАГОГТЕР!

Бүгін балалар аз оқиды, сондықтан біздің негізгі міндет - жаз мезгілінде көлемді шығармаларды оқып, оларды келесі оқу жылына

қалдырмауды қадағалау. Баланың алдын-ала оқып, содан кейін ұмытып кетуінен қорқудың қажеті жоқ. Баланы еркін оқуға қызықтырыңыз. Егер кітап әлдеқашан оқылған болса, онда кейбір үзінділерді еске түсіріп, оқушының жадындағы ақпараттарды жаңарту тиімді әрі үнемді.

Оқу-бұл ең алдымен баланың кітаппен қарым-қатынасы, жеке іс-әрекетінің көрінісі.

Бірақ егер бала сапарға шықса, аудиокітапты тыңдауға да рұқсат етіледі. Электрондық кітап форматы да мүмкін. Әрине, бұл төтенше шара, бірақ мектеп кітапханасында қажетті кітап жоқ, ал аудандық кітапханада оны тек он күнге беруге болады, содан кейін жазылымды ұзарту немесе кітап тапсыру қажет.

Егер отбасы демалысқа кетсе, бұл өте ыңғайсыз. Мұндағы ұсыныс бір жақты: ең бастысы-шығармамен танысу, ал қағаз тасығыштан емесе электронды түрде бұл басқа мәселе.

ҚҰРМЕТТІ АТА-АНАЛАР МЕН ПЕДАГОГТЕР!

Балаңыз үшін сәтті оқудың бірнеше ережелері бар:

1. Есіңізде болсын, кітапты жаза ретінде қолданбаңыз! «Кітап оқы» деп Сіз баланың ойынын үзе алмайсыз. Бұл жерде баланың өзі қалауымен оқығаны маңызды.

Ол үшін ата-аналар немесе тәрбиешілер сабақтан тыс уақытта әр түрлі әдістерді қолданады. Мысалы, ересек адам оқи бастайды-баланы оқуды жалғастыруды сұрайды; суреттің астындағы кішкене мәтінді оқуды сұрайды, қалған мәтінді ересек адам оқиды; олар кітапты бүкіл отбасымен оқиды (әкесі бастайды, анасы жалғастырады, бала аяқтайды).

2. Баланың өз қалауымен оқу үшін ересектерге мүмкіндігінше көп оқу керек. Отбасында ереже орнатыңыз: ұйықтар алдында ересек адам міндетті түрде жарты сағат бойы қызықты кітап оқиды.

3. Үйде (отбасында) оқылған кітаптарды талқылауды ұйымдастырыңыз (кім не оқыды, не қызықтырды, таңқалдырды, бөлісуге дайын). Бұл пікір таластарға баланың да қатысуы маңызды.

4. Ұзақ сапарларда (автомобильде, пойызда, ұшақта) балаңызға аудиокітапты тыңдауға шақырыңыз. Онымен кейіпкерлердің қайсысы ұнағанын талқылаңыз, ол осы автордың кітабын тағы да тыңдағысы келетін сұраңыз.

5. Кітаптардың тізімі-ұсыныс

ретінде болуы керек. Тек ата-ана ғана балаларының қалауын біле алады, сондықтан бұл тізімді пайдалануға немесе оны сіздің балаңыз оқығанды ұнататын кітаптарымен толықтыруға құқылысыз.

Сізге керемет демалыс тілейміз! Сіздің жазғы демалысыңыз тамаша сәттермен ұзақ уақытқа есте сақталсын!

7. БАЛАЛАРДЫҢ САУЫҚТЫРУ ОРТАЛЫҚТАРЫНЫҢ ТӘЛІМГЕРЛЕРІНЕ АРНАЛҒАН ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

ҚҰРМЕТТІ ДОС!

Ұйымдастырушы / педагог болғанда, сен балалық шақ әлемінің бір бөлігіне айналасың. Балалар өмірінде ойындар ерекше маңызға ие.

Ойын балалар сауықтыру орталығы өмірінің ажырамас бөлігі және тәлімгердің қолындағы міндетті құрал болып табылады. Ойындар арқылы ұжымды біріктіру, мінез-құлық ережелерін қалыптастыру, сәттілік жағдайын жасау және т.б. педагогикалық міндеттердің тұтас кешенін шешуге болады.

Біздің жинақ саған балалармен жұмыс істеуге көмектеседі, лагерьде жақсы демалысты ұйымдастырудың құпияларын ашады деп үміттенеміз.

ҰЙЫМДАСТЫРУ КЕЗЕҢІ

Кезеңнің негізгі мақсаты – балаларды лагерьде және жаңа ұжымда бейімдеу үшін қажетті жағдайлар жасау, оларды лагерьмен таныстыру.

Ұсынылған ойындар сізге ұйымдық кезеңнің міндеттерін шешуге, ұл-қыздарды жақсырақ танып білуге және уақытты тиімді өткізуге көмектеседі.

«Таңдау»

Қатысушылар шеңберде отырады.

Тапсырма: жүргізушінің «Таңдау!» деген командасы бойынша әрбір қатысушы қолын созып қалған қатысушылардың бірін көрсетеді. Топ жұптарға бөлінетіндей таңдауға қол жеткізу керек. Егер топта қатысушылардың саны тақ болса, онда тек бір қатысушы жұпсыз қалған кезде тапсырма орындалды деп саналады.

Ережелер: қатысушылар бір-

бірімен сөйлесе және шеңберден шыға алмайды.

«Төртеуі тұрады»

Қатысушылар шеңберде отырады.

Тапсырма: топта 5 минут ішінде төрт адам тұруы керек.

Ережелер: қатысушылар бір-бірімен сөйлесе алмайды, бір қатысушы тек 5 секунд тұра алады.

«Бөрене»

Бүкіл жасақ бордюрге немесе алдын-ала сызылған сызыққа тұрады.

Тапсырма: шетте тұрғандар бір уақытта топ бойымен бір-біріне қарай қозғала бастап, орындарын ауыстыруы керек. Ең бастысы, жасақтың ешқайсысы шекарадан шықпауы керек. Жаттығуды бірінші адамнан бастап экстремалды орындарды өзгертпеу үшін жүргізуге болады, команда шекараның қарама-қарсы жағына өтеді. Нәтижесінде бірдей тәртіпте бірдей сызық болуы керек.

«Төмпешіктер»

Жабдық: «төмпешіктер» - кішкене тақта, кесек, қағаз парағы немесе басқа көмекші зат. Бір-бірінен кемінде үш метр қашықтықта орналасқан екі параллель сызықты белгілеңіз. Команданың міндеті –

төмпешіктерді пайдалана отырып, жерге тигізбей бір сызықтан екіншісіне бару.

«Өткел»

Белгілі бір биіктікте (сіздің жасағыңыздың бойы орташа баланың белдік деңгейінде) арқан тартылады. Бүкіл топ арқанның екінші жағына арқанға тимей өтуі керек. Арқанның астымен өтіңіз. Сақтандыру міндетті түрде болуы керек.

«Траст – фол»

Екі топ бір-біріне қарама-қарсы тұруы үшін екі сызықтан тұратын команда құрыңыз. Сағат, сақина, білезіктерді шешіп, қолдарыңызды алға созып, шынтақтарыңызды бүгіңіз (90 градус бұрыш). Қолдарды айқастырып, құлайтын адамды ұстап қалу үшін «бесік» жасайды. Алақандарды жоғары қаратып, ешбір жағдайда бір-біріне немесе көршінің қолына бүйірден немесе қарама-қарсы емес. Сақтандырушылардың тізелері сәл бүгілген. Жүргізуші құлаған адамның ең үлкен салмағы болатын жерге барады, қандай жағдай болмасын, қатысушы құлаған кезде қолдарды алмау керек. Мықты ұлдарды жаныңызға қойыңыз. Кезек алға жылжыған сайын, сіз әр қатысушы құлағанды сезінуі үшін сызықтың ретін өзгерте аласыз, бірақ мықты жігіттер ортада тұрсын.

Құлаушыны дайындау керек:

- денесі мен аяқтары жіп тәрізді түзу болуы керек;
- қолдарын кеудеге қойып, саусақтарын айқастырады;
- басы сәл артқа шалқайған;
- көзілдірікті шешіп, қалтаңыздағы заттарды шығару керек.

Құлар алдында айтылуы керек сөздер:

Құлайтын адам: «Сақтандырушылар дайын ба?»;

Сақтандырушылар:» Сақтандырушылар дайын»;

Жетекші: «Құла».

Құлағаннан кейін, оны қолдарда шайқаңыз.

Қорытынды: бұл сенім мен өзін төмен бағалуды еңсеру жаттығуы (өзінің ішкі «менін» босату. Әркімнен тәжірибе мен сезіммен бөлісуін сұраңыз, өйткені әркімнің сезімі әр түрлі.

«Достық қол алысу»

Бүкіл топ бір сызыққа айналады. Бірінші қатысушы көршісіне бұрылып, қол беріп амандасады және жақсы нәрсе айтады, содан кейін ол келесі қатысушыға қарай жылжиды, ал екінші қатысушы көршісімен қол алысады және осылайша, барлығы қол алысып, жылы сөздермен алмасуы керек.

Балалар шеңберге тұрады. (Бұл ашықтыққа, балалардың бір-біріне назар аударуына ықпал етеді, Ұжымда бірлік сезімін тудырады. Мұндай сезімді күшейту үшін қол ұстасуға болады). Бірінші бала өз атын атайды, екіншісі біріншінің және өз атын атайды және т.б. Бірінші барлығының есімдерін атайды.

Әр ойыншы қағаз бен қарындаш алады. Белгіден кейін 5 минут ішінде ойыншылар бір-бірімен танысып, кім болғысы келетінін білуі керек. Алынған мәліметтер жазылады. Ең көп біліп, жазып үлгерген адам жеңеді.

Балалар шеңберде отырады. Тәлімгер тапсырма береді: «Шеңбер бойынша санауды бастайық. Үштің еселігі бар адам санның орнына өз атын айтады». Бұл ойынды есте сақтау мен зейінді дамыту үшін пайдалануға болады. Ойнаңыз, сонда

сіз оның шынымен де солай екеніне көз жеткізесіз.

«Алма бағы»

Барлық қатысушылардың арқаларына көкөністер мен жемістердің атаулары жазылған карточкалар бекітіледі. Топтың кез келгеніне сұрақ қою арқылы әр қатысушының міндеті-оның қандай жеміс немесе көкөніс екенін болжау. Сіз тікелей сұрақтар қоя алмайсыз, мысалы: «Мен алмамын ба?», тек жанама сұрақтар қоюға болады. Тапсырманы орындауға белгілі бір уақыт бөлінеді - топтағы адамдардың санына байланысты. Жаттығу аяқталғаннан кейін кеңесші әр қатысушыдан қандай жеміс немесе көкөніс екенін сұрайды.

Балалар жұпқа бөлінеді. Оларға 3 минут беріледі, ол үшін олар бір-бірі туралы мүмкіндігінше көбірек білуі керек. Содан кейін барлығы шеңберге отырады және ойыншылардың әрқайсысы өзінің серіктесі туралы

айтады. Презентация стилі - кез келген. Шығармашылық құпталады.

Барлығы шеңберге отырады және қолдарын тізелеріне қояды. Бірінші ойыншы өмірінде ешқашан жасамаған нәрсені айтады. Мысалы, ол: «Мен ешқашан ұшақпен ұшқан емеспін» дейді. Егер ойыншылардың бірі ұшып кетсе, онда ол бір саусағын қолына бүгеді. Содан кейін шеңбердегі келесі ойыншы және т.б. сөйлейді. Барлық саусақтарды ең жылдам бүккен адам жеңеді.

«Менің эмблемам, менің ұраным»

Әр ойыншы қағаз бен қарындаш алады. Жүргізушінің сигналы бойынша әркім эмблема бола алатын нәрсені ойлап тауып, суретін салады және оның ұраны бола алатын сөз тіркесін немесе сөзді жазады (бұл мақал, әннен алынған сөз тіркесі, қанатты сөз, кинофильмнің атауы және т.б. болуы мүмкін). Содан кейін біз жұмыстардың көрмесін жасаймыз, онда әркім өзі туралы, өз жұмысы туралы айтады.

«Менің серіктесім»

Балалар жұптарға бөлінеді. Оларға 3 минут беріледі, ол кезде олар бір-бірі туралы мүмкіндігінше көбірек білуі керек. Содан кейін барлығы шеңберге отырады және ойыншылардың әрқайсысы өзінің серіктесі туралы айтады. Баяндау стилі әртүрлі. Шығармашылық құпталады.

«Ток»

Қатысушылар екі командаға бөлініп, екі қатарда бір-біріне қарсы тұрады. Бір жағында зат жатыр, екінші жағынан импульс беретін жүргізуші тұр. Командалардың міндеті-импульсті мүмкіндігінше тез

жеткізу, осылайша қатарда соңғы тұрған адам басқа командадағы адамға қарағанда затты тезірек алады. Содан кейін соңында тұрған адамдар басына ауысады және ойын жалғасады.

«Қоян»

Балалар шеңберге жиналады: бір қолымен бас бармағын 👍, екінші қолымен сұқ саусақ пен ортаншы саусақты көрсетеді ✌️. Қол шапалақтаған сайын қимылдарды бір қолдан екінші қолға ауыстыру, жүргізуші қарқынын біртіндеп жеделдетеді. Әрі қарай, тапсырма күрделене түседі: бір қол тек көрсетіп қана қоймай, саусақтарын қоянның құлақтары сияқты қозғалта бастайды. Екінші қолда біз бас бармақты қалдырамыз. Көбісі шатастыра бастайды: балалар, ересектер және жүргізушінің өзі.

«Көшедегі танысу»

Ойынның барлық қатысушылары жұпқа бөлінеді. Жұптағы бірінің міндеті: көшеде екінші, мүлдем бейтаныс адаммен танысу. Ол үшін ол барлық күш-жігерін, барлық тапқырлығын қолданады. Сіз оның атын және сүйікті ісі туралы білуіңіз керек. 2-ші ойыншы бірде-бір дөрекі сөз айтпастан танысудан қашуға тырысады. Ойынның соңында барлық қатысушылар ең сәтті «азғырушыны» және ең аз сөйлейтін «бейтаныс адамды» анықтайды.

Ойынға қатысушылар шеңберге отырады. Жүргізуші кенеттен болған апат барлық ойыншылардың аузын жауып тастағанын хабарлайды. Және олар өздерін тікелей таныстыра алмайды және басқалармен таныса алмайды. Тек 2 сөзден тұратын көмекші сөздер айтуға рұқсат етіледі-ассоциациялар немесе сіздің

атыңызды білуге болатын тарихи тұлғалар. Мысалы, менің атымның түбірі әйелдік зергерлік бұйымдарды білдіретін сөзге ұқсас; мен Ольга Ларинаның әпкесімін (Таня); мен Әуезовтің «аттасымын»; Менің атым үлкен сезім (махаббат) және т. б.

«Қарлы кесек»

Ойыншылар шеңберде отырады. Біріншісі өз атын, екіншісі – бірінші және өзінің атын, үшіншісі – бірінші және екінші есімдерді, содан кейін – өз есімдерін және т.б. шеңбер жабылғанша. Нәтижесінде шеңбердегі соңғысы барлық ойыншылардың аттарын, содан кейін өз аттарын айтады. Әрине, бірінші болу оңайырақ, бірақ соңғысы пайдалы.

«Танысайық»

Ойыншылар екі шеңбер құрады. Ішкі шеңберде тұрғандар сыртқы шеңберге қарайды. Шеңберлерде ойнайтын музыка қарама-қарсы бағытта қозғалады. Музыка тоқтағаннан кейін ойынға қатысушылар бір-бірінің алдында тоқтап, танысып, атын атайды. Әрі қарай, музыка қайтадан естіледі, енді әртүрлі бағытта қозғалып, танысының жанынан өтіп бара жатып, оған қол бұлғайды. Музыка тоқтайды, жаңа таныстар пайда болады. Ойын жалғасады.

«Кім жылдам»

Жасақ 2 командаға бөлінеді. Командалар арасында көмекшілер шымылдық ұстайды (мысалы, төсек жапқыш). Командадан бір адам шымылдыққа келіп, отырады, олар бір-бірін көрмеуі керек. Жүргізушінің бұйрығымен шымылдық түсіріледі және оның жанында отырған ойыншылар бір-бірінің аттарын айтуы керек. Кім тезірек айтса, сол жеңеді.

Жеңілген қарсыластар командасына ауысады және т. б.

«Комплимент»

Тәлімгер шағын кеңістікті (холл немесе беседка) таңдап, балаларға араласып, үлкен, тығыз тобыр жасауға шақырады. Команда бойынша барлық қатысушылар бір-бірімен сәлемдесіп, өз есімін айтып, қарсы тұрған адамға комплимент айтуы керек. Әрбір жаңа сұхбаттасушымен комплимент саны бір сөзге артады. Мысалы: Бірінші адам-бір комплимент: Сәлем, Менің атым Айбек. Сенің көздерін қандай әдемі!

«Мен ешқашан... емеспін»

Барлығы шеңберге отырып, қолдарын тізелеріне қояды. Бірінші ойыншы өмірінде ешқашан жасамаған нәрсені айтады. Мысалы, ол: «Мен ешқашан ұшақпен ұшқан емеспін» дейді. Егер ойыншылардың бірі ұшқан болса, онда ол бір саусағын бүгеді. Содан кейін келесі ойыншы

және т. б. Шеңбер бойынша сөйлейді. Барлық саусақтарың ең жылдам бүккен адам жеңеді.

«Алма»

Ойыншылар шеңберде отырады. Тәлімгер: «Менің атым... , мен ... жақсы көремін» - деп, (кез келген нәрсені және кез келген адамды жақсы көруге болады) алманы шеңбердегі біреуге домалатады. Ол алманы алып: «Менің атым..., мен ... жақсы көремін», - дейді. Алма келесіге қарай домалайды. Ойын барлық ойыншылар өздерін таныстырғанға дейін жалғасады.

«Мен жыланмын, жыланмын, жыланмын»

Қатысушылар шеңберде бір ұл, бір қыз болып кезектесіп тұрады. Тәлімгер біреуге: «Мен жыланмын, жыланмын, жыланмын, сен менің құйрығым болғың келе ме?», деп сұрайды. Егер ол иә десе, онда жүргізушінің аяғының астынан еңбектеп өтіп, танысып, оң қолымен сұралған адамның сол қолын аяғы арқылы ұстайды. Теріс жауап болған жағдайда: «Боласың!» деп, ілініседі. Осылайша, жылан үлкейе береді. Ойын барлық қатысушылар бір-біріне қосылғанша жалғасады.

«Шеңбер ортасындағы танысу»

Барлық қатысушылар шеңберде тұрады. Сағат тілімен балалар шеңбердің ортасына шығып, өздерінің қалай атанғысы келсе, өздерін солай таныстырады. Мысалы: Айкүн, Еркеназ, Сұлтан Берікұлы және т.б. бұл идеяны кейбір қозғалыстармен сүйемелдеуге болады, ал атауға қатысушының мінезін сипаттайтын сын есім қосуға болады.

«Уақытпен танысу»

Әр қатысушы белгілі бір уақыт ішінде басқалардың есімдерін біліп, ойынға мүмкіндігінше көп қатысушылармен қол алысуы керек. Жүргізушінің «ТОҚТА» белгісі бойынша барлығы танысуды тоқтатып, өз орындарына отырады. Содан кейін әрқайсысы жаңа таныстардың санын айтып, әрқайсысын аты-жөнімен атап, көрсетуі керек.

«Қол алысу»

Барлығы бір сызыққа тұрады. Бірінші ойыншы екіншісінің алдында тұрып, қолын қысып, атын атайды, ол оған дәл осылай жауап береді. Біріншісі барлық қатысушылармен сәлемдесуді қайталай отырып, қатар бойымен жүреді, содан кейін екінші, үшінші және т.б. осылайша, ойын әр қатысушы сап бойымен өтіп, барлық ойыншылармен қол алмасқанға дейін және біріншісі қайтадан бірінші болғанға дейін жалғасады.

«Доп ойыны»

Қатысушылар шеңберге тұрып, қолдарын алдарына созады. Тәлімгер өз атын атайды және кез келген балаға доп лақтырады. Осыдан кейін ол қолын төмен түсіреді. Ол да өзін таныстырады және допты одан әрі лақтырады және т. б. барлық бала өздерін таныстырғанға дейін. Доп бәрін айналып өтіп, бәрі қолдарын түсіргеннен кейін, ойын екінші айналымнан басталады. Қатысушылардың әрқайсысы допты бірінші рет лақтырған адамға лақтырады және қайтадан өз атын атайды. Келесі кезеңде ойынды қиындатуға болады. Ойыншы допты басқа қатысушыға лақтырады және сонымен бірге оның атын атайды. Қателескен адам қолын түсірмейді.

«Қатарға тұру»

Балалар белгілі бір уақыт ішінде (1-2 минут) аттарының алфавиттік ретімен қатарға тұруы керек. Мысалы, біріншісі – Алмас, екіншісі – Әсел, үшіншісі – Батыр және т.б. Тәлімгер әрине, олардың қатарының дұрыстығын тексереді, нәтижесінде балалар тағы да өздерін таныстырады.

«Мұнара»

Материалдар: тұсқағаз қағазы (газеттер), қағаз қыстырғыштар, скотч, желім, қайшы. Ұсынылған материалдардан қатысушылар мүмкіндігінше биіктікте мұнара салуы керек.

Ережелер: қатысушылар екі топқа бөлінеді, топтың тапсырманы орындауға 10 минуты бар. Дауыстап талқылауға тыйым салынады. (Көзді байлап талқылауға болады).

«Электр тізбегі»

Жасақ жұптарға бөлінеді. Серік-тестер бір-біріне қарама-қарсы отырып, қолдары мен оқшелерін қо-

сады, осылайша ток өтетін электр тізбегін жасайды.

Тапсырма: электр тізбегін үзбей тұру керек. Содан кейін төрт адамнан тұратын электр тізбегін жасау үшін бір-бірімен екі жұпты біріктіріңіз. Тапсырма өзгеріссіз қалады-тізбекті бұзбай бәріне бірге тұру. Бұл кезең қауіпсіз аяқталғаннан кейін сегіз адамнан тұратын электр тізбегін құру үшін топтарды қайта біріктіріңіз. Ақыр соңында, сіз барлық қатысушылар құрған электр тізбегін аласыз.

«Отырықшы шеңбер»

Команда тығыз шеңбер құрайды (иықтар тиіп тұрады). Осыдан кейін, балаларды 90 градусқа оңға бұрылу-ды сұраңыз.

Тапсырма: сіз бір-біріңіздің тізелеріңізге баяу отыруыңыз керек және қолыңызды арттағы адамның иығына тигізуіңіз керек.

«Жасақтың портреті»

A4 парағындағы отрядтың әр мүшесі өзінің табиғатын, мінезін, мүдделерін дәл білдіретін нәрсені салады. Әр суретке есімі жазылады. Содан кейін әркім өз суреттерін еденге қалаған жеріне қояды, біреу ортасына қояды, біреу, керісінше, шетке қояды. Тәлімгер топқа 5 минут уақыт береді, сонда әркім оның ойынша өз орнында тұрмаған суреттің орнын ауыстырады. 5 минут өткеннен кейін бәрі суреттерден алыстайды және тәлімгер суреттерді тығыз «кілем» жасайтындай етіп жылжытады. Содан кейін тәлімгер әр адамнан аяқ киімін шешіп, өз суретіне тұрды сұрайды. Осылайша тығыз топ болады. Содан кейін осы «портретті» желімдеп, оны жасақ бұрышына іліп қоюға болады.

«Шырақ»

Бұл жаттығу үшін топ тым үлкен болмауы керек. Бір баладан басқасы бүкіл топ тығыз шеңберге құрады. Қатысушы шеңбердің ортасына тұрып, қолдарын кеудесіне айқастырады, көзін жұмады және денесін тік ұстап, аяқтарын бүкпей, кез келген жаққа құлайды. Топ алақандарын шеңбердің ортасында тұрған баланың кеудесі деңгейінде болатындай етіп, шынтақтарын бүгіп ұстайды. Топ құлаған адамды ұстап қалып, оны сағат тілімен ақырын жібереді.

«Трансформациялар»

Қатысушылардың әрқайсысы кезек-кезек көршісінің қолынан ұсынылған затты «алады», материалдық зат емес. Көрші оны тек ым-ишара арқылы қатысушыға «береді». Осы «затты» алғаннан кейін, қатысушы онымен қандай да бір әрекет жасауы керек (мысалы, егер бұл сіздің ойыңызша сырға болса, оны өзіңіз тағып көресіз). Егер қатысушы көршісін дұрыс түсінгеніне сенімді болмаса, мейлі, ол түк емес, ол одан әрі түсінгендей әрекет етсін, тіпті егер қатысушы көршісінің оған «бергенін» «алмаса да».

Жаттығудан кейін талқылауды жүргізу міндетті. Сізге не берілді? Сізге берілген затпен не істедіңіз? Сізге не берілетінін болжау оңай болды ма? Неліктен оңай (қиын)?

«Өз орнында»

Қатысушылар орындықтарда шеңберде отырады. Ортада жүргізуші, ол белгілі бір сипаттаманы айтады (мысалы, кім билегенді ұнатады, кім гитарада ойнайды, кім балмұздақты жақсы көреді және т.б.), оны өзіне жатқызатын ойыншылар орын ауыстыруы керек. Егер

жүргізуші алдымен бос орындықты алса, онда орындықсыз ойыншы жетекші болады.

«Орын ауыстырыңыз»

Шеңбердің ортасында тұрған (жүргізуші) қандай да бір ортақ белгісі бар адамдарға орын ауыстыруды ұсынады. Мысалы, жүргізуші: «Әпкелері бар адамдар орындарыңызды ауыстырыңыздар» дейді. Сонымен бірге, әпкелері бар барлық адамдар орындарын ауыстыруы керек. Ал осы уақытта шеңбердің ортасында тұрған адам біреудің орнын алып қалуға тырысады. Барлығы орын алғаннан кейін шеңбердің ортасында қалатын адам жетекші болады. Жаттығу аяқталғаннан кейін бірнеше қатысушыдан әпкелері бар, француз тілін білетін, көлік жүргізуді білетін және т. б. тізімдеуді сұраңыз.

«Детектив»

Қатысушылардың бірі жетекші болсын. Қалған ойыншылар әртүрлі позицияларда қатып қалады. Жүргізуші ойыншылардың позаларын, киімдерін есте сақтауы керек. Ал енді жүргізуші бөлмеден шығады. Ойыншылар позалары мен киімдеріне бес өзгеріс енгізеді (әрқайсысы бес емес, барлығы бес). Жүргізуші кіреді. Ол бәрін бастапқы қалпына келтіруі керек: мұқият қарап, ойыншылардың позалары мен киімдеріндегі бес өзгерісті табады. Жаттығу кезінде қатысушылар әр рөлде өз ойлары мен сезімдеріне назар аударуы керек.

«Шатасу»

Қатысушылар шеңбер құрып, қолдарын ұстайды, ал бір адамның қолдары әртүрлі адамдардың қол-

дарымен ұсталуы керек. Тапсырма: қолды ашпай, түйінді шешіп, шеңбер құру. Бұл жаттығу барлығына стратегия жасауға қатысуға мүмкіндік береді.

«Айна»

Айна болатын екі адам таңдалады – үнсіз және сөйлейтін. Жүргізуші таңдалады, ол айналарға қарайды. Оның артында жиналғандардың кез келгені тұрады. Үнсіз айнаның міндеті-бұл адамның пантомимикасын көрсету, сөйлеушінің міндеті-сол адаммен ассоциациялар айту. Жүргізуші оның артында кім тұрғанын білу үшін айналардың кез келгеніне жүгіне алады.

«Шеңбер бойынша массаж»

Барлық қатысушылар шеңберге тұрады, осылайша жабық локомотив пайда болады, қолдарын алдында тұрған адамның иығына қояды және шеңбер бойымен қозғала бастағанда, массаждың қозғалысына еліктей отырып, бір-бірінің иықтарын мыжғылайды.

«Сандық шеңбер»

Қатысушылар шеңберде отырады.

Тапсырма: әр қатысушы 1-ден бастап топтағы адамдардың санын білдіретін санға дейін бір санды атауы керек. Қатысушылар сандарды өсу ретімен атайды. Бүкіл топ «қайта есептелуі» керек. Содан кейін тапсырма күрделене түседі - көзді жұмып санау керек.

Ережелер: тәлімгер белгі береді, ал балалар санай бастайды. Егер бір уақытта бірнеше адам бір санды атаған болса, онда санау қайтадан басталады. Шеңбер бойынша санауға болмайды.

НЕГІЗГІ КЕЗЕҢ

Негізгі кезең – белсенді қызмет кезеңі, ауысымның мақсаттары мен міндеттерін іске асыру. Жасақ құрылды, негізгі міндеттер бөлінді, тұрмыс жолға қойылды және балалар өз мүмкіндіктері мен байланыстарын кеңейтуге дайын.

«Ғарыштық жылдамдық»

Ойынның мақсаты - допты қолдан қолға секунд ішінде беру (3,14,10,5). Міндетті шарт-доп әркімде тек бір рет болуы керек және допты жай ғана бере салуға болмайды, оны біреуге лақтырып беру керек.

«Жүретін квадрат»

Барлық ойыншылар квадрат құрады (квадрат ішіндегі барлық кеңістік алынатындай етіп), сіз тіпті алдын-ала сәйкес келетін квадрат белгілей аласыз. Содан кейін жүргізуші командаларды береді, ал квадрат оларды орындайды, мысалы,

оның аумағын көбейтпеуге тырысады:

- квадрат солға кетті
- квадрат солға қарай жүреді
- квадрат отырады – айқай-шумен отыруға тырысады
- квадрат секіреді-қатты айқай-шумен секіреді.

«Көрсет»

Жасы: кіші жасақтар

Команданың барлық мүшелерін пайдаланып, бір нәрсені бейнелеу керек... мысалы, пойыз, қырықаяқ, хайуанаттар бағы, теледидар және т.б.

«Саусақтар»

«Үш» есебіне барлық қатысушылар саусақтардың қандай да бір санын көрсетеді. Бәрі бірдей санды көрсеткенше қайталанады. Сондай-ақ «тас-қайшы-қағаз» ойынын ойнай аласыз, түбінде бәрі бірдей көрсеткенге дейін.

«Фломастер»

Балалар шеңберге тұрып, сау-сақтарымен фломастерлерді немесе қарындаштарды ұстайды, жоғарыдан — бірінің сол қолы, оң жақтан — екіншісінің оң қолы. Балалардың міндеті-біре-бір фломастерді түсірмей отырып, тұру, сонымен қатар тапсырмаларды қиындатып, оларды өзгертуге болады.

«Әуе мұналары»

Үлкен жастағылар

Қатысушылар 3-6 адамнан тұратын шағын топтарға бөлінеді. Бөлменің ортасына бір бума қағаз салынып, келесі нұсқаулар айтылады: «Әр команда келесі 15 минут ішінде осы қағаздан мұнара салуы керек. Қағаздан басқа ештеңе қолдануға болмайды. Мұнараның биіктігі бір метрден жоғары болуы керек. Ең биік мұнараны салатын команда жеңеді.

«Ұшатын жұмыртқа»

Үлкен жастағылар

Қатысушылар 3-6 адамнан тұратын шағын топтарға бөлінеді. Әр топқа «Құтқару құрылымын» салуға арналған жиынтық беріледі: 2 пластикалық шыныаяқ, бірнеше пластикалық түтіктер, бірнеше парақ қағаз, скотч, 1 пластикалық табақ немесе қоқыс пакеті, сондай-ақ 1 шикі жұмыртқа.

15 минут ішінде әр команда жұмыртқаны үлкен биіктіктен лақтырып, сынбайтындай етіп құрылым жасауы керек.

Ойынның соңында әр команданың жұмысының нәтижесі тексеріледі: жұмыртқаларды кезек-кезек үлкен биіктіктен лақтырады, содан кейін жұмыртқаның сынғанын немесе сынбағанын тексеріп, «құтқару құрылымын» ашады.

«У-аа, а-у ...» (босату ойыны)

Ойыншылар шеңберде тұрады. Орталықта жетекші. Жүргізуші мен ойыншылар мына сөздерді айтады.

Жүргізуші: Хей!

Ойыншылар: Хей!

Жетекші: қалайсың?

Ойыншылар: Жарайды! («керемет» қимылы)

Жетекші: маған көрсетіңізші, ... (кез келген зат есімді немесе сөз тіркесін атайды)

Ойыншылар: Сіз не айттыңыз?

Жетекші: ал маған көрсетіңізші, ах (айтылғанды қайталайды)

Ойыншылар: Сіз не айттыңыз?

Жетекші: А мен айттым (а) а(а) не туралы айтқанын қалай бейнелеу керектігін көрсетеді) у-аа, а-у, аа, а-у, аа, а-у тағы бір рет; у-аа, а-у, аа, а-у, аа, а-у жарайсыңдар!

Жүргізуші оның орнына шеңберден адамды таңдайды және ол жетекші болады.

«Белгіні тап»

Жүргізуші есіктен шығады, қалғандарының бәрі 2-3 командаға белгілі бір ұқсастық бойынша бөлінеді-шаш үлгісі, киім бөлшектері және т.б. Мысалы, бір командада сағаты бар ойыншылар, екіншісінде – сағаты жоқтар. Командалар бөлінген кезде жүргізуші кіреді. Ол топтардың қандай белгімен бөлінгенін болжауы керек. Екіден немесе үшеуден жүргізуге болады. Әркім барынша байқағыш болуы керек.

«Өзіңе-көршіңе»

Барлық қатысушылар шеңберге тұрады. Ойынды жүргізетін адам шеңбердің ортасында тұрады. Қалған қатысушылар сол қолының жартылай жабық алақанын алдына қояды, ал оң қолының саусақтарын біріктіреді. Қатысушылардың бірінің алақанын-

да кішкентай зат болады – сақина немесе тиын. Қатысушылар барлығы бірге оң қолымен сол алақанынан қозғала бастайды және сонымен бірге «өзіңе-көршіңе» деп айтады. Барлық қатысушылар бұл затты шеңбер бойымен көрсетпей бір-біріне беруге тырысады. Ал жүргізуші қазіргі уақытта бұл зат кімде екенін болжауға тырысады. Ол үшін ол: «Тоқта!» дейді. Барлық ойыншылар тоқтап қалады. Жүргізуші қолында зат бар деп санайтын адамды қолымен көрсетеді. Егер жүргізуші тапса, онда қатысушы мен жүргізуші орын ауыстырады. Егер жүргізуші үшінші әрекеттен таба алмаса, онда барлық ойыншылар оған кез келген шығармашылық тапсырманы ойлап табады және ол оны орындайды. Ал келесі жүргізуші өз қалауы бойынша немесе санамақ бойынша таңдалады.

«Шатасу»

Барлығы шеңберге тұрады. Олар қолдарын алға созып, жақын көршілерінен басқа кез келген көршілерін ұстап алады. Осылайша, бәрі шатастырылады. Тапсырма, қолды шешпестен, босатылып шығу. Егер бәрі босатылған кезде шеңберде болса (арқасымен немесе бетімен маңызды емес) немесе бірнеше шеңбер құрса, немесе спиральда (шеңбердегі шеңбер) тұрса, ойын аяқталады.

«Ия»

Жүргізуші былай дейді: «Біз қазір «Телепатия» ойынын ойнаймыз, оның барысында мен ойларыңды оқуды үйретемін. Тек осы мақсатта маған өз ойларын оқығысы келетін еріктілер (3-5 адам) қажет. Мен сүйікті тағамдарың туралы ойларды оқуды үйретемін».

Еріктілер есіктен шығады, онда

жүргізуші олардың әрқайсысы өзінің сүйікті тағамын есте сақтауы керек екенін айтады. Тағамдар қайталанбағаны жөн.

Еріктілер тағам туралы есіктің сыртында тұрып, келісіп жатқанда, жүргізуші барлық басқа ойыншыларға «телепатия» құпиясын айтады. Бұл ерікті кіріп, сүйікті тағамын жүргізушінің құлағына жеткізуден тұрады. Осыдан кейін жүргізуші әртүрлі тағамдарды тізімдей бастайды. Әр тағамнан кейін ойыншылар: «Жоқ!» картоптың кез келген тағамын естігенше (картоп бәліші, фри картобы, картоп көмеші және т.б.). Келесі тағам-еріктінің сүйікті тағамы. Мысалы, ерікті Мұрат ойын «қуырылған картоп» деп жасырды.

Жүргізуші тізімдейді: «Мұрат па-лауды жақсы көре ме?» Барлығы «Жоқ!» дейді. «Мұрат саңырауқұлақ қосылған вермишельді жақсы көре ме?» Барлығы «Жоқ!» дейді. «Мұрат картоппен тұшпараны жақсы көре ме?» Барлығы «Жоқ!» дейді. Мұрат қуырылған картопты жақсы көре ме? Барлығы: «Иә!» дейді. Себебі дұрыс жауаптың белгісі «картоппен тұшпара» болды. Еріктілердің міндеті-ойларды болжау принципін түсіну.

Еріктілер бөлмеге бір-бірден кіре алады немесе барлығы бірге кіре алады. Бірақ сонымен бірге «ойларды оқу» кезегін күтеді.

Сіз өзіңіздің сүйікті тағамдарыңыз туралы ғана емес, сонымен қатар туған күніне арналған сыйлықтар, сүйікті жануарлар және т.б. туралы ойларды «телепатиялауға» болады.

«Хабаршылар»

Ойыншылар арасынан 2-3 адам таңдалады, олар жерден тыс өркениеттің тұрғындары туралы бәрін

білуі керек (бұл қалған ойыншылар). Ол үшін «хабаршыларға» тұрғындар тек «иә» немесе «жоқ» деп жауап бере алатын 7-10 сұрақ ойлап табу керек. Оларға сұрақтар қоюға үш минут уақыт беріледі (олар бұл үшін шетке немесе сыртқа шығады). Осы уақытта басқаларға планетадан тыс өркениеттердің өкілдері екендігі туралы нұсқаулық беріледі. «Хабаршылардың» барлық сұрақтарына тек «иә» немесе «жоқ» деп деп жауап беруге құқылы. Сұрақтың жауабы адамның сұрақ қойған сәтте күлімсіреуіне байланысты. Егер ол күлсе, онда жерден тыс өркениеттің барлық тұрғындары хормен «иә» деп жауап береді, егер ол күлмесе – «жоқ» дейді.

Ойын аяқталғаннан кейін «хабаршыларға» сұрақтар қойылады:

1. Олар жергілікті тұрғындардан көп ақпарат алды ма?
2. Сіз тұрғындардың қандай жағдайда «иә» немесе «жоқ» деп жауап бергенін түсіндіңіз бе?

Қорытынды: достық пен күлімсіреу бізге адамдармен қарым-қатынаста көмектеседі.

«Хайуанаттар бағы»

Бұл ойын еркелік, бірақ ойыншылардың ешқайсысы оның ойнайтынын білмеуі керек. Ойын үшін кем дегенде 12 адам қажет. Барлығы шеңберге тұрады. Шеңбердің ортасында-жүргізуші. Барлық ойыншылар бір-бірін шынтақтарынан ұстайды. Жүргізуші ойынды келесі сөздермен бастайды. «Біз қазір «Хайуанаттар бағы» деп аталатын ойын ойнайтын боламыз. Сіздердің әрқайсыларыңыздың құлақтарыңызға мен қазір ешкімге айтуға болмайтын жануардың атын сыбыраймын. Содан кейін, барлығы жануарлардың атын алған кезде,

мен оларды өз әңгімемде атаймын. Егер кенеттен біреу алған жануардың аты шықса, онда бұл ойыншы бірден еңкейіп, екі көрші ойыншыны тартып алуы керек, ол қазір оларды шынтақтарынан ұстап отыр, ал көрші ойыншылардың міндеті-оны уақытында ұстап қалу. Түсінікті ме? «Содан кейін жүргізуші әрқайсысына жақындап, оның құлағына бірдей нәрсені сыбырлайды, мысалы, «Гип-попотам».

Бірақ әр ойыншы бұл жануардың аты тек оның аты деп ойлайды. Жүргізуші атауларды таратқанда, әр уақытта жаңа нәрсені ойлап тапқандай көрінуі керек, желкесін қасып, саған не ойлап тапсам екен дейді. Содан кейін бәріне жануарлардың аттарын бергенде, ол өз әңгімесін бастайды.

«Өзен мен жағалау»

Назар аударыңыз. Жерде 1м қашықтықта 2 сызық сызылады.

Осы сызықтардың арасында «өзен», ал шеттерінде – «жағалау». Барлығы «жағалауда» тұрады. Жүргізуші «өзен» командасын бергенде, барлығы «өзенге» секіреді. «Жағалау» командасы бойынша барлығы «жағаға» секіріп шығады.

«Жарнама»

Екі жігіт есіктен шығады немесе шетке шығады, бірақ ештеңе естімеу үшін. Оларға бірдей зат беріледі (мысалы, қалам). Олар оны жарнамалауы немесе тақырып туралы қызықты әңгіме құруы керек. Бөлмеде қалған қалған ойыншылар бірінші кірген адамды мұқият тыңдап, оның қойылымынан кейін қол шапалақтау керек туралы нұсқау алады. Екінші қатысушыны ешкім тыңдамайды, өзара сөйлесіп, мимика мен ишара арылы оның әңгімесі оларға

қызық емес екенін көрсетеді. Екі қойылымнан кейін кірген екінші ойыншыға сұрақтарға жауап беру ұсынылады:

1. Балалардың алдында өнер көрсету сізге ұнады ма?

2. Сіз сөйлеген кезде қандай сезімдерді бастан өткердіңіз?

Қорытынды: Сөйлеген кезде оны ешкім тыңдамаса, оған бұл ұнамайтыны анық.

Мұғалімдерге. Басқаларды тыңдай алмайтын адамды екінші адамның орнына жаттығуға қатысуды сұраған жөн. Сонда ол өзі арқылы басқаларды тыңдамаудың не екенін сезінеді.

«Керек түс»

Жүргізушінің бұйрығы бойынша белгілі бір түске қол тигізу керек, ал өзіңіз бен жүргізушідегі бұл түске қол тигізбеуіңіз керек. «Ойыннан шығып кету», яғни соңғы қол тигізген адам шығады, бірақ ойнамайтындарға түстерге қол тигізуге болады. Өте күлкілі көрініс, әсіресе бірнеше адам қалған кезде және олар көршісінен бұрын керек түске қол тигізуге тырысуға дайын тұрады.

ҚОРЫТЫНДЫ КЕЗЕҢ

Егер бір күні таңертең сіздің басыңызға: «Үш күннен кейін ауысым аяқталады ғой» деген ой келсе, бұл қорытынды кезеңнің басталғанының сенімді белгісі. Айналаңызға мұқият қарасаңыз, бұл ойды растайтын басқа белгілерді таба аласыз. Мысалы, сіз балалардың мінез-құлқының өзгергенін көресіз. Олар сәл толқып, сәл көп сөйлесіп, өздерін сәл бос ұстайтын болды. Олардан үйлеріне қайтқысы келе ме деп сұрағанда, олар «иә» және «жоқ» дейді. Бұл балалардың до-

стасып, бір-бірін танып, бір-бірінен жақсы түсінетінін, оларға бірге болу жақсы екенін көрсетеді. Балаларға «Ассоциация», «Бонжур, ханым! Сәлем бауырым!», «Мұрыннан біл», «Маймылдар патшасы», «Махаббат мүсіні» ойындарын ұсыныңыз.

«Ассоциация»

Жүргізуші ойыншылар отырған бөлмеден шығады. Балалар тобынан бір ойыншы таңдалады, әңгіме сол туралы болады. Жүргізуші осындай жоспарға сұрақтар қоюға құқылы: «Егер ол гүл болса, қандай гүл болар еді?» (жануарлар, үй, табиғат құбылысы, кітап және т.б.). Жүргізуші кімге қатысты екенін анықтау үшін сұрақтар қоюы керек.

«Бонжур, ханым! Сәлем бауырым!»

Ойыншылардың бірі көзін байлайды. Оны кезек-кезек ойыншыларға әкеліп, кіммен амандасып жатқанын анықтау үшін қол алысуды ұсынады – ұл ма әлде қыз ба. Оларға ол: «Бонжур, ханым!» немесе «Сәлем бауырым!» деп айтуы керек.

«Мұрнынан таны»

Жүргізушіге жолдастарын тану ұсынылады, ол перденің артындағы орындыққа отырады. Ойыншылар кезектесіп, оны пердені сәл ашып, жүргізушіге қолын, аяғын, көзін, аузын, мұрнын, шашын және т. б. көрсетеді.

2-нұсқа. Жүргізушінің көзін байлап, балаларды қолдары, тізелерінен тануды ұсынуға болады.

«Маймылдар патшасы»

Жүргізуші таңдалады, ол шетке шығады. Жүргізуші келгенде, барлығы «Маймыл патшасы кім?» деген сұраққа үш рет «Мен» деп айқайла-

уға келісіп алады. Жүргізуші ойыншылардың қайсысы «Патша» екенін болжауы керек (оны ешкім тағайындамағаннан кейін, әрине оны таба алмайды). Осыдан кейін ол бәрімен бірге отырады және басқалар сияқты өзін кеудесіне ұрып, «Мен!» деп айқайлайды.

Екінші жүргізуші шығады. Ойыншыларға енді 2 рет қана «Мен» деп айқайлау керек. Үшінші сұраққа екінші жүргізуші «Аңдардың патшасы кім?» дегенде, жалғыз өзі «Мен!» деп қатты айқайлайды.

Кейде ойын нәтиже бермейді. Мұндай жағдайларда тапқыр қатысушыға нағыз «Патша» атағы берілуі керек.

«Махаббат мүсіні» (жасы үлкендер үшін)

Бірнеше ұл мен қыз жұбы шақырылады. Бір жұп қалады, ал қалғандары есіктен шығады. Ойыншылардың бірінші жұбы махаббат мүсінін бейнелейді. Жас жігіт шақырылады. Оған мүсінші болуға және осы мүсіндік композицияда өзіне ұнамайтын барлық нәрсені өзгертуге ұсынылады. Мүсін қайта жасалғаннан кейін «мүсінші» бірінші жас жігіттің орнына келеді. Содан кейін қыз шақырылады және мүсінді өз идеяларына сәйкес қайта жасайды. Жұмысты аяқтағаннан кейін қыз алдыңғы кейіпкердің орнын алады. Сонымен, барлық қатысушылар «мүсінші» рөлін ойнап шығады. Ойынның соңында соңғы мүсін түпнұсқамен салыстырылады.

«Жабайы маймыл»

Тәлімгер: Енді біз онымен әзілде-семіз. Ол қазір қайтып келгенде, біз мұнда ең жабайы маймылдар симпозиумы болып жатыр дейміз, оған қайсысы ең жабайы екенін анықта-

уы керек деп айтамыз. Ол «Мұнда ең жабайы маймыл кім?»- деп сұрағанда, бәріміз «Мен! Мен!» деп айқайлаймыз. Ол ең жабайы маймылдың кім екенін болжауы керек. Ал ең жабайысы – бәрінен де қатты айқайлап, кеудесін ұрғылаған адам. Сонымен, ол екі әрекет жасайд. Екі әрекеттен кейін ол біреуді көрсетеді. Біз бәріміз таң қаламыз және оның дұрыс болжағанын айтамыз. Ең жабайы маймылдың қандай екенін көрсеткен адам шығады. Біз біреуді шынымен белгілеген сияқты боламыз, ал екінші жүргізуші қайтып оралып, бірінші рет сұрай бастағанда: біз айқайлаймыз, ал екінші әрекетте біз айқайлау үшін аузымызды аып, бірақ үндемей қаламыз. Ал бірінші рет жүргізген адам айқайлайды. Мұнда бәрі анық болады. Сұрақтарыңыз бар ма?

Қазақ халық ойындары

«Қазан»(Шұңқыр)

Мақсаты: балалардың көз мөлшерін, ептілігін дамыту. Ойыншылар тұрған сызықтан 10, 15 және 20 қадамда диаметрі шамамен 20 см болатын шағын шұңқыр қазу керек. Балалардың әрқайсысында шамамен үш бірдей мөлшердегі қиыршық тас болуы керек. Қиыршық тастарды осы шұңқырларға лақтыру керек, ал белгілі бір шұңқырға түскен кезде 10, 15 және 20 ұпайларының тиісті саны есептеледі.

«Арқан ойын» (арқаннан секірі)

Мақсаты: балалардың ептілігін, секіру және арқаннан секіру қабілетін дамыту.Тегіс жерде арқанның ұзындығына тең радиусы бар шеңбер сызылады. Санамақтың көмегімен жүргізуші таңдалады. Шеңбердің ортасында тұрған жүргізуші арқанды айналдырады-шамамен тізе деңгейінде және сонымен бірге оның айналу жылдамдығын баяулатады немесе тездетеді, ойыншылардың кез-келгеніне қол тигізуге тырысады. Ойыншылардың міндеті-жүргізушінің айла-амалдарына мойынсұнбай, уақытында арқаннан өту немесе секіру. Егер кімде-кім ұсталып қалса, сол келесі жүргізуші болады.

«Ұшты-ұшты» (ұшады-ұшады)

Мақсаты: балалардың назарын, ептілігін дамыту. Жүргізуші белгілі бір құстың атын айтып, «Ұшты-ұшты» дегенді қосып айтып, қолдарын бұлғайды. Барлық ойыншылар оның қимылдарын қайталайды. Бір рет, екіншісі, үшіншісі. Бірақ кенеттен жүргізуші «ит» деп айтқанда біреу оның құлығына ұсталып қалып, тағы да қолын

бұлғаса, оған өлең немесе ән айту сияқты әзіл-қалжыңмен «жаза» беруге тура келеді.

«Орамал»

Мақсаты: балалардың назарын, белгіге тез жауап беру қабілетін дамыту, жүгіру дағдысын жетілдіру. Жүргізуші қатысушылардың біріне түйінге байланған орамал береді. Қатысушылар жүргізушінің айнала-сында айналады. Жүргізушінің «бір, екі, үш!» деген бұйрығымен: арлық қатысушылар жүгіреді, жүргізуші ойыншыны орамалмен қуып жетіп, иығына тигізіп, орамалды алуы керек. Қуағанда орамалы бар ойыншы оны жолдасына, келесісіне және т. б. бере алады. Егер жүргізуші ойыншыны орамалмен ұстап алса, ол кез-келген тілегін орындауы керек: ән айту, өлең оқу және т. б. осыдан кейін ол жүргізуші болады.

«Бәйге»

Мақсаты: балаларды жүгіруге үйрету, қозғалыс дағдыларын, ептілікті дамыту. Ойын алаңы дайындалады. Бастапқы сызықтан мәре сызығына дейінгі қашықтық 20 м-ден аз болуы керек. Орамал тірекке ілінеді немесе мәре сызығы бойымен созылған арқанға бекітіледі. Атрибуттар ретінде тұрмыстық заттар (делбе, қамшы), қазақ ұлттық костюмінің элементтері пайдаланылады. Балалардың бірнеше жұбы («аттар» және «шабандоздар») бір-біріне кедергі келтірмеу үшін старт сызығында тұрады. Бірінші бала – «ат» қолдарын алға созады, екінші «шабандоз» қолдарын «аттың» иығына қояды. Жүргізушінің сигналы бойынша балалар белгіленген жерге дейін және кері қарай жүгіреді. Мәреге бірінші болып жеткен «шабандоз» секіріп,

тірекке бекітілген орамалды алуы керек. Ол жеңімпаз болады.

«Белбеу тастау» (белдік)

Мақсаты: балаларды жүгіруге үйрету. Балалар кең шеңберде бір-біріне иық тіресіп, жақын отырады. Жүргізуші жеребе немесе санамақ арқылы анықталады. Ол жылдам жүріп, қолындағы белдікті төмен ұстап, ойыншылардың артқы жағында шеңбер бойымен жүреді және белдікті біреудің артында байқамай қалдыруға тырысады. Егер ол сәтті болса, онда ол шеңберді тез айналып өтіп, белбеуді алып, «Бұл жер тар, өз орныңды тап!» деп, зейінсіз ойыншының арқасын аздап ұрады. Ойыншы тұра салып, шеңбер бойымен жүргізушіден қашып, өз орнына қайтадан отыруға тырысады. Жүргізуші оның артынан қуады, егер ойыншы өз орнына жеткенге дейін оны қуып жетіп, белдікпен сәл ұрса, олар рөлдерін алмастырады. Егер ойыншы айлакер жүргізушінің

белдікті артында қалай қалдырғанын байқаса, онда ол белдікті алып, жүргізушіні қуып жетеді. Ол қуып жетпесе, өзі жүргізуші болады.

«Допқа тигіз»

Мақсаты: балаларда дәлдік пен қолдың күшін дамыту. Балалар екі командаға бөлінеді. Бірінші команда сызық бойымен, екіншісі арттарында тұрады. Командадағы ойыншылар арасында қашықтық шамамен екі қадамды құрайды. Екінші команда біріншісіне параллель дәл осылай құрылады. Ойын екі командада қанша ойыншы болса, сонша допты қажет етеді. Бірінші команда ойыншыларының міндеті-доптарды кезекпен жоғары және сәл алға лақтыру. Екінші команда да кезек-кезек барлық доптарды өз доптарымен ұруы керек. Содан кейін керісінше.

«Тапқыр»

Мақсаты: балалардың тапқырлығын дамыту. Тәрбиеші балаларды екі командаға бөледі, жүргізушіні таңдайды. Команда мүшелері бір-біріне қарама-қарсы екі сызыққа тұрады. Командалар арасындағы қашықтық шамамен 2 метрді құрайды. Жүргізуші командалардың бірінің шеттегі ойыншысына допты лақтырады және кез-келген сөздің басын айтады, Мысалы: «То...»- дегенде, ол тез ..поль!» деп сөзді аяқтап, допты қарама-қарсы отырған адамға лақтыруы керек. Ол: «Бе...» - деп сөзді бастағанда, қарсы ойыншы «реза!» деп бірден жауап беріп, допты қарсыласына лақтырады... Жүргізуші кез-келген қатені белгілеп, ол үшін бір айыппұл ұпайын береді. Жүргізушінің міндеттеріне допты дәл беру үшін ережелердің сақталуын, ешкім жауап беруге көмектеспеуін, уақытты

бақылау кіреді. Ойын сіз келіскендей 3 немесе 5 минутқа созылуы керек. Ойынды қиындату үшін, мысалы, өсімдіктер мен жануарлардың атауларымен шектелуге болады... Жеңімпаз деп айыппұл ұпайларын аз жинаған команда жарияланады. Кейбір жағдайларда ойын өте тез аяқталуы мүмкін-біреудің жауап туралы ойлары тым ұзаққа созылған кезде.

«Бұғынай»

Мақсаты: балалардың зейінін, санау дағдысын, ойлауын, есте сақтау қабілетін, шығармашылығын дамыту. Балалар аяқтарын алдынан айқастыра отырып, шеңберге отырады. Жүргізуші (жеребе бойынша таңдалған) ойыншыларды қайта санай бастайды: «бірінші бұғынай, екінші бұғышай, үшінші бұғынай...» деп, соңғысына дейін. Содан кейін ол күтпеген жерден бір санды атайды (мысалы: «бесінші бұғынай!»). Саны аталған адам тез орнынан тұрып, өз кезегінде нөмірді атап, орнына тез отырады. Шақырылған орнынан тұрып, кез-келген нөмірді де атайды. Әр жолы: шақырылған адам тез тұрып, нөмірді атайды және тез отырады. Егер біреу нөмірі айтылған кезде тұрмаса немесе басқа ойыншы тұрса, онда оған қандай да бір тапсырма беріледі (сұраққа жауап беру, жұмбақ табу, билеу, ән айту, бір аяқпен секіру және т.б.). Осыдан кейін ол жаңа нөмірді өз қалауы бойынша атайды. Қорытындылай келе, ешқашан қателеспегендерді атап өтеді. Ережелер: әр ойыншы өз нөмірін есте сақтауы керек және оның нөмірін атағанға дейін тұрмауы керек. Шақырудан кейін ойыншы аяқтарын алдынан айқастырып, орнына отырады.

«Сақина»

Мақсаты: балалардың ептілігі мен реакция жылдамдығын дамыту. Балалар кең шеңберде тұрып, алақандарын бірге қосып, қолдарын созады. «Сақинасы» бар жүргізуші (ол шеңбердің ортасында) ойыншыларды айналып өтіп, сақинаны алақанға салғандай болады (нақты сақинаның орнына кез-келген ұсақ затты қолдануға болады). Жүргізуші шеңберді айналып өтеді. «Сақинаны» біреудің алақанында қалдыру, бірақ жүргізуші де, «сақина» алған адам да ештеңеге берілмеуі керек. Шеңберді айналып өтіп, жүргізушінің бұйрығымен сақинасы бар ойыншы шеңбердің ортасына қарай жүгіруге тырысады. Ойын шарттары бойынша әр ойыншы сол жақтағы көршісіне жауап береді және оны қашып кетпестен ұстайды. Алайда, егер «сақина» иесі шеңбердің ортасына кедергісіз жете алса, онда оның көршісі жүргізуші болуы керек.

«Соқыртеке»

Мақсаттары: балалардың есту қабілетін дамыту; ойыншыны қол тигізу арқылы болжай білуге машықтану. Балалар шеңбер құрып, оның ортасына бет бұрып тұрады. Үш-төрт адам шеңберде, олардың біреуі көздерін орамалмен байлайды. Шеңбердегі ойыншылар көздерін байлап, оған әр түрлі жағынан жақындаған ойыншыға кезек-кезек қол тигізеді, ал оған кім тигенін болжау және аты-жөнін атау керек. Танылған адамның көзін байлап, ойынды жалғастырады. Егер көзі байланған ойыншы шеңбердегі ойынға қатысушылардың бірін ұстап алса, онда кімді ұстағанын білмей, ол орамалды шешіп, ұсталған адамның көзін байлайды.

«Затты тап»

Мақсаты: балалардың зейінін, ым-ишара мен мимика арқылы кімнің заты бар екенін анықтау қабілетін дамыту. Жүргізуші таңдалады. Оның айналасында балалар иық тіресіп, шеңбер жасайды. Қолдарын артта ұстап, олар бір-біріне кішкене затты — допты, қорапты, брелок және т. б. береді. Жүргізуші шеңберде тұрып, заттың кімде екенін болжауы керек. Табылғаннан кейін ол шеңбер құратын ойыншылар арасына тұрады, ал шеңберге басқа ойыншы кіреді.

«Дауыста, атыңды айтам»

Мақсаты: балалардың есту қабілетін, шығармашылық қабілеттерін дамыту. Балалар шеңберде тұрады, жүргізуші шеңбердің ортасына шығарылады, көзін орамалмен байлап, оны бірнеше рет шеңберде айналдырғанда, ол өзінің қайда екенін және қайда отырғанын білмей қалу керек. Жүргізуші ойыншылардың біреуін қолымен көрсетіп: «Дауыста, атыңды айтам», яғни «дауыс бер, мен сенің атыңды болжаймын» дейді). Таңдалған ойыншы дауысын өзгертіп, сөйледі. Егер жүргізуші бұл кімнің дауысы екенін тапса, олар рөлдерін алмастырады. Егер таппаса, әзіл-қалжыңмен «жазалануы» керек: өлең айту, ән айту немесе билеу және т. б.

«Ақ қасқыр-байланған қасқыр»

Мақсаты: балалардың жүгіру дағдыларын жетілдіру. Ойынға екі команда қатысады бұл сиқырлы ержүрек қасқырлар. Әр команданың 1 өз апаны мен торы бар. Апан-бұл әр команданың барлық ойыншыларын еркін орналастыруға арналған шеңбер. Тор-бұл мүмкін тұтқындарға арналған ұяның жа-

нына салынған шеңбер. Алаңның ортасында сызылған сызық бұл әрқайсысынан бірдей қашықтықта орналасқан апандар арасындағы шекара. Жеребе бойынша ойынды бастау құқығын алған команда ән айтады:

Ақ қатал,
Сұр қатал,
Сіздің ашуландырғыңыз келеді?
Атын атаңыз!
Басқа команда жауап береді:
Бізге ең батыл керек.
Ұрыста жауларды жеңген адам,
Жорыққа шыққан адам,
Үзеңгіде тұрған адам,
Зұлым сиқыршының мүйізін
қаққан адам
Ақ қатал
Ақ айда,
Сұр қатал
Бозғылт айда
Ордаға жетеді,
Сізден бізге ең батыл (таңдалған адамның аты) жүгіреді. Қарсыластардың таңдауы кімге түссе, жолдастарының ынта-жігерімен

апаннан шығады. Осы кезде «қасқырды» шақырған команда алақандарын алдына қойып, қатарға тұрады. Ережелер: шекарадан өткен «қасқырға» қол тигізуге болмайды.

Залмен ойналатын ойындар

«Жаңбыр»

Жүргізуші: «Біз қазір фирмалық қол шапалақтауды үйренеміз. Менен кейін қайталаңыздар. Таяз жаңбыр жауды-біз бір саусағымызбен алақанымызды шапалақтаймыз. Жаңбыр күшейе бастады-біз екі саусағымызбен шапалақтаймыз. Ол одан да күшті болды-біз үш саусағымызмен шапалақтаймыз. Қатты жаңбыр жауды-төрт саусақпен шапалақтаймыз. Нөсер басталды-бүкіл алақанмен шапалақтаймыз. Бір рет ойнатқаннан кейін жүргізуші ойынның аяқталуын үйренуді ұсынуы мүмкін. Ол қолын бұлғағанда, бүкіл зал «иә» деп жауап беруі керек, жаңбыр тоқтайды, тыныштық орнатылады.

«Дельфинарий»

Жүргізуші: «Назар аудару ойыны. Менің сол қолымды теңіз деп (толқын тәрізді қозғалыс жасайды), ал оң қолымды балық (оң алақаным жүзіп бара жатқан балықты бейнелейді) елестетіп көріңіздер. Балық теңізден секіргенде (яғни оң қол сол қолдың үстінен көтеріледі), шапалақтайсыздар. Сонымен, біз бастаймыз. Жүргізуші бастапқыда баяу қозғалыстар жасайды. Содан кейін алдау қозғалыстарын енгізеді, содан кейін қарқынын жылдамдатады, қошемет көрсетеді.

«Шайнек»

Шәйнек - алақандарды бір-біріне параллель ұстау

Оң қолдың алақан қақпағы-
қақпағы

Томпағы-жұдырықша

Тесік-сақиналы тәрізді саусақтар
(ОК белгісі)

Бу шықты-сұқ саусағыңызбен
өсіп келе жатқан шеңберлер жаса-
лады.

Ән шырқалған кезде сөздер лә
- лә-лә сөзімен және қол қимылда-
рымен ауыстырылады.

Қақпағы бар шайнек.

Томпағы бар қақпақ.

Тесігі бар томпақ...

Тесікте бу жүреді.

Бу тесікке түседі.

Томпақтағы тесік...

Қақпағы бар шайнек.

«Еден, мұрын, төбе»

Оң қолыңызбен еденге көрсетіп,
«еден» деп атаңыз. Содан кейін
мұрынға көрсетіңіз, «Мұрын» деп
айтыңыз, содан кейін қолыңыз-
ды жоғары көтеріп, «Төбе» деп ай-
тыңыз. Сіздің мақсатыңыз-бала-
ларды шатастыру. Балалар мұқият
тыңдап, дұрыс көрсетуі керек.

«Берілген тақырып бойынша әңгіме»

Балалар әдеби үйірмесінде
(берілген сөздерді пайдаланып әң-
гіме құрастыру бойынша) қысқа
мерзімді ойын өткізе аласыз. Ой-
ыншылардың бірін әңгіме айтатын
адам ретінде таңдайды. Қалғандары
қағазға бір сөзден жазып, оған бе-
реді. 10-15 минут ішінде баяндаушы
азды-көпті дәйекті әңгіме құрып,
оқып шығуы керек, онда барлық
берілген сөздер міндетті түрде қол-
данылады (кез-келген ретпен және
кез-келген грамматикалық түрде).
Мысалы, келесі сөздер берілген:
дәптер, жұмбақ, дастархан, шыты-
рман оқиға, қайық, кілт, экскурсия,
терезе, батыр. Бұл сөздерді алған

адам шамамен осындай әңгіме құра
алады: «Біздің жасақ экскурсияға
барды. Жолда көптеген шытырман
оқиғалар болды. Біздің қайықтары-
мыздың бірі аударылып, Вадик суға
батып кете жаздады. Оны құтқа-
ру кезінде Миша өзін батыр ретін-
де көрсетті. Біз қонатын мектепке
жеткенде, біз күзетшінің терезесін
қақтық. Ол есіктердің кілтін таба
алмады. «Кілт қайда кетті? Бұл жай
ғана жұмбақ», - деді ол, бірақ кілт
дастарханның астында қалды. Біз
барлық шытырман оқиғаларымы-
зды дәптерге жаздық». Жетекші
оқиғаның дәл белгіленген уақытта
ұсынылғанына және ондағы барлық
берілген сөздер туралы айтылғаны-
на көз жеткізуі керек.

«Қалалар»

Қабырғаға немесе арнайы
қалқандарға екі бірдей географи-
ялық карта ілулі. Екі ойыншы кар-
таларға жақындайды. Олардың
әрқайсысының алдына түрлі – түсті

жалаулары бар 18-20 түйреуіш қойылып, бір уақытта белгілі 18-20 қаланың атауларының тізімін береді. Басшының бұйрығымен ойыншылар бір уақытта тізімде көрсетілген картаның барлық элементтеріне жалаушаларды қоя бастайды, олардың дәйектілігін дәл сақтайды және әр қаланы дауыстап айтады. Ойынның дұрыстығын басшы немесе ойыншылардың арасынан бөлінген төреші бақылайды. Барлық жалаушаларды тезірек ілген адам жеңеді. Екі-үш жұп ойыншыларды ауыстырған кезде қалалардың тізімін басқасымен ауыстыру керек. Ойынға ұжымдық жарыстардың сипатын беру үшін барлық қатысушыларды өз өкілдерін ерекшелейтін екі топқа (командаларға) бөлуге болады. Жылдам ілгені үшін ұпайларды жеке ойыншынікі емес, бүкіл команданікі болып саналады.

«Ұжымдық әңгіме»

Ойыншылар шеңберге отырады және сандар ретімен есептеледі. Жетекші немесе ойыншылардың бірі өзінің саяхаты туралы әңгіме бастайды. Ең қызықты жерде ол оны үзіп: «Жалғасы үшінші нөмірде» - дейді. Нөмірі жарияланған ойыншы оқиғаны бірден жалғастыруы керек, бірақ біраз уақыттан кейін оны қызықты жерде үзіп, «Жалғасы бесінші нөмірде» (немесе алтыншы немесе басқа) деп айтуы керек. Содан кейін оқиға келесі нөмірді алады, тиісті нөмірдің астында отырады және бәрі әңгімеге қатысқанға дейін. Шеңбердің соңында жүргізуші оқиғаны аяқтайды. Ойынға қатысушылар географиялық тұрғыдан сенімді түрде айту керек екенін есте ұстауы керек. Оқиғаны алдыңғы баяндаушы тоқтаған географиялық

нүктеден жалғастыру керек, бірақ, әрине, кез-келген адам саяхаттың келесі бағытын өзінше ойластыра алады.

«Берілген рифмаларға жазылған өлеңдер»

Әдеби үйірмелерде «Буриме» деп аталатын ойын өте кең таралған. Бұл французша атау. Бұл «рифмалық соңы» дегенді білдіреді. Ойын алдын-ала берілген рифмаларға конкурс түрінде өлеңдер жазылатындығында. Олар маңызды немесе күлкілі болуы мүмкін, бірақ берілген рифмаларды өзгертуге немесе қайта реттеуге рұқсат етілмейді. Буриме ойыны әдетте әртүрлі кештер мен мерекелерде өткізіледі. Бірден жазылған ең жақсы өлеңдер үшін сыйлықтар беріледі.

«Кеден»

Жүргізуші-кеден қызметкері. Қатысушылар-кеден арқылы қандай да бір жүк тасымалдайтын жолаушылар. Жүргізуші кеден арқылы өткізу принципін болжайды. Мысалы, ол бірінші әрпі жолаушы атының бірінші әрпіне сәйкес келетін жүк тасымалдайтын жолаушыларды өткізіп жібереді. Қатысушылар кезекке тұрады. Жүргізуші: «Сіз не апара жатырсыз?» деп сұрайды. Жолаушы Ермек: «картоп» деп жауап береді. Кеден қызметкері оны жіберегендіктен, Ермек қайтадан кезекке тұрады. Қатысушылардың міндеті-кеден қандай қағида бойынша жұмыс істейтінін болжау. Егер сіз қағидасын қиындатсаңыз, бұл ойынды бірнеше рет жасауға болады. Мысалы, аты-жөнінің екінші әрпі, шаш түсінің бірінші әрпі, киімінде ақ түс бар жолаушыларды өткізіп жіберу және т. б.

«Энциклопедия»

Қатысушылар-бұл «энциклопедияны сауатты түрде толықтыруды» қажет ететін ғалымдар тобы. Командаларға нақты энциклопедиядан бейтаныс сөз ұсынылады, оның мағынасын басқа команда оның дұрыстығына сенетіндей етіп ойлап табу керек. Осы сөздің мағынасын жазғаннан кейін командалар парақтарды жүргізушіге тапсырады, ол оларды сөздің дұрыс мағынасы жазылған парақпен алмастырып, кезекпен оқиды. Әрі қарай, командалар дұрыс деп саналатын жауапты таңдайды. Командалардың міндеті: нақты мәнді анықтау (1 ұпай). Егер олар басқа команданың жазғанын дұрыс деп қабылдаса, онда «сауатты алдау» (стильді сақтау) үшін мұндай жауапты жазған команда қосымша ұпай жинайды. Кейін-жүргізуші дұрыс жауапты оқиды. Ең көп ұпай жинаған ғалымдар тобы жеңеді. Жүргізушіні дайындауға арналған энциклопедиялардан мысалдар:

Лопари-саам халықтарының әдебиетте қолданылатын атауы. Обрат -бұзауларды тамақтандыру үшін сүт зауыттарынан шаруашылықтарға қайтарылған майсыз сүттің ескірген атауы. Перкаль-бұралмаған иірілген жіптен жасалған жұқа мақта техникалық мата. Речица-Гомель облысындағы қала, Днепрдегі айлақ. Сутра-ежелгі үнді әдебиетінде қысқаша мәлімдеме. Кимбунду-бамбунду халқының тілі. Қауын-15-17 ғасырлардағы орыс архитектурасында сәндік бөлшектер, бағандарда, терезе тақталарындағы қалың жер. Гокча-Севан көлінің бұрынғы атауы. Скоция-әртүрлі радиустағы екі доғаның ойыс профилі бар асимметриялық архитектуралық сынық.

«Стартворд»

Бұл ойын үшін Сізге қызықты және өте күрделі емес кроссворд қажет. Барлық командалар осы кроссвордтың бір данасын алады, ооның сұрақтары тек жүргізушіде болады. Командалар бір-бірін көрмеу үшін бір-бірінен алшақтап, «үйлестірушіні», «ми орталығын» және «хабаршыларды» таңдайды. Үйлестіруші алдында кроссворд парағын ұстап, тапсырмасы бар хабаршыларды жүргізушіге жібереді (мысалы, «тігінен...12»). Хабаршылардың міндеті-жүргізушіге жүгіру, сұрақты есте сақтау (мысалы, «оның тұмсыңы бар») және командаға мүмкіндігінше тез оралу. Ми орталығы сөзді болжайды. Әр сәтте хабаршы жүргізушіден тек бір сөз сұрай алады. Кроссвордты басқаларға қарағанда тезірек шешкен команда жеңеді.

«Тыйым салынған әріп»

Балалар шеңберге отырады. Кеңесші мысалы «к» тыйым салынған әріп деп жариялайды. Тыйым салынған әріп кездеспейтіндей жауап беру керек. Ойыншылар кезек-кезек жауап береді, кім қателесті, ойыннан шығады.

Сұрақтардың мысалдары:

- Сіздің атыңыз кім?
- Бүгін не жедіңіз?
- Екінші терезеде қандай гүлдер бар?
- Сіз қандай ойын ойнағанды ұнатасыз?
- Әкең кім болып жұмыс істейді?

«Жазушы немесе жазушы емес»

Зейінге негізделген бұл көңілді ойын психикалық стресті қажет ететін басқа ойындар арасында жақсы өткізіледі. Жетекші жазушылардың фамилияларын бірінен соң бірін

атайды: Толстой-жазушы, Чехов — жазушы, Маяковский-жазушы және т.б., әрдайым «жазушы» сөзінде оң қолын жоғары көтереді. Барлық ойыншылар оның артынан қолдарын көтеруі керек. Күтпеген жерден көшбасшы өзінің тізіміне жазушы емес басқа танымал қайраткерлердің аттарын енгізеді, оларға «жазушы» сөзін қосып, қолын көтереді, мысалы: Мичурин — жазушы, Чайковский — жазушы және т. б. Ойыншылар өте мұқият болуы керек және мұндай жағдайларда қолдарын көтермеуі керек. Кім қателессе, ол ойыннан шығады. Ойын жылдам қарқынмен жүруі керек. Ойындағы қателіктерден аулақ болу өте қиын, сондықтан қатысушылар қатары тез сирейді. «Тұзаққа» түспеген соңғы үш-бес адам жеңімпаз болып саналады.

«Омонимдерді іздеу»

Омонимдер-дыбысы бірдей, бірақ мағынасы әртүрлі сөздер, мысалы:

«ай» — аспандағы ай және жылдың бір айы. «Омонимдерді іздеу» ойыны осылай өткізіледі. Ойыншылардың бірі бөлмеден шығады. Қалғандары үш немесе төрт мағынасы бар омонимді таңдайды. Ойыншылар бір-бірімен келісіледі, жауап беруші оған сұрақ қойған кезде олардың жауаптарында кім қандай мәнге ие болады. Қайтып оралғанда, ойыншылардың әрқайсысына келесі үш сұрақ қойылады: сіз оны қайдан көрдіңіз, оны қалай көрдіңіз, сізге қалай ұнайды? «Кілт» омонимі ойластырылған делік (құлып кілті, бұлақ кілті және нота кілті). Ойыншылардың бірі бұл сұрақтарға келесідей жауап береді:

- Қалтада, жылтыр, кішкентай.

Екіншісі жауап береді:

- Тауларда, суық, таза.

Үшінші:

- Қағазда, қисық, әдемі және т. б.

Жауаптар тек кеңес ретінде қызмет ете алатындай етіп жасалуы

керек, бірақ бірден ойластырылған сөзді ашпауы керек. Бұл сөз бол-
жанған кезде бөлмеден сол ойын-
шы бөлмеден шығып тұрады, оның
жауабы шешушіге ойластырылған
сөзді білуге көмектесті.

Ойында қолдануға болатын омо-
нимдердің тізімін береміз: қанат
(құстың қанаты, киіз үйдің керегесі,
баланы еркелету-қанатым, ойын
алаңының оң жақ қапталы). Өріс
(жайылымдық жер, магнит өрісі,
ой-өрісі, жарық өрісі). Білік (екі
дөңгелектің арасын қосатын жуан
темір, машинаның бөлігі, адамның
түсінік деңгейі). Түс (түс-бояу, ұй-
қыда көретін түс, көліктен түсу, түс
мезгілі). Жол (көлік жүретін жол,
ата-баба жолы, жол-ғұрып, өлеңнің
бір жолы, тармағы, т.б.).

Интернет ресурсы

[https://nsportal.ru/user/1086108/
page/kartoteka-kazahskih-narodnyh-
podvizhnyh-](https://nsportal.ru/user/1086108/page/kartoteka-kazahskih-narodnyh-podvizhnyh-)

<https://kladraz.ru/>

[https://ems.chel-meteor.ru/
wp-content/uploads/2017/04/
Подвижные_игры_-1.pdf](https://ems.chel-meteor.ru/wp-content/uploads/2017/04/Подвижные_игры_-1.pdf)[https://
ems.chel-meteor.ru/wp-content/
uploads/2017/04/Подвижные_
игры_-1.pdf](https://ems.chel-meteor.ru/wp-content/uploads/2017/04/Подвижные_игры_-1.pdf)

Пайдаланылған әдебиет тізімі

Арсенина, Е.Н. «Возьми с собою
в лагерь».: (игры, викторины, кон-
курсы, инсценировки, развлекатель-
ные мероприятия) / Волгоград: Учи-
тель-Пресс, 2007.

Вайндорф-Сысоева, М. Е. «Осно-
вы вожатского мастерства» : учеб.
-метод. пособие / М. : ЦГЛ, 2005.

8. БАЛАЛАРДЫ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРЛЕРІНІҢ БАРЛЫҚ ТҮРЛЕРІНЕ АРНАЛҒАН ЖАДЫНАМАЛАР МЕН НҮСҚАУЛАР ЖИНАҒЫ

8.1. БАЛАЛАРДЫ ЖАЗҒЫ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРІНЕ ДЕМАЛУҒА ЖІБЕРЕТІН АТА-АНАЛАРҒА/БАЛАНЫҢ ЗАҢДЫ ӨКІЛІНЕ АРНАЛҒАН ЖАДЫНАМА

Баланың ата-анасы/заңды өкілі:

- баланың барған жеріндегі жағдаймен, балаға қойылатын талаптармен, баланың өзі қатысатын думанды және спорттық-сауықтыру іс-шараларының мазмұнымен танысуға;

- одан жағымсыз ақпарат алса, баланың заңды құқықтары мен мүддесін қорғауға;

- оның қызметін жетілдіру бойынша сауықтыру лагерінің әкімшілігіне жүгінуге;

- балалармен жұмыс жөніндегі ұйымдастырушы-педагогтердің

- атына жеке ұсынымдар жіберуге құқылы.

2. Баланың ата-анасы/заңды өкілдері:

- лагерьде болған кезеңде оған қойылатын талаптар туралы бала-

ны хабардар етуге;

- балаға өзіне-өзі қызмет ету дағдыларын үйретуге;

- балаға қарапайым санитарлық-гигиеналық ережелерді үйретуге;

- баланы жолда және сауықтыру лагерінде болған кезінде киетін

- қажетті киіммен және аяқ киіммен (маусымдық) қамтамасыз етуге;

- бала лагерьге кетерден 10 күн бұрын, онымен бірге медициналық

- тексеруден өтуге;

- балалар тобына ілесуші қызметкерге, баланың дара ерекшеліктері

- туралы айтуға;

- тәртіпсіз мінез-құлқы немесе іс-әрекетінің нәтижесінде сауықтыру лагеріне залал келтірген жағдайда, оның ақысын төлеуге міндетті.

Балалар осы қағидамен таны-

суға міндетті және оларды орындау мүмкін болмаса, сауықтыру лагеріне барудан бас тартуы тиіс.

3. Балаға ұсынылатын қажетті заттардың тізімі:

- зат салуға арналған үлкен сөмке;

- күнделікті киім (2-3 жиынтық);

- 2-3 күнде ауыстыратын іш киім (труссы, майка және т.б.);

- спорттық костюм және жабық спорттық аяқ киім;

- жылы жемпір немесе свитер;

- 5-6 жұп шұлық;

- мерекелік іс-шаралар, би кештері үшін сәнді киім және аяқ киім;

- бассейнде шомылуға арналған шомылғы киім (плавки);

- бас киім (қалпақ, бейсболка, панама және т.б.);

- күнделікті киетін ыңғайлы аяқ киім; бөлме тапшықтары; душқа арналған сүйретпе;

- желбегей, күртеше (маусымдық басқа сыртқы киім);

- ауа-райына және жеке қажеттілігіне қарай басқа киім түрлері;

- жеке күтім заттары (тіс пастасы, щетка, сабын, сусабын, жуғыш зат, шашқа арналған тарақ, тырнақ алуға арналған қайшы, монша сүлгісі (тіс щеткасы мен сабын жеке герметикалық қаптарда сақталуы керек).

4. Баланың ата-анасы/заңды өкілі:

- маусымға сәйкес баланы қажетті киіммен және аяқ киіммен, жеке гигиеналық құралдармен қамтамасыз етуге;

- баланың денсаулығы, оның мінез-құлқындағы ерекшеліктер, кейбір дәрі-дәрмек пен тамақтарды жей алмайтыны туралы хабарлауға;

- денсаулығына байланысты сауықтыру лагерінде одан әрі бола алмайтын жағдайда, баланы алып кетуге;

- баланың кінәсінен ғимаратқа, құрал-жабдыққа және сауықтыру лагерінің басқа да мүлкіне зиян келтіргені үшін, заңнамада белгіленген тәртіпте ақы төлеуге міндетті.

5. Баланы (балаларды) сауықтыру лагерінің аумағынан өз бетінше алып кетуге тыйым салынады.

6. Мынадай азық-түлік пен тағамдарды сәлемдеме ретінде беруге тыйым салынады:

- консервілер, шұжық, балық, саңырауқұлақ, тауық-гриль, торт;

- газдалған сусындар және ашыған сүт өнімдері (қатық, қаймақ, ірімшік, йогурт және т.б.);

- тез пісетін азық-түлік (вермишель, сорпалар және т.б.);

- кеш пісетін жеміс-жидектер мен көкөністер (қарбыз, қауын, қара өрік және т.б.);

- темекі өнімдері, сағыз, чипсы, қытырлақтар, гамбургерлер, хот-дог және т.б.).

7. Мыналарды өзімен бірге алып жүруге және сақтауға тыйым салынады:

- қымбат және бағалы заттарды;

- электронды ойындарды, аудио және бейне техниканы, қымбат ұялы телефондарды;

- шырпы, оттық, шырақ, пиротехникалық құралдарды;

- электр жылытқыш құралдарды (қайнатқыштар, фен, шәйнек және т.б.);

- түйрейдін және кесетін заттарды (алмас, пышақ, қауіпті қайшы және т.б.);

- темекі, есірткі заттарын.

Балаларды сауықтыру лагеріне жіберер алдында, олардың жүгінде (сөмкесінде) тыйым салынған заттардың болмауын мұқият тексерулеріңізді сұраймыз!

8.2. БАЛАЛАРДЫ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРЬЛЕРІНДЕ ДЕМАЛАТЫН БАЛАЛАР ҮШІН ЖАДЫНАМА

Балалардың демалысы және оларды сауықтыру бұл балалардың шығармашылық әлеуетін дамытуды, олардың денсаулығын қорғауды және нығайтуды, балалардағы аурулардың алдын алуды, олардың дене шынықтырумен, спортпен және туризммен айналысуын, балаларда салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыруды, санитарлық-гигиеналық және санитарлық-эпидемиологиялық талаптарды орындау кезінде қолайлы ортада тамақтану және тіршілік ету режимін сақтауды қамтамасыз ететін іс-шаралар жиынтығы.

Бұл жадынама сауықтыру лагерьлерінде демалу кезінде балалардың құқықтары мен міндеттерін еске салады, атап айтқанда:

Лагерьлерде демалатын балалар:

- жасына, денсаулығына және қажеттіліктеріне сәйкес келетін демалыс пен бос уақытқа;
- лагерлерде болған кезінде өмірі мен денсаулығын қорғауға;
- ауырған немесе жарақат алған жағдайда алғашқы медициналық көмек алуға;
- әлеуметтік-педагогикалық және психологиялық көмек алуға;
- адами қадір-қасиетін құрметтеуге, физикалық және психологиялық зорлық-зомбылықтың барлық түрлерінен қорғалуына;
- «Қазақстан Республикасындағы бала құқықтары туралы» ҚР

Заңына сәйкес өзге де құқықтарға құқылы.

Лагерьлерде демалатын балалар:

- күн тәртібін, ішкі тәртіп қағидаларын, тәрбиешілердің, тәлімгерлердің, әкімшіліктің және лагердің басқа да қызметкерлерінің нұсқаулары мен өкімдерін мүлтіксіз сақтауға;

- кез-келген аурумен, проблемамен тәрбиешіні немесе кеңесшіні хабардар етуге;

- техника қауіпсіздігін, жеке гигиена және санитария қағидаларын сақтауға;

- сырт келбетін ұқыпты ұстауға, киім мен аяқ киімнің жай-күйі мен тазалығын қадағалауға;

- түстен кейінгі ұйқы кезінде тыныштықты сақтауға;

- ересектермен қарым-қатынаста және өз араларында сыпайы болуға;

- лагерь мүлкін (жиһаз, жабдық, құралдар) қорғауға;

- басқа балалардың құқықтарын құрметтеуге және олардың мүдделерімен санасуға міндетті.

Тыйым салынады:

- тәрбиешісіз немесе тәлімгерсіз лагерь аумағынан өз еркімен шығуға;

- кездейсоқ қайнарлардан су ішуге;

- қарудың барлық түрлерін, химиялық қорғаныс құралдарын (бал-

лондарды) өзімен бірге алып келуге, беруге немесе пайдалануға;

- жарылыстар мен өрттерге әкелуі мүмкін кез-келген заттар мен заттарды қолдануға;

- өзара қарым-қатынасты анықтау үшін дене күшін қолдануға, қорқытуға, қоқан-лоқы жасауға, бопсалауға;

- айналасындағылар үшін қауіпті зардаптарға әкеп соқтыратын кез келген әрекеттерді жасауға;

- ата-аналардың/заңды өкілдердің, туыстардың тез бұзылатын және балалардың денсаулығына зиянды тамақ өнімдерін (чипсы, шемішкелер, жүгері таяқшалары, тәтті газдалған сусындар, кілегейлі кондитерлік өнімдер, шұжықтар, үйде дайындалған өнімдер, ашылған сүт өнімдері және т.б.) әкелуіне тиым салынады.

8.3. ЖАЗҒЫ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРІНДЕ БАЛАЛАРҒА ТАҢЕРТЕҢГІЛІК ЖАТТЫҒУЛАР ӨТКІЗУ ТУРАЛЫ ЖАДЫНАМА

Жазғы сауықтыру лагеріндегі балалардың физикалық тәрбиесі бойынша жұмыстың негізгі түрлерінің бірі – таңертеңгі гимнастика, жаттығулар. Бұл оянғаннан кейін орындалатын физикалық жаттығулар жиынтығы, ол тыныс алу, бұлшықет, қан айналымы, сүйек, тіпті ішек перистальтикасын күшейетіндіктен ас қорыту сияқты ағзаның функционалды жүйелерінің қызметін белсендіреді.

Таңертеңгі гимнастиканың мақсаты – ұйқыдан кейін ағзаны жұмыс күйіне келтіруді жеделдету, жалпы тонус пен көңіл-күйді арттыру, ұйқышылдық пен сылбырлықты жою.

Таңертеңгі гимнастика процесінде балалардың ағзасында дұрыс физикалық, психикалық және эмоционалды жүктемені қамтамасыз ету қажет. Таңертеңгілік жаттығуларды тартылу және тыныс алу жаттығуларынан бастау керек. Жаттығу кезіндегі дене жаттығуларының рет-

тілігі дене бірте-бірте жұмыс істей бастайтындай құрылымдалған.

Дене белсенділігі біртіндеп артады: секіру және жүгіру кезінде ең жоғары деңгейге жеткенде, ол таңертеңгі гимнастиканың соңына қарай төмендейді. Таңертеңгі гимнастиканың мотор тығыздығы жоғары болуы керек, сондықтан жаттығуларды түсіндіруге және көрсетуге, спорт құралдардың таратуға және қайта құруға аз уақыт бөлінеді. Дене белсенділігі әр қозғалыстың қайталану санын көбейту, оларды орындау қарқынын арттыру және жаттығулар арасындағы аралықты азайту арқылы артады.

Жаттығу барлық маңызды бұлшықет топтары мен буындарға әсер етуі керек. Егер жаңа жаттығулар қолданылса, алдымен көрсетуді баяу, содан кейін ғана жылдам түрде орындаған жөн.

Жаттығулар кешеніне негізгі бұлшықет топтарына әсер ететін

жаттығулар (қол, аяқ немесе дене жаттығулары), сондай-ақ аралас жаттығулар кіреді.

Мұндай кешенді құрудың негізгі әдістемелік принципі балалар үшін дұрыс, мүмкін болатын жүктеме мөлшерлемесі болып табылады. Ол кешеннің ортасына қарай біртіндеп көтерілуі керек, содан кейін соңғы екі - үш жаттығуды орындау кезінде аздап төмендеуі керек. Жаттығуларды тыныс алуды ұстамай, айқын, жігерлі, әдемі қалыпта ұстау керек.

Таңертеңгілік жаттығулар ағзаны жаттықтыруға арналмаған. Ол тек икемділік, ұтқырлық, тыныс алу жаттығуларынан тұруы керек және күш пен төзімділік жаттығуларын қолдануды болдырмауы керек.

Таңертеңгі гимнастика жаттығуларын орындау кезінде өзін-өзі бақылау қажет. Тыныс алудың дұрыстығына ерекше назар аудару керек, ол терең, ырғақты болуы керек.

Жаттығу кезінде бұлшықет жұмысына жүктеме қалыпты болуы керек: жүрек соғу жиілігі мен қан қысымы 3-5 минуттық демалыстан кейін қалпына келуі керек. Дұрыс таңдалған жаттығулар жиынтығында тыныс алу немесе әлсіздік болмауы керек.

Жаттығулар кешенін мезгіл-мезгіл өзгертіп, басқа жаттығуларды қосып, физикалық белсенділіктің түрлерін қиындатқан дұрыс.

Киім мен аяқ киім ауа температурасына сәйкес келуі керек және қозғалысты шектемеуі керек.

Күнделікті таңертеңгілік жаттығуларды белгілі бір уақытта таза ауада немесе жақсы желдетілетін бөлмеде өткізу, дұрыс таңдалған физикалық жаттығулар кешендері ұйқыдан кейін балалардың жүйке жүйесін қуаттандырады, барлық ішкі орган-

дар мен жүйелердің қызметін белсендіреді, метаболизмнің физиологиялық процестерін арттырады, ми қыртысының сонымен қатар бүкіл орталық жүйке жүйесінің реактивтілігі қозғыштығын арттырады.

Таңертеңгі гимнастика сауықтыру мәнінен басқа үлкен тәрбиелік мәнге ие. Оны жүйелі түрде өткізу балаларда күнделікті жаттығулар жасау әдетін қалыптастырады, күнін ұйымдасқан түрде бастауға, қоғамда үйлесімді әрекет етуге, мақсатты, мұқият, ұстамды болуға, сондай-ақ жағымды эмоциялар мен қуанышты сезімдерді тудырады.

Лагерь алаңдарында жаттығуларды орындаған кезде балаларды алдыңғы жағы бойымен және екі адым тереңдікте бөлінген отряд бағандарының сапына тізген дұрыс. Отряд қатары үш-төрт лектен тұруы мүмкін: ұлдар мен қыздардың легі бөлек немесе лек бойынша. Сапқа тұру алаңын отряд нөмірін көрсететін арнайы фанер белгілерімен (40 * 40) белгілеу ұсынылады.

Нұсқаушы (педагог) жалпы саптың ортасында, бірінші қатардан 10-15 метр қашықтықта болуы тиіс. Барлық балаларды көру үшін, нұсқаушы (педагог) жаттығуларды көрсетуге және өзі орындауға мүмкіндік беретін қандай да бір биіктікке (мысалы, трибунаға) тұрған жөн. Таңғы жаттығу музыкамен жүргізілуі керек. Жаттығу жасату үшін нұсқаушыда (педагогте) мегафон немесе кәдімгі рупор болғаны жөн.

Тәлімгерлер мен тәрбиешілер өз жасақтарының алдында сапқа қарап тұрады. Олар жаттығуларды (айналы) бәрімен бірге орындайды және сонымен бірге саптағы тәртіпке және балалардың жаттығуларды дұрыстығын қадағалайды, қажет

болған жағдайда қысқа ескертулер жасайды.

Таңғы жаттығуға міндетті түрде медициналық қызметкер қатысуы керек.

Таңғы жаттығу кешені әдетте орнында жүруден (1 мин), содан кейін орнында жеңіл жүгіруден басталады (1 мин). Жаяу және жүгіруден кейін созылу сияқты жаттығулар, бұдан соң қолдар, иық белдеулері, аяқтарға арналған, аралас жаттығулар жасалады. Кешен орнында секіру және жүру (1 мин) тыныс алу жаттығуларымен бірге аяқталады.

Жаттығу қызықты болуы үшін жаттығулар кешендерін (кем дегенде екі - үш кешеннің бір лагерь ауысымында) қозғалыстарды үйлестіру қиындықтарын арттыру және жаттығулардың қайталану санын көбейту арқылы біртіндеп күрделендіре отырып өзгерту ұсынылады. Кешенді бөліктерге біртіндеп ауыстырған жөн. Таңғы жаттығудың жаңа кешендерін бұқаралық спорт жұмыс уақытында тәлімгерлердің немесе тәрбиешілердің басшылығымен алдын-ала арнайы үйрету ұсынылады.

Балалар лагерлеріндегі таңертеңгі гимнастика кешендерін әр түрлі ойлап табуға болады. Ең бастысы, олар физиологиялық ерекшеліктерін, денсаулық топтарын ескере отырып таңдалуы, сонымен қатар балаларға қызықты болуы және олардағы спортқа деген сүйіспеншілікті оятуы тиіс.

Кіші отрядтардың балаларымен жаттығу бөлек жүргізіледі. Оны жүзу нұсқаушылары немесе дене шынықтыру педагогі нұсқау берген осы отрядтардың тәлімгерлері мен тәрбиешілері басқарады.

Арнайы медициналық топтың оқушылары үшін күнделікті таңғы жаттығуға бөлінген уақыт кезінде

арнайы емдік гимнастика сабақтарын ұйымдастырған жөн. Мұндай сабақтарды медициналық қызметкер немесе педагогтен тиісті нұсқаулық алған отряд тәрбиешілерінің бірі өткізе алады.

Таңертеңгі жаттығудан кейін су процедуралары ұсынылады – душ немесе су құйыну, содан кейін жағымды жылуды сезінгенше дейін сүлгімен қатты ысқыланыңыз. Денені қан тамырлары бойымен ысқылау керек: қолдан иыққа дейін, арқадан жамбасқа дейін, ал іш пен кеуде – оңнан солға қарай айналмалы қозғалыстармен.

Таңертеңгі гимнастика кешендерін келесі ережелерді басшылыққа ала отырып, белгілі бір ретпен жасау ұсынылады:

1. Алғашқы жаттығулар ағзаны сергітіп, ұйқыдан оянуға ауысуы керек. Жаяу жүруден және аздап жүгіруден бастау ұсынылады.

2. Кейінгі жаттығулар бірте-бірте қолдың, дененің және аяқтың бұлшықеттерін қамтиды.

3. Күшті, жылдамдықты және созылу жаттығуларын кешеннің ортасында немесе соңына дейін қосу керек.

4. Кешенді терең тыныс ала отырып жүруге ауысу арқылы секіру жаттығуларымен немесе жүгірумен аяқтайды.

5. Жаттығулар жоғарылаған сайын қайталау санын біртіндеп көбейту қажет.

6. Жаттығуларды таңдағанда балалардың ағзасының жас ерекшеліктерін ескеру қажет.

Жаттығуды орындаудың негізгі ережелері:

■ Таңғы жаттығуларды сыртта немесе жақсы желдетілетін жерде жасаған дұрыс.

■ Жаттығу үшін ең ыңғайлы

спорттық киім – ашық ауадағы жаттығу кезінде спорттық шорт және маусымға сәйкес футболка немесе спорттық костюм.

■ Жаттығуға 8-9 жаттығуды қосып, әр жаттығуды 6-10 рет қайталаңыз. Аз қайталау пайдалы болмайды.

■ Оңға және солға иілу, сол және оң аяқпен серпілу және тербелу.

■ Дұрыс тыныс алуды ұмытпау керек. Мұрын арқылы еркін тыныс алыңыз (қолыңызды жанына созғанда, көтергенде, бүккенде және ашқанда дем алыңыз; еңкейгенде немесе жүрелей отырғанда дем шығарыңыз).

■ Жаттығуларды заттарсыз және заттармен орындаңыз.

■ Көңілді, ырғақты, бірақ тыныш музыканың сүйемелдеуімен жаттығулар жасаған жақсы.

■ Жаттығудан кейін душ қабылдау, жылы су құйыну немесе дымқыл сүлгімен сүртіну, содан кейін құрғақ сүртіну пайдалы.

■ Жаттығуларды ұйымдастыру мен сапасын арттыру мақсатында отрядтар арасында үздік нәтиже көрсету үшін арнайы жарыстар өткізу ұсынылады. Мұндай жарысты өткізу кезінде жаттығулардың келесі элементтерін ескеру қажет: сапқа тұру жылдамдығы мен анықтығы, киімнің біркелкілігі мен ұқыптылығы, саптың тәртібі мен ту-

ралығы, жаттығулардың дұрыстығы мен бір мезгілде орындалуы және т.б.

Мысал: Ең үздік таңертеңгілік жаттығуға арналған байқау

Байқау 3 кезең бойынша өтеді:

1-кезең – Әр жасақ жақсы үйлесімділігімен, көптеген жаттығуларды білетін, ырғақты сезе білетін балаларды (1-ден 3 адамға дейін) қамтиды.

2-кезең – бұл балалар жаттығулар жиынтығын дайындайды және оны өз отрядымен өткізеді. Жеңімпаздар мынадай критерийлер бойынша анықталады:

Жеңімпаздар келесі номинациялар бойынша анықталады: «жақсы», «өте жақсы», «супер». «Супер» санатқа енгендер келесі күні бүкіл сауықтыру лагерінің балаларымен бірге жаттығулар жасауға дайындалады.

3-кезең – Екінші кезең жеңімпаздарының бүкіл сауықтыру лагерінің балаларымен таңғы жаттығулар өткізеді.

Байқау қорытындысы бойынша жеңімпаздар анықталып, ауысым соңында келесі номинациялар: Жаттығу королі; Жаттығу ханшайымы; Ең «Қуатты»; Ең «Спортшыл»; Ең «Ырғақты»; Ең «Белсенді»; Ең «Ширақ»; Ең «Епті»; Ең «Ұтқыр»; Жаттығу «Энерджизері» бойынша грамоталар беріледі.

8.4. АШЫҚ СПОРТ АЛАҢДАРЫНДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК ШАРАЛАРЫ БОЙЫНША (ФУТБОЛ, ВОЛЕЙБОЛ, БАСКЕТБОЛ, ЖҮГІРУ ЖОЛЫ) НҰСҚАУЛЫҚ

Жалпы қауіпсіздік талаптары

1.1 Спорт алаңы санитарлық-гигиеналық талаптарға сай болуы тиіс.

1.2 Сабаққа медициналық тексеруден өткен, денсаулық жағдайы бойынша қарсы көрсетілімдері жоқ білім алушылар жіберіледі.

1.3 Ашық спорт алаңдарында сабақ басталар алдында қауіпсіздік техникасы қағидаларына сәйкес нұсқамадан өту қажет.

1.4 Сабақтарды өткізу кезінде қозғалысқа кедергі келтірмейтін және сабақтарды өткізу тақырыбы мен шарттарына сәйкес келетін спорттық аяқ киім мен форма болуы қажет (аяқ киімнің сырғанауды болдырмайтын табаны болуы, аяққа тығыз орналасуы және қан айналымына кедергі келтірмейтіні; қатты жел, төмен температура және жоғары ылғалдылық кезінде киім ауа-райына сәйкес келуі тиіс).

1.5 Ашық спорт алаңдарында сабақ өткізу кезінде оқу сабақтарының кестесі, қозғалыс белсенділігі мен демалудың белгіленген режимдері сақталуы тиіс.

1.6 Сабақ барысында білім алушылар тәртіпті, спорттық мінез-құлықты, спорттық немесе қиынды ойын қағидаларын және жеке гигиенаны сақтауы керек.

1.7 Ашық спорт алаңдарында са-

бақ өткізу кезінде білім алушыларға мынадай қауіпті факторлардың әсер етуі мүмкін: - білім алушылардың соқтығысуы кезіндегі жарақаттар, ойын өткізу қағидаларын бұзу.

1.8 Жарақаттар кезінде алғашқы көмек көрсету үшін қажетті дәрі-дәрмектер мен таңғыш құралдар жиынтығы бар медициналық қобдишаның болуы қажет.

1.9 Жазатайым оқиға болған жағдайда дене шынықтыру педагогі зардап шеккен адамға алғашқы көмек көрсетуге және сауықтыру лагерінің әкімшілігіне дереу хабарлауға міндетті.

1.10 Өрт қауіпсіздігі қағидаларын дене шынықтыру педагогі де, білім алушы да сақтауға, сондай-ақ алғашқы өрт сөндіру құралдарының орналасқан жерін білуге міндетті.

1.11 Қауіпсіздік техникасы жөніндегі нұсқаулықты бұзған жағдайда ескерту жасалады және жоспардан тыс нұсқама жүргізіледі. Егер жағдай қайталанса, бұзушы белгілі бір уақыт аралығында жаттығуларды орындаудан шеттетуге арқылы жауапқа тартылады.

2. Сабақты бастамас бұрынғы қауіпсіздік талаптары

2.1 Білім алушының табаны тайғанамайтын бар спорттық аяқ киімі мен спорттық формасының бар екеніне көз жеткізу.

2.2 Футбол қақпаларының тіректері мен белтемірін, баскетбол

қалқандарын және басқа да спорттық жабдықтарды орнату және бекіту сенімділігіне көз жеткізу.

2.3 Ашық спорт алаңында бөгде заттардың жай-күйі мен жоқтығын тексеру.

2.4 Сабақтарды өткізу үшін қажетті спорттық құрал-жабдықтар дайындау.

2.5 Қыздырыну.

3. Сабақ кезіндегі қауіпсіздік талаптары

3.1 Ойынды тек дене шынықтыру педагогінің бұйрығымен бастау, ойында тоқтап, ойынды мұғалімнің белгісі бойынша аяқтау.

3.2 Спорттық мінез-құлық қағидаларын қатаң сақтау.

3.3 Дене шынықтыру педагогінің барлық нұсқауларын орындау.

3.4 Спорт құралдары мен жабдыққа ұқыпты қарау, оны мақсатсыз пайдаланбау, спорт құралдарын дене шынықтыру пәні педагогінің рұқсатымен ғана алу.

3.5 Ойыншылармен соқтығысуға жол бермеңіз, ойыншылардың қолдары мен аяқтарына соққы жасамау.

3.6 Көп балалармен жаттығу орындау кезінде жеткілікті аралық пен қашықтықты сақтау.

3.7 Қысқа қашықтыққа топтық старт кезінде өз жолымен жүгіру.

3.8 Жүгіру жаттығуларын орындағаннан кейін денені тезірек қалпына келтіру, ал артқы жүгіруші жаттығуды аяқтауға мүмкіндік алуы үшін 5-15 М инерциямен жүгіру керек.

3.9 Жаттығуларды орындамас бұрын ашық спорт алаңының аумағында адамдар мен жануарлардың жоқтығына көз жеткізу.

3.10 Білім алушыларға:

- ақаулы спорт жабдықтарын пайдалануға;

- қажетті сақтандырусыз жаттығуларды орындауға;

- гимнастикалық снарядтарда жаттығулар жасауға және дымқыл алақанмен снарядтар лақтыруға;

- лақтырушының оң жағында тұру, лақтыру аймағында болу, лақтыру снарядын бір-біріне лақтыруға;

- тегіс емес, борпылдақ және тайғақ топырақта секіруді орындауға, қолға секіру кезінде қонуға;

- дене шынықтыру педагогінің командасынсыз дене жаттығуларының басқа түріне көшуге тыйым салынады.

3.7 Жарақат алмау үшін құлаған кезде топтастыру керек.

3.8 Жарақат алған немесе әлауқаты нашарлаған кезде сабақты тоқтатып, дене шынықтыру бойынша педагогке хабарлау.

3.9 Дене шынықтыру педагогінің рұқсатынсыз ашық спорт алаңының аумағынан кетпеу.

4. Жазатайым оқиғалар, шұғыл және авариялық жағдайлар кезіндегі қауіпсіздік талаптары

4.1 Спорттық жабдықтар мен құралдар ақаулы болған жағдайда сабақтарды тоқтату, бұл туралы сауықтыру лагерінің әкімшілігін хабардар ету қажет.

4.2 Жарақат алған кезде жәбірленушіге алғашқы көмек көрсету, қажет болған жағдайда «Жедел жәрдем» қызметін шақыру, сауықтыру лагерінің әкімшілігін хабардар ету.

4.3 Ашық спорт алаңының аумағында өрт туындаған кезде өрт қауіпсіздігі жөніндегі қызметті шақыру, сауықтыру лагерінің әкімшілігіне хабарлау.

5. Сабақ аяқталғаннан кейінгі қауіпсіздік талаптары

5.1 Сабақтар аяқталғаннан кейін

спорттық керек-жарақтарды белгіленген жерге алып тастаңыз.

5.2 Спорттық киімдер мен спорттық аяқ киімдерді шешу.

5.3 Қоқысты жинау және сабақ орнынан кету.

5.4 Душ қабылдау немесе бет пен қолды сабынмен жуу.

8.5 ЖҮЗУ САБАҚТАРЫНДА ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕСІН САҚТАУ БОЙЫНША НҰСҚАУЛЫҚ

Қауіпсіздік ережесіне қойылатын талаптар
Жүзу сабағына медициналық тексерістен өткен және

денсаулығы бойынша қарсы көрсетілімі жоқ оқушылар жіберіледі.

1.2. Сабақ асталар алдында, оқушылар жүзу сабақтарына қойылатын қауіпсіздік шараларын сақтау бойынша нұсқаулықпен танысуы тиіс.

1.3. Жүзу сабақтары кезінде жүзу бойынша нұсқаушы, тәрбиеші (тәлімгер), медицина қызметкері болуы тиіс.

1.4. Жүзуден сабақтар өткізу кезінде оқу сабақтарының кестесін, қозғалыс белсенділігі мен тынығудың оңтайлы режимін сақтау қажет.

1.5. Жүзу сабақтары кезінде жазатайым оқиғалардың кейбір факторларына назар аудару қажет, атап айтқанда:

- судың тереңдігі жеткілікті болмаса, баспен төмен қарай суға секіру кезіндегі жарақаттар мен суға батып кету;

- тамақты іше салысымен немесе үлкен физикалық жүктемеден кейін бірден суға түсу.

Жарақат алу немесе суға батып

кету кезінде алғашқы көмек көрсету үшін мыналар болуы тиіс:

- суға батып кетушілерді құтқаруға арналған құралдар;

- қажетті дәрі-дәрмектер мен таңғыш құралдары бар медициналық қобдиша.

1.6. Жазатайым оқиға кезінде жүзу жөніндегі нұсқаушы не медицина қызметкері зардап шегушіге алғашқы көмек көрсетуге және сауықтыру лагерінің әкімшілігіне дереу хабарлауға міндетті.

1.7. Техника қауіпсіздігі нұсқаулығы бұзылған жағдайда, ескерту беріледі және жоспардан тыс нұсқама өткізіледі. Егер жағдай қайталанатын болса, бұл оқушылар белгілі бір уақытқа дейін сабақтан босатылып, жауапкершілікке тартылады.

Суда сабақ өткізер алдындағы қауіпсіздік ережесіне қойылатын талаптар

Судың температурасы белгіленген нормадан төмен емес және гигиеналық жағдайға сай екеніне көз жеткізу.

Оқушының суға жүзе алатынына/ алмайтынына көз жеткізу.

Шомылу костюмінің (плавки), жүзу қалпағының бар болуын тексеру.

2.4. Тамақты іше салысымен (ас ішу арасындағы үзіліс кемінде 45-50 мин. болуы тиіс) немесе үлкен физикалық жүктемеден кейін бірден сабаққа қатысуға тыйым салынады.

2.5. Табиғи су тоғандары жағдайында сабақ өткізу үшін арнайы орын бөлінуі, құтқару құралдарын (құтқару дөңгелектері, арқандар, сырықтар, құтқару қайықтары және т.б.) дайындау қажет.

2.6. Бірнеше жеңіл жаттығулар жасап, арнайы қыздырыну өткізу керек.

Сабақты өткізу кезіндегі қауіпсіздік ережесіне қойылатын талаптар

Суға тек жүзу нұсқаушысының бұйрығымен және тек арнайы белгіленген жерде түсу.

Жүзу нұсқаушысын мұқият тыңдау және сабақ барысында берілген командаларды қатаң орындау.

Педагогтің рұқсатымен ғана 145 см-ден асатын тереңдікке дейін жүзу.

Оқушыларға мына жағдайда тыйым салынады:

- бір-бірінің қолынан, аяғынан, басынан және денесінің басқа

- бөлігінен ұстауға және суға батыруға;

- «алға сальто» және «артқа сальто» орындауға;

- бассейнді айналып немесе табиғи тоғанның шетінде жүгіруге;

- суға сүңгіген кезде ұзақ уақыт суда қалуға;

- шомылу кезінде қозғалыссыз тұруға;

- егер су суық болса 30 минуттан аспай, ал табиғи тоғанда 5-6

- минут қана шомылу.

- су бассейнінің (буйкалар) қоршауында көрсетілген белгілерге

- дейін ғана жүзу, қатты толқын кезінде шомылмау, моторлы қайықтарға, яхталарға және басқа жүзу құралдарына жақын жүзуге;

- зерттелмеген су қоймасының түбіндегі судың тереңдігі жеткіліксіз болған кезде суға басын төмен қаратып секіруге.

Жүзуден нұсқаушыға:

- оқу сабақтары және үзіліс кезінде оқушыларды қараусыз қалдыруға;

- жүзу сабақтарында қауіпсіздік шараларын сақтау бойынша

- нұсқаулықпен таныспаған оқушыларды сабаққа жіберуге;

- қыздырынусыз сабақ өткізуге;

- жүзуден сабаққа қатысуға медициналық қарсы көрсетілімі бар

- оқушыларды сабаққа кіргізуге тыйым салынады.

Апатты жағдайлардағы қауіпсіздік ережесіне қойылатын талаптар

4.1. Судағы сабақ кезінде оқушының буындарында, қол (аяқ) бұлшық еттерінде ауырсынулар болса, терісі қызарса, көзінде жайсыздықты сезінсе, қан ақса, сондай-ақ өзін жайсыз сезінсе, нұсқаушыға хабарлауы, кейіннен медицина қызметкеріне қаралуы тиіс.

4.2. Денесі дірілдеп, тоңса, нұсқаушыға айтуы керек, судан тез шығып, таза сүлгімен сүртінугі тиіс.

4.3. Аяғы (қолдары) тартылып қалса, қорықпау керек, суда тұру және көмекке адамдарды шақыру қажет.

4.4. Суға батқан кезде, зардап шегушінің өзі тыныс алғанға дейін, жасанды демалдыру жасау керек, медициналық қызметкерге, сауықтыру лагерінің әкімшілігіне хабар беру, қажет болса, баланы жақын маңайдағы емдеу орнына жеткізу керек.

4.5. Жарақат алған кезде, зардап шегушіге алғашқы көмек көрсету, қажет болса, оны жақын маңайдағы емдеу орнына жеткізу және ол туралы сауықтыру лагерінің әкімшілігіне хабар беру қажет.

4.6. Төтенше жағдайлар (жаман иістер, түтіндену, жану) туындаған кезде ол жайлы сауықтыру лагерінің әкімшілігіне және жақын маңайдағы өрттен қорғау бөліміне хабарлау, қолда бар өрт сөндіру құралдарының көмегімен өртті

сөндіруге кірісу қажет.

5. Сабақ аяқталғаннан кейінгі қауіпсіздік ережесіне қойылатын талаптар

5.1. Барлық оқушылардың бар екенін тізім бойынша тексеру.

5.2. Душ қабылдау, құрғақ сүлгімен сүртінуге, киінуге.

5.3. Нұсқаушының рұқсатымен бассейн орналасқан үй-жайдан, немесе шомылуға арналған табиғи су тоғанының арнайы бөлінген орнынан ұйымдасқан түрде шығып кету.

8.6. СПОРТТЫҚ ЖӘНЕ ҚИМЫЛДЫ ОЙЫНДАРДАН САБАҚ ӨТКІЗУ КЕЗІНДЕ ҚАУІПСІЗДІК ШАРАЛАРЫ БОЙЫНША НҮСҚАУЛЫҚ

Жалпы талаптар
1.1. Спорттық және қимылды ойындар сабағына медициналық тексерістен өткен және денсаулығы бойынша қарсы көрсетілімі жоқ оқушылар жіберіледі.

1.2. Спорттық және қимылды ойындарынан сабақтар өткізу кезінде оқу сабақтарының кестесін, қозғалыс белсенділігі мен тынығудың белгіленген режимін сақтау қажет.

1.3 Спорттық және ашық ойындар бойынша сабақтар табаны тайғанамайтын спорттық аяқ киімдерде және спорттық киімдерде өткізілуі тиіс.

1.4. Сабақ барысында оқушылар тәртіпті, спорттық мінез-құлықты, спорттық және қимылды ойында-

рының қағидаларын жеке басының гигиенасын сақтауы қажет.

1.5. Спорттық және қимылды ойындарынан сабақтар өткізу кезінде бір-бірімен соқтығысқанда, ылғал, тайғанақ еденде немесе алаңда құлау кезінде жарақат алуы мүмкін. Сондықтан қажетті дәрі-дәрмек және жарақат кезінде алғашқы көмек көрсетуге арналған таңғыш заттары бар медициналық қобдиша болуы тиіс. Педагог алғашқы көмек көрсеткеннен кейін, оқушылармен болған әрбір жазатайым жағдайлар туралы сауықтыру лагерінің әкімшілігіне хабарлауы керек.

1.6. Дене шынықтыру педагогтері мен оқушылар өрт қауіпсіздігі туралы қағиданы сақтауы, бастапқы

өрт сөндіру құралдарының тұрған орнын білуі тиіс.

1.6. Техника қауіпсіздігі бойынша нұсқаулықты орындамаған немесе бұзған оқушыларға ескерту жасалады және қайтадан қосымша нұсқама өткізіледі. Егер жағдай қайталанатын болса, бұл балалар белгілі бір уақытқа дейін жаттығуды орындаудан босатылады.

2. Сабақ басталар алдында қауіпсіздікке қойылатын талаптар

Спорттық киімнің және табаны тайғанамайтын спорттық аяқ киімнің болуын тексеру.

Басқа шұғылданушыларға қауіп төндіретін заттарды (сағаттар, сырғалар және т.б.) шешіп алу.

Спорттық киім қалталарынан кесетін, тесетін және басқа да бөгде заттарды алып тастау.

Футбол қақпаларына тіреулер мен белтемірлердің, баскетболқалқандарының және басқа спорттық құрал-жабдықтардың сенімді орнатылғаны мен беріктігін тексеру.

Нұсқаушының басшылығымен сабақтарды өткізуге қажетті құрал-жабдықтар мен жабдықтар дайындау.

Еденде немесе спорт алаңында бөгде заттардың болмауын тексеру.

Спорт залын желдету.

Қыздырыну өткізу.

3. Сабақ кезіндегі қауіпсіздік талаптары

Білім алушыларды спорттық ойындар қағидаларымен таныстыру.

Дене шынықтыру педагогінің барлық пәрмендерін (дабылдарын) (ойынды баста, ойынды тоқтат, ойынды аяқта) мұқият тыңдау және орындау.

Ойынды өткізудің барлық қағидаларын қатаң орындау.

Ойыншылардың бір-бірімен соқтығысып қалмауынан, қолдары мен аяқтарынан итеру және соғудан аулақ болу.

3.4. Құлаған кезде, жарақат алмау үшін бүктетілу қажет.

4. Апатты жағдайлардағы қауіпсіздік ережесіне қойылатын талаптар

4.1. Спорттық құралдар мен жабдық бұзылған болса, ол туралы сауықтыру лагерінің әкімшілігіне хабар беру қажет. Ақауды жөндегеннен кейін немесе спорттық құрал-жабдықты ауыстырған соң ғана сабақты жалғастыруға болады.

4.2. Жарақат алған кезде, сауықтыру лагерінің әкімшілігіне хабар беру қажет, зардап шегушіге алғашқы көмек көрсету, қажет болса, оны жақын маңайдағы емдеу орнына жеткізу керек.

4.3. Спорт залында өрт шыққан кезде, оқушыларды барлық эвакуациялық шығу арқылы залдан шығару керек, өрт жайлы сауықтыру лагерінің әкімшілігіне және жақын маңайдағы өрттен қорғау бөліміне хабарлау, қолда бар өрт сөндіру құралдарының көмегімен өртті сөндіруге кірісу қажет.

5. Сабақ аяқталғаннан кейінгі қауіпсіздік талаптары

5.1. Спорттық құрал-жабдықтарды арнайы орынға жинау.

5.2. Спорт залды әбден желдету.

5.3. Спорттық киімді, аяқ киімді шешіп, душ қабылдау немесе беті мен қолдарын сабындап жуу керек.

8.7. ЖАЯУ СЕРУЕНДЕУ ЖӘНЕ ТУРИСТІК ЖОРЫҚ КЕЗІНДЕГІ ҚАУІПСІЗДІК ШАРАЛАРЫ БОЙЫНША НҰСҚАУЛЫҚ

Қауіпсіздікке қойылатын жалпы талаптар

1.1. Жаяу серуендеу және туристік жорыққа, экскурсияға және экспедицияға қауіпсіздік шаралары бойынша нұсқамадан, медициналық тексерістен өткен және денсаулығы бойынша қарсы көрсетілімі жоқ оқушылар жіберіледі.

1.2. Жаяу серуендеу және туристік жорық кезінде оқушылармен бірге нұсқаушы, қажетті дәрі-дәрмек және таңғыш құралдары салынған қобдишасы бар медицина қызметкері және тәрбиеші/тәлімгер (әр отрядқа) ілесіп жүруі керек.

1.3. Серуендеуге және жорыққа қатысушыда маусымға және ауа-райына сәйкес қимылды шектейтін ыңғайлы киім және аяқ киім болуы тиіс. Күйіктен, жарақаттан, улы жәндіктердің шағуынан қорғану үшін бас киім, ұзын шалбар, трико және ұзын жеңді спорттық киім киген жөн.

1.4. Жаяу серуендеу және туристік жорықтар кезінде белгіленген жүру және тынығу режимі мен жеке гигиена ережесі сақталуы тиіс.

1.5. Қауіпсіздік шаралары бойынша нұсқаулықты бұзған оқушылармен жоспардан тыс әңгімелесу (нұсқама) жүргізіледі. Турист талаптарды орындамаған жағдайда,

нұсқаушы оларды бағыттан алып тастауға құқылы.

2. Серуендеу және туристік жорықтың басшысына (нұсқаушысына, тәрбиеші/ тәлімгерге) қойылатын талаптар

Серуендеу және туристік жорық алдында мыналарды өткізу керек:

2.1. Бағытты дайындау кезінде кенеттен болатын және қайтып келе жатқан жолдағы жағдайлар (нөсер, бұршақ) кезіндегі іс-әрекеттің нұсқаларын ойластыру қажет.

2.2. Туристік құралдар (иықдорба, шатыр, отын, қызыл жалаушалар (жолдан өту үшін және т.б.) алу керек.

2.3. Экскурсияға шығатын барлық жасақтардың бар екенін тексеру қажет.

2.4. Киім, спорттық аяқ киім, шұлықтар, бас киімдерінің формаға сәйкестігін тексеру қажет.

2.5. Серуендеуге және жорыққа шығатын қатысушылардан денсаулығы туралы сұрау керек. Денсаулығы бойынша қарсы көрсетілімі бар оқушыларды лагерьде қалдыру керек.

2.6. Серуендеуге және жорыққа шығатын қатысушыларды жоспарланған бағдарламаға сәйкес алдағы бағытпен таныстыру қажет.

2.7. Серуендеуге қатысушыларды қауіпсіздік талаптарына (3-тармақ) сәйкес серуендеуге

және жорық кезіндегі тәртіп пен техника қауіпсіздігі қағидасымен таныстыру қажет.

2.8. Топта ешкімнің жоғалып кетпеуі және топтан қалып қоймауын тексеріп отыратын, артта жүрушіні тағайындау қажет.

2.9. Тізім бойынша балаларды тексеріп, сауықтыру лагерінің күзетшісіне ақпарат беру керек.

Серуендеу (жорық) кезінде

2.10. Басшы тәрбиеші/ тәлімгердің көмегімен балаларды қайта-қайта санауы керек: 1) басында; 2) әрбір тоқтайтын жерге келгенде; 3) қайтар жолдың алдында; 4) қайтып келгеннен кейін.

2.11. Балалардың физикалық жағдайына мән беру керек, қатысушылардың денсаулығына шағымы болса, дереу шара қабылдау керек.

2.12. Жолдың қиын жерлері туралы балаларға алдын ала ескерту қажет және сондай учаскелерден жеңіл өту үшін физикалық тұрғыда әлсіз балаларға барынша көмектесу қажет.

2.13. Балалар арасындағы жақсы көңіл-күйді қолдап, оларға позитивті жағдай жасау керек.

2.14. Балалардың сұрақтарына жауап беруге дайын болу және аталған іс-шара туралы оларға кез келген қажетті ақпарат беру керек.

Жазатайым оқиғалар мен экстремальді жағдайлар кезінде:

2.15. Жорықта балаларда көптеген жағдайлар болуы мүмкін: күйіп қалу, жаралану, сіңірін созып алу, аяғын шығарып алу, есінен тану, улану – бұдан да басқа жағдайлар. Сондықтан қауіпсіздік қағидаларын білу және сақтау маңызды.

2.16. Жарақат алған кезде, тәрбиеші/ тәлімгер медицина қызметкерімен бірге зардап шегушіге

алғашқы жәрдем көрсетеді және сауықтыру лагерінің әкімшілігіне хабар беру, қажет болса, баланы жақын маңайдағы емдеу орнына жеткізеді.

Серуендеу (туристік жорық) аяқталғаннан кейін:

2.17. Сауықтыру лагерінің аумағына келгеннен кейін тәрбиеші/ тәлімгер жорыққа қатысушылардың санын тағы да тексереді.

2.18. Сауықтыру лагерінің кезекші әкімшісіне серуендеу (туристік жорық) аяқталғаны туралы хабарлайды.

2.19. Туристік керек-жарақтарды сақтауға өткізеді.

2.20. Душ қабылдау, немесе беті мен қолын мұқият сабындап жуу.

3. Серуендеуге (туристік жорыққа) қатысушыларға қойылатын қауіпсіздік талаптар.

Бала:

3.1. Жолдан өткен кезде барынша сақ болуы керек. Жолда қозғалыс болған кезде қатардан шықпау, лек болып, келе жатқан машинаның сол жағынан жүру.

3.2. Бір-біріне барынша ізетті және сыпайы болу.

3.3. Бөлінбеу! Өз бетінше бағытты өзгертіп, топтан қалып қоймау.

Тәрбиеші/ тәлімгердің барлық нұсқауын орындау. Отрядтар созылмай, бірінен кейін бірі жүруі тиіс. Егер аз уақытқа шығып кетсе, ол жайында нұсқаушыны (тәрбиеші/ тәлімгерге) хабардар ету. Егер ол рұқсат берсе ғана бару және қайдан іздеу керектігін айту.

3.4. Нұсқаушыны (тәрбиеші/ тәлімгер) басып озбау керек. Жанында болуға, қатар жүруге болады.

3.5. Егер ол бірнәрсе сұраса, нұсқаушыны (тәрбиеші/ тәлімгер) тыңдау және орындау керек.

3.6. Қоқыс тастамау! Өзінің және өзгенің тастаған қоқысын арнайы қапқа жинап, қоқыс тастайтын жәшікке дейін алып жүру керек.

3.7. Табиғатқа, тарихи және мәдени ескерткіштерге ұқыпты қарау.

3.8. Тік жартастар мен құзға шықпау (нұсқаушының (тәрбиеші/тәлімгердің рұқсатынсыз), жартастан тастарды лақтырмау;

3.9. Білмейтін шөптерді, жидектерді және саңырауқұлақтарды жеп көрмеу!

3.10. Улы, қауіпті жануарларды, бауырымен жорғалаушыларды, жәндіктерді қолымен ұстамау!

3.11. Жолда келе жатқанда, жалаң аяқ жүрмеу.

3.12. Жергілікті дәстүрлер мен салтты құрметтеу.

3.13. Өзімен бірге фляжкамен немесе бөтелкемен су алып жүру.

3.14. Барлық жеке қажеттіліктерді аялдайтын орындарда шешу. Басқа киім кию, иықдorbаны реттеу, пластырь салу, әжетханаға баруды тоқтаған кезде орындау қажет. Сонда кестеден қалмай, қалған топқа да кедергі болмайсың.

4. Мазасы болмаса, жарақаттанса, жазатайым жағдайда бала мыналарды білуі тиіс:

4.1. Нұсқаушының (тәрбиеші/тәлімгер) айтқан барлық нұсқауын орындау. Күтпеген немесе экстремальді жағдайлар туындаса, жорықты ұйымдастыру үшін жауапты тұлғалардың барлық талаптарын орындау.

4.2. Өзін нашар сезініп тұрғанын (суық тию белгілері, улану, күн өту және т.б.) міндетті түрде жауапты тұлғаларға хабарлау.

4.3. Егер ол адасып кетсе, немесе топтан қалып қойса, орнында тұру және қатты айқайлау, нұсқаушыға (тәрбиеші/тәлімгер) телефоннан қоңырау шалу.

4.4. Жазатайым жағдайда зардап шегуші немесе сол оқиғаның куәгері ол жайында нұсқаушыға (тәрбиеші/тәлімгер) және медицина қызметкеріне дереу хабарлауы тиіс.

5. Серуендеу (туристік жорық) аяқталғаннан кейін:

5.1. Денесінде кене бар ма, жоқ па деп, өзінің үсті-басын қарау. Кенені тапса, медицина қызметкеріне дереу баруы тиіс.

5.2. Душ қабылдау немесе беті мен қолын мұқият сабындап жуу.

8.8. АРҚАНДЫ САЯБАҚ ТРАССАЛАРЫНАН ӨТУ КЕЗІНДЕГІ ҚАУІПСІЗДІК ШАРАЛАРЫ БОЙЫНША НҰСҚАУЛАР

Жалпы талаптар

Арқанды саябақ трассаларынан (бұдан әрі – Саябақ) өтуге қауіпсіздік шаралары бойынша нұсқамадан, медициналық тексеруден өткен және денсаулық жағдайы бойынша қарсы көрсетілімдері жоқ мектеп жасындағы балалар жіберіледі.

Арқанды саябақ аумағында спорт нұсқаушысының қатысуымен ғана болуға рұқсат етіледі.

Балалар тобын нұсқаушылар, тәрбиешілер/тәлімгерлер және қажетті дәрі-дәрмектер мен таңу құралдары бар медициналық көмек қобдишасымен медицина қызметкері ертіп жүруі керек.

Әр баланың қозғалысына кедергі келтірмейтін және маусымға, ауа-райына сәйкес келетін ыңғайлы спорттық киімдері мен жабық аяқ киімдері болуы керек.

1.5 Қауіпсіздік шаралары жөніндегі нұсқаулықты бұзған балалармен жоспардан тыс нұсқама жүргізіледі. Нұсқаушының талаптары орындалмаған, қауіпсіздік шаралары бұзылған жағдайда нұсқаушы баланы маршрутқа жібермеуге құқылы.

1.6 Трассалардан өту үшін физикалық деңгейі жеткіліксіз балаларға жол берілмейді. Дене шынықтыру деңгейін нұсқаушы анықтайды.

2 Саябақ трассаларынан өту процесінің нұсқаушысына, тәрбиешісіне/тәлімгеріне қойылатын талаптар:

Трассадан өтпес бұрын нұсқаушы, тәрбиеші / тәлімгер:

2.1 Арқан саябағы кедергілер жолағының жарамдылығына көз жеткізуі.

2.2 Кедергілер жолағын (баспалдақ баспалдағын) еңсеруге қатысушыларға көмек көрсету үшін құралдар дайындауы.

2.3 Қауіпсіздік белдіктерінің жарамдылығын тексеруі.

2.4 Балалармен саябақ аумағында мінез-құлық ережелері мен қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулық өткізуі.

2.5 Қауіпсіздік белдігін пайдалану процесін көрсетуі.

2.6 Бір кезеңнен екінші кезеңге өту кезінде карабинмен жұмыс істеу әрекеттерін көрнекі түрде көрсетуі.

2.7 Әр қатысушының қауіпсіздік белдігін тексеруі тиіс.

Трассалардан өту кезінде

2.8 Балаларды саябақ аумағына бір-бірден жіберу, олардың денелерін басқару қабілетін тексеріңіз. Балалардың арқан паркінің екінші қабатынан өтуіне ерекше назар аударыңыз. Егер кедергілер жолағының бірінші кезеңінде бала сенімсіздік сезінсе, кабельді ұстап, еңкейіп, қолдарын табуға тырысса, оны арқан паркінің төменгі қабатынан өтуге жіберген жөн.

2.9 Бір кезеңде 1 адамның болуын қамтамасыз етіңіз.

2.10 Балалар саябақтың кедергілерінен өтіп бара жатқан

да, нұсқаушы сол жерде болуы керек және апаттар мен төтенше жағдайлардың алдын алып, болып жатқан процесті мұқият бақылауы керек.

Жазатайым оқиғалар мен төтенше жағдайлар кезінде:

2.11 Егер бала бірінші қабаттағы қауіпсіздік кабеліне ілініп қалса және өздігінен орала алмаса немесе маршрутты жалғастыра алмаса, нұсқаушының міндеті – оған арқан паркінен түсуге көмектесу. Егер жағдай саябақтың екінші қабатында болса, баспалдақты ауыстыру қажет.

2.12 Жарақат алған жағдайда жәбірленушіге алғашқы көмек көрсетіңіз, қажет болған жағдайда оны жақын жердегі емдеу мекемесіне жіберіңіз.

2.13 Әрбір жазатайым оқиға туралы нұсқаушы сауықтыру лагерінің әкімшілігіне дереу хабарлауға міндетті.

Трассалардан өту аяқталғаннан кейін:

2.14 Нұсқаушы барлық негізгі және қосалқы жабдықтарды белгіленген сақтау орнына апарып тастауы керек.

1.6 Душ қабылдау немесе бет пен қолды сабынмен жуу.

3. Арқан саябағына (балаларға) қатысушыларына қойылатын қауіпсіздік талаптары

Трассалардан өткенге дейін бала міндетті:

3.1 Нұсқаушыны мұқият тыңдауға және оның барлық талаптарын мінсіз орындауға.

3.2 Киімнің мынадай түрін және сыртқы түрін сақтауға:

- аяқ киімнің жабық түрі-кроссовкалар, кедалар, етіктер;

- қозғалысқа кедергі келтірмейтін ыңғайлы спорттық киім;

- жиналған шаш;

- зергерлік бұйымдардың болмауы (сырғалар, сақиналар, білезіктер).

3.3. Қауіпсіздік белдігін алу.

3.4. Жеке жабдықтың жұмыс принципімен және соқпақтағы әрекеттердің реттілігімен танысу. Сұрақтарыңыз болса, оларды нұсқаушыға қою.

3.5. Нұсқаушының киген қауіпсіздік белдігінің дұрыстығын растау. Қауіпсіздік жүйесі әрқашан тығыз болуы керек.

3.6. Саябақтың сыртында өз кезеңізді күтіңіз. Оның аумағында тек нұсқаушы мен оның көмекшілері бола алады.

Трассадан өту кезінде бала:

3.7. Әр кезеңнен өтпес бұрын оның сақтандыруда екеніне көз жеткізуі.

3.8. Нұсқаушы белгілеген қашықтықты сақтай отырып, кедергілер жолағында жай жүруі (бір кезеңде – 1 адам).

3.9. Кезеңдер арасындағы платформаларда бір уақытта тек екі адамның болуын қамтамасыз етуі.

3.10. Егер ол жоғарғы қабаттың бірінші кезеңінде сенімсіздік танытса, саябақтың төменгі қабатына сөзсіз ауысуы.

3.11. Нұсқаушының талаптары орындалмаған немесе өту шарттары бұзылған жағдайда, маршруттан шығуы.

3.12. Троль арқанымен түсер алдында (ауырлық күшінің әсерінен қатысушы сырғанайтын көлбеу жұмыс жүйесі) алдыңғы баланың тролльден босатылып, түсу аймағынан шыққанына көз жеткізуі.

3.13. Саябақ жабдықтарында қандай да бір ақаулар байқалса, бала бұл туралы нұсқаушыға дереу хабарлауы тиіс.

Балаға тыйым салынады:

3.14. Трассаға жеке қорғаныс құралдарынсыз кіруіне.

3.15. Трассадан өту кезінде нұсқаушының келісімінсіз және нұсқауларынсыз сақтандыру жүйесін түсіруге, біреуге беруге.

3.16. Нұсқаушының қатысуынсыз жабдықтың элементтерін өздігінен реттеуге, жөндеуге.

3.17. Саябақ аумағына өз еркімен кіруіне, сақтандырусыз жолдастарына көмектесуіне немесе соқпақ бойында өрмелеуіне.

3.18. Кедергі жолағындағы балаларды алаңдатпау үшін саябақ аумағында шу шығаруға.

3.19. Кез келген заттарды биіктіктен жерге лақтыруына немесе керісінше.

Әл-ауқаттың нашарлауы, төтенше жағдай туындаған жағдайда:

3.20. Бала бұл туралы нұсқаушыға хабарлауы керек және қажет болған жағдайда соқпақты пайдалануды тоқтатып, медициналық маманға хабарласуы керек.

3.21. Сақтандыру кабелі үзіліп, қатып қалған, сондай-ақ басқа штаттан тыс жағдай туындаған жағдайда (кезеңнен әрі қарай өту мүмкін болмаған жағдайда) бала бұл туралы нұсқаушыға дереу хабарлауға және оның нұсқауларын орындауға міндетті.

3.22. Жаңбыр, найзағай және/немесе жел кезінде 15 м / с-тан астам арқан саябағы жабылып, балалар жолдан ерте кетуге міндетті.

Бала жауапты:

3.23. Қауіпсіздік техникасы журналында көрсетілген мәліметтердің дұрыстығы үшін.

3.24. Алынған жабдықтың қауіпсіздігі үшін.

3.25. Осы нұсқаулықтың қағидаларын сақтамау нәтижесінде Саябақ кешеніне және/немесе сақтандыру жүйесіне келтірілген зиян үшін жауапты.

Трассадан өткеннен кейін:

3.26. Қауіпсіздік белдігін тапсыру.

3.27. Душ қабылдау немесе бет пен қолды сабынмен мұқият жуу.

8.9. АВТОБУС ЭКСКУРСИЯСЫ КЕЗІНДЕГІ ҚАУІПСІЗДІК ШАРАЛАРЫ БОЙЫНША НҮСҚАУЛЫҚ

Экскурсия басталар алдында қауіпсіздікке қойылатын талаптар (экскурсия басшысының нұсқаулығы):

Экскурсияны өткізуге дайындық кезінде жауапты тұлға (экскурсия басшысы) мынадай іс-қимыл тәртібін орындауы керек:

Жолдан өту үшін қолданылатын жалаушаларды қолына алу;

Экскурсияға баратын барлық жасақтардың бар екенін тексеру, балалар санын қайта санау;

Экскурсия болатын күні балалардың киімі, бас киімі және аяқ киімінің формаға сәйкес болуына назар аудару;

Көліктегі жолсапарды қиын көтеретін балаларды, шығатын есікке жақын, алдыңғы орындарға отырғандарын бақылау;

Көмек көрсету үшін топта медицина қызметкерінің болуын тексеру;

Басшы тәрбиеші/тәлімгердің көмегімен экскурсия өткізген кезде балаларды жиі-жиі санауы керек: 1) автобусқа отырғызған кезде; экскурсияның басында; 2) әрбір тоқтайтын жерге келгенде; 3) қайтар жолдың алдында; 4) қайтып келгеннен кейін.

Топ сауықтыру лагерінің аумағына қайтып келген соң, лагерьдің кезекші әкімшісіне экскурсияның аяқталғаны туралы хабарлайды.

2. Экскурсия кезіндегі қауіпсіздік талаптары (қатысушылардың нұсқаулығы):

2.1. Бала экскурсия кезінде мынадай қағидаларды сақтауы тиіс:

- экскурсия басшысын, тәрбиеші/тәлімгерді мұқият тыңдау;

- жалпыға бірдей қабылданған тәртіпті сақтау: өзін тыныш, ұстамды ұстау, себепсіз қатты сөйлемей;

- тәртіпті сақтау, экскурсия басшысының, тәрбиеші/тәлімгердің барлық нұсқауларын нақты орындау;

- экскурсия жасайтын нысандарға барғанда, өзінің заттарын қараусыз қалдырмау;

- рұқсатсыз ештеңені ұстамау;

- экскурсияда белгіленген және хабарланған күн тәртібін, сондай-ақ нақты бір нысанды көруге бөлінген уақытты сақтау;

- экскурсия басшысының, тәрбиеші/тәлімгердің рұқсатымен ғана топтан қалу;

- өзінің денсаулығына және қатысушылардың мінез-құлқына назар аудару, мазасы болмаса, басқаша белгілерді байқаса немесе экскурсия қатысушысы жоқ болса, экскурсия басшысына, тәрбиеші/тәлімгерге дереу хабарлау;

- экскурсия басшысының, тәрбиеші/тәлімгердің рұқсатымен ғана азық-түлікті сатып алу және пайдалану;

- сауда нысандарына барған кезде, қоғамдық тәртіпті сақтау;

- егер топтан қалып қойса, экскурсия басшысына, тәрбиеші/тәлімгер немесе экскурсияның басқа қатысушыларына дереу хабарласу; егер хабарласа алмаса, жақын маңдағы қоғамдық мекемеге (музей, полиция, сауда орындары және т.б.) хабарлау.

Автобус экскурсиясы кезінде:

- автобусты отырғызу топ басшысының көрсеткен орындарына және соның пәрмені бойынша жүргізіледі;

- автобус салонындағы құрал-жабдықтарға ұқыпты қарау;

- өз орындарынан тұруға және автобус қозғалысы кезінде салонда жүруге тыйым салынады;

- автобус қозғалысы кезінде жүргізушіні алаңдатуға болмайды; Барлық сұрақтарды экскурсия басшысына, тәрбиеші/тәлімгерге қою керек;

- жүргізушінің рұқсатынсыз терезелерді ашуға болмайды;

- автобус терезесінен басын шығаруға және ашық терезеден қоқыс лақтыруға болмайды;

- автобус қозғалысы кезінде экскурсия басшысының, тәрбиеші/тәлімгердің рұқсатынсыз, сусындар ішуге және тамақ жеуге болмайды;

- автобус тоқтаған кезде, көлік толық тоқтағанға және топ басшысының ерекше нұсқауына дейін орнынан тұрмау керек. Тек ол рұқсат бергеннен кейін ғана автобустан шығу;

- аялдау кезінде орнынан кетіп бара жатып, креслоның арқалығын көтеру;

- автобустан шығарда ентелемей, бір адамнан шығу;

- автобустан шыққаннан кейін, көрсетілген орында жиналу және

басшының айтқанымен жүру;

- автобусты қайтып келгеннен кейін, бұрынғы өз орындарына қайта отыру;

- автобуста қоқыс (тамақ қалдықтары, кәмпіттің қағаздары және т.б.) қалдыруға болмайды;

- көлік кенеттен тоқтаған кезде, алдыңғы креслодан аяғымен және қолымен тірелуі керек;

- апат болған жағдайда, жүргізушінің, экскурсия басшысының, тәрбиеші/тәлімгердің айтқандарын мұқият орындау керек.

Жаяу экскурсия кезінде:

- көшеде келе жатқанда, басқа жүргіншілерге кедергі келтірмей, жинақы топталып жүру;

- көшенің жүретін бөлігінен жол жүру ережесін сақтап, тек сол үшін бөлінген орындардан және экскурсия басшысының, тәрбиеші/тәлімгердің пәрменімен ғана өту;

- жолдан өту кезінде, барынша мұқият болу қажет.

Экскурсия нысандарында болу кезіндегі техника қауіпсіздігі:

- көру алаңдарына барған кезде, қойылған қоршаулардан әрі

- шығып кетпеу және топ басшысының рұқсатынсыз топтың жүрген аумағынан кетіп қалмау;

- бағыттан (соқпақтан, жолдан) қалып қоюға, электр сымдарына,

- сайлардың, жыралардың және т.б. қоршалмаған бөлігіне баруға тыйым салынады;

- экскурсия басшысының, тәрбиеші/тәлімгердің рұқсатынсыз,

- тау-тасты жартастар мен құздарға шығуға, олардан тас лақтыруға болмайды.

3. Экскурсия аяқталғаннан кейінгі қауіпсіздік талаптары

3.1. Киім мен аяқ киімді щешу, душ қабылдау немесе беті мен қолын мұқият сабындап жуу.

8.10. ДАЛАЛЫҚ ШАТЫРЛЫ ЛАГЕРЬДЕГІ ҚАУІПСІЗДІК ШАРАЛАРЫ БОЙЫНША НҰСҚАУЛЫҚ

Жалпы қауіпсіздік талаптары
Лагерь профилін және оны өткізу (орналастыру) ауданын таңдау;

Ұйымдастыру мәселелері (жергілікті ұйымдардан рұқсат алу, түрлі ұйымдарды тарту, көлікпен қамтамасыз ету, тамақтану, қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелерін шешу);

Оқу сабақтарын жоспарлау, бос уақытты ұйымдастыру, дидактикалық және картографиялық материалдарды таңдау, сценарийлерді, марапаттау атрибуттарын дайындау, насихаттау және үгіттеу;

Материалдық-техникалық қамтамасыз ету (құралдар мен жабдықтарды, кеңсе және шаруашылық тауарларын дайындау, санитарлық мәселелерді шешу (ауыз су, ыдыс жууға және жуынуға арналған орындар, дәретханалар, қоқыс жинағыштар), өнімдермен қамтамасыз ету.

Далалық шатырлы лагерьлерге қауіпсіздік шаралары бойынша нұсқамадан өткен, медициналық тексеруден өткен және денсаулық жағдайы бойынша қарсы көрсетілімдері жоқ балалар жіберіледі.

Далалық шатырлы лагерьде міндетті түрде қажетті дәрі-дәрмектер мен таңу құралдары бар дәрі қобдшасы бар медицина қызметкері болуы керек.

Далалық лагерьдің әрбір қатысушысында қозғалысқа кедергі келтірмейтін және маусымға және ауа-райына сәйкес келетін ыңғайлы киім мен аяқ киім болуы керек. Күйіп қалудың, жарақаттанудың және шағудың алдын алу үшін ұзын жеңді спорттық костюм, трико немесе шалбар, бас киім қажет. Жылы заттардың болуы (түнде және маршрутта температураның күрт өзгеруі мүмкін), ауа-райының қолайсыздығына арналған жаңбыр жамылғысы болуы керек.

Далалық шатырлы лагерьлерді өткізу кезінде қозғалу мен демалудың белгіленген режимдері және жеке гигиена қағидалары сақталуы тиіс.

1.9 Қауіпсіздік шаралары жөніндегі нұсқаулықты бұзуға жол берген білім алушылармен жоспардан тыс нұсқама жүргізіледі. Қатысушы нұсқаушының талаптарын орындамаған немесе далалық шатырлы лагерь жағдайында мінез-құлықтың төменде келтірілген қағидаларын бұзған жағдайда, басшы далалық шатырлы лагерьге қатысушыны лагерьден шығаруға құқылы.

Далалық шатырлы лагерь басшысына (нұсқаушыға, тәрбиешіге/тәлімгерге) қойылатын талаптар

Далалық шатырлы лагерьді өткізер алдында:

2.1. Күтпеген жағдайлар мен қай-

ту жолдары (нөсер жаңбыр, бұршақ) кезінде әрекет ету нұсқаларын қарастырыңыз.

Далалық шатырлы лагерьге баратын барлық отрядтардың баржоғын тексеріңіз.

Киім формасының, спорттық аяқ киімнің, шұлықтың, бас киімнің және т. б. сәйкестігін тексеріңіз.

Қатысушыларды далалық лагерьдің жоспарланған бағдарламасымен таныстырыңыз.

Далалық шатырлы лагерьде болған кезде далалық шатырлы лагерьге қатысушылардың қауіпсіздік талаптарына сәйкес мінез-құлық ережелерімен және қауіпсіздік техникасымен таныстырыңыз (3-тармақ).

2.6. Балалардың тізімін тексеріп, сауықтыру лагерінің күзетіне ақпарат беріңіз.

2.7. Балалардың физикалық жағдайына назар аударыңыз, қатысушылардың денсаулығына шағымдары болған кезде дереу шаралар қолданыңыз.

2.8. От жағу кезінде өрт қауіпсіздігі мен табиғатты қорғау қағидаларын сақтаңыз. От жағу үшін отын жинау кезінде абай болыңыз.

2.9. Балалар арасында жақсы көңіл-күй мен жағымды эмоционалды көңіл-күйді сақтауға тырысыңыз.

2.10. Балалардың сұрақтарына жауап беруге және оларға осы іс-шараға қатысты кез келген қажетті ақпаратты беруге дайын болыңыз.

3. Далалық шатырлы лагерьге қатысқан балаларға қойылатын қауіпсіздік талаптары.

Бала:

3.1. Күн тәртібін, ішкі тәртіп ережелерін, тәрбиешілердің, тәлімгерлердің, әкімшіліктің және лагерьдің басқа да қызметкерлерінің нұсқаулары мен өкімдерін мүлтіксіз сақтауға;

3.2. Қандай да бір әлсіздік немесе мәселе туындаған жағдайда мұғалімге немесе топ басшысына хабарлауға;

3.3 Техника қауіпсіздігі, жеке гигиена және санитария қағидаларын сақтауға;

Ұқыпты келбетке ие болу, киім мен аяқ киімнің жай-күйі мен тазалығын қадағалауға;

Түстен кейінгі ұйқы кезінде тыныштықты сақтауға;

Ересектермен және бір-бірімен қарым-қатынаста сыпайы болуға;

Лагерь мүлкін (жиһаз, жабдық, құрал) қорғауға;

Басқа балалардың құқықтарын құрметтеуге және олардың мүдделерімен санасуға міндетті.

Қоқыс тастамаңыз! Барлық қоқыстарды – өзіңіздің және басқа-

лардың арнайы қоқыс дорбасына жинап, оны өзіңізбен бірге қоқыс жәшіктеріне апаруға тырысыңыз.

Табиғат пен тарихи-мәдени ескерткіштерге ұқыптылықпен қараңыз;

Тасты беткейлер мен жартастарға шықпаңыз (тәрбиешінің /кеңесшінің рұқсатынсыз), беткейлерден тастарды тастамаңыз;

Белгісіз өсімдіктердің, жемістердің және саңырауқұлақтардың дәмін татуға болмайды.

3.12. Жануарларға қауіпті қашықтыққа жақындауға, жануарларға, улы және тікенді өсімдіктерге қол тигізбеуге тыйым салынады.

3.13. Асқазан-ішек ауруларын жұқтырмау үшін ашық тексерілмеген су қоймаларынан су ішуге болмайды, ішу үшін шай немесе қайнаған суды пайдаланыңыз.

3.14. Оттың айналасында сақ болыңыз, жайылған шашпен отқа жақындамаңыз.

3.15. Шатырларда ашық отты қолдануға тыйым салынады: шырақтар, керосиндік пештер және т.б..

4. Денсаулығы нашарлағанда, жарақаттанғанда, жазатайым оқиғаларда және төтенше жағдайларда бала:

Нұсқаушының, оқытушының/кеңесшінің нұсқауларын қатаң орындауға. Күтпеген немесе төтен-

ше жағдайлар туындаған жағдайда далалық шатыр лагерін ұйымдастыруға жауапты тұлғалардың барлық талаптарын орындауға.

Далалық шатырлы лагерьде балаларды әртүрлі жағдайлар күтіп тұр: күйік, жаралар, көгерулер, сынықтар, мидың шайқалуы, естен тану, улану - бұл болуы мүмкін оқиғалардың аз ғана бөлігі. Сондықтан қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау өте маңызды. Жауапты тұлғаларға денсаулығыңыздың нашарлығы туралы (суық тию, улану, жылу соққысы және т.б. белгілері) міндетті түрде хабарлау қажет.

Жарақат алған жағдайда оқытушы/кеңесші медициналық қызметкермен бірге зардап шегушіге алғашқы медициналық көмек көрсетеді және қажет болған жағдайда оны жақын жердегі медициналық мекемеге апарады және болған оқиға туралы лагерь әкімшілігіне хабарлайды.

Орныңызда болыңыз және адасып қалсаңыз, дауыстық сигнал беріңіз, нұсқаушыға, мұғалімге/кеңесшіге қоңырау шалыңыз.

Жазатайым оқиға болған жағдайда жәбірленуші немесе оқиғаның куәгері бұл туралы нұсқаушыға, оқытушыға/кеңесшіге және медициналық қызметкерге дереу хабарлауға міндетті.

9. «ҚАУІПСІЗ ЖАЗ» ТАҚЫРЫБЫ БОЙЫНША ЧЕК-ПАРАҚТАР, ПОСТЕРЛЕР

ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

ӘУЕЖАЙДАҒЫ ТӘРТІП ЕРЕЖЕЛЕРІ

! Үйден шығардын алдында ұмытпай жеке құжаттарды, әуе билеттерін, бала құжаттарын және ақшаны тексеріп алыңыз.

! Ұзақ рейс алдында көбірек қозғалыңыз!

! Багаж арбаларын мақсатсыз пайдаланбаңыз. Оларға балаларды тасымалдаңыз.

! Багажды орындықтарға қоймаңыз және заттарды қараусыз қалдырмаңыз.

! Орындықтарда жатпаңыз, еденде және баспалдақтарда отырмаңыз.

! Әуежайда 24 сағаттан артық болуға болмайды.

! Құлаққапсыз музыка тыңдамаңыз.

! Әуежай ішінде роликтермен, скутерлермен және т. б. жүруге болмайды.

! Эскалаторда багаж арбасымен, балалар арбасымен немесе мүгедектер арбасымен қозғалмаңыз, ол үшін тек лифт пайдалану керек.

АВТОКӨЛІКТЕГІ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ

! Ешбір жағдайда баланы (кез келген басқа тіршілік иесін) құлыптаулы көлікте қалдырмаңыз.

! 12 жасқа дейінгі балалар тек арнайы балалар креслосында жүруі керек.

! Көлік қозғалған кезде бала артқы орындыққа отыруы керек, өйткені алдыңғы орындық – көліктегі ең қауіпті орын.

! Міндетті түрде қауіпсіздік белдігін байлаңыз.

! Көлікке толық тоқтағаннан кейін отырыңыз.

! Жүргізушіге жолда кедергі жасамаңыз.

! Ешбір жағдайда жолда есік пен терезелерді ашпаңыз – бұл қауіпті!

! Терезелерден бас пен қолыңызды шығармаңыз.

! Терезеден ештеңе тастамаңыз.

! Көлік салонында қоқыс қалдырмаңыз.

АВТОБУСТАҒЫ ТӘРТІП ЕРЕЖЕЛЕРІ

! Автобустқа асықпай отырыңыз.

! Автобустағы жолаушыларға қолайсыздық туғызбау үшін сөмкенізді, рюкзагыңызды қолыңызға ұстаңыз. Артқы есіктен кіріңіз.

! Қозғалыс кезінде автобуста орныныздан тұруға және жүруге болмайды.

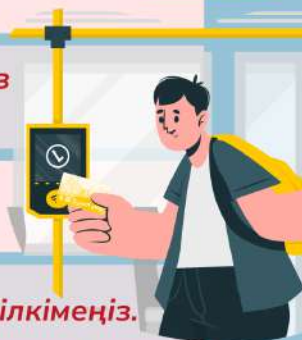
! Автобустың терезелерінен қолыңыз бен басыңызды шығармаңыз.

! Құлыптарды, есік тұтқаларын ұстамаңыз, апаттық түймелерді қажетсіз баспаңыз, себебі есік ашылуы мүмкін.

! Жол ақысын төлеуді ұмытпаңыз. Егер жол жүру құжатыңыз болса, алдын-ала дайындап қойыңыз.

! Тамақ пен сусынмен көлікке кірмеңіз.

! Қоқыс тастамаңыз. Көлікте қар мен жаңбыр тамшыларын сілкімеңіз.

! Жол үстінде жүргізушінің назарын аудармаңыз.

! Автобустың ішінде шулауға және жүгіруге болмайды.

! Сыпайы болыңыз. Өтініш берген кезде «кешіріңіз», «рахмет», «мейірімді болыңыз» деген сөздерді қолданыңыз.

! Автобуста қарт адамдарға орын беріңіз.

! Үй жануарларын арнайы тор-тасымалдаушыларда, иттерді – мұрындық кигізіп тасымалдаңыз.

! Алдын ала көліктен шығуға дайындалыңыз.
Алдыңғы есіктен шығыңыз.

! Ешқандай жағдайда тұрған көлікті айналып өтпеңіз.
Ол кеткенше күтіңіз, содан кейін ғана жолды кесіп өтіңіз.

АКВАПАРКТЕГІ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІ

Ойын-сауыққа арналған орын болса да, аквапарктер қауіпті жер болып табылады және бұл туралы ұмытпау керек.

Балалар қай жастан бастап аквапаркке бара алады?

Барлық дерлік аквапарктерде келушілер үшін жас шектеулері жоқ және онда тіпті жаңа туған сәбимен де келуге болады. Әрине, ата-аналар өз балалары үшін өздері жауап беретіндігінде толық есеп беруі керек. Қазіргі заманғы аквапарктерде бассейндері таяз арнайы балалар аймақтары бар, оларда бала ағзасы үшін тұрақты, ыңғайлы су температурасы сақталады. Қызмет көрсету сапасы жоғары аквапарктер бұл аймақтарды 3 жасқа дейінгі, 3–12 жасқа дейінгі балалар үшін деп жасына қарай бөледі. Сондықтан, ересектердің тиісті бақылауы болса, аквапарктерге барғанда ешқандай мәселелер болмауы керек.

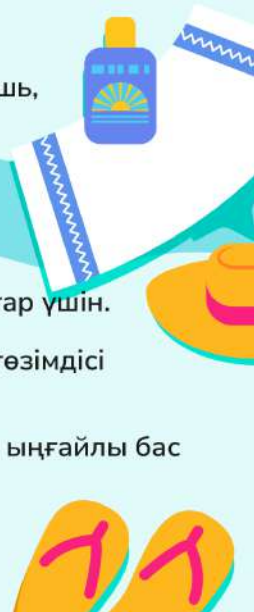
Дегенмен, аквапаркке барарда кейбір мамандарды тыңдап, ұсыныстарына назар аудару керек.

Балаларға арналған киім

- ◆ 3 жасқа дейінгі балада шомылуға арналған арнайы жаялық болуы керек. Сондай-ақ, шомылғаннан кейін баланы сүрту үшін сүлгілерді өзіңізбен бірге алып жүру керек. Көбісі балалардың халатын алып жүреді.
- ◆ Жасы үлкендеу балаларға арналған шомылу костюмін таңдағанда, бір нәрсеге ілінетін немесе жарақат алатын элементтердің: бау, лента, брошь, моншақ, заколка және т. б. болмауына назар аударыңыз.

Өзіңізбен бірге не алу керек?

- ✓ Сүлгі немесе ақжайма (махровый болуы мүмкін) сүртіну және шезлонгтар үшін.
- ✓ Егер аквапарк ашық болса, күнге күюден қорғайтын крем қажет (суға төзімдісі жақсырақ болады).
- ✓ Бет пен мойынды тікелей күн сәулесінен қорғауға арналған кең жиекті ыңғайлы бас киімдер (шляпа, панама және т. б.)
- ✓ Сулы жерде тайып кетпес үшін, аяққа сандалии, сланцы немесе басқа жағажай аяқ киімін кию керек.

АКВАПАРКТЕГІ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІ

Аквапаркке бармас бұрын, сайттардан ол туралы ақпарат пен жазылған пікірлерді мұқият оқып шығыңыз.

! Тіпті өте таяз бассейнде балаларды қараусыз қалдырмаңыз.

! Балаңызға жарақаттанып қалмау үшін, төмен түскеннен кейін, басқа жерге тез жүзіп кету керектігін түсіндіріңіз, өйткені артында басқа адам төменге қарай сырғып келуі мүмкін.

! Егер бала бір нәрседен қорықса, немесе сіз қауіпсіз деп санайтын төбешікке шыққысы келмесе, оны мәжбүрлемеңіз: өзі қалағандай демалсын.

Бала жоғалып кетпес үшін, демалар алдында онымен нұсқаулық өткізуді ұмытпаңыз:

- ♦ ол әрқашан ата-анасының көз алдында болуы керек;
- ♦ бір жерге бару немесе төбешікке шығу үшін, рұқсат сұрауы керек;
- ♦ ешбір жағдайда бейтаныс адамдармен сөйлесуге және олармен кетіп қалуға болмайды;
- ♦ аквапарк аумағынан ата-анасын немесе онымен бірге келген ересектерді тастап, кетуге болмайды;
- ♦ тек жасына, бойына, салмағына және физикалық мүмкіндіктеріне сәйкес төбешіктерге шығуға болады;
- ♦ бассейндерде бір-бірін әзілдеп итеріп, суға батыруға болмайды;
- ♦ бассейнге оның шетінде тұрып, секіруге болмайды.

Аквапаркте қауіпсіз жүріс-тұрыстың қарапайым ережелерін сақтасаңыз, отбасылық демалысыңыз керемет өтеді!

АТА-АНАЛАРҒА АРНАЛҒАН АТТРАКЦИОНДАРҒА БАРАР АЛДЫНДАҒЫ ЖАДНАМА

! Келушілер аттракциондарды пайдалану кезіндегі ережелерді сақтауға міндетті.

! Отырғызуды және түсіруді тек оператордың рұқсатымен жүзеге асыру.

! Қауіпсіздік элементтерін (белдіктер, тұтқалар, тізбектер) пайдалануды ұмытпаңыз.

! Жануарларды, тамақ, сағыз, тесетін және кесетін заттарды өзіңізбен бірге алып жүруге болмайды.

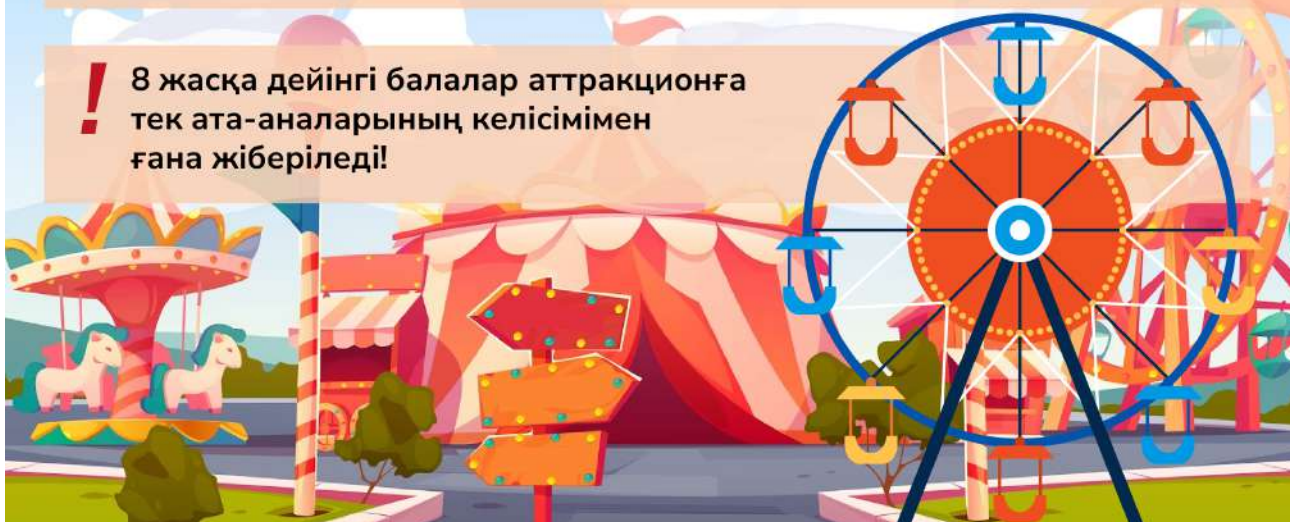
! Аттракционның қозғалысына кедергі жасамаңыз.

! Аттракцион жұмыс істеп тұрған кезде байлау белдіктерін, тұтқаларды, шынжырларды шешпеңіз.

! Ешқандай жағдайда аттракцион толық тоқтағанша отыратын жерден тұрмаңыз.

! Аттракцион құрылымына зиян келтірмеңіз және бұзбаңыз.

! 8 жасқа дейінгі балалар аттракционға тек ата-аналарының келісімімен ғана жіберіледі!

Велосипедті пайдалану ережелері

Бойыңа сәйкес келетін велосипедті ғана пайдалан.

1

2

Велосипедті басқаруға кедергі келтіретін заттар мен бұйымдарды басқа көлікпен тасымалдаған жөн.

3

Велосипедті тек жалғыз отырып тебуге болады.

4

Рульді мықтап ұста. Оны қолдан шығарғанда құлап, жарақат алу қаупі бар!

5

Велосипедке отырар алдында оның тежегіштерінің дұрыстығына көз жеткіз.

6

Есіңде болсын: қозғалыстағы көлікпен қатар жүру, оған жабысу денсаулығың мен тіпті өмірің үшін де қауіпті!

БАТУТТАҒЫ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Аттракционға кірер алдында аяқ киімді, көзілдірікті шешіп алу керек.

Тиісті дайындықсыз трюктерді орындамаңыз.

Сальто жасауға, күресуге, жүгіруге және бір-бірін итеруге болмайды.

Батуттың шетінде және баспалдақтарында секірмеңіз.

Қабырғалар мен сырттағы торға жорғаламаңыз, ілінбеңіз.

Батут қабырғаларына көтерілуге болмайды.

Батуттың ішіне және жерге секіруге болмайды.

Бір-біріңізге (паровоз тәрізді), арқамен, баспен, тіземен, аяқпен және т. б. ілініп, төменге сырғанауға болмайды.

Басқа балаларға кедергі жасамаңыз.

Жас айырмашылығы үлкен балаларға батутта бір уақытта болуға тыйым салынады.

Бір батутта тек бір адам секіре алады.

БАЛАЛАРДЫҢ СУДАҒЫ ҚАУІПСІЗ МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

! Шомылған кезде, саған жақын жерде ересектер болуы керек.

! Суға құлап кету қаупі бар жерлерде ойнауға болмайды.

! Егер жүзе алмасаң немесе жақсы жүзе алмасаң, терең жерде шомылма.

! Бейтаныс жерлерден суға сүңгіме.

! Қалқымалардан асып жүзбе.

! Су көлігі өтетін жерлерде жүзуге болмайды.

! Кез келген қалқымалы құралдарға жақындауға қатаң тыйым салынады.

! Суда жылжымалы ойындар, әсіресе бір-бірін ұстаумен, секірумен байланысты болса, ұйымдастырма.

! Бөренелерде, тақталарда, қолдан жасалған салдарда және т. б. жүзуге тырыспа.

Ең бастысы – суға түспес бұрын, өз қабілеттеріңіз бен дағдыларыңызды нақты және объективті бағалап, өте мұқият және абай болу керек!

СУ КӨЛІГІ ЖОЛАУШЫЛАРЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕРІ

- ! 14 жасқа дейінгі балалар кемеге ересек адамның сүйемелдеуімен жіберіледі.
- ! Кемеге тек белгіленген траппен шығу және түсу керек.
- ! Техника қауіпсіздігі бойынша нұсқаулықты мұқият тыңдау.
- ! Кемемен жүзер алдында дәрі-дәрмек, соның ішінде теңіз ауруына қарсы дәрі-дәрмекті алып шығу керек.
- ! Құтқару құралдарын сақтау орындарымен және оларды қолдану ережелерімен танысу.
- ! Құтқару кеудешелерін қолдана білу.
- ! Қоршауы жоқ алаңға шықпау керек.
- ! Кеменің қозғалысы кезінде орын ауыстыруға болмайды.
- ! Адамдардың жаппай шомылатын жерлеріне жақындамаңыз.
- ! Бүйірден секірмеңіз, қалқыманы және қоршаудың техникалық құралдарын ұстамаңыз.
- ! Кемеде жүзу кезінде қоқыс жәшіктерін пайдаланыңыз!
- ! Қоршаулардан асылуға, оларға отыруға, бүйірден секіруге болмайды, терезелер мен иллюминаторларды өз бетінше ашуға болмайды.
- ! Кемеде алауларды, петардаларды, фейерверктерді, бенгал оттарын пайдаланбаңыз.
- ! Төтенше жағдайда капитан командасынсыз үрейленбеңіз және кемеден шықпаңыз.
- ! Эвакуация кезінде, борттан ең алдымен, әйелдер, балалар, жарақаттанғандар мен егде адамдар түседі.
- ! Егер адам бортқа құлап кетсе, дереу құтқару шеңберін тастау керек.

ТЕМІРЖОЛ ВОКЗАЛЫНДАҒЫ ТӘРТІП ЕРЕЖЕЛЕРІ

Теміржол жолдарымен жүрмеңіз.

Рельстерге 5 м қашықтыққа дейін жақындамаңыз.

Платформалардан секірмеңіз.

Платформалар мен жылжымалы құрамның астына түспеңіз.

Жақындап келе жатқан пойыздың алдында теміржол жолдарынан өтпеңіз.

Жолдар арқылы тек көпір немесе арнайы палубалар арқылы өтіңіз.

Теміржол ойынға арналған орын емес! Платформалар мен жолдарда ойнамаңыз.

Электр пойыздарының кабиналары мен шатырларында, аяқ тіректерінде, вагондардың өтпелі алаңдарында жүрмеңіз.

Келе жатқан немесе кетіп бара жатқан пойыз вагонының жанындағы платформада жүгірмеңіз.

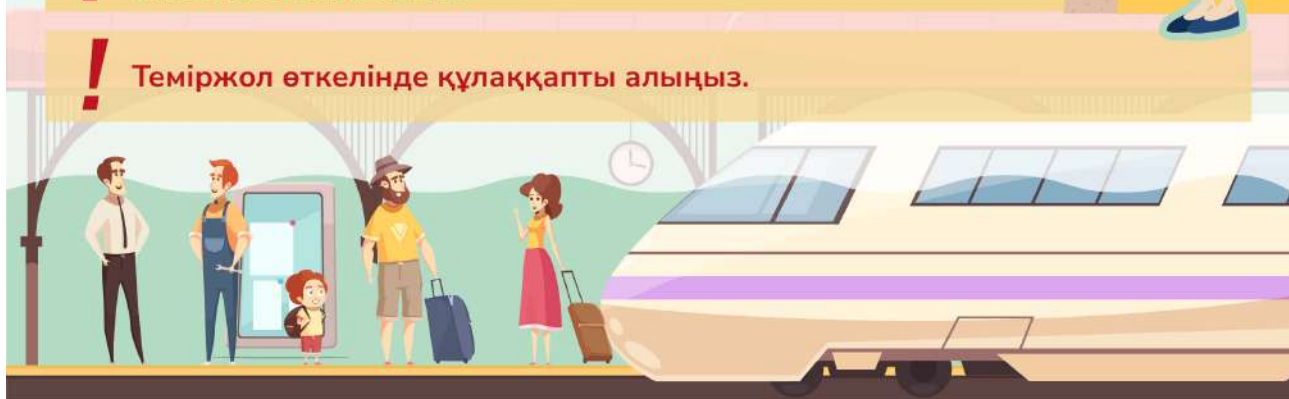
Пойыздың өтуі кезінде платформаның шетіне жақын тұрмаңыз.

Теміржол жолынан өту үшін жақын жерде пойыз жоқ екеніне көз жеткізіңіз.

Теміржол өткелінде құлаққапты алыңыз.

КАРУСЕЛЬДЕГІ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ

- ! Аттракцион аумағында тәртіпсіздік жасамаңыз.
- ! Отырғызатын жерде жүгірмеңіз.
- ! Айналаңыздағы адамдарды итеріп, өз орныңызға қарай жүгірмеңіз.
- ! Аттракционға отырып, белдіктерін бекітіңіз.
- ! Аттракционға отырарда, өзіңізбен бірге жануарларды, зиян келтіретін өткір заттарды алмаңыз.
- ! Карусельден айналып тұрған кезде түсуге болмайды.
- ! Карусельді айналдырмаңыз.
- ! Орындыққа аяғыңызбен тұрмаңыз. Қозғалыс кезінде тепе-теңдікті жоғалтып, құлап кетуге болады.
- ! Аттракционға арты ашық аяқ киіммен отырмаңыз (шәркей, сабо және т. б.).
- ! Сеанс кезінде ешбір жағдайда орындықты шайқамаңыз.
- ! Екі немесе одан да көп орындықтарды бір-біріне іліндірмеңіз.
- ! Сеанс кезінде заттарды тастамаңыз.
- ! Қолдарыңызды сермеп, көтеріп, екі жаққа жайып, аттракционның қозғалатын бөліктерін ұстауға тырысуға болмайды.

Жазғы саябақтарда керемет демалыңыз!

БАЛАЛАРҒА АРНАЛҒАН ЛАГЕРЬДЕГІ ЖАЛПЫ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ

- ! Лагерь аумағы – бұл сіздің қауіпсіздігіңізге кепілдік беретін орын!
- ! Лагерьдің күн тәртібін және санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтау қажет.
- ! Отрядпен бірге болу қажет. Кету керек болса, міндетті түрде тәлімгерден рұқсат сұрау керек.
- ! Сауықтыру және гигиеналық процедураларды орындау.
- ! Денені, жеке заттарды және бөлмені таза ұстау.
- ! Жаныңыздағы әр адамның жеке тұлғасын құрметтеу.
- ! Бейтаныс жидектер мен жемістерді жеуге болмайды.
- ! Лагерь аумағындағы жасыл желектерді қорғау, тазалықты сақтау.
- ! Денсаулығың нашарлаған жағдайда, тәлімгерге хабарлау қажет.
- ! Лагерьдің мүлкі мен жеке мүлікке ұқыпты қарау.
- ! Жәбірлеу мен қорқытуға, адамның жеке тұлғасын қорлауға, ұлтқа қарай кемсітуге жол бермеу.
- ! Әдепсіз сөздер мен қимылдарды қолданбау.
- ! Лагерьге және оның аумағына жарылғыш және отқа қауіпті заттарды, жанғыш сұйықтықтарды, пиротехникалық бұйымдарды, газ баллондарын әкелмеу және қолданбау.
- ! Жоғалған немесе ұмытылған заттарды тапқан балалар оларды кезекші әкімшіге, лагерь бастығына немесе тәрбиешіге тапсыруы керек.

ЖАЗҒЫ КЕЗЕҢДЕГІ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІ

АТА-АНАЛАРҒА АРНАЛҒАН ЖАДНАМА

! Балалармен саяхатқа шығар алдында, оларға баратын еліңіз немесе қалаңыз туралы толық ақпарат беріңіз.

! Баланың киіміне ата-анасының аты-жөні мен байланыс нөмірлері жазылған жапсырманы бекітіңіз. Картада барғыңыз келетін барлық жерлерді белгілеңіз.

! Әр қалада кез-келген вокзалда (теміржол, өзен, теңіз, автобус) анықтамалық бюро бар. Балаңызбен алдын-ала келісіңіз, қажет болған жағдайда сол жерде кездесуге болады.

ЖАЗҒЫ КЕЗЕҢДЕ КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ТУРАЛЫ АТА-АНАЛАРҒА АРНАЛҒАН ЖАДНАМА

Жазғы демалыс кезінде балалардың жарақаттану проблемасы бірнеше рет шиеленіседі, бұл кезде балалар бос уақытты көп өткізеді, көбінесе көшеде болады және ересектердің қарауынсыз қалады.

! Балалардағы жарақаттардың алуан түрлілігіне қарамастан, оларды тудыратын себептер көп жағдайда тән. Ең алдымен, бұл ересектердің қадағалауы, олардың өз балаларына деген жауапсыздығы, қоршаған ортаның қолайсыздығы, абайсызда, баланың күнделікті өмірде, көшеде, ойын кезінде, спортпен шұғылдану кезінде дұрыс емес мінез-құлқы және т. б.

Балалардың жазғы демалысын жақсы ұйымдастыру үшін бірқатар ережелер мен шарттарды есте сақтау қажет (ата-аналарымен, туыстарымен, достарымен, сауықтыру лагерінде, елде немесе ауылда әжесінің жанында).

- ◆ Кішкентай кезінен бастап балалардың жеке қауіпсіздігін қамтамасыз ету дағдыларын қалыптастырыңыз.
- ◆ Балалармен жеке әңгімелер өткізіңіз, олардың өмірі мен денсаулығын сақтауға көмектесетін маңызды ережелерді түсіндіріңіз.
- ◆ Егер қажет болса, баланың үй мекенжайын, телефон нөмірлерін және төтенше жағдайлар қызметтерін жатқа білетініне көз жеткізіңіз, сонда ол қажет болған жағдайда көмекке жүгіне алады.
- ◆ Балаларды еркелетуге, жаман әдеттерге, «бұзық» іс-шараларға уақыт қалмауы үшін олардың бос уақытын ұйымдастырыңыз.
- ◆ Естеріңізде болсын: жазғы кезеңде 23:00 – 6:00 дейін балалар мен жасөспірімдерге ересектердің еріп жүруінсіз көшеде шығуға заңды түрде тыйым салынады.
- ◆ Сіздің балаңыздың қайда және кіммен бірге жүргендігі туралы үнемі хабардар болыңыз, оның тұрған жерлерін бақылаңыз.

ЖАЗҒЫ КЕЗЕҢДЕ КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ТУРАЛЫ АТА-АНАЛАРҒА АРНАЛҒАН ЖАДНАМА

! Бейтаныс адамдармен сөйлесуге рұқсат бермеңіз. Балаңызға кез келген адамға және оған біреу зиян тигізуге тырысса, «жоқ!» деп айтуға толық құқығы бар екенін түсіндіріңіз.

! Балаларға ешбір жағдайда бейтаныс адамдармен көлікке отыруға болмайтынын түсіндіріңіз.

! Балаңызды болған жағдайға қарамастан, сіз оқиға туралы барлық шындықты білуіңіз керек деп сендіріңіз. Ешбір жағдайда ашуланбаңыз, дауыс көтермеңіз, әрқашан оның жағында болыңыз. Балаға кейбір деректерді, тіпті олар туралы ол ешкімге айтпауға уәде берсе де, ешқашан құпияда ұстауға болмайтынын түсіндіріңіз.

! Суда жүзу және ойнау рахаттану сезімінен басқа балалардың өмірі менденсаулығына қауіп төндіреді. Бала суда болған кезде, оны көзден таса қылмау керек – кейде тіпті бір минуттың өзі қайғылы жағдайға айналуы мүмкін.

! Балаларға жалғыз шомылуға, сондай-ақ жүзуге, тіпті бейтаныс жерге сүңгуге болмайтынын түсіндіруді ұмытпаңыз;

! Шомылатын балаларды бақылайтын ересек адам жақсы жүзе білуі керек, алғашқы медициналық көмек көрсету, жасанды тыныс алу мен жанама жүрек массажын жасай білуі керек;

! Жол-көлік оқиғасының құрбаны немесе кінәсі болмау үшін балаларға жол ережелерін үйретіңіз, оларды жолда және қоғамдық көлікте өте мұқият болуға үйретіңіз.

! Балалармен велосипед тебу, самокат, ролик тебу ережелерін үйреніңіз.

! Сақ болыңыз және балалармен ойын немесе спорт алаңында, аквапаркте, орманда, тауда, өзенде, көлде, туристік жорықта және т. б. болған кезде барлық қауіпсіздік талаптарын орындаңыз.

ТАУ ЖОРЫҚТАРЫНДАҒЫ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Тауда болған кездегі мінез-құлықтың негізгі ережесі –
ұқыптылық пен сақтық!

! Жолыңызды қараңғы түскенге дейін қалаға оралатындай етіп жоспарлаңыз.

! Алдын ала дайындықсыз жолдың қиын бөлігіне шықпаңыз.

! Қозғалыс қарқыны мен тоқтау жиілігі ең әлсіз қатысушының дайындық деңгейіне сәйкес келуі керек.

! 40 минуттық жаяу жүру үшін 5-10 минуттық демалыс ұсынылады.

! Көктем мен жазда ұзын жеңді киім мен бас киім киіңіз.

! Өзіңізбен бірге ауыстырылатын киім-кешек қоры болуы керек.

! Қажет болса, құтқару қызметіне қоңырау шалу үшін телефон толығымен қуатталуы керек.

! Қолайсыз жағдайларда жолға шықпаңыз.

! Тұрақта болған кезде де, топтан тек басшының рұқсатымен ғана кетуге болады.

! Топпен бірге жүріңіз, жолда топтың ұзаққа созылуына жол бермеңіз.

! Қауіпсіздікке күмәнданған кезде, сақтандыру құралын қолданыңыз.

! Өрмелеу кезінде қолдарыңыз бен аяқтарыңызды айқастырудан аулақ болыңыз, бұл дененің тұрақтылығын төмендетеді.

! Қатты жаңбыр немесе бұршақ жауса, тоқтап, ауа-райының жақсарғанын күтіңіз.

! Жолда қоқыс қалдырмаңыз.

! Сөндірілмеген от немесе сіріңке қалдырмаңыз – бұл қауіпті!

ҰШАҚТАҒЫ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Әуежай мен ұшақ қауіпті нысандар екенін ұмытпа.

Баспалдақпен көтерілу және түсу кезінде сақ бол.

Ересектердің сүйемелдеуінсіз ұшу-қону жолағына өз бетіңше шықпа.

Ұшу және қону кезінде телефондарды, ноутбуктерді, өлшеу аппараттарын қоса алғанда, электрондық аспаптарды пайдаланба.

Стюардессалар мен экипаж командирінің барлық хабарламаларын мұқият тыңда.

Ұшақ салонында қатты сөйлем, айқайлама, күлме.
Бұл әдепсіздік.

Үлкен заттарды бортқа алма.

Зиян келтірмеу үшін, барлық өткір заттарды алып таста.

Тыйым салынған заттарды (жанғыш және тез тұтанатын сұйықтықтарды) өзімен бірге алып жүрме.

Орындықтың арқасын кенеттен және ескертусіз көршінің тізесіне қойма.

Тамақ жеген кезде абай бол.

Қоқыс қалдырма.

Плейер немесе планшетте музыканы қатты ойнатпа.

Есіңде болсын, ұшақ салонындағы орындықтар арасында жиі жүру басқа жолаушыларға ғана емес, ұшу қауіпсіздігіне де кедергі келтіруі мүмкін.

ӨЗІҢІЗДІ КҮН СӘУЛЕСІНІҢ ӘСЕРІНЕН ҚАЛАЙ ҚОРҒАУҒА БОЛАДЫ?

Күн сәулесінің пайдалы қасиеттері

Күн мен оның сәулелері болмаса, бірде-бір тіршілік иесі өмір сүре алмайды. ДДҰ мәліметтері бойынша, ультракүлгін сәулелену аз мөлшерде адам денсаулығына пайдалы, өйткені ол Д витаминін өндіруде маңызды рөл атқарады, бірақ дәрігерлер, ең алдымен дерматологтар теріні ультракүлгін сәулелерден қорғау қажеттілігіне сенімді. Күннің көзінде, әсіресе ашық купальникте ұзақ уақыт болған кезде, біз өзімізді шамадан тыс сәулелену қаупіне ұшыратамыз.

Күннің ультракүлгін сәулеленуінің зияны

Терінің зақымдануының шамамен 80%-ы ультракүлгін сәулелердің әсерінен болатындығы дәлелденді (фотоқартаю). Күн сәулесінен зақымдалған теріде пигментті дақтар (күн лентигосы), жаңа меңдер, ақ, сұр немесе сарғыш дақтар пайда болады.

Бақытымызға орай, ультрафиолет диапазонындағы күн радиациясының көп бөлігі атмосфераға сіңеді. Бірақ оның атмосферадан өтетін аз мөлшері де терімізге зиян тигізуі мүмкін.

Зерттеулер көрсеткендей, сәулелену біздің терімізге оның сыртқы түрінің нашарлауы және тері қатерлі ісігінің даму қаупі тұрғысынан үлкен қауіп төндіреді. Егер сіз жыл бойы 15 минут күн сәулесінде болсаңыз, теріңіздің жасушалары қатты зақымдалып, жойылады және қалпына келтіру қабілеті төмендейді.

ӨЗІҢІЗДІ КҮН СӘУЛЕСІНІҢ ӘСЕРІНЕН ҚАЛАЙ ҚОРҒАУҒА БОЛАДЫ?

Теріні ультракүлгін сәулелерден қалай қорғауға болады: терінің түсі бірқалыпты болуын, оның жасушаларының бұзылуын, әжімдердің пайда болуын қалай болдырмауға болады?

Терінің күнге күйінің өзі терінің ультрафиолет сәулелеріне қорғаныс реакциясы болып табылады. Күнге әдемі күй үшін және теріңізді сақтау үшін не істеу керек?

- ◆ Күндіз күн сәулесінің уақытын шектеңіз.
- ◆ Ең қарқынды ультракүлгін сәулелену 10–16 сағатқа дейін.
- ◆ Тікелей күн сәулесінен аулақ болуға тырысыңыз және ультракүлгін сәуле ең қарқынды болған кезде көлеңкеде болыңыз.
- ◆ Ағаштардан, қолшатырлардан, шатырлардан көлеңке күн сәулесінен толық қорғауды қамтамасыз етпейді.
- ◆ Су мен құм шағылысу арқылы ультракүлгін сәулелерді күшейтеді.
- ◆ Ультракүлгін сәулелерден қорғайтын киімді таңдаңыз. Мақта, зығыр сияқты жұқа материалдардан жасалған заттар ең жақсы қорғанысты қамтамасыз етеді. Халықаралық стандарттарға сәйкес сертификатталған көптеген заманауи киім брендтері тұтынушыларға фирмалық жапсырмадағы ультракүлгін сәулелерден қорғау коэффициенті туралы хабарлайды.
- ◆ Күннен қорғайтын кремдер мен басқа құралдарды қолданыңыз. SPF (sun protection factor-күннен қорғайтын фактор) кем дегенде 15+ және жақсырақ 30+болуы керек. Құрал теріні ультракүлгін сәулеленудің барлық диапазонынан қорғау үшін оның құрамында мырыш оксиді немесе титан диоксиді болуы керек.
- ◆ Күннен қорғайтын құрал нұсқаулықта көрсетілген қорғаныс дәрежесін қамтамасыз ету үшін оны көп мөлшерде және сіз қолданатын барлық басқа құралдардың үстіне жағу керек, өйткені ол заттың сәулелерді шашырату және сіңіру принципі бойынша жұмыс істейді.
- ◆ Ерінді қорғау үшін оларға ультракүлгін сүзгісі бар арнайы ерін далабын жағыңыз.

ӨЗІҢІЗДІ КҮН СӘУЛЕСІНІҢ ӘСЕРІНЕН ҚАЛАЙ ҚОРҒАУҒА БОЛАДЫ?

! Ең осал жерлерді ашық қалдырмаңыз. Егер контактілі линзаларды киіп жүрсеңіз, оларды шешіп қойыңыз.

! Бас киімді ұмытпаңыз! Ең жақсы қорғаныс – бұл бастың жоғарғы бөлігін ғана емес, сонымен қатар құлақ пен мойынды күн сәулесінен қорғайды.

! Күннен қорғайтын көзілдірік киіңіз. Көз аймағын мүмкіндігінше жабатын және 100% UVA / UVB қорғанысын қамтамасыз ететін ыңғайлы және практикалық модельдерді таңдаңыз.

! Сұйықтықты көбірек ішіңіз!

! Аш қарынға немесе тамақтан кейін бірден күнге күймеңіз. Мұны тамақтанғаннан кейін бір жарым сағаттан кейін жасаған дұрыс.

! Жағажайда ұйықтамаңыз – бұл қауіпті!

! Демалыстың бірінші күні күн сәулесінің жалпы уақыты 15–20 минуттан аспауы керек. Бұл жағдайда күн сәулесі, яғни тікелей күн сәулесінің әсер ету аймағында болу 5 минуттан аспауы керек.

! Балаларды мұқият қадағалаңыз! Есіңізде болсын: баланың қызып кетуі ұйқышылдыққа, бас ауруына, жалпы әлсіздікке, бастың айналуына, 40°C дейін дене қызуына, құсуға, диареяға және т.б. әкеледі; ауыр жағдайларда – сандырақ, галлюцинация, жүрек соғу жиілігінің жоғарылауы, есін жоғалту және тіпті өлім ықтималдығы болады. Сондықтан, балада осындай белгілер байқалса, шұғыл медициналық көмек көрсету өте маңызды!

! Кең спектрлі күннен қорғайтын құралдарды (крем, спрей, гель және т.б.) (UVA, UVB) пайдаланып, оларды баланың жасына сәйкес қатаң түрде таңдаңыз.

Есіңізде болсын: күнге күй қауіпсіз болмайды!

ЭКСКУРСИЯДАҒЫ ТӘРТІП ЕРЕЖЕЛЕРІ

! Кешікпе! Жиналатын жерге нақты белгіленген уақытында кел.

! Сынып жетекшісінің талаптарын қатаң сақта.

! Топтан қалма, өз бетіңше кетпе.

! Экскурсияға немесе сапарға шығарда, маусымға және ауа-райына сәйкес келетін ыңғайлы киім, аяқ киім және бас киім ки.

! Өзіңмен артық заттар алма.

! Қол жуатын және ішетін таза су ал.

! Жануарларды, жәндіктерді, өсімдіктерді және т. б. қолыңмен ұстама.

! Жеке гигиена ережелерін сақта, денсаулығың нашарласа немесе жарақаттанып қалсаң, дереу топ басшысына хабарла.

! Экскурсияның басында экскурсоводтан суретке түсіруге бола ма деп сұрап ал.

! Жергілікті дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды құрметте, табиғатқа тарих және мәдениет ескерткіштеріне ұқыпты қара.

! Экскурсия аяқталғаннан кейін жеке заттарыңның бар-жоғын тексер.

10. БАЛАЛАРДЫҢ ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ БОЙЫНША АТА-АНАЛАРДЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ ОРТАЛЫҚТАРЫНА АРНАЛҒАН САБАҚ, СЦЕНАРИЙЛЕРІ

1-4 – СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ АТА-АНАЛАРЫНА АРНАЛҒАН САБАҚ. ТАҚЫРЫБЫ «ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫСТЫ ҰЙ- ЫМДАСТЫРУ»

Сабақтың мақсаты: Ата-аналарға жазғы демалысты ұйымдастыруда ақпараттық көмек пен қолдау көрсету.

Міндеттері:

1. Балалардың қауіпсіз жазғы демалысын ұйымдастыруда ата-аналардың ақпараттық хабардарлығын, құқықтық сауаттылығын арттыру.

2. Ата-аналар мен балалардың шығармашылық белсенділігін әлеуметтік маңызды қызметке тарту арқылы арттыру.

3. Ата-аналарға балалар демалысын қауіпсіз, сауықтыратын, танымдық және эмоционалды ұйымдастыру бойынша практикалық ұсынымдар беру.

Ұлттық құндылықтар мен жеке қасиеттер:

Қарым-қатынас, сананың прогреске ашықтығы, өзара сыйластық, денсаулық мәдениеті, позитивті ерік, талғамдылық.

Жоспар

I. Кіріспе.

II. Негізгі бөлігі.

1. Балалардың жазғы демалысына байланысты негізгі мәселелерді, мүмкіндіктер мен тәуекелдерді талқылау.

2. Ата-аналардың жазғы демалысты ұйымдастыру бойынша ұсыныстарын, ұсынымдары мен идеяларын талдау.

3. Жазғы кезеңде балалардың қауіпсіз уақыт өткізуін қамтамасыз ету бойынша мектеп пен ата-аналардың өзара іс-қимылы бойынша ұсынымдар әзірлеу.

III. Қорытынды. Қорытындылау, тілектер.

Күтілетін нәтижелер:

■ ата-аналар жазғы демалыс кезіндегі проблемалар, ықтимал қауіптер туралы хабардар болады

■ балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету нысандары мен әдістері бойынша ұсынымдар алады

■ жазғы демалысты ұйымдастыру және балаларды сауықтыру дағдыларын жетілдіреді

Жабдықтау: презентация, бейне-роликтер, бағандар, маркерлер, А3 және А4 парақтары, қаламдар.

Жұмыс форматы: тренинг элементтері бар сабақ.

Әдістері: пікірталас, миға шабуыл. Топтарда жұмыс істеу.

Сабақтың ұзақтығы – 60 мин.

ШАРТТЫ БЕЛГІЛЕР

	Жұп-тағы жұмыс		Миға шабуыл		Шағын дәріс		Жеке тарсырма
	Топ-тағы жұмыс		Пікірталас		Презентация		Ойын

Хронометраж	Мазмұны	Ресурстар
5 мин.	Курстың құрметті қатысушылары! «Ата-аналарды педагогикалық қолдау орталығының» кезекті сабағына қош келдіңіздер! Сәлемдесу Топтың әр мүшесіне өзін таныстыру ұсынылады. Әрбір қатысушы оған тиімді қарым-қатынасқа ықпал ететін немесе кедергі келтіретін қасиеттерді атайды, хоббиін, өмірлік ұстанымы туралы атайды. Қойылым шеңбер аясында жүргізіледі. Қатысушылар бір-біріне сұрақтар қоюға құқылы.	
5 мин.	Сұрақ-жауап Спикер олардың балалық шағында жазғы демалысын қалай өткізгені туралы талқылауды ұсынады. Естерінде қалғаны не? Әсіресе не ұнады? Талқылаудан кейін спикер барлық жауаптарды қорытындылайды және топ балалардың демалысы – бұл ата-аналардың күш-жігері мен жауапкершілігін талап ететін міндет, өйткені олар балаға демалыстың қолайлы жағдайларын қамтамасыз етуі керек. Балалардың иммунитетін көтеру және оқудың қиын кезеңінен кейін күш жинау үшін жақсы демалу қажет. Бүгінгі таңда балалардың жазғы демалысын қалайша тез және мүмкіндігінше тиімді ұйымдастыруға болатыны туралы ата-аналарға арналған көптеген ұсынымдар бар.	
5 мин	«Демалысты жақсы ұйымдастыру үшін не қажет?» Егер ата-аналар балалардың жазғы демалысын ұйымдастыруға ықылас, қызығушылық танытып, қаржы жұмсаса, ол балалардың есінде ұзақ уақыт сақталуы мүмкін. Доп алып, балалармен саябақта жай ғана серуендеудің өзі нағыз шытырман оқиғаға айналуы ғажап емес! Жазда табиғат аясында, теңіз немесе өзен жағасында балалармен демалу, барбекю әзірлеп, орманда саңырауқұлақ теріп, ұмытылмас әсер алуға болады. Біз жазға үлкен үміт артамыз, өйткені бұл кезде табиғаттың өзі адамды қуантады. Осы сәтті пайдалану керек! Ең бастысы, демалысты алдын ала ұйымдастырған жөн.	

10 мин.	Топтарда жұмыс істеу Жазғы демалыс кезінде бала үйде ересектердің қарауынсыз жалғыз қалатын жағдайлар болады. Оларды қауіпті жағдайлардан қалай қорғауға болады. Ата-аналарға келесі тақырыптар бойынша топтық талқылауға уақыт беріледі: 1- топ - Үйде жалғыз қалған бала-қауіпсіздік техникасы» 2- топ – «Көшеде өзін қалай ұстау керек» 3- топ – «Жаздағы қауіпті орындар мен жағдайлар» Әр топ өзіне берілген сұрақтарды талқылайды және жазғы уақытта баланың қауіпсіздігін қалай қамтамасыз ету керектігі туралы өз жауаптарын ұсынады. ■ Балаңыздың қайда және кіммен екенін үнемі біліп отырыңыз, оның тұрған жерін бақылаңыз, бейтаныс адамдармен сөйлесуге рұқсат бермеңіз. ■ Баланың көшеде кешкі және түнгі уақытта сағат 22.00-ден 06.00-ге дейін ересек адамдарсыз жүруіне жол бермеңіз. ■ Балаларға жазғы кезеңде қауіпсіз демалу, табиғи ортада, оның ішінде орманда, судағы тәртіп, сондай-ақ суға батып, биіктіктен құлау (соның ішінде селфи-тәуекелдер), улану, электр тогының соғуы және жол- көлік жарақатына әкелуі мүмкін жағдайлар туындаған немесе туындау қаупі болған кездегі іс-әрекеттер туралы ескертіңіз. ■ Балалардың есіне жаяу жүргіншілерге арналған жол ережелерін салыңыз. Ең алдымен, жолды қайда, қашан және қалай кесіп өтуге болатынын түсіндіріңіз, балаңызбен бірге осы күндері не істейтінін, уақытты қалай жақсы жоспарлау керектігін талқылаңыз. ■ Үйіңіздегі (пәтеріңіздегі) өрт қауіпсіздігі туралы ұмытпаңыз!	
5 мин	Сосын спикер әңгіме түріндегі шағын дәрісте презентация арқылы ақпаратпен бөліседі:	
15 мин	Біздің балаларымыздың өмір қауіпсіздігі – айналасындағы ересектердің басты және бірінші міндеті. Қазіргі жағдайда кішкентай балаларға көшеде, жолда, тіпті үйде болу өте қауіпті. Күн сайын қауіп-қатерлер көбейіп келеді, бұл жағдайда бала тек өз күшіне сеніп, үйде, көшеде және жолда жүргенде аса мұқият болу керек. Біз – ата-аналар балаларды әртүрлі жағдайларға дайындауымыз керек. Сондықтан көшеде, жолда және үйде қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын бала кезден қалыптастыру қажет! Балаға қауіпсіздік ережелерін үйрете отырып, ересек адам нені үйрету керектігін және оны қалай тиімді ету керектігін нақты түсінуі керек. Оның өзі төтенше жағдайларды жақсы білуі керек. Сондықтан сізге өзіңіздің өмірлік тәжірибеңізді алдын-ала талдап қана қоймай, сонымен қатар «Қауіпсіз мінез-құлық ережелері» тақырыбындағы қажетті әдебиеттерді оқып шығуыңыз керек. Біз балаға үйреткен көшедегі, үйдегі және жолдағы қауіпсіз мінез-құлық дағдылары оларды өмір бойы қорғайды. Сонымен қатар, барлық іс-шаралар, белсенділік және отбасылық уақыт денсаулықты нығайтуға және иммунитетті арттыруға бағытталуы керек екенін есте ұстаған жөн.	

1. Ұйқының жеткілікті болуы. Ересек адам күніне 8 сағат, бала 10 сағаттан немесе одан да көп ұйықтауы керек. Ұйқының үнемі қанбауы ағзаның әлсіреуіне әкеледі және патогендерге қарсы тұру қабілетін жоғалтады.

2. Физикалық белсенділік және оңтайлы демалыс. Ересек адам мен баланың өмірінде қандай да бір дәрежеде спорт болуы керек. Минимум-таңертеңгілік жаттығу. Егер бала спорт секцияларына, биге және басқаларға қатысса жақсы. Тұмау мен ЖРВИ эпидемиясы кезінде секциялар – адам көп жиналатын орындар. Өкінішке орай, онда ауру ересектер мен балалар барады. Егер бала жыл бойы спортпен шұғылданса, бұл қорқынышты емес. Бірақ ол ауырып қалғанда, күреске, гимнастикаға немесе биге бармағаны дұрыс. Тұмау кең таралған кезде секцияларға баруды шектеу керек. Оның физикалық белсенділігін үйде немесе сыртта серуендеу кезінде алмастырған дұрыс.

3. Серуендеу. Ересектер де, балалар да таза ауада болуы керек. Педиатрлар, егер ауа-райының қолайсыздығы болмаса, баламен күніне екі рет кем дегенде 1-2 сағат жүру керек деп мәлімдейді. Ересектер де таза ауада болуы керек. Демалыс күндері бүкіл отбасымен таза ауада серуендеу өте жақсы: саябаққа бару, орманға бару.

4. Шынығу. Оны бала кезден бастау керек. Мұнда бастысы – зиян келтірмеу. Шынығу қалыпты болуы үшін, баланы және өзіңізді дұрыс шынықтыру туралы дәрігермен сөйлескен дұрыс. Аурудан жазылғаннан кейін бірден шыныға бастаудың пайдадан гөрі зияны көп.

5. Стресс пен депрессияға қарсы тұру. Нашар көңіл-күй ерте ме, кеш пе денсаулықтың нашарлауына әкеледі. Стресс пен депрессия иммунитетті төмендетеді. Адамға позитивті ойлауды, жаман көңіл-күйді өзінен алыстатуды, өмірде тек жақсылықты көруді үйрену керек.

Стреске төзімділікті арттыру, маусымдық депрессияға қарсы тұру туралы көптеген ақпаратты табуға болады. Күлімсіреу мен жақсы көңіл-күй – барлық аурулардың қас жауы.

6. Дұрыс тамақтану. Бактериялар мен вирустарды бұзатын антиденелер мен ферменттер белоктар болып табылады. Егер олар ағзада жеткіліксіз болса, иммундық жүйе толық жұмыс істей алмайды. Сондықтан құс еті немесе сиыр еті сияқты майсыз ет, балық, сүзбе және ашытылған сүт өнімдері күн сайын ас мәзірінде болуы керек. Сонымен қатар, жануарлар өнімдері А, D, В12 дәрумендерінің және қалыпты өмір сүру үшін қажет басқалардың көзі болып табылады. Әрине, бұл жерде біз түрлі шұжықтар және басқа да жартылай фабрикаттар туралы емес, толық ақуыздар туралы айтып отырмыз.

Миға шабуыл

Қазіргі жағдайда балалардың жазғы демалысын қалай ұйымдастыруға болады?

Талқылау

5 мин	Жазғы сауықтыру лагерьлері барлық балаға қолжетімді емес, кейде жасына және жеке ерекшеліктеріне байланысты балаларды лагерьлерге жіберу ұсынылмайды. Баланың жазғы уақытын қалай қауіпсіз, есте қаларлық және көңілді ету етіп ұйымдастыруға болады? Ата-аналар идеяларды ұсынады, тренер оларды жазады. Барлық идеяларды талқылағаннан кейін келесі іс-шаралар ұсынылады: ■ Кештер: музыкалық, аңыздар мен құпиялар, ертегі, кездесулер, демалыстар, тосынсыйлар және т. б.; ■ Десанттар: еңбек, үгіт-насихат және т. б.; ■ Ойындар: сюжеттік, рөлдік, мобильді, спорттық, интеллектуалды және т. б.; ■ Күнтізбелік және тақырыптық мерекелер: мәдениет күні, түстер күні, керісінше күн және т. б. ■ Ұжымдық-шығармашылық істер (ҰШІ): көркемдік, бос уақыт, зияткерлік, еңбек, спорт, мақсатты адамгершілік мазмұны бар ҰШІ, активпен жұмыс жөніндегі ҰШІ; ■ Алау: достық, сырласу; ■ Операциялар: «Таза аула», «Жасыл дәріхана және т. б.; ■ Спорттық жарыстар мен эстафеталар; Жаяу серуендеу; ■ Шығармашылық баспасөз: «Найзағай», қабырға газеті, «жанды» газет, радиогазет және т. б.; ■ Экскурсиялар: естелік, тарихи орындар, кәсіпорындар, көрші лагерь. Спикер топпен сабақты қорытындылайды. Сабақтың соңында тренер мен қатысушылар үлкен қаржылық инвестицияларды, ресурстық шығындарды қажет етпейтін көптеген сабақтар мен іс-шаралар бар деген қорытындыға келеді. Ата-аналарға жазғы демалысты ұйымдастыру бойынша идеяларды жазу үшін бос жолдары бар чек парақтары беріледі. «Әрекет ет!» рефлексиясы Жаттығу тренингті аяқтау үшін қолданылады, оқу кезінде алған білімдерін ескере отырып, болашақ жоспарларын құруға көмектеседі. Қатысушыларға сабақтан не алғаны және оқу аяқталғаннан кейін не істейтіні туралы қысқаша ойлану ұсынылады. Содан кейін оларға қағаз беріледі – оны «Үш ай», «Бір ай» және «Ертең» деген жазулары бар 3 бағанға бөліп, оларды толтыру керек. 10 минуттан кейін қатысушылар кезек-кезек әр бағаннан бір маңызды нәрсені оқып шығуы керек. «Өзіңізді және балаларыңызды қорғаңыз! Сізге жақсы демалыс тілейміз!»	
10 мин.	Дереккөздер 1. Г.Г. Кругликова Г.Р. Линкер ТЕОРИЯ И МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ ЛЕТНЕГО ОТДЫХА ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ 2. Родительское собрание "Организация летнего отдыха детей" (znania.ru)	

5-9– СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ АТА-АНАЛАРЫНА АРНАЛҒАН САБАҚ. ТАҚЫРЫБЫ «БАЛАЛАРДЫҢ ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫСЫН ҚАЛАЙ ҰЙЫМДАСТЫРУҒА БОЛАДЫ»

Сабақтың мақсаты: әркімнің өзіндік және ерекше жағдайлардағы даралығы мен бірегейлігіне сүйене отырып жасөспірімнің физиологиялық дамуын көздейтін балалардың тиімді және танымдық демалысын қамтамасыз ету бойынша білімді қалыптастыру (жайлылық аймағынан шығу, уақытша ұжым, табиғи орта, белсенділіктің қарқынды формалары).

Міндеттері:

1. Ата-аналарға сауықтыру, әлеуметтік бейімделген, экологиялық, экономикалық, шығармашылық, білім беру бағдарламаларын іске асыру үшін балалардың жазғы демалысын ұйымдастырудың тәсілдерін таңдауға үйрету;

2. Қазіргі жағдайда балаларды демалу, сауықтыру және жұмыспен қамту жүйесін сақтауға және тұрақтандыруға бағытталған жағдайлар жасау бойынша ата-аналардың іскерліктерін қалыптастыру;

3. Жазғы демалыс кезінде оқушылардың қауіпсіздігі мен тыныс-тіршілігінің негіздерін қамтамасыз ету және сақтау бойынша ата-аналардың дағдыларын дамыту;

4. Отбасылық қарым-қатынаста позитивті қарым-қатынас дағдыларын қолдануға ықпал ету және отбасылық құндылықтарды ұйымдастыруға және нығайтуға ықпал ету;

5. Отбасында салауатты өмір салтын насихаттау бойынша ата-аналардың білімін тереңдету.

Хро- номе- траж	Мазмұны	Ресурстар
I. Ұйымдастыру бөлімі (25 мин)		
10 мин	1. Сәлемдесу https://www.youtube.com/watch?v=d6va-t08FgA Қайырлы күн, қымбатты ата-аналар! Балалар демалысын және сауықтыруды ұйымдастырудың негізгі мақсаты – балалар мен жасөспірімдерді сауықтыру үшін қолайлы орта құру, сондай-ақ олардың мүдделерін іске асыру, белсенді демалысты жүзеге асыру және әртүрлі қызмет салаларында балалардың өзін-өзі жүзеге асыру қажеттіліктерін қанағаттандыру. Жазғы демалысты ұйымдастыру қазіргі қоғамда балаларды тәрбиелеудің өзекті және перспективалы бағыты болып табылады және балалар демалысы саласындағы балаларды тәрбиелеу мен сауықтырудың оңтайлы үйлесімінің міндеті болып табылады.	Жаз туралы бейне-ролик Тақта. 1-слайд
	Кез келген елде балалар демалысы мен сауықтыру саласының дамуы тұтастай алғанда экономикалық дамуға тікелей байланысты. Біздің елімізде балалардың сауықтыру демалысының тиісті инфрақұрылымы (көлік, орналастыру құралдары, тамақтану құралдары, білім берудің заманауи технологиялары және т.б.) қалыптасты. Бұл қызметтерге сұраныс халықтың әл-ауқатының артуынан туындайды, бұл, әрине, балалар демалысы мен сауықтыру саласының дамуына ықпал етеді. Сабақтың мақсаты: әркімнің өзіндік және ерекше жағдайлардағы даралығы мен бірегейлігіне сүйене отырып, жасөспірімнің физиологиялық дамуын көздейтін балалардың тиімді және танымдық демалысын қамтамасыз ету бойынша білімді қалыптастыру (жайлылық аймағынан шығу, уақытша ұжым, табиғи орта, белсенділіктің қарқынды түрлері)	2-слайд.
5 мин	Міндеттері: ■ Ата-аналарға сауықтыру, әлеуметтік бейімделген, экологиялық, экономикалық, шығармашылық, білім беру бағдарламаларын іске асыру үшін балалардың жазғы демалысын ұйымдастырудың тәсілдерін таңдауға үйрету; ■ Ата-аналардың қазіргі жағдайда балаларды демалу, сауықтыру және жұмыспен қамту жүйесін сақтауға және тұрақтандыруға бағытталған жағдай жасау дағдыларын қалыптастыру; ■ Ата-аналардың жазғы демалыс кезінде оқушылардың қауіпсіздігі мен тіршілік әрекетінің негіздерін қамтамасыз ету және сақтау бойынша дағдыларын дамыту; ■ Отбасы қатынастарында позитивті қарым қатынас дағдыларын қолдануға ықпал ету және отбасылық құндылықтарды ұйымдастыру мен нығайтуға көмектесу; ■ Ата-аналардың отбасында салауатты өмір салтын насихаттау туралы білімдерін тереңдету.	3-слайд 4-слайд 5-слайд

20 мин	■ Балалардың жазғы демалысын қалай қызықты, қолжетімді және пайдалы етуге болады? ■ Миға шабуыл. 2. Жаттығу. Үш блокты талқылау: - Сіз балаларыңыздың мүдделерін білесіз бе? - Балалардың сұраныстары қаншалықты қолжетімді? - Мұндай демалудың қандай пайдасы бар? 3. Жаттығу Қатысушыларды топтарға бөлу Мұғалім қатысушыларды топтарға бөледі. Тапсырма – ата-аналар үш критерийді сақтай отырып, жазғы демалыстың қолайлы нұсқасын табуы керек-баланың қызығушылығы, қол жетімділігі, демалудың пайдалылығы. Қызығушылық–баланың қызығушылығын қамтамасыз ету үшін жағдай жасау Қолжетімділік–үйде, мектеп жанындағы лагерьде қамтамасыз ету мүмкіндігі, туыстарын тарту, яғни ең аз қаржылық шығын шығару	6-слайд															
5 мин	Пайда (нәтиже) – алға қойылған мақсатқа қол жеткізу, білім деңгейін, денсаулық жағдайын жақсарту, отбасында оң қарым-қатынас пен өзара қарым-қатынас орнату Ата аналарға талқылау барысында толтыру үшін кесте беріледі	7-слайд															
5 мин	<table><tr><th>№</th><th>Іс-әрекет түрлері</th><th>Қызығушылық</th><th>Қолжетімділік</th><th>Пайда / Нәтиже</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> 1- топ. Жазғы кезеңде балалардың білімін арттыру 2- топ. Балаларды сауықтыру 3- топ. Бірлескен отбасылық демалыс	№	Іс-әрекет түрлері	Қызығушылық	Қолжетімділік	Пайда / Нәтиже											8-слайд Жазғы кезеңдегі балалардың қауіпсіздігі туралы бейнеролик
№	Іс-әрекет түрлері	Қызығушылық	Қолжетімділік	Пайда / Нәтиже													
5 мин	Топтардағы жұмыс барысы 1- топқа арналған тапсырма: Балалардың тілектері мен мүдделерін ескере отырып, жазғы кезеңде балалар қызметінің түрлерінің тізбесін жасау. Мысалы, ағылшын тілін үйрену, математика бойынша білімді тереңдету, практикалық жұмыс арқылы білімді арттыру – балалардың құқықтары мен мүдделерін қорғау саласындағы нормативтік-құқықтық актілерді ескере отырып, питомниктерде, дендропарктерде және басқа мекемелерде жұмыс істеу.	9-слайд															
5 мин	2- топқа арналған тапсырма: Баланың физикалық жағдайын ескере отырып, жазғы кезеңде балаларды сауықтыру түрлерінің тізімін жасау. Мысалы, сколиоздың, миопияның алдын алу және емдеу, ауыз қуысын қалпына келтіру, артық салмақ және т. б. 3 -топқа арналған тапсырма: Отбасылық демалыс түрлерінің тізбесін жасау – қаладан, елден тыс жерде демалу, ауылдарда туыстарына бару үшін автотурлар, табиғатта демалу, балық аулау және т. б .																

	Топтарда жұмысты аяқтау, қорытындыларды талқылау. Ата-аналар пікір алмасады және топтық жобаны қорғау барысында балалардың жазғы демалысының таңдалған түрінің артықшылықтарын негіздейді. Топтарда жұмысты аяқтағаннан кейін жалпылау және қорытындылар: - қауіпсіз балалар демалысын ұйымдастыру мақсатында балалар, жасөспірімдер және жастар субмәдениеттері саласында ата-аналардың хабардарлығын кеңейту; - балалардың қызығушылықтарын, шығармашылық қабілеттерін және жеке қажеттіліктерін ескере отырып, ата-аналарды жазғы демалысты ұйымдастыруға ынталандыру; - жазғы демалыс процесінде іске асырылатын әр түрлі жастағы балалардың объективті (физикалық, танымдық, эмоционалдық, әлеуметтік) қажеттіліктері саласында ата-аналардың білімін дамыту.	Ролик. Мультфильм 3 мин
	Ата-аналарға жазғы кезеңде балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша практикалық ұсынымдар беру https://www.youtube.com/watch?v=NY61WUyl9Dc Ата-аналарды чек парақтарымен, судағы, орман жолағындағы қауіпсіздік ережелері, өрт қауіпсіздігі жөніндегі нұсқаулықтармен, электр құралдарын, жол қозғалысы ережелерін, скейт-бордтарды, мопедтерді және т. б. пайдалану ережелерімен, бейтаныс адамдармен қарым-қатынас жасау кезіндегі мінез-құлықпен, жер сілкінісі жағдайындағы мінез-құлықпен және т. б. таныстыру. Ата-аналар жазғы кезеңде баланың қауіпсіздігі туралы материал алады.	
	Ата-аналарға арналған жадынама 1. Жазғы демалысты белсенді және орынды өткізуді қамтамасыз ету үшін балаларды қазіргі жағдайда демалу, сауықтыру және жұмыспен қамту жүйесін сақтауға және тұрақтандыруға бағытталған жағдайлар жасау. 2. Түрлі қауіп-қатерлердің алдын алу және балалар демалысы үшін қауіпсіз орта құру мақсатында жазғы каникул кезеңінде балалардың қауіпсіздігі мен тыныс-тіршілігінің негіздерін қамтамасыз ету және қатаң сақтау. 3. Жазғы кезеңде ата-аналар мен балалардың бірлескен демалысы мен белсенді уақыт өткізуіне жағдай жасау арқылы отбасылық құндылықтарды нығайту. Физикалық белсенділікке, дұрыс тамақтануға, әлеуметтік дағдыларды дамытуға және өз денсаулығына қамқорлық жасаудың маңыздылығын түсінуге бағытталған түрлі іс-шараларды ұйымдастыру арқылы балалар мен жасөспірімдер арасында салауатты өмір салтын насихаттау.	
	Рефлексия. https://dzen.ru/video/watch/6161b78c1acf7f5d7f1efd1f «Балалар жазда немен айналысқысы келеді» Ең жақсы ата-аналар, балаларыңызды тәрбиелеуге және олардың бос уақытын ұйымдастыруға жұмсаған еңбектеріңіз бен күш-жігерлеріңіз үшін рахмет. Жүректеріңіз мақтанышпен қуанышқа толсын, жүздеріңізден күлкі кетпесін!	

10-11 СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ АТА-АНАЛАРЫНА АРНАЛҒАН САБАҚ ТАҚЫРЫБЫ «ҮЛКЕН ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАР ҮШІН ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫСТЫ ҚАЛАЙ ДҰРЫС ҰЙЫМДАСТЫРУ КЕРЕК»

Сабақтың мақсаты: ата-аналардың жазғы демалысты тиімді ұйымдастыру және жоспарлау, балалардың физикалық, эмоционалдық денсаулығын нығайту, шығармашылық қабілеттері мен кәсіби қызығушылықтарын дамыту бойынша білімдерін өзектендіру.

Міндеттері:

1. Жазғы демалысты ұйымдастырудағы ата-ана миссиясының маңыздылығын ашу;

2. Жазғы демалыс процесінде іске асырылатын әр түрлі жастағы балалардың объективті (физикалық, танымдық, эмоционалдық, әлеуметтік) қажеттіліктері саласында ата-аналардың білімін дамыту;

3. Ата-аналардың жазғы демалысын практикалық әдістердің көмегімен ұйымдастыру дағдылары мен іскерліктерін дамыту;

4. Ата-аналардың баласының қауіпсіздігін қамтамасыз етуде белсенді әрекет етуге деген ұмтылысын ынталандыру;

Күтілетін нәтижелер:

1. Балалардың физикалық, эмоционалдық және интеллектуалдық әл-ауқатын қоса алғанда, жазғы демалысы үшін қауіпсіз және жан-жақты ортаны қамтамасыз ету.

2. Ата-аналарға балаларды жазғы кезеңде қажетті қажеттіліктермен қамтамасыз ету және оларды іске асыру бойынша ұсынымдар беру

(ҰБТ-ға дайындық, білімді тереңдету, жұмысқа орналастыру және т. б.)

2. Практикалық оқыту әдістерін белсенді қолдану арқылы балаларына жазғы демалысты жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау дағдыларын меңгеру;

3. Ата-аналардың жаман әдеттердің алдын алу және жасөспірімдерге тәуелділікке қарсы шараларды игеруі.

Ұлттық құндылықтар мен жеке қасиеттер: үлкендерге құрмет, парасаттылық, ізгі ниет, өзін-өзі басқару, жауапкершілік, шығармашылық, өзара сыйластық, адалдық, табандылық.

Жоспар:

1. «Естеліктер» эмоцияларына қатысты ассоциациялар

2. «Бізді толғандыратын мәселелер» ситуациялық сұрақтары

3. «Жазғы демалыстағы туған өлкеме саяхат» жаттығуы

4. «Қауіпсіздік ережелері» жаттығуы

5. Чек парағы. Ата - аналарға арналған психологтің кеңестері

6. Жазғы демалыс кезінде қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелері туралы жадынама

7. Ақпараттық блок

8. Рефлексия

Жабдықтау: интерактивті тақта, чек тізімі, карточкалар, А4 парақтары, маркерлер, жадынамалар, QR-кодтар

Хро- номе- траж	Мазмұны	Ресурстар
	Педагог: Қайырлы күн, құрметті ата-аналар! Жазғы демалысты ұйымдастыру сабақтарына қош келдіңіздер. Жаз-балалар үшін көптен күткен уақыт және ата-аналар үшін қиын кезең. Сіз қалай ойлайсыз: 1) Бала үш ай уақытын компьютерде өткізбеуі үшін не істеу керек? 2) Оған бар білімін жоғалтпай, арттыруға қалай көмектесуге болады? 3) Демалысты қалай жағымды, сонымен қатар пайдалы етуге болады? Бүгін сабақта ата-аналар да, балалар да бақытты болуы үшін баланың демалысын қалай дұрыс ұйымдастыру керектігі туралы сөйлесейік. Жазғы кезеңде көптеген мүмкіндіктердің ішінен ата-аналар балаға және өздеріне сәйкес келетін жазғы демалыс, ойын-сауық, іс-шаралар түрлерін таңдауы керек. Балалардың белсенді демалыс түрлеріне бейімділігін ескеру керек және демалысты бала пайдалы дағдыларды игеруі үшін пайдалану керек.	
	Жазғы демалыс кезінде ата-аналар мен ересек балалардың бірлескен қызметі қарым-қатынас пен өзара түсіністіктің тамаша мектебі бола алады және болуы керек. Жаз сізге балаңыздың мүмкіндіктерінің өскен деңгейін бағалауға, балалар мен ата-аналар арасындағы қарым-қатынастың ескі стереотиптерін жеңуге, баланы көмекші ретінде бағалауға мүмкіндік береді. Баланың өзін ересек және тәуелсіз сезінуіне мүмкіндік беріңіз. Өз бетінше шешім қабылдау және ол үшін жауапкершілік алу – бұл ересек адамның ажырамас бөлігі. Балаңызға қателесу мүмкіндігін беріңіз. Ешбір адам қателеспей ересек болған жоқ. 1. «Естеліктер» эмоцияларына қатысты ассоциациялар Құрметті ата-аналар, жасөспірім кезіндегі жазғы демалыстарыңыз туралы естеліктеріңізбен бөлісіңіздер. Біз білгіміз келеді: 1) Жасөспірім кезіңізде жазғы демалысыңыздан қандай қызықты сәттер, әсерлер немесе шытырман оқиғалар есте қалды? 2) Сіздің жас кезіңізде емтиханға (ҰБТ/емтихан) дайындыққа байланысты қандай естеліктеріңіз бар? 3) Емтиханға дайындалып жатқан кездегі эмоцияларыңыз бен әсерлеріңіз туралы айтыңыз. Сіз қандай сезімдерді бастан өткердіңіз? 4) Емтихан кезінде ата-анаңыздың сізді қалай қолдағаны және бұл сізге қалай әсер еткені туралы естеліктеріңіз бар ма? 5) Мүмкін стрестік жағдайларды өзіңіз қалай еңсердіңіз және осы тәжірибеден балаңызға қандай сабақ бересіз?	

	б) Өзіңізді қазіргі бала ретінде елестетіп көріңіз. Жазғы демалысыңызды бүгінгі мүмкіндіктер мен қызығушылықтарды ескере отырып қалай өткізгіңіз келеді? Ата-аналар жағдайларды талқылайды және өз тәжірибелерімен бөліседі.	
	Педагог: Жаз – жарқын шуақты күндер кезеңі ғана емес, сонымен қатар балалар үшін оқу жылынан кейін демалудың және өз күштерін қалпына келтірудің ерекше мүмкіндігі. Атап айтқанда, ҰБТ сияқты емтиханға тап болғандар үшін жазғы кезең психикалық және физикалық денсаулықты сақтауда шешуші рөл атқарады. Жазғы демалыс бұл шиеленісті еңсеруге және эмоционалды тепе-теңдікті қалпына келтіруге бірегей мүмкіндік береді. Зерттеулер көрсеткендей, мезгіл-мезгіл демалу оқу процесінің тиімділігін арттыруға көмектеседі. Жазда балалардың энергия мен зейін деңгейін қалпына келтіру мүмкіндігі бар, бұл олардың оқу өнімділігін айтарлықтай арттырады. Емтихандардан кейін лайықты демалыс келесі оқу жылына дайындалудың тиімді құралына айналады. Жаз сонымен қатар, жаңа тәжірибелер мен әсерлерге есік ашады. Саяхат, жазғы бағдарламаларға қатысу немесе жай ғана таза ауада демалу – мұның бәрі баланың ой-өрісін кеңейтуге және шығармашылық ойлауды дамытуға ықпал етеді. Бұл естеліктер жеке тұлғаның ажырамас бөлігіне айналады және оқу мақсаттарына жету үшін қосымша мотивация бере алады.	
	2. «Бізді толғандыратын мәселелер» ситуациялық сұрақтары Құрметті ата-аналар, топтық тапсырманы бастамас бұрын, келесі сұрақты талқылайық: жазғы кезеңде, балалардың бос уақыты көп болған кезде, олар әртүрлі іс-шараларға жиі қатысады. Егер сіздің балаңыз төменде келтірілген әрекеттердің бірін жасаған болса, жағдайды әділ және тиімді шешу үшін тиісті түрде әрекет ету маңызды. Орта мектеп оқушыларында қандай жағдайлар болуы мүмкін және біз оларға қалай дайындала аламыз. Жасөспірімдер жазда кездесетін кейбір ықтимал мәселелерді талқылап, оларды шешудің оңтайлы жолдарын табайық. Кез келген жағдайды шешуге кіріспес бұрын сабырлы болу және эмоцияларды басқару маңызды екенін есте сақтаңыз. Ата-аналар 4 топқа бөлінеді.	

Жағдайлар:			
I топ	II топ	III топ	IV топ
Сіз балада тәуелділіктің кейбір түрлерін байқай бастадыңыз. Жасөспірім компьютер алдында көп уақыт өткізеді. Сіздің балаңыз түні бойы компьютер алдында отырып және күні бойы ұйықтауды жоспарлап отыр. Жасөспірім әлеуметтік желілерге тәуелді. Қоғамдық пайдалы істерді аз жасайды, көмектесуден бас тартады, өз міндеттерін ұмытады.	Сіздің жасөспірім балаңыз интеллектуалды әрекеттерден қашқақтайды, мектепте оқудан бас тартады, көп қыдырады және сіз оның қауіпсіздігіне сенімді емессіз, сонымен қатар аддиктивті мінез-құлық танытады. Мектепке және интеллектуалды белсенділікке деген қызығушылықты жоғалтады.	Жасөспірім мектепте мұғалімдермен, үйде ата-анасымен жиі ұрысады. Сабаққа бей-жай қарайды. Жақсы досы да жоқ. Сыныптағы балалармен де тіл табыса алмайды. Сіздің балаңыз күндіз досымен төбелесіп, оған зиян келтірді. Әлеуметтік бейімделудегі қиындықтар.	Бұрын жасөспірімді қызықтырған оқу және сабақтан тыс жұмыстар оның назарынан тыс қалды. Болашақ жоспарлармен мақсаттарды талқылауға тырысу қарсылыққа тап болады. Жасөспірім осы тақырып бойынша сөйлесуден қашады, өз ойлары және жоспарларымен бөліспейді. Мүмкін болатын кәсіби жолдарды белсенді талқылаудың орнына, бала өзінің болашақ бағытын таңдауға қатыспайды және бас тартады.
Жағдайды шешу барысында келесі сұрақтарды ескеріп көріңіз: 1. Баланың агрессиясын болдырмау арқылы бұл мәселені қалай шешуге болады? 2. Мұндай жағдайлардың алдын алу үшін ата-ана қандай қадамдар жасай алады? 3. Егер сіз осындай жағдайларға тап болсаңыз, тәжірибеңізбен бөлісіңіз.			
3. «Жазғы демалыстағы менің өлкеме саяхат» жаттығуы Құрметті ата-аналар! Біз сіздің тәжірибеңіз бен біліміңізді пайдаланғымыз келеді. Географияны еске түсірейік, Қазақстан картасына назар аударайық.			

Сіз интерактивті Padlet әдісін қолдана аласыз

Чек парақ

I топ	II топ	III топ	IV топ
 Қазақстан картасында балалар демалуға болатын бірнеше жасыл жерлерді белгілеңіз.	 Балалар демалуға болатын өңірдегі (облыста) бірнеше жасыл жерлерді белгілеңіз. Ескерту: сіздің өңіріңіздің картасын пайдаланыңыз.	 Балалар демалуға болатын ауылдағы (ауданда) бірнеше жасыл жерлерді белгілеңіз. Ескерту: сіздің ауданыңыздың картасын пайдаланыңыз.	Табиғат және саябақтар Әдеби үйірмелер немесе клубтар Шығармашылық және хобби студиялары Спорттық іс-шаралар мен жаттығулар Әлеуметтік іс-шаралар және достармен кездесулер 10-11 сынып оқушысы жазғы демалыс кезінде олардың эмоционалды қажеттіліктерін ескере отырып, тыныштық пен қолдау таба алатын орындарды талқылау.
Сіздердің назарларыңызға өңірлер, облыстар және ауылдары бейнеленген Қазақстан картасын ұсыныңыз. Біз сізді балаларыңыз жазғы демалысты біздің аймақта көңілді және қызықты өткізе алады деп ойлайтын жерлерді жасыл нүктелермен белгілеуге шақырамыз. Ата-аналар 4 топқа бөлінеді. Әр топ бір күндік маршрут пен демалыс бағдарламасын құруы керек. Соңында талқылау бар. 4. «Қауіпсіздік ережелері» жаттығуы Жазғы демалыс тек рахат әкелуі үшін сізге және сіздің балаңызға қандай ережелерді сақтау керек: 1- топ. Пикник кезінде ормандағы қауіпсіз мінез-құлық ережелері 2- топ. Өзенде, теңізде жүзу кезінде қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелері 3 -топ. Емтихан (ҰБТ) кезеңінде және емтихан тапсырғаннан кейін және ересек өмірге дайындық кезеңінде (эмоционалды-психологиялық қауіпсіздік) қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелері Балаларыңызды осы жерлерде қауіптен (физикалық, эмоционалды, психологиялық) сақтайтын қарапайым қауіпсіз мінез-құлық ережелерін ойлап табыңыз. 5.Чек парақ. Ата - аналарға арналған психологтің кеңестері (QR-кодты сканерлеңіз) Тексеру парағы. Ата-аналарға арналған психологтың кеңестері			Жадынама QR-кодты пайдалана аласыз

	Баланың демалыс уақытын қалай ұйымдастыруға болатындығы туралы ойлана отырып, келесі маңызды ойларды ескеріңіз: 1. Қыс айларынан кейін бірден жазғы уақытты жоспарлады бастаңыз, бұл көптеген демалыс нұсқаларын қарастырады, отбасының мүмкіндіктерін, уақыттық және қаржылық ресурстарын бағалайды. 2. Балалар жазғы демалыстан жаңа тәжірибе, жаңалықтар, шытырман оқиғалар мен жаңа достар күтеді. 3. Демалыс түрі мен орнын таңдағанда, баланың қалауын, оның қызығушылықтары мен жеке ерекшеліктерін (мінезі, темпераменті, қабілеттері) ескеруді ұмытпаңыз.	
	4. Баланың жасына қарамастан оны жазғы жоспарларын талқылауға қосуды ұмытпаңыз. Егер бала шешім қабылдау процесіне өзінің қатысса, оның демалыстан позитивті тәжірибе алу мүмкіндігі артады. 5. Сіз және сіздің балаңыз демалудан не күтетінін нақты анықтаңыз: демалу және ойын-сауық, жаңа білім алу, жаңа іс-әрекетті игеру, жаңа қызықты таныстар мен достар. 6. Жазғы демалысты ұйымдастырудың тамаша нұсқасына ұмтылыңыз, бұл баланың тәуелсіз демалысы (мысалы, жазғы сауықтыру лагері) және бірлескен отбасылық уақыт (мысалы, теңізде, елде демалу). 7. Баланың демалысын әр түрлі және белсенді етуге тырысыңыз, өйткені балаларды іс-әрекеттің бірқалыпты болуы зеріктіреді. Жазғы демалысты көңілді ойын-сауық, физикалық үй жұмысы, саяхаттар мен жорықтар, танымдық экскурсиялар, интеллектуалды іс-шаралар, оқу, достарыңызбен сөйлесу үшін орын болатындай етіп жоспарлауға тырысыңыз, көбінесе балалар компьютерде және теледидарда көп уақыт өткізеді, өйткені оларға басқа қызықты балама ұсынылмайды.	
	8. Есіңізде болсын, баланы тәуелсіз демалуға дайындау керек. Демалысты жағымды ғана емес, сонымен қатар пайдалы өткізудің көптеген жолдары бар. Барлық балалар жаңа нәрсені үйренуді жақсы көреді және бәрі зерігуді ұнатпайды. Егер сіз мұны есте ұстасаңыз, ең көп таралған әрекетті кез келген баланы қызықтыратын қызықты ойынға айналдыруға болады. Ал жазда ол ересектеу, ақылдырақ, күштірек және бақыттырақ болады.	

6. Жазғы демалыс кезіндегі қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелері туралы жадынама

Памятка о правилах безопасного поведения во время летних каникул

Летние школьные каникулы — самая желанная пора для всех учащихся, каждый ждет их с нетерпением в предвкушении интересного отдыха, веселых развлечений и новых знакомств.

*Чтобы летний отдых пошел на пользу,
будь предельно внимательным и соблюдай правила личной безопасности:*

1. Соблюдайте правила дорожного движения, правила пользования общественным транспортом, выполняйте правила поведения в общественных местах.
Необходимо быть осторожным, внимательным на улице, при переходе дороги.
2. Соблюдайте правила пользования бытовыми приборами:
будьте осторожным при контакте с электрическими и газовыми приборами.
Соблюдайте временной режим при просмотре телевизора и работе на компьютере.
3. Будьте осторожными в обращении с домашними животными.
4. Соблюдайте правила техники безопасности при прогулках в лесу, на реке:
Запрещается:
 - разжигать костры на территории города и территории лесного массива;
 - использовать в пищу неизвестные грибы и ягоды;
 - купаться в водоемах без сопровождения взрослых и в не отведенных для этого местах;
 - находиться на улице без сопровождения взрослых после 22.00 часов.

Желаем Вам приятного и безопасного летнего отдыха!

ПАМЯТКА ДЛЯ РОДИТЕЛЕЙ

В период летних каникул у детей появляется много свободного времени. Распланируйте отдых ребенка заранее. Организуйте его режим дня, который даже в городе может оставить самые приятные и веселые воспоминания. Вспомните с ребенком простые правила поведения, которые уберегут его от опасности!

Напомните ребенку
правила дорожного
движения

Вспомните
вместе с ребенком
технику
безопасности
при прогулках
в лесу, на реке

Установите
для ребенка
временные рамки
при загаре,
купании

Обсудите
с ребенком
правила
пользования
электрическими
приборами

Договоритесь с ребенком
о соблюдении временного
режима при просмотре
телевизора и работе
на компьютере

Напомните ребенку,
что нельзя находиться
на улице
без сопровождения
взрослых после 22:00

Уважаемые родители,
только личным примером вы можете
научить ребенка действовать правильно
в каждой жизненной ситуации!

	7. Ақпараттық блок Ал сіз білдіңіз бе? Жазғы демалыстағы балалардың жұмысына қатысты ақпарат Қазақстанда орта білім алған 15 жастағы азаматтармен ресми түрде еңбек шартын жасасуға болатындығынан бастау керек. Сіз 14 жастан бастап жұмыс істей аласыз. Бірақ тек кинематография ұйымдарында, театрларда, цирктерде және концерттік ұйымдарда. Егер жұмыс оқу процесін бұзбаса, олар еңбек қызметін оқудан бос уақытта жүзеге асыра алады. Он алты жасқа толмаған жастармен еңбек шарттары ата-анасының жазбаша келісімі негізінде жасалады.	
	Жұмысты қайдан табуға болады? Жасөспірімге толық емес жұмыс күнін табудың тиімді әдістерінің бірі – аудандық немесе қалалық жұмыспен қамту орталығына хабарласу. 16 жасқа толған жоғары сынып оқушылары үшін жұмыспен қамту мамандары қоғамдық жұмыстарда бос жұмыс орындарын ұсынады. Бұл әдетте мемлекеттік мекемелердегі мұрағатшылар мен іс жүргізушілердің лауазымдары. Қазір танымал болып отырған табыстың тағы бір түрі – «Жасыл Ел» республикалық жасақтарындағы жұмыс. Бұл жоба мектеп, студент және жұмыссыз жастарды маусымдық жұмысқа орналастыруға, бүкіл ел бойынша орман алқаптарын құруға, сол арқылы Қазақстандағы экологиялық жағдайды жақсартуға бағытталған жоба. «Жасыл Ел» жасағының мүшелері қаланың құрылыс нысандарында жұмыс істейді, қала маңындағы «жасыл белдеуде» ағаштар отырғызу, талдар мен көшеттерді қопсыту және суару, саябақтардың жасыл желектерін күту және аумақтарды жинау жұмыстарына қатысады.	
	Әрі қарай, кәмелетке толмағандарға арналған жұмыс тізімінде аниматордың позициясы бар. Балалар агенттіктерінде балалармен жұмыс істеу түнгі клубқа қарағанда әлдеқайда қауіпсіз. Бірақ төлем сәл аздау. Аниматор жұмыс істеген сағатында орта есеппен үш мыңнан бес мың теңгеге дейін табыс табады. Әдетте агенттікте бір күнде екі-үш тапсырыс болады. Курьерлер, үй тазалаушылар және ас үй жұмысшыларының бос орындары бар. Осы позициялардағы жалақы бес мыңнан он мың теңгеге дейін. Айта кету керек, 16 жастан бастап азық-түлік пен тауарларды жеткізетін ірі компанияларға курьер ретінде жұмысқа орналасу мүмкін емес. Олар тек 18 жастан бастап жұмысқа қабылданады.	

	Жұмыс істеуге тыйым салынған жер Заңнамаға сәйкес, Қазақстанда 18 жасқа дейінгі жігіттер мен қыздарды ойын бизнесіне, түнгі ойын-сауық орындарындағы жұмыстарға, алкоголь өнімдерін, темекі өнімдерін, есірткі құралдарын, психотроптық заттар мен прекурсорларды өндіруге, тасымалдауға және сатуға тартуға болмайды. Кәмелетке толмаған қазақстандықтарға салмағы 4 килограмнан асатын ауырлықты көтеру және тасымалдау қажет жағдайларда жұмыс істеуге тыйым салынады. Сондай-ақ, кәмелетке толмаған адамды үстеме жұмысқа тартуға, жыл сайынғы еңбек демалысынан қайтарып алуға және вахталық әдіспен жұмысқа жіберуге болмайды. Бұл жерде айта кету керек, 14 пен 16 жас аралығындағы жасөспірімдер аптасына 24 сағаттан артық жұмыс істей алмайды. Жұмыс беруші үшін Жұмыс беруші кәмелетке толмаған баламен еңбек шартын жасасуға міндетті. Әйтпесе, оған айыппұл салынады. Лауазымды тұлғалар үшін — 50 АЕК, шағын кәсіпкерлік субъектілері немесе коммерциялық емес ұйымдар үшін — 80 АЕК, орта кәсіпкерлік субъектілері үшін — 150 АЕК, ірі кәсіпкерлік субъектілері үшін—200 АЕК.	
	8. Рефлексия Осылайша, жазғы демалыс табысты оқу өмірінің ажырамас бөлігі болып табылады. Бұл физикалық тұрғыдан қалпына келу үшін ғана емес, сонымен қатар қиын кезеңдерде балалармен бірге жүретін ұмытылмас естеліктер жасау уақыты. Балаларға жаздан ләззат алуға, демалуға және өмірдегі жаңа жеңістерге дайындалуға мүмкіндік беріңіз. • Сізге бүгінгі сабақ ұнады ма? • Бұл сабақтың құндылығы неде? ■ Қандай қиындықтар болды? • Сіз олардың қайсысын жазып алдыңыз және оны іс жүзінде жүзеге асырасыз? Демалған жақсы. Ұйымдастырылмаған демалыс жаман! Алдыңызда үш айлық жазғы демалысыңыз бар. Сізге жазды қызықты, жақсы көңіл-күймен өткізуіңізге тілектеспіз, денсаулығыңыз мықты болсын!	Жадынама QR-кодты пайдалана аласыз

**1.1.ОРТА БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ
БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНЫҢ
ДЕМАЛЫСЫ МЕН САУЫҒУЫН
ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ БОЙЫНША
БАЛАЛАР МЕН АТА-АНАЛАРДЫҢ
ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ МЕН
СҰРАНЫСТАРЫН ЗЕРДЕЛЕУ
БОЙЫНША САУАЛНАМАЛАР**

МЕКТЕП ЖАНЫНДАҒЫ ЖАЗҒЫ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРІН ҰЙЫМДАСТЫРУ БОЙЫНША АТА-АНАЛАРДЫҢ СҰРАНЫСТАРЫН АНЫҚТАУҒА АРНАЛҒАН САУАЛНАМА

Құрметті ата-аналар, балаларыңыздың жазғы демалысын ұйымдастырудың сапасын жақсарту, сондай-ақ оны ұйымдастырудың мүмкіндіктерін кеңейту мақсатында Сізден бірнеше сұрақтарға жауап беруіңізді сұраймыз.

1. Сіздің балаңыз қай сыныпта оқиды? _____

2. Балалардың демалуын және сауығуын ұйымдастыру үшін қандай жағдайлар қажет деп ойлайсыз?

- Қауіпсіздік
- Балалардың мүдделері
- Жақсы тұрмыстық жағдайлар
- Медициналық көмек
- Жоғары кәсіби педагогикалық ұжым

3. Сіз балаңызды мектеп базасындағы күндіз болатын мектеп жанындағы сауықтыру лагеріне жібергіңіз келе ме?

- Иә
- Жоқ
- Шешкен жоқпыз

4. Мектеп лагерінде болу үшін қай жаз айын таңдайсыз?

- Маусым
- Шілде
- Тамыз

5. Сізге мектеп жанындағы лагерьдің қашан басталғаны ыңғайлы?

- 8.00
- 8.30
- 9.00

6. Балалардың демалысы мен сауығуын ұйымдастырудың қандай формалары қазіргі балалар үшін ең маңызды болып көрінеді (бірнеше таңдау жасауға болады)?

- ойын әрекеті
- шығармашылық қойылымдар, концерттер
- серуендеу, жорықтар
- интеллектуалды-шығармашылық ойындар
- үйірмелер, қызығушылықтары бойынша сабақтар
- спорттық жарыстар
- әңгімелер, пікірталастар, талқылаулар
- қоғамдық пайдалы істер
- еңбек қызметі

7. Сонымен қатар, сіз өз тілектеріңізді, ұсыныстарыңызды, пікірлеріңізді еркін түрде айта аласыз

Ынтымақтастық үшін рахмет!

ТӘУЛІК БОЙЫ БОЛУ КЕЗІНДЕ ЖАЗҒЫ САУЫҚТЫРУ ДЕМАЛЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ БОЙЫНША АТА-АНАЛАРДЫҢ (ЗАҢДЫ ӨКІЛ-ДЕРДІҢ) СҰРНЫСТАРЫН АНЫҚТАУҒА АРНАЛҒАН САУАЛНАМА

1. Сіз тұратын өңір
2. Сіздің балаңыздың жынысы
3. Сіздің балаңыздың жасы
4. Жазғы демалыс бағыттарының қайсысы сізді көбірек қызықтырады?
(бірнеше таңдау жасауға болады)
 - тақырыптық бағдарламалар
 - қызығушылықтары бойынша дамыту, үйірмелердің болуы
 - балаларды сауықтыру, медициналық қызметтер жиынтығы (стоматолог, массаж, отоларинголог және т. б.)
 - дұрыс теңдестірілген тамақтану
 - таза ауа, экологиялық таза аймақ
 - белсенді дене белсенділігі, спорт алаңдары мен тренажерлердің болуы
 - шатырлы туристік, спорттық, экологиялық лагерлер
 - жағымды эмоционалды атмосфера, психологиялық балалар тренингтері
 - жүзуге арналған бассейннің немесе ашық су қоймасының болуы
 - еңбек лагері
5. Сіз балаңыздың жазғы демалысын қай жерде ұйымдастыруды жөн көресіз:
 - тұрғылықты жерде
 - Қазақстанның басқа өңіріне бару
 - Қазақстаннан тыс жерлерге шығу

Ынтымақтастық үшін рахмет!

АТА-АНАЛАРДЫҢ (ЗАҢДЫ ӨКІЛДЕРДІҢ) БАЛАЛАРДЫҢ ДЕМАЛЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУМЕН ҚАНАҒАТТАНУ САУАЛНАМАСЫ

Құрметті ата-аналар! Балаңыздың сауықтыру лагеріндегі демалысы туралы не ойлайтыныңыз біз үшін өте маңызды.

Бірнеше сұраққа жауап беруіңізді сұраймыз. Әр сұрақ 4 жауап нұсқасынан тұрады. Егер сіз 4 мәлімдеменің бірімен келіссеңіз, тиісті бағанға белгі қойыңыз.

Балалар сауықтыру лагерінің атауы _____

Ауысым күні _____

№	Сіз қанағаттанасыз ба ...	Иә	Ішінара	Жоқ	Жауап беруге қиналамын
	жайлылық пен қауіпсіздік деңгейі				
	тамақтану сапасы				
	педагогикалық ұжымның кәсібилігі				
	өткізілген іс-шаралар саны				
	өткізілген іс-шаралардың сапасы				
	қызығушылықтары бойынша үйірмелер мен секциялар жиынтығы				
	сіздің балаңыздың қабілеттерін көрсету мүмкіндіктері				
	сіздің балаңыздың іс-шаралардағы белсенділігі				
	сіздің балаңыздың топ тәлімгерінің жұмысы				
	балаңыздың демалыс орнына баруын және кері қайтуының ұйымдастырылуы				

Сонымен қатар, сіз өз тілектеріңізді, ұсыныстарыңызды, пікірлеріңізді еркін түрде айта аласыз _____

Ынтымақтастық үшін рахмет!

БАЛАЛАРДЫҢ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРІНДЕ БАЛАНЫҢ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ МЕН ҮМІТТЕРІН АНЫҚТАУ САУАЛНАМАСЫ. БАЛАЛАРДЫҢ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРІНДЕГІ БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ ТҮЛҒАСЫН ЗЕРТТЕУ БАҒДАРЛАМАСЫ

ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

«ЛАГЕРЬГЕ КЕЛГЕН БАЛАҒА АРНАЛҒАН САУАЛНАМА»

Құрметті дос! Сен лагерьге келдің. Біз, сауықтыру демалысын ұйымдастырушылар, оны сен үшін қызықты әрі пайдалы еткіміз келеді. Сенің көмегің-осы сауалнаманың сұрақтарына жауап беруде. Әр жауабыңды ұзақ ойланудың қажеті жоқ. Осы сауалнаманы толтыру кезінде сенің ойларың өте маңызды: сен қазір өзің үшін маңызды деп санайтын нәрсе бізді қызықтырады. Жауаптарың үшін алдын ала рахмет!

1. Сен кімсің: ұл әлде қыз? (керегінің астын сызу)
2. Сенің жасың нешеде ____
3. Мен жасақ ____балалардан тұрғанын қалаймын
4. Мен ____жасақ істеріне белсенді қатысқым келеді
5. Егер жасақта____ өткізілсе, мен зерігемін
6. Біздің кеңесшіміз болады деп үміттенемін ____
7. Лагерь өмірі мен үшін пайдалы болады, егер ____
8. Мен лагерьде____ үйренгім келеді
9. Егер маған жасақта ұйымдастырушы - көшбасшы болу ұсынылса, мен ____
10. Егер мені ____мәжбүрлесе, мен наразылық білдіремін
11. Егер маған лагерьде қалуды немесе кетуді таңдауға рұқсат етілсе, мен болар едім ____
12. Мен лагерьдегі күн режиміне ____ қосқым келеді

Сауалнама. Баланың мүдделерін анықтау әдістемесі «Мүдделер картасы»

Құрметті дос! Сен біздің лагерьге келдің. Бос уақытты ұйымдастыру үшін біз сенің қызығушылықтарың мен бейімділіктерің туралы білгіміз келеді. Сен үшін қандай білім мен қызмет салалары қызықты екенін атап өт. Келесі бағалау шкаласын қолдан: өте қызықты:++; жай қызықты:+; бәрібір: 0; қызықсыз:-; зеріктіреді:- -.

Пәндер бойынша білім	Істерге жеке қатысу
Тарих, әдебиет, тілдер	• техникалық шығармашылық әдеби шығармашылық: өлеңдер, ертегілер, әңгімелер және т. б.
химия	• көркемөнерпаздар: ән айту, би билеу, музыкалық аспаптарда ойнау, театр
физика	• журналистика: радио, газет, ауызша журналдар
техника	• спорт: спорттық ойындар, әскерилендірілген ойын, спорт секциялары, «Көңілді старттар»
	• қолөнер: тігін, тоқу, кесте және т. б.

өнер	көркем қолөнер: қолөнер, ою, күйдіру
сәулет	сурет салу
әскери іс	жануарларды күту және бақылау
биология	өсімдіктерді күту және бақылау
география	туризм, турслеттер
экология	өлкетану, фольклор
информатика	кіші балалармен сабақтар, қамқоршылық, ойындары
экономика	жай оқу
астрономия	зияткерлік ойындар мен жарыстар: «Брейн-ринг»,
құқық	«Не? Қайда? Қашан?», КВН және т. б.
	жинау
философия	бос уақытты өткізу: кешкі от, демалыс кештері, от жағу,
тағы?	ойын сағаты, мерекелер, теледидар, видео
	көрмелер, мұражайлар, сапарлар
	еңбек қызметі
	клубтар, үйірмелер

ЖАСӨСПІРІМДЕРДІҢ ІС-ӘРЕКЕТКЕ ҚАТЫСУ СЕБЕПТЕРІН ЗЕРТТЕУ САУАЛНАМАСЫ (Л. В. БАЙБОРОДОВАНЫҢ ӘДІСТЕМЕСІ)

Мақсаты: балалар мен жасөспірімдердің іс-әрекетке қатысу себептерін анықтау.

Сауалнама барысы: балаларға бірлескен іс-әрекетте оларды не және қаншалықты қызықтыратынын анықтау ұсынылады. Жауап беру үшін келесі шкала қолданылады: 3 — өте қатты қызықтырады; 2 — айтарлықтай қызықтырады; 1 — онша қызықтырмайды; 0 — мүлдем қызықтырмайды.

Қызметке не тартады:

1. Қызықты іс.
2. Әр түрлі адамдармен байланыс.
3. Жолдастарға көмек.
4. Өз білімді жеткізу мүмкіндігі.
5. Шығармашылық.
6. Жаңа білім, дағдыларды игеру.
7. Басқаларды басқару мүмкіндігі.
8. Өз ұжымының істеріне қатысу.
9. Жолдастардың құрметіне ие болу ықтималдығы.
10. Басқаларға жақсылық жасау.
11. Басқалардан ерекшелену.
12. Белгілі бір қасиеттерді дамыту.

Нәтижелерді өңдеу және түсіндіру. Басым мотивтерді анықтау үшін келесі блоктарды бөліп көрсету керек:

- а) ұжымдық мотивтер (3, 4, 8, 10 -т.);
- б) жеке мотивтер (1, 2, 5, 6, 12-т);
- в) беделді мотивтер (7, 9, 11 -т.).

Әр блок бойынша орташа бағаларды салыстыру жасөспірімдердің іс-әрекетке қатысуының басым себептерін анықтауға мүмкіндік береді.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚАРЖЫ МИНИСТРІНІҢ 2015 ЖЫЛҒЫ 11 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ БҰЙРЫҒЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК САТЫП АЛУДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ҚАҒИДАЛАРЫНАН ҮЗІНДІ № 648

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру тәртібі

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес білім беру инфрақұрылымын қолдау қорынан бөлінген ақшалай қаражаттың (даму жоспарының) негізінде тапсырыс беруші белгіленген тәртіппен және нысанда мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспарын әзірлейді және бекітеді. мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру ережелерімен белгіленеді.

Тапсырыс беруші мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспарын жасау кезінде «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 5-бабының 3-тармағына сәйкес тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді олардың біртекті түрлері және жеткізу орны бойынша лоттарға бөледі (орындау, қамтамасыз ету).

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру әдістері

1. Мемлекеттік сатып алу мынадай тәсілдердің бірімен жүзеге асырылады:

1) конкурс (ашық конкурс, екі кезеңдік рәсімдерді қолданытын конкурс, алдын ала біліктілік бойынша конкурс, негіздемелік келісімдерді пайдаланатын бәсе-

ке, рейтингтік-баллдық жүйені пайдаланатын бәсеке, сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің өмірлік циклінің құнын есептеуді пайдаланатын бәсеке);

- 2) аукциондарда;
- 3) баға ұсыныстарын сұрату;
- 4) бір көзден;
- 5) тауар биржалары арқылы.
- 6) электрондық дүкен арқылы.

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру тәртібі бәсекелестік арқылы

Байқауды ұйымдастыру және өткізу келесі дәйекті іс-шараларды қамтиды:

1) тапсырыс беруші мен ұйымдастырушы бір тұлға және алдағы конкурста соңғысының мүддесін білдіретін тапсырыс берушінің уәкілетті өкілі ретінде әрекет ететін жағдайларды қоспағанда, тапсырыс берушінің ұйымдастырушыны анықтауы;

2) тапсырыс берушінің ұйымдастырушыға конкурсты ұйымдастыру және өткізу үшін ақпарат пен құжаттарды ұсынуы немесе тапсырыс берушінің бірыңғай ұйымдастырушыға конкурсты ұйымдастыру және өткізу жөніндегі тапсырманы ұсынуы;

3) конкурсты ұйымдастыру және өткізу рәсімдерін жүзеге асыру үшін тапсырыс берушінің ұйымдастырушыға, бірыңғай ұйымдастырушыға веб-портал арқылы мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспарының (мемлекеттік сатып алудың алдын ала жылдық жоспары) тармақтарын жіберуі;

4) конкурс комиссиясының құрамын, сараптау комиссиясының немесе сарапшының құрамын (қажет болған жағдайда) айқындау және бекіту, конкурс комиссиясының хатшысын айқындау;

5) конкурстық құжаттаманың жобасын келісу;

6) веб-порталда конкурсты өткізу туралы хабарландыруды, сондай-ақ конкурстық құжаттаманың мәтінін орналастыру;

7) конкурстық құжаттаманың жобасын веб-портал арқылы алдын ала талқылау және веб-порталда конкурстық құжаттаманың жобасын алдын ала талқылау хаттамасын, сондай-ақ конкурстық құжаттаманың мәтінін орналастыру;

8) әлеуетті өнім берушілердің конкурсқа қатысуға өтінімдерді электрондық құжат нысанында беруі және оларды веб-порталда автоматты түрде тіркеуі;

9) өтінімдерді автоматты түрде ашу және веб-порталда тиісті ашу хаттамасын орналастыру;

10) конкурс комиссиясының веб-портал арқылы әлеуетті өнім берушілердің конкурсқа қатысуға өтінімдерін олардың біліктілік талаптарына және конкурстық құжаттама талаптарына сәйкестігіне, сондай-ақ осы Кодекстің 6-бабында көзделген шектеулердің болмауына қарауы. заң;

11) әлеуетті өнім берушілерді конкурсқа қатысуға өтінімдерін білік-

тілік талаптарына және конкурстық құжаттаманың талаптарына сәйкес келтіру;

12) біліктілік талаптарына және конкурстық құжаттаманың талаптарына сәйкес келтірілген әлеуетті өнім берушілердің конкурсына қатысуға өтінімдеріне қайта сараптама жүргізу;

13) біліктілік талаптарына және конкурстық құжаттама талаптарына сәйкес келетін әлеуетті өнім берушілерді анықтау және оларды конкурсқа қатысушылар деп тану, сондай-ақ конкурсқа қатысушылардың конкурстық баға ұсыныстарына өлшемшарттардың салыстырмалы мәндерін қолдану;

14) веб-порталмен конкурсқа қатысушылардың шартты бағаларын автоматты түрде салыстыру, ең төменгі шартты баға бойынша конкурс жеңімпазын, сондай-ақ екінші орын алған әлеуетті өнім берушіні анықтау және веб-порталда конкурсқа қатысу туралы хаттаманы орналастыру. конкурстық әдіспен мемлекеттік сатып алудың нәтижелері;

15) тапсырыс берушінің конкурс тәсілімен мемлекеттік сатып алудың қорытындылары туралы хаттама негізінде жеңімпазбен шарт жасасуы.

Тендерлік құжаттамада тауар таңбаларының, қызмет көрсету таңбаларының, фирмалық атаулардың, патенттердің, пайдалы модельдердің, өнеркәсіптік үлгілердің, тауар шығарылған жердің атауының және өндірушінің атауының, сондай-ақ басқа да сипаттамалардың, егер мұндай белгі тауардың меншік құқығын айқындаса, қамтуға жол берілмейді. Мемлекеттік сатып алудың мынадай жағдайларын қоспағанда, сатып алынған өнімді немесе жұмысты, көрсетілетін қыз-

метті жеке әлеуетті өнім берушіге:

1) негізгі (орнатылған) жабдықты, сондай-ақ орнатылған бағдарламалық қамтамасыз етуді (лицензияланған бағдарламалық қамтамасыз етуді) толықтыруға, жаңғыртуға және қайта жарақтандыруға;

2) тауарларды лизингке беру жөніндегі қызмет көрсетушіні және лизинг объектісін толық сипаттау қажеттілігін айқындау;

3) тапсырыс берушінің тауарларын (жабдығын) жөндеуге және (немесе) техникалық қызмет көрсетуге.

Байқауды өткізу тәртібі екі қадамдық процедураларды қолдану

Екі кезеңді рәсімдерді қолданытын конкурс уәкілетті орган бекіткен тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі бойынша, мына жағдайларда:

1) тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің егжей-тегжейлі ерекшеліктерін тұжырымдау және олардың техникалық және өзге де сипаттамаларын анықтау қиын және (немесе) әлеуетті өнім берушілерден ұсыныстар сұрату немесе туындаған мәселелер бойынша олармен келіссөздер жүргізу қажет;

2) зерттеулер, эксперименттер, зерттеулер немесе әзірлемелер жүргізу қажет;

3) инновациялық және жоғары технологиялық тауарлар, жұмыстар, қызметтер сатып алынған;

4) тауарлар инвестициялық құрамдас бөлігі бар оффтейк шарттарын пайдалана отырып сатып алынады.

Оффтейк шарттарын жасасу Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасына сәйкес тиісті бюджет негізінде жүзеге асырылады.

Екі кезеңді рәсімдерді пайдалана отырып, конкурс тәсілімен мемлекеттік сатып алу жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі

№	Атауы
1	Ландшафттық дизайн жұмыстары
2	Сәндік абаттандыру жұмыстары
3	Көгалдандыру бойынша жобалау-ізвестіру жұмыстары
4	Суды және энергияны үнемдеу тұрғысынан техникалық жабдықтарды жаңарту бойынша жұмыс
5	Сигнал үлгісін бере отырып форманы әзірлеу

Алдын ала іріктеу арқылы конкурс өткізу тәртібі

Алдын ала біліктіліктен өтетін конкурс «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңның 31-бабының 1-тармағына сәйкес уәкілетті орган бекітетін тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі бойынша өткізіледі.

Алдын ала біліктілік бойынша конкурс келесі реттілікпен өткізіледі:

1) бірінші кезеңде біліктілік органы білікті әлеуетті өнім берушілердің тізімін жасайды;

2) екінші кезеңде тапсырыс беруші білікті әлеуетті өнім берушілер тізіміне енгізілген әлеуетті өнім берушілер арасындағы конкурс арқылы мемлекеттік сатып алуды

жүзеге асырады.

Біліктілікті алдын ала іріктеу арқылы конкурс арқылы мемлекеттік сатып алу жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі

№	Тауарлардың, жұмыстардың, қызметтердің атауы
1.	Сенімді бағдарламалық қамтамасыз ету және электрондық өнеркәсіп өнімдері тізіліміне енгізілген бағдарламалық және электрондық өнеркәсіп өнімдерінің санаттарына (ақпараттандыру объектілерінің жіктеуішіне сәйкес) жататын тауарлар және осы тауарларды уақытша пайдалануға арналған ақпараттық-коммуникациялық қызметтер.

Ескерту:

1. «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 31-бабының 1-тармағына сәйкес мемлекеттік сатып алу конкурс

арқылы жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі бойынша мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру. Заң бойынша) Заңның 39-бабының 3-тармағында көзделген жағдайларда орындалатын тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алуға қолданылмайды.

2. Алдын ала біліктілігінен өткізілетін конкурс тәртібімен мемлекеттік сатып алу жарамсыз деп танылған жағдайда, тапсырыс берушілер мұндай мемлекеттік сатып алуды Заңның 13-бабында айқындалған өзге де тәсілдермен жүзеге асырады.

Негіздік келісімдерді пайдалана отырып, конкурс өткізу тәртібі

Шектік шарттарды пайдалана отырып, конкурс уәкілетті орган бекітетін тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі бойынша жүзеге асырылады.

Негіздік келісімдерді пайдалана отырып, конкурс келесі реттілікпен жүзеге асырылады:

1) бірінші кезеңде бірыңғай ұйымдастырушы орталықтандырылған мемлекеттік сатып алудың қорытындылары бойынша біліктілік талаптарына және конкурстық құжаттама талаптарына сәйкес келетін әлеуетті өнім берушілермен негізгі келісім жасасады;

2) екінші кезеңде тапсырыс берушілер ең төменгі бағаны ұсынған негіздемелік шартқа қатысушымен мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасады.

Негіздік келісімді пайдалана отырып, конкурс тәсілімен мемлекеттік сатып алу жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізімі

Тауарлардың, жұмыстардың, қызметтердің атауы	Шектік келісімдер негізінде конкурсты өткізуге уәкілетті бірыңғай ұйымдастырушыны тағайындау
Тұрақты телефон, ұялы байланыс және интернет қызметтері	Облыстық ауданның, облыстық маңызы бар қаланың, облыстық маңызы бар қаладағы ауданның, республикалық маңызы бар қаланың және астананың мемлекеттік сатып алуды бірыңғай ұйымдастырушысы
Бензин (АИ-92, АИ-95, АИ-98), дизельдік отын (жаз, қыс, арктикалық)	Облыстық ауданның, облыстық маңызы бар қаланың, облыстық маңызы бар қаладағы ауданның, республикалық маңызы бар қаланың және астананың мемлекеттік сатып алуды бірыңғай ұйымдастырушысы

Рейтингтік-баллдық жүйені қолдану арқылы конкурс өткізу тәртібі

Рейтингтік-баллдық жүйені пайдалана отырып, конкурс уәкілетті орган бекіткен тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі бойынша жүзеге асырылады.

Рейтингтік-баллдық жүйені пайдалана отырып, конкурс тәсілімен мемлекеттік сатып алу жүзеге асырылатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі

№	Атауы
11	Құрылыс-монтаж жұмыстары
22	Дизайн жұмысы
33	Техникалық қадағалау және (немесе) жобаны басқару бойынша инженерлік қызметтер

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру тәртібі баға ұсыныстарын сұрау әдісі

Баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен мемлекеттік сатып алу, егер осындай біртекті тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің құндық мәндегі жылдық көлемдері тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің сегіз мың еселенген мөлшерінен аспаса, біртекті тауарларға, жұмыстарға, көрсетілетін қызметтерге жүзеге асырылады еспубликалық бюджет туралы заң. Бұл жағдайда шешуші шарт баға болып табылады.

Тапсырыс берушілер ұлттық стандарттарды, ал олар болмаған жағдайда сатып алынатын тауарларға, жұмыстар мен қызметтерге мемлекетаралық стандарттарды көрсететін техникалық шарттарды әзірлейді. Ұлттық және мемлекетаралық стандарттар болмаған жағдайда, мемлекеттік сатып алуды реттеуді ескере отырып, сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің қажетті функционал-

дық, техникалық, сапалық және пайдалану сипаттамалары көрсетіледі.

Бұл ретте сатып алынатын тауардың қысқаша сипаттамасында жеткізушілерге жеткізілетін тауарлардың техникалық регламенттерде, стандарттар ережелерінде немесе Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де құжаттарда белгіленген талаптарға сәйкестігін растайтын құжаттарды ұсыну туралы талапты қамтиды. Қазақстан техникалық реттеу туралы.

Орналастырылған ақпаратта тауар таңбаларының, қызмет көрсету таңбаларының, фирмалық атаулардың, патенттердің, пайдалы модельдердің, өнеркәсіптік үлгілердің, тауар шығарылған жердің атауының және өндірушінің атауының белгілерін, сондай-ақ басқа да сипаттамаларды қамтуға жол берілмейді, егер мұндай белгі тауардың меншік құқығын айқындаса. Мемлекеттік сатып алудың мынадай жағдайларын қоспағанда, сатып алынған өнімді немесе жұмысты, көрсетілетін қызметті жеке әлеуетті өнім берушіге:

1) негізгі (орнатылған) жабдықты, сондай-ақ орнатылған бағдарламалық қамтамасыз етуді (лицензияланған бағдарламалық қамтамасыз етуді) толықтыруға, жаңғыртуға және қайта жарақтандыруға;

2) тауарларды лизингке беру жөніндегі қызмет көрсетушіні және лизинг объектісін толық сипаттау қажеттілігін айқындау;

3) тапсырыс берушінің тауарларын (жабдығын) жөндеуге және (немесе) техникалық қызмет көрсетуге.

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру тәртібі электрондық дүкен арқылы

Электронды дүкен арқылы мемлекеттік сатып алулар нақты уақыт режимінде жүзеге асырылады. Бұл ретте электрондық дүкен арқылы мемлекеттік сатып алудың нысаны тауар болып табылады.

Электрондық дүкен арқылы мемлекеттік сатып алу мемлекеттік сатып алудың жылдық жоспары негізінде жүзеге асырылады.

Электрондық дүкен арқылы мемлекеттік сатып алу құны республикалық бюджет туралы заңда тиісті қаржы жылына белгіленген айлық есептік көрсеткіштің төрт мың еселенген мөлшерінен аспайтын тауарлар бойынша жүзеге асырылады.

Электрондық дүкен арқылы мемлекеттік сатып алу келесі реттілікпен жүзеге асырылады:

1) тұтынушы электрондық дүкеннен тұтынушының талаптарына сәйкес келетін өнімді таңдаса және осындай өнімді сатып алуға тапсырыс берсе;

2) электрондық дүкенде тауарлар мен олардың бағалары туралы ақпаратты орналастырған әлеуетті өнім беруші тапсырысты растау немесе бас тарту туралы шешім қабылдайды;

3) әлеуетті өнім беруші тапсырысты растаған жағдайда мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасалады.

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру принциптері

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру мынадай принциптерге негізделді:

1) мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыруға пайдаланылатын ақ-

шаны оңтайлы және тиімді жұмсау;

2) осы Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, әлеуетті өнім берушілерге мемлекеттік сатып алу рәсіміне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беру;

3) сатып алуға қатысушылардың сөз байласуын болдырмайтын әлеуетті өнім берушілер арасындағы адал бәсекелестік;

4) мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындылығы, оның ішінде өнім берушілердің коммерциялық құпияға заңды құқықтарының сақталуы (мемлекеттік сатып алу қорытындыларын шығарғанға дейін);

5) отандық тауар өндірушілерге, сондай-ақ жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді отандық жеткізушілерге Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға қайшы келмейтін бөлігінде қолдау көрсету;

6) мемлекеттік сатып алуға қатысушылардың жауапкершілігі;

7) сыбайлас жемқорлықтың алдын алу;

8) инновациялық және жоғары технологиялық тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алу;

9) сатып алынатын тауарларда қамтылған зияткерлік меншік объектілеріне құқықтардың сақталуы.

Мемлекеттік сатып алудың қағидаттарының бірі сыбайлас жемқорлықтың алдын алу болып табылады.

Мемлекеттік сатып алулардағы сыбайлас жемқорлықты азайту мақсатында түрлі шаралар қолға алынды. Мемлекеттік сатып алуды бірыңғай ұйымдастырушылар институты жұмыс істейді – тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесі бойынша

конкурстар мен аукциондарды ұйымдастыруды орталықтандыру арқылы мемлекеттік сатып алу саласындағы сыбайлас жемқорлық әлеуетін төмендету.

Электрондық депозитарийді жүргізу – мемлекеттік сатып алу веб-порталында қалыптастырылатын, әлеуетті өнім берушілердің жұмыс тәжірибесін растайтын мәліметтер мен құжаттарды қамтитын деректер базасы. Бұл жалған ақпарат беруді жоюға және ұйымдастырушыларға мәліметтер базасына енгізілген құжаттар негізінде әлеуетті жеткізушілердің өтініштерін уақтылы қарауға мүмкіндік береді.

Әлеуетті өнім берушінің қаржылық тұрақтылығы түріндегі біліктілік талабы. Бұл талап конкурс арқылы мемлекеттік сатып алуға қатысатын әлеуетті өнім берушілерге қойылады.

Сатып алынатын қызметтер мен тауарлар бағасының негізділігін анықтау үшін мемлекеттік сатып алуды бақылау.

Сатып алуды жүзеге асыру: OMarket электронды дүкені және электронды өнім каталогы арқылы.

Сатып алуларға үлестес тұлғалардың, оның ішінде жақын туыстарының қатысуына жол бермеу.

Ескерту: «Балаларға білім беру орталықтарына/балаларға арналған білім беру орталықтарына жолдамалар сатып алу» қызметіне техникалық шарттарды ресімдеу кезінде санитарлық-эпидемиологиялық бақылау актісі мен Төтенше жағдайлар департаментінің тексеру актілерінің міндетті болуына қойылатын талаптар көрсетілуі тиіс.

БАЛАЛАР САУЫҚТЫРУ НЫСАНДАРЫН АШУДЫҢ ҮЛГІЛІК ТӘРТІБІ

Балалар сауықтыру нысандары – 6 жастан бастап балаларды сауықтыруға арналған, оның ішінде маусымдық және жыл бойы жұмыс істейтін балалардың сауығып, демалуы кезінде жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын игеруге жағдай жасайтын, сондай-ақ балалардың демалыс базалары мен демалыс орындары.

1. Балалар сауықтыру нысандарын ашу мынадай нормативтік-құқықтық актілерде көрсетілген талаптарға сәйкес жүзеге асырылады:

1) «Балаларды сауықтыру және санаторий объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» (Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2022 жылғы 10 тамыздағы № ҚР ДСМ-78 бұйрығы);

2) «Өрт қауіпсіздігі қағидалары» (Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2022 жылғы 21 ақпандағы № 55 бұйрығы).

Жазғы сауықтыру маусымы ашылғанға дейін жөндеу-қалпына келтіру және профилактикалық іс-шаралар ұйымдастырылады және өткізіледі:

1) үйлерді жөндеу жұмыстары;

2) инженерлік желілердің, желдету және ауа баптау жүйелерінің жұмыс істеу тиімділігін тексеру;

3) ауыз суды зерттей отырып, сумен жабдықтау құрылыстары мен желілерін профилактикалық жуу және дезинфекциялау;

4) аумақты тазалау және абаттандыру;

5) қолдануға рұқсат етілген және Еуразиялық экономикалық одақтың мемлекеттік тіркеуіне енгізілген дезинфекциялық, дезинсекциялық және дератизациялық құралдарды қолдана отырып, профилактикалық дезинфекциялық, дезинсекциялық және дератизациялық іс-шараларды жүргізу. Құралдар таңбалау, олардың қадағалануын қамтамасыз ететін тауарға ілеспе құжаттама, қауіпсіздікті растайтын сәйкестікті бағалау (растау) туралы құжаттар (мемлекеттік тіркеу туралы куәлік) болған кезде қолдану жөніндегі нұсқаулықтарға сәйкес пайдаланылады.

2. Объектілердің аумағында қоқыс жинауға арналған қоқыс жинағыштар орнатылады.

3. Жиһаз, қатты мүкәммал, жабдық, санитариялық-техникалық аспаптар, сондай-ақ бүлінген және тозған жұмсақ мүкәммал сынған және зақымдалған жағдайда жөнделеді немесе ауыстырылады.

4. Маусым басталар алдында төсек-орын жабдықтары (матрацтар, жастықтар, көрпелер) оларды пайдалану, бұйымдарды таңбалау жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес зарарсыздандырылады (камералық дезинфекциялау әдісімен немесе химиялық дезинфекциялау құралдарымен қоса).

5. Аккредиттелген зертхана тиісті хаттамаларды бере отырып, найзағайдан қорғауды тексеруді, электр жабдықтарын сынауды, ағаш конструкциялардың отқа төзімді өңделуінің сапасын анықтайды. Ав-

томатты өрт дабылының жұмысқа қабілеттілігі тексеріледі.

6. Ұйымдардың қызметкерлері өрт қауіпсіздігі мәселелері бойынша оқытудан және нұсқамадан өткеннен кейін жұмысқа жіберіледі, ал жұмыс ерекшелігі өзгерген кезде ықтимал өрттердің алдын алу және сөндіру бойынша қосымша оқытудан өтеді. Ұйымдар қызметкерлері мен халықты өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту тәртібі және осы шараларға оқыту жөніндегі оқу бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптар «Ұйымдар қызметкерлері мен халықты өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту қағидаларына және өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту жөніндегі оқу бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптарға» сәйкес айқындалады (Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2014 жылғы 9 маусымдағы № 276 бұйрығы).

7. Материалдық-техникалық базаны құру кезінде коммуникативті, танымдық, интеллектуалды, қозғалыс, шығармашылық дағдыларды, сауықтыру мен зерттеу қызметін дамытуға ықпал ететін ойын материалдарына назар аудару керек.

8. Педагогикалық, медицина-

лық, техникалық персонал ауысым басталғанға дейін балалар мен жасөспірімдермен балалар арасындағы жазатайым оқиғалардың алдын алу жөніндегі іс-шараларды өткізу кезінде «Сауықтыру және ұйымдастырылған демалыс кезеңінде балаларға медициналық көмек көрсету қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 20 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-292/2020 бұйрығына сәйкес тиісті медициналық тексеруден, гигиеналық оқытудан, нұсқамалардан өтуі тиіс.

9. Лагерьдің ауысу ұзақтығы лагерь басшысы бекіткен уәкілетті органмен келісілген ауысым кестесінің негізінде айқындалады.

10. Лагерьді ауыстыру қызметінің мазмұнындағы ең бастысы – әлеуметтік, көркемдік және шығармашылықтың белгілі бір түрінде (түрлерінде) білімді, іскерлікті және дағдыларды практикалық пысықтау, балалар мен жастар қоғамдық бірлестіктерінің бағдарламаларын іске асыру, ұжымдық және жеке шығармашылық жұмыстарды орындау, салауатты өмір салтын қалыптастыру жөніндегі шаралар жүйесі.

БСЛ/БСО ДАЙЫНДЫҒЫН ҚАБЫЛДАУДЫҢ ҮЛГІЛІК АКТІ

« » _____ 202__ж.

Білім беру ұйымының толық атауы, түрі, жобалық қуаты, салынған жылы: _____

Жобалық қуаты _____

Салынған жылы _____

Білім беру ұйымының мекенжайы _____

Балалар сауықтыру орталығының дайындығын қабылдауды ББ 2023 жылғы
«_____» «_____» бұйрығына сәйкес келесі құрамдағы комиссия өткізді:

Төраға

_____ бас маман

Комиссия мүшелері:

_____ Білім бөлімінің әдіскері

_____ Білім басқармасының инженері

Комиссия мыналарды анықтады:

1. Балаларды (тәрбиеленушілерді) жоспарлы қамту. Әр ауысымда _____ бала.

2. Сауықтыру лагерінің штатын кадрлармен қамтамасыз ету: _____

3. Персоналдың біліктілік талаптарына сәйкестігі: _____

4. Еңбек шарттарының болуы (қосымша келісімдер): _____

5. Лауазымдық нұсқаулықтардың болуы: _____

6. Балалардың сауықтыру орталығы туралы ереже: _____

7. БСО демалатын балаларға арналған ішкі тәртіп ережелері және балалардың сауықтыру орталығында болу ережелері: _____

8. Маусым басталғанға дейін жөндеу жұмыстарын жүргізу сапасы: _____

9. Лагерь аумағының жай-күйі (аумақты қоршау мен жарықтандырудың, қоқыс жәшіктерінің болуы, көше дәретханаларының жай-күйі): _____

10. Спорттық құрылыстар мен алаңдар, олардың техникалық жай - күйі мен жабдықтары: _____

11. Бейнебақылау жүйесінің болуы (ішкі және сыртқы камералар саны): _____

12. Ас блогінің, азық-түлік сақтауға арналған қосалқы үй-жайлардың, цехтардың, учаскелердің санитариялық жай-күйі, ыдыс-аяқпен қамтамасыз етілуі: _____

13. Моншаның, душ кабиналарының, қол жуғыштардың болуы және олардың жай-күйі: _____

14. Су ішу режимін ұйымдастыру: _____

15. Ұйықтайтын корпусстар, олардың жағдайы және дайындығы: _____

16. Медициналық пункттің болуы, лицензияның болуы: _____

17. Балалардың денсаулық жағдайына медициналық бақылауды кім жүзеге асырады: _____

18. Өртке қарсы жабдықтың болуы және жай-күйі (өрт крандары, құралдары, өрт сөндіргіштер және т. б.): _____

19. Дератизация және дезинсекция шарттарының болуы: _____

20. Су айдындарын тексеру актісінің болуы: _____

21. Электр жабдықтары мен электр сымдарының жағдайы: _____

22. Жерге тұйықтау және кедергі контурын өлшеу, сымдарды оқшаулау хаттамаларының болуы: _____

23. Жазғы кезеңге арналған жұмыс жоспарының болуы: _____

24. Жазғы маусымның басына балалардың сауықтыру лагерінің дайындығы туралы комиссияның қорытындысы: _____

Комиссия мүшелері:

БЛАГОДАРНОСТЬ

**Ибраева
Стэлла Амангельдиевна**
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
Тәрбие жұмысы және
қосымша білім беру
департаменті директорының
орынбасары

**Рахимберлин
Алтай Советович**
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігі
Тәрбие жұмысы және
қосымша білім беру
департаментінің қосымша
білім беру басқармасының
басшысы

**Алибаев
Сержан Тулеметович**
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
«Балдәурен» республикалық
оқу-сауықтыру орталығы»
РМҚК бас директоры

**Кудякова
Райся Фаритовна**
«Өркен» балалардың
әл-ауқатын арттыру ұлттық
ғылыми-практикалық
институты» КеАҚ
Президентінің кеңесшісі

**Саликова
Арзу Мәлисовна**
«Өркен» балалардың
әл-ауқатын арттыру ұлттық
ғылыми-практикалық
институты» КеАҚ
Ақпараттық технологиялар
департаментінің директоры

**Мухамеджанова
Алтынгүл Сакеновна**
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
«Балдәурен» республикалық
оқу-сауықтыру орталығы»
РМҚК ғылыми-әдістемелік
бөлімінің басшысы

**Айтымова
Назгуль Конысбаевна**
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
«Балдәурен» республикалық
оқу-сауықтыру орталығы»
РМҚК тәрбие кешенінің
директоры

**Виговская
Елена Николаевна**
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
«Балдәурен» республикалық
оқу-сауықтыру орталығы»
РМҚК ғылыми-әдістемелік
бөлімінің әдіскері

**Лакомкина
Евгения Владимировна**
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
«Балдәурен» республикалық
оқу-сауықтыру орталығы»
РМҚК ғылыми-әдістемелік
бөлімінің әдіскері

**Каримова
Айман Сериковна**
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
Қосымша білім беру
республикалық оқу-
әдістемелік орталығының
балалар-жасөспірімдер
қозғалысын үйлестіру
бөлімінің әдіскері

**Низан
Абылайхан Қанатұлы**
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
Қосымша білім беру
республикалық
оқу-әдістемелік
орталығының музыкалық,
көркемдік-эстетикалық
шығармашылық бөлімінің
басшысы

**Конурова
Гулнар Дюсембековна**
Астана қаласының ШЖҚ
«М.Әуезов атындағы №86
мектеп-гимназия» МКК
көркем еңбек мұғалімі

**Калмагамбетова
Айгуль Хамзеевна**
«Қарағанды облысының
білім беруді дамытудың
оқу-әдістемелік орталығы»
КМҚК әдіскері

**Бекова
Акбота Токеновна**
«Салют» балалар сауықтыру
орталығы директорының
орынбасары
Қарағанды қаласы

**Умурзаков
Арман Галимтаевич**
«Ақмола облысының
білім басқармасы
жанындағы жыл бойы
сауықтыру балалар лагері»
КММ басшысының м.а. -
педагогика ғылымдарының
кандидаты, география және
экология магистрі

**Узақбаева
Мадина Тубабергановна**
Қостанай облысы әкімдігі
Білім басқармасының
Рудный қаласы білім
бөлімінің «Балалар
тәрбие-сауықтыру кешені»
КМҚК директоры

**Коскулакова
Бакыт Кенесовна**
Ақмола облысы
Білім басқармасының
«Ақмола дарыны» дарынды
балалар мен талантты
жастарды анықтау және
қолдау орталығы»
КММ басшысының
орынбасары

**Аязбаева
Перизат Жардембековна**
Астана қаласы әкімдігі
№ 59 мектеп-лицейінің
орыс тілі мен әдебиеті
мұғалімі, мектеп жанындағы
лагерь бастығының
орынбасары

